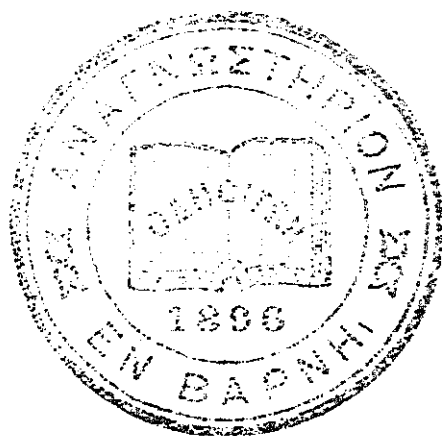

334

**ΣΤΟΙΧΕΙΑ
ΜΕΤΡΙΚΗΣ**

262

—

ΣΤΟΙΧΕΙΑ
ΜΕΤΡΙΚΗΣ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΡΩΜΑΙΩΝ ΠΟΙΗΣΕΩΣ,
ΟΙΣ ΠΡΟΣΕΤΕΘΗ ΚΑΙ
ΜΕΤΡΙΚΟΝ
ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑΡΙΟΝ.

ΥΠΟ

Ι. ΒΕΝΘΥΛΟΥ,

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ ΟΘΩΝΟΣ.

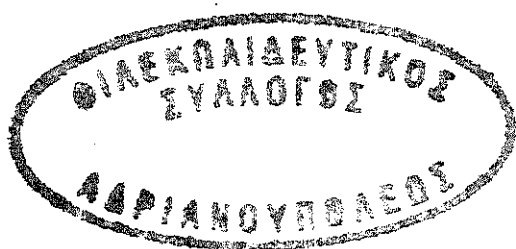

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,
ΤΥΠΟΙΣ Δ. ΕΙΡΗΝΙΔΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ.

(Κατὰ τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ, Ἀριθ. 49)

1851.

Τ Η Ι
ΤΩΝ ΙΩΝΙΑΩΝ ΟΙΚΙΑΙ,

Περὶ ἧς μηδενὶ ἔξεστιν
εἰπεῖν ἀληθεύοντι, ὅτι οὐκ

ἀγαθὴ καὶ εὐεργετικὴ

πρὸς τὸ ὁμόφυλον

ΤΟ ΠΟΝΗΜΑΤΙΟΝ ΤΟΥΤΟ

ΑΝΑΤΙΘΕΤΑΙ.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ.

Νομίζων ὅτι ἀναπληρῶ οὐ μικρὰν ἔλλειψίν
τινος τῶν διδακτικῶν βιβλίων, ἔγνων, συνοψί-
σας τὴν πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ
παραδόσεών μου μετρικὴν τέχνην τῶν Ἑλλήνων
καὶ τῶν τούτων σχεδὸν κατὰ πάντα μιμητῶν
λατίνων, τύποις ἐκδοῦναι τὸ παρὸν ἐγχειρί-
διον, οὗ τὰ εἰς σύστασιν πρόσφορα ἤρανίσθην
ἐκ τῶν Γερμανῶν, τῶν μόνων ἐν τοῖς νεωτέροις
ἔθνεσι ἀνακαινισάντων φιλοσοφικῇ ἐπιστάσει
καὶ τὴν τῶν προπατόρων ἡμῶν μετρικὴν ἐπὶ τὸ
μεθοδικώτερον. Ὅτι δὲ τὸ παρὸν πονημάτιον δια-
λαμβάνει τὰς ἀρχὰς τῆς μετρικῆς καὶ περὶ τῶν
μᾶλλον ἐν χρήσει καὶ ἀφιλονεικῆτων μόνον μέ-
τρων, ὥς δεῖ πρὸς στοιχειώδη διδασκαλίαν, ὁ-
λον ἤδη καὶ ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς.

Συνιστῶμεν δὲ συνάμα τῇ διδασκαλίᾳ τῆς με-
τρικῆς καὶ τὴν παιδιόθεν ὀρθὴν τῶν ὠτῶν γυμνα-
σίαν ὅσον ἔνεστι τάχιον, ὅπως μὴ ψελλιζούσῃ,
ἀλλ' ἐναργεῖ καὶ εὐρύθμῳ φωνῇ τοὺς στίχους
ἐκφέρωσιν, ἀρχόμενοι ἐξ ἐκείνων τῶν στίχων
τῆς ἀναγνώσεως, οἵτινες εὐκολώτεροι, τῶν ἡρωϊ-

ἦ.

κῶν — « Ὡραῖος μάθε τάξιν Ὅμηρου ὄφρα δαεῖς μέτρον ἔχης σοφίης » — τῶν ἐλεγείων, κατόπιν τῶν ἱαμβικῶν καὶ καθ' ἐξῆς, προχωροῦντες εἰς τοὺς ἐυσκολωτέρους τὸ μέτρον. Ἀναγινωσκέ-
τωσαν τοὺς στίχους κατ' ἀρχὰς μὲν τμητικῶς (1), ἥγουν κατὰ πόδας, ὥς καὶ οἱ μανθάνοντες τὸ ἀναγινώσκειν ἄρχονται συλλαβίζοντες, ἔ-
πειτα ὅμως σπενδέτωσαν εἰς τελειότεραν ἐκφώ-
νησιν, ἥτις παραγίνεται διὰ τῆς συνεχοῦς ἀδια-
πτώτου καὶ ῥυθμικῆς ἀναγνώσεως τῶν τὸν στί-
χον ἀποτελούντων ἀρμῶν, ἐν διακρίσει τῶν
ἄρσεων ῥεῖ καὶ ῥέσεων· διότι οὕτω μόνον σώ-
ζεται ὁ εἰρμὸς ἀκολουθίας. Προσεχέτωσαν δὲ
ἐνταυτῷ, ὅπως τὸ τῶν λέξεων νόημα, καὶ τὰ ἐξ
ῶν ἂν τύχη συνεστῶς ὁ λόγος μέρη, καὶ ἡ στί-
ξις γίνωνται διὰδηλα· ὅτι δὲ ταῦτα κτῶνται
οὐκ ἄνευ μελέτης καὶ γυμνασίας πολλῆς, τί δεῖ
καὶ λέγειν ; (2).

Ἐν τέλει δὲ τοῦ ἐγχειριδίου τούτου προσέθη-

---

(1) Scandere versum.

(2) Tamen nisi ea docti et exercitati hominis pro-
nunciatio commendet auribus sensusque audientium
non sit tardior quam humanitas postulat, non possunt
ea quæ tractavimus, vera judicari.

Sanct. Augustini. De musica lib. VI.

κα συναγωγὴν τινα διαφόρων παραδειγμάτων ἐμμέτρου συνθέσεως ἐξ ἐλλήνων καὶ λατίνων ποιητῶν, ὡς πρόχειρον ἀναγνωσματοάριον εἰς πρακτικὴν γύμνασιν τῶν σπουδαζόντων ἀναγκαῖον.

Ἐλπίζω τριπλὴν τὴν ἐκ τῆς ἐκδόσεως τοῦ βιβλιδαρίου τούτου ὠφέλειαν· πρῶτον μὲν ὅτι πολλοὶ τῶν τέως ἀμελούντων παντάπασι τῆς μετρικῆς, θεωροῦντες αὐτὴν ὡς δυσκατάληπτον καὶ ἀηδὴ πραγματείαν, θέλουσι μεταβάλει γνώμην, ἔπειτα δὲ, εἰσαχθέντος αὐτῆς εἰς τὰ σχολεῖα, θέλει ἐγείρει καὶ καταστήσει κοινοτέραν καὶ παρ' ἡμῖν τὴν τῆς ἀληθοῦς καὶ γνησίας ῥυθμικῆς αἴσθησιν· καὶ, ὅτι φιλοτιμηθήσονται καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν λογίων ἀνδρῶν εἰς σύνθεσιν μετρικῆς· ὅθεν κατ' ὀλίγον εὐμοιρήσει ἡ νεολαία τελειότερας.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ α' Σεπτεμβρίου 1851.

Ι. Βενθόλος.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΒΙΒΛΙΩ.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

	Σελίς
ΚΕΦ. Α'. Ὅρισμός μετρικῆς, ῥυθμοῦ, ᾄσεως καὶ θέσεως, ἱστορικὰ καὶ βιβλιογραφικὰ	1
ΚΕΦ. Β'. Περὶ ῥυθμικῶν ποδῶν	12
ΚΕΦ. Γ'. Περὶ ῥυθμικῶν γενῶν	13
ΚΕΦ. Δ'. Περὶ ῥυθμικοῦ Ἀρμοῦ, ῥυθμικῆς σειρᾶς, περὶ Στίχου καὶ Μέτρου	17
ΚΕΦ. Ε'. Περὶ τοῦ Ἀλόγου χρόνου καὶ τῆς Ἀδιαφόρου συλλαβῆς	21
ΚΕΦ. ς'. Περὶ ἀγωγῆς, Δύσεως τῶν Μακρῶν, Συναϊρέσεως τῶν βραχειῶν	25
ΚΕΦ. Ζ'. Περὶ καταλήξεως.	28
ΚΕΦ. Η'. Περὶ Τομῆς καὶ Διαιρέσεως	33
ΚΕΦ. Θ'. Περὶ τῶν τῆς μετρικῆς συνθέσεως εἰδῶν	37
Α. Κατὰ στίχον	»
Β. Κατὰ δίστιχον	38
Γ. Κατὰ Συστήματα	»
1. Συστήματα ἐξ ὁμοίων	»
2. Συστήματα ἐξ ἀνομοίων	39
Α. Συστήματα κατὰ σχέσιν	40
α. συστήματα μονοστροφικὰ	»
β. συστήματα ἐπωδικὰ	»
Β. Ἀπολελυμένα	»
Γ. Μετρικὰ ἄτακτα	41

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Ῥυθμῶν ἐφαρμογή ἐπὶ στιχοθεγίας.

Σελίς

ΚΕΦ. Α. Περὶ τροχαϊκῶν ῥυθμῶν	42
Α. Κατὰ πόδα μετρούμενοι	44
1. Μονοποδία. Βάσις. Ἐκβασίς	»
2. Διποδία	47
3. Τριποδία	»
4. Τετραποδία	49
5. Πενταποδία	50
6. Ἑξαποδία	»
Β. Κατὰ διποδίαν μετρούμενοι	51
1. Μονόμετρον	52
2. Δίμετρον	53
3. Τρίμετρον	54
4. Τετράμετρον. (Τετράμετρον Τροχαϊκόν, Χωλιαμβικόν (= Ἰππωνάκτειον)	55
5. Πεντάμετρον. (ὑπέρμετρον)	62
ΚΕΦ. Β. Περὶ Ἰαμβικῶν Ῥυθμῶν	63
Α. Κατὰ πόδα μετρούμενοι	64
1. Μονοποδία	65
2. Διποδία	»
3. Τριποδία	66
4. Τετραποδία	67
5. Πενταποδία	»
6. Ἑξαποδία	68
Β. Κατὰ διποδίαν μετρούμενοι	»
1. Μονόμετρον	70
2. Δίμετρον	»

3. Τρίμετρον	73
α. Τρίμετρον τῶν Ἰαμβογράφων	77
β. Τρίμετρον τῶν Λυρικῶν	79
γ. Τρίμετρον τῶν Τραγικῶν	80
δ. Τρίμετρον τῶν Κωμικῶν	84
ε. Τρίμετρον τῶν Σατυρικῶν	87
ζ. Τρίμετρον χωλιαμβικόν (= Ἰπ- πωνάκτειον)	88
4. Τετράμετρον	89
ΚΕΦ. Γ. Δακτυλικὶ ρίθμοι	92
α. Ῥητοὶ δάκτυλοι	»
1. Μονόμετρον	93
2. Δίμετρον (Ἀδώνειος στίχος)	94
3. Τρίμετρον	95
α. Χοιρίλιον μέτρον	96
β. Ἑλεγεῖον πεντάμετρον	»
4. Τετράμετρον	100
5. Πεντάμετρον	101
6. Ἑξάμετρον (ἥρῳον)	102
β. Ἀλογοὶ ἢ λογασιδικοὶ δάκτυλοι	113
1. Δάκτυλος συνημμένος τροχαίῳ	115
2. Φερεκράτειος στίχος	»
3. Δάκτυλος συνημμένος διποδίᾳ τροχαϊκῇ	»
4. Ἰππωνάκτειον μέτρον (= σαπ- φικὸν ἐνεκασύλλαβος)	116
5. Σαπφικὸς στίχος ἐνδεκασύλλαβος	»
6. Γλυκῶνειος στίχος	»
7. Ἀλκαϊκὸς στίχος ἐνδεκασύλλαβος	117
8. Πριάπειος στίχος	118
9. Φαλαίκειος στίχος εἰδεκασύλλαβος	»

10. Ἀλκαϊκὸς στίχος δεκασύλλαβος	120
ΚΕΦ. Δ. Ἀναπαιστικοὶ ῥυθμοὶ	»
Α. Ῥητοὶ ἀνάπαιστοι	»
1. Μονόμετρον	123
2. Δίμετρον (παροιμιακὸς στίχος)	124
3. Τετράμετρον (Λακωνικὸς στίχος)	128
Β. Ἀλογοὶ ἢ λογαοιδικοὶ ἀνάπαιστοι	130
ΚΕΦ. Ε. Χοριαμβικοὶ ῥυθμοὶ	131
1. Μονόμετρον	134
2. Δίμετρον (Asclepiadeum primum s. minus)	135
3. Τρίμετρον (Asclepiadeum majus)	136
ΚΕΦ. ς. Ἰωνικοὶ ῥυθμοὶ	138
Α. Ἰωνικοὶ ἀπ' ἐλάσσονος	»
1. Δίμετροι (Ἀνακρεόντειος στίχος)	140
2. Τετράμετροι	141
Β. Ἰωνικοὶ ἀπὸ μείζονος (Σωτάδειος στίχος)	143
ΚΕΦ. Ζ. Δίστιχος σύνθεσις	144
1. Ἐλεγεῖον δίστιχον (Ἡρωελεγεῖον)	145
2. Μέτρον Ἰππωνάκτειον	146
3. Ἰαμβικὸν τρίμερον (Iambicum se- narium quaternarium)	147
4. Ἀρχιλόχειον πρῶτον	148
5. Ἀρχιλόχειον δεύτερον	149
6. Ἀρχιλόχειον τρίτον	150
7. Ἀρχιλόχειον τέταρτον	»
8. Πυθιαμβικὸν πρῶτον	151
9. Πυθιαμβικὸν δεύτερον	152
10. Ἀλκμάνειον	153
11. Ἀσκληπιάδειον δεύτερον	154

12. Σαπφικὸν μεῖζον	155
ΚΕΦ. Η.' Στροφικαὶ συνθέσεις	156
1. Στροφή Σαπφικὴ	158
2. Στροφή Ἀλκαϊκὴ	162
3. Ἀσκληπιάδειον τρίτον	164
4. Ἀσκληπιάδειον τέταρτον	165

Μετρικὸν Ἀναγνωσματοῶριον	169
---------------------------	-----

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ.

Σελίδι, Στίχῳ

- 7, 27, ἀντὶ ἄντερως, ἀναγίγνωσκε ἀντέρως.
 17, 14, ἀφαιρετέα ἢ λέξις εἰρμοῦ ὥς περιττεύουσα.
 33, 12, ἀντὶ κεφάλαιον ἑβδομον, ἀναγίγνωσκε Ὁγδοον.
 36, 6, ἀντὶ μαρὰν, ἀναγίγνωσκε μακράν.
 104, 24, ἀντὶ ὠδύνων ὠδύνησι, ἀναγίγνωσκε ὠδίνων
 ὠδύνησιν.
 » 25, ἀντὶ ψυλαφύων, ἀναγίγνωσκε ψηλαφόν.
 114 12, ἀντὶ ἦ, ἀναγίγνωσκε ἧ.
-

ΜΕΤΡΙΚΗ.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΜΕΤΡΙΚΗΣ, ΡΥΘΜΟΣ, ΑΡΣΕΙΣ ΚΑΙ ΘΕΣΙΣ,
ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Ὅρισμός.

§ 1.

Ἡ θεωρία τῆς διὰ συνδυασμοῦ μακρῶν τε καὶ βραχυῶν συλλαβῶν στιχοποιΐας, ἅτε ὑπαγομένης εἰς ποιᾶν τινα διαμέτρησιν, καλεῖται Μ ε τ ρ ι κ ή.

Σημ. Ἡ κανονίζουσα τὸν χρόνον ἐκάστης συλλαβῆς διδασκαλία, ἡ Προσῳδία, μέρος οὖσα τῆς Γραμματικῆς, δηλονότι δὲν ἀνήκει κυρίως ἐνταῦθα.

Ῥυθμός.

§ 2.

Πᾶν καλλιτέχνημα περιέχει ὕλην καὶ εἶδος· ἡ μὲν πάρεστιν ὡς ὑπόστασις, ἐφ' ἧς τὸ ἀναφαῖνον ἔννοιάν τινα εἶδος φιλοτεχνεῖται· καὶ τῆς μὲν ὕλης ἡ ἐν τόπῳ εἰδοποίησις λέγεται σ χ ῆ μ α, ἡ δὲ ἐν
1.

χρόνον ῥυθμός. Παράγεται δὲ οὗτος ἐκ ποιᾶς τινος
 συνθέσεως χρονικῶν μορίων κατ' ἀναλογίαν καὶ
 συμμετρίαν διηρημένων, οἷον δηλοῦται διὰ τινων
 κατὰ διαδοχὴν γινομένων κινήσεων, ὡς ἐν τοῖς
 φθόγγοις τοῖς ἐνάρθροις, ἐν τοῖς μελωδικοῖς τῆς
 φωνῆς τοῦ τε ἀνθρώπου καὶ τῶν ὠδικῶν ὀρνέων
 στοιχείοις καὶ ἐν ταῖς συλλαβαῖς καὶ λέξεσι καὶ
 περιόδοις· πάντ' ἄρα ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα, δι' ὧν
 ὁ χρόνος μετρεῖται, ῥυθμοῦ εἰσιν ὑποστάσεις, ἅς ὁ
 Ἀριστόξενος προσαγορεύει τὰ ῥυθμιζόμενα.
 Αἱ ἐκ τῶν συλλαβῶν λέξεις εἰσὶν ἄρα τὸ ῥυθμιζό-
 μενον, ἢ ὕλη· τὸ δὲ μέτρον, τὸ εἶδος· ἢ δὲ ἔννοια,
 ἢ ψυχὴ.

Σημ. “ Διαιρεῖται, λέγει Ἀριστείδης ὁ Κοϊντιλιανός, ὁ
 χρόνος ὑπὸ τῶν ῥυθμιζομένων τοῖς ἐκάστοις αὐτῶν μέρεσιν·
 ἔστι δὲ τὰ ῥυθμιζόμενα τρία· λέξεις, μέλος, κίνησις σωμα-
 τική· ὥστε διαιρήσει τὸν χρόνον ἢ μὲν λέξις τοῖς αὐτῆς
 μέρεσιν, οἷον γράμμασι καὶ συλλαβαῖς, καὶ ῥήμασι, καὶ
 πᾶσι τοῖς τοιούτοις· τὸ δὲ μέλος τοῖς αὐτοῦ φθόγγοις τε καὶ
 διαστήμασιν· ἢ δὲ κίνησις σημείοις τε καὶ σχήμασι· καὶ εἴ-
 τι τοιοῦτόν ἐστι κινήσεως μέρος. . . .” Ἀρα ὁ πᾶς ῥυθμὸς
 τρισὶ τούτοις αἰσθητηρίοις νοεῖται· ὄψει, ὡς ἐν ὀρχήσει·
 ἀκοῇ, ὡς ἐν μέλει· ἀφῇ, ὡς οἱ τῶν ἀρτηριῶν σφυγμοί· ὁ δὲ
 κατὰ μουσικὴν, ὑπὸ δυοῖν· ὄψεώς τε καὶ ἀκοῆς· ῥυθμίζεται
 δὲ ἐν μουσικῇ κίνησις σώματος, μελωδία, λέξις· τούτων
 δ' ἕκαστον καὶ καθ' αὐτὸ θεωρεῖται καὶ μετὰ τῶν λοιπῶν,
 ἰδίᾳ τε ἑκατέρου καὶ ἀμφοῖν ἅμα. — — ταῦτα δὲ σύμπαν-
 τα μιγνύμενα τὴν ὥδην ποιεῖ.”

Ἐπισημειωτέον δὲ, ὅτι οἱ ἄρχαῖοι μετεχειρίσθησαν κα-
 ταχρηστικώτερον τὴν λέξιν ῥυθμὸς καὶ ἐπὶ πραγμάτων ἐν

τόπω ἡρεμούντων, λέγοντες οἶον ἄγαλμα εὐρυθμον· ἀλλ' ἐπὶ τῶν τοιούτων ἡ λέξις δημοῖ κυρίως τὴν ἀναλογίαν τῆς τῶν μερῶν διατάξεως, τῆς κατὰ ῥυθμόν πως δηλουμένης ἐπὶ τόπου, ὡσὰν ἐπὶ χρόνου.

Τὰ δὲ καθ' ἑκάστα χρονικὰ μόρια ἐξ ὧν σύγ-
κεται ὁ ῥυθμὸς δὲν πρέπει βέβαια νὰ συνέχωνται
παραπολὺ πυκνὰ, διότι οὕτω δὲν διακρίνονται,
παρερχόμενα ὡσὰν σύνολόν τι μονότονον· ὅτι δὲ
πάντως ἀνάγκη τοῦ ὑπάρχειν συνέχειάν τινα χρο-
νικῶν μορίων δῆλον, διότι ἐν μόνον μόριον δὲν
παρέχει πώποτε ῥυθμόν.

Ἀπαιτεῖται δὲ πρὸς ῥυθμόν καὶ συμμετρία τις,
ἥγουν τεταγμένη ἴσων χρόνου μορίων ἐπιστροφή· διότι
π. χ. ἐπὶ ῥαγδαίας βροχῆς δὲν αἰσθανόμεθα ῥυθμόν,
ἀλλὰ θόρυβον συγκεχυμένον, παυομένης ὁμῶς τῆς
βροχῆς, ὅταν ἐκ τῆς στέγης καταπίπτῃ τὸ ὕδωρ
στάγμα πρὸς στάγμα κατὰ τινα τάξιν ἐπανειλημ-
μένην καὶ συνέχειαν, καθὼς ἐπὶ τῶν σφυροκοπη-
μάτων χαλκέως, τότε ἡ προσοχὴ ἡμῶν ἐλκύεται
πρὸς τὴν τοιαύτην κροῦσιν, τὴν ἔννοιάν τινα ῥυθμοῦ
παρέχουσαν, οἶον αἱ ἰσομεγέθεις αὗται καὶ ἐξ ἴσου
ἀπ' ἀλλήλων διεστῶσαι στιγμαί, ● ● ● ● ● ●
ἀλλ' ὁ τοιοῦτός ἐστίν ὁ ἀπλούστερος καὶ κα-
τώτατος ῥυθμοῦ βαθμὸς, ὃν εἰκότως ὀνομάζομεν
ἀπ' αὐτομάτου ῥυθμόν, πρὸς τὴν τέχνην ἄχρηστον,
τὸ δ' ὅλον μονοειδὲς ἐπανάληψις μερῶν αὐτοτελῶν

οὐτ' ἀρχήν, οὔτε τέλος ἔχόντων· οὐδὲ μέσον· διότι τὸ μέσον πρὸς τὸ ἄκρον ὀρίζεται.

Ῥυθμὸς δὲ τεχνικὸς προκύπτει ἐκ τῆς τακτικῆς συνεχείας ἐπαισθητῶν χρονικῶν μορίων καλὸν τι σύνολον ἀπαρτιζόντων· ἀλλ' ἵνα τοιοῦτος ᾖ, δῆλον ὅτι πρέπει νὰ παρέχῃ ἐνότητα ἐν ποικιλίᾳ, ὅπερ ἐστὶ κοινὴ πάντων τῶν καλλιτεχνημάτων συνθήκη. Λεκτέον δὲ νῦν πῶς ἄρα καθίσταται ποικίλος ὁ ῥυθμός, κατόπιν δὲ, καὶ πῶς ἐνιαῖος. Καθίσταται λοιπὸν ποικίλος, ὅταν τὰ χρονικὰ μόρια δὲν παρέχωσιν ἴσας μονοειδῶς συνεπομένους χρονικὰς στιγμὰς, ἀλλ' ἐναλλάξ μείζους καὶ ἐλάττους· ὁ δ' ἀπλούστερος τοιαύτης τινὸς παραλλαγῆς τρόπος ἐστίν, ὅταν ἐκ δύο συνεχομένων χρονικῶν μορίων τὸ μὲν πρῶτον δυνατώτερον ᾖ τοῦ δευτέρου, οἷον ● ● ● ● ● ●, ἢ ἀντιστρόφως, οἷον ● ● ● ● ● ●· ἡ δὲ τοιαύτη παραλλαγή ἐνδέχεται διαφόρως ἔτι συνδοιαζομένη νὰ ἐπαυξηθῇ, φέρον εἰπεῖν, ἐὰν ὑποτάξωμεν πλείονα χρονικὰ μόρια ἀδύνατα κατόπιν ἐνὸς δυνατωτέρου, καὶ ἀντιστρόφως· παρακατιόντες δὲ θέλομεν ὀρίσει τίς καὶ ποία χρονικῶν μορίων σύνθεσις ἐστὶ ῥυθμοποιός· ἐπειδὴ δὲν δύναται σύνθεσις οἰαδήποτε νὰ παρῇ ῥυθμὸν, ὥς οὔτε οἰαδήποτε σύνθεσις τόνων συμφωνίαν, οὔτε οἰαδήποτε σύνθεσις ψηφίων, συλλαβήν.

Περὶ ἄρσεως καὶ θέσεως.

§. 3.

Τὸ δυνατώτερον χρονικὸν μόριον, τὸ ἐν τῷ βα-
δίξειν ἢ χορεύειν διὰ τῆς καταθέσεως τοῦ ποδὸς
γινόμενον, ἐλέγετο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Θέσις
(ἐκ τοῦ τίθημι). τὸ δ' ἀσθενέστερον, Ἄρσις
(ἐκ τοῦ αἶρω) (1). Σημειωτέον ὅμως, ὅτι οἱ
νεώτεροι τῶν μετρικῶν ἀντέστρεψαν τὴν τῶν ὀνο-
μάτων τούτων ἔννοιαν, ἄρσιν εἰπόντες, ὅτι οἱ Ἑλ-
ληνες θέσιν, καὶ τὰν ἀπάλιν· καὶ ταῦτα, ὡς
φαίνεται, ὑφηγησαμένου τοῦ Πρισκιανοῦ, “ In
unaquaque parte orationis arsis et thesis necessariæ
sunt, non in ordine syllabarum, sed in pronunciatione,
velut in hac parte, natura, ut quando dico natu, ele-
vatur vox et est *Arsis* in tu, quando vero ra deprimi-
tur vox et est *Thesis*· καὶ ἡμεῖς παραδεχόμεθα τὴν
τοιαύτην, καί τοι ἄλογον μετατροπὴν, ἵνα, ἐπὶ τῆς
ἀναγνώσεως τῶν νεωτέρων μετρικῶν πονημάτων,
ἀποφύγωμεν τὴν σύγχυσιν. Ἡ δὲ ἔντασις, δι' ἧς
ἕτερον τῶν χρονικῶν μορίων ἐμβριθέστερον τοῦ ἑ-
τέρου δηλοῦται, προσαγορεύεται κ ρ ο ὦ σ ι ς (ictus).

(1) Εἰς τὴν Θέσιν αἰνιττόμενος λέγει ὁ Ὅμηρος (Ὀδ.
Θ. 264. “ Πέπληγον δὲ χορὸν θεῖον ποσίν.” καὶ ὁ Ἄρις.
(Πλουτ. 767),

Οἱ δ' ἠκολούθουν κατόπιν ἐστεφανωμένοι,
· · · · · ἐκτυπέϊτο δὲ
ἐμβὰς · · · · εὐρύθοις προβήμασιν.

Λοιπὸν ἐκ τῶν εἰρημένων ἔπεται, ὅτι ᾄσεις καὶ
θέσις, καίτοι ἀλλήλων διακεκριμένα, παρέχουσιν
ἐνότητα ἐν ἐτερότητι, καὶ, ὅτι ἡ ᾄσις ὑφίσταται διὰ
τὴν θέσιν, καὶ τὸν ἀπαλιν, καθ' ὃν λόγον τὸ ταχὺ
πρὸς τὸ βραδύτερον καὶ τὸ μεῖζον πρὸς τὸ ἔλαττον·
ὥσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ προφορικοῦ λόγου δὲν ἡσθα-
νόμεθα τὴν τονιζομένην συλλαβὴν, μὴ προφερο-
μένης τῆς ἀτονίστου χαλαρώτερον· ὁ λόγος λοιπὸν
τῆς ᾄσεως πρὸς τὴν θέσιν ἐστὶ κυρίως τὸ προσα-
πτόμενον ἐπὶ τῆς ὕλης εἶδος, ἡγουν τὸ ρυθμίζον αὐ-
τὴν· ὁρισμὸς ἄρα τοῦ τεχνικοῦ ρυθμοῦ ἐστίν, ᾄσεως
καὶ θέσεως συνέχεια. Προσέτι δὲ ἔπεται ἐντεῦθεν,
ὅτι ὁ ἐλάχιστος ρυθμὸς δυνατὸν νὰ προκύψῃ καὶ ἐκ
ὁλομόνον χρονικῶν μορίων, τοῦ μὲν ἐν ᾄσει, τοῦ
δὲ ἐν θέσει· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ρυθμοποιοὶ συνθέ-
σεις ἐκ τριῶν, τεσσάρων καὶ ἔτι πλείονων χρο-
νικῶν μορίων κατὰ διαφόρους σχέσεις ᾄσεως πρὸς θέ-
σιν. Τέλος σημειωτέον ἐνταῦθ' ὅτι ὁ Ἑρμαννος ὠνό-
μασε τὴν θέσιν, ἀρχομένην ρυθμοῦ, ἀ ν ἄ κ ρ ο υ-
σ ι ν· οἱ δὲ τοιοῦτοι τῶν ρυθμῶν πάντες εἰσὶν ἀ ν ι-
ό ν τ ε ς, οἱ δὲ ἐξ ᾄσεως, κατιόντες.

Σημ. Πρὶν δὲ προβῶμεν ἐκ τῆς περὶ ᾄσεως καὶ θέσεως
διδασκαλίας περαιτέρω, παρενθέσωμεν ὀλίγα τινὰ καὶ περὶ
π ρ ο σ φ ῶ δ ι α ς τοῦ φύσει σοιχεῖα ρυθμικὰ ἐνέχοντος προφο-
ρικοῦ λόγου. Καὶ ὁ πεζὸς μὲν λόγος παρέχει ρυθμὸν τινα,
καίτοι ἄτακτον καὶ μετὰ πολλῆς τῆς ἀδεΐας· διότι ἐκάστη
λέξις ἔχει μακρὰς καὶ βραχείας συλλαβὰς ὑφισταμένας

ὥς ὕλην ῥυθμοῦ· ἔχει δὲ καὶ τόνους (ὀξύνη καὶ βαρύν), ἡ-
γουν ἐπίτασιν τε καὶ ἄνεσιν φωνῆς (= ἄρσιν καὶ θέσιν)· καὶ,
καθ' ὅλου μὲν εἰπεῖν, τίθεται ἐπὶ τῆς ἄρσεως ὁ τόνος· ἀλλὰ
δέχονται κατὰ συναίρεσιν τὸν τε ὀξύνη καὶ βαρύν τόνον συ-
νημμένως αἱ ἀμφοτέραι τὰς τάσεις ἐπὶ μιᾷ συλλαβῇ ἔ-
χουσιν λέξεις. Ταῦτα λοιπὸν εἰσι τὰ ἐν τῇ προφορᾷ πάσης
λέξεως μελωδικὸν τι παρέχοντα· ὅθεν καὶ πάνυ προσηκόν-
τως τὴν περὶ τόνων διδασκαλίαν ὠνόμασαν οἱ ἀρχαῖοι, ἐκ
τοῦ προσάδειν, π ρ ο σ φ δ ί α ν.

Κατὰ μὲν τὸν τονισμόν τῶν τῆς Ἑλλάδος φωνῆς λέξεων,
εἰσὶ τινὰ εἶδη ῥυθμῶν, ἅτινα πῶποτ' ἐπὶ ταύτας δὲν ἀπαν-
τῶνται, οἷον ὁ μὲν δάκτυλος ἅτ' ὠδικώτερος τῆς πεζῆς λα-
λιᾶς δὲν ἀπαντᾷται, ἀλλ' ὁ τροχαῖος καὶ ὁ ἱαμβος τὰ μάλιστα
λεπτικὰ τῶν μέτρων ('Αριστοτ. Ποιητ. 4.) σημεῖον δὲ τούτου,
ὅτι ἐν γένει αἱ λέξεις κατὰ τροχαῖον ἢ κατ' ἱαμβον τονίζονται·
εἰ δὲ τινες φαίνονται μὲν τονιζόμεναι δακτυλικῶς, οἷον τῶ-
νομα Οἴτυλος, ἀλλ' ὅμως ὁ τούτων τονισμὸς ἐστὶ τῷ ὄντι
τροχαῖκός· διότι κεῖται ἡ ὀξεῖα ἐπὶ τοῦ δευτέρου σημείου
τῆς πρώτης συλλαβῆς· ἄρ' οὕτως ἔχει ὁ τόνος ύ υ υ, ὅπερ
ἐμφασιν τροχαίου παρέχει. ἂν ὅμως ἡ προπαραλήγουσα
ἐπερισπᾶτο (Οἴτυλος), τότε ὁ τονισμὸς ἐγίνετο τῷ ὄντι
δακτυλικός· ἀλλὰ τοῦτο οὐδέποτε συμβαίνει, καὶ ἐντεῦθεν ὁ
κανὼν, ὅτι πῶποτε ἡ προπαραλήγουσα δὲν δέχεται περισπω-
μένην. Οὕτω λοιπὸν ἡ μὲν λέξις αὔρα ὀξύνεται (ύ υ υ), πε-
ρισπᾶται δὲ ἡ Μοῦσα (ύ υ υ). ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ τονισμὸς
λέξεων τοιούτων, οἷον ἄνθρωπος, Μενέλεως, πόλεως, χρυ-
σόκερως, ἄντερως, εἰ καὶ τὸ φαινόμενον ἀντιστατεῖ πρὸς τὸν
προειρημένον λόγον, ἀλλ' ὅμως ὑπάγεται τὰ μάλιστα· ἐπει-
δὴ ἡ λέξις ἄνθρωπος ἔχει δύο τόνους, τὸν μὲν ἐπὶ τῆς προ-
παραληγούσης, τὸν δὲ, ὑποδεέστερον βέβαια τοῦ προτέρου,
ἐπὶ τοῦ θρῶ. διότι πᾶσα λέξις ἐπιδεχομένη τόνους περισ-
σοτέρους, δύναται τὸν μὲν γραπτὸν νὰ μεταβιβάσῃ πορῶ-
τάτῳ, ἀλλ' ἐπὶ τῆς συνθέτου λέξεως ε ὑ λ ό φ ο υ ς, ἐπειδὴ
εἰς μόνος τόνος ἀκούεται, δὲν μεταβιβάζεται εἰς τὴν παρα-
λήγουσαν. Ἐκάστη μὲν λέξις, ἅτε μονάς τις, ἀρχικὴ καὶ
πρωτότυπος οὔσα, δὲν ἐπιδέχεται, εἰμὴ ἓνα τόνον, ἐν συνθέ-

σει δὲ μεθ' ἑτέρας, διατηρεῖ τὸν οἰκοῖον ἑκατέρα τόνον· ἀλλ' οἱ Γραμματικοὶ μόνον ἓνα τόνον ἐπισημειοῦσι, τοῦ ἑτέρου ἀφ' ἑαυτοῦ δηλουμένου ἀγράφως, οἷον ἐπὶ τῆς λέξεως ἄνθρωπος· τέλος τοιοῦτον λόγον τονισμοῦ ἔχουσιν αἱ προῤ-ῥηθεῖσαι λέξεις, Μενέλεως, πόλεως, χρυσόκερως, ἄντερως, τοῦτέστι δὲν τονίζονται κατὰ δάκτυλον· διότι τὸ βραχὺ εἰς πρὸ ἑτέρου φωνήεντος, ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ ρ ἄφωνόν πως γίγνεται καὶ ἀνεπαίσθητον.

Θεωροῦντες δὲ κατὰ τὴν τῆς ῥυθμικῆς διδασκαλίαν τὸν τῶν λέξεων τονισμόν, εὐρίσκομεν ὅτι τῶν μὲν προηγείται ἡ ἄρσις, οἷον νόμος, βίος, τῶν δὲ ἔπεται, οἷον νομός, βίος· ἡ δὲ τοιαύτη τις εὐστροφία τὴν ἑλληνικὴν ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην γλῶσσαν εὐρυθμόν τε καὶ πλασικὴν ἀναδεικνύει· καὶ κατὰ τοῦτο μειονεκτεῖ ἡ λατινικὴ παροξύνουσα πάντα τὰ ὀνόματα, οἷον calor, prior, rex, léx, ὁς, mōs, initia, ferox, parens, vires, leges, regis.

Ἱστορικὰ καὶ βιβλιογραφικά.

§. 4.

Τὴν μὲν γένεσίν τε καὶ ἀρχὴν τοῦ ῥυθμοῦ δὲν ἔχομεν βέβαια νὰ ἐξιστορήσωμεν, ἐμφύτου ὄντος τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσει (1) διὸ καὶ ἐπὶ παντὸς εἶδους ποιήσεως ἀναφαίνεται καὶ ῥυθμός τις παρὰ πᾶσι τοῖς

---

(1) Ἡ δὲ ἁρμονία συγγενεῖς ἔχουσα φοράς ταῖς ἐν ἡμῖν τῆς ψυχῆς περιόδοις, τῷ μετὰ νοῦ προσχρωμένῳ Μούσαις οὐκ ἐφ' ἡδονὴν ἄλογον, καθάπερ νῦν, εἶναι δοκεῖ χρήσιμος, ἀλλ' ἐπὶ τὴν γεγονυῖαν ἐν ἡμῖν ἐνάρμοστον ψυχῆς περίοδον εἰς κατακόσμησιν καὶ συμφωνίαν ἑαυτῇ ξύμμαχος ὑπὸ Μουσῶν δέδοται· καὶ ῥυθμός αὐτὸς διὰ τὴν ἄμετρον ἐν ἡμῖν καὶ χαρίτων ἐπιδεᾶ γιγνομένην ἐν τοῖς πλείστοις ἔξιν ἐπικούρος ἐπὶ ταῦτά ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἐδόθη. Πλατ. Τιμ. 47.

ἔθνεσιν, οἷον τοῖς Ἰνδοῖς, τοῖς Ἑβραίοις, τοῖς Ἀρα-
 ψι, τοῖς ἀρχαιοτάτοις Ῥωμαίοις ἤδη πρὶν τῆς τού-
 των ἑλληνικῇ εὐμουσίᾳ διαπλάσεως· ὡσαύτως δὲ
 καὶ παρὰ τοῖς ὑψιγενεστέροις· ἡ Ἑδα τῶν Σκαν-
 διναβῶν ἐστὶ ποίημα ἑρρυθμον· ἀλλὰ τέχνην Με-
 τρικῆς οἴκοθεν διαμορφωθείσαν δὲν εἶχεν ἔθνος ἄλλο
 πλὴν τὸ τῶν Ἑλλήνων, τὸ καὶ ἐπὶ πάντα τὰ καλ-
 λιτεχνήματα ἰδίον τινα χαρακτῆρα περιβαλόν.
 Οὗτοι λοιπὸν ἀνήγαγον τὴν Μετρικὴν τε καὶ Μου-
 σικὴν εἰς σοφὴν θεωρίαν· ὅτι δὲ καὶ πρακτικῶς
 προήγαγον ἐπὶ πολὺ τὴν μετρικὴν, δῆλον οὐ μόνον
 ἐκ τῶν μεγαλοπρεπῶν Πινδάρου στροφῶν, ἀλλ' ἡ-
 ῖθη καὶ ἐκ τῶν ἀπλουστέρων Ὀμήρου ἑξαμέτρων·
 προήχθη δὲ ἡ τῆς ῥυθμικῆς θεωρία καὶ τὸ πρακτι-
 κὸν ὡσαύτως κατὰ τὰ Περσικά, Ὀλ. 76. Εἰς
 ταύτην, ὡς ἀποτελοῦσαν μέρος τῆς Μουσικῆς (1),
 ἡσχολήθησαν καὶ οἱ περὶ τὸ ἕτερον μέρος τῆς μου-
 σικῆς, τὴν μελωδίαν μάλιστα σπουδάζσαντες Πυ-
 θαγόρειοι, παρ' οἷς ἡ μουσικὴ μέρος ἀπετέλει τῆς

---

(1) Μέρος ἐστὶν ἡ ἁρμονικὴ πραγματεία τῆς τοῦ μουσι-
 κοῦ ἕξεως· καθάπερ ἡ τε Ῥυθμικὴ καὶ ἡ Μετρικὴ καὶ ἡ
 ὀργανικὴ. Ἀριστοξένου Στοιχ. ἁρμ. β'. — Καὶ ὁ Πορφύ-
 ριος ἐν τῇ Πτολεμαίου Ἀρμονικῇ κεφ. 1. Τὴν μουσικὴν
 σύμπασαν διαιρεῖν εἰώθασιν εἰς τε τὴν ἁρμονικὴν καλου-
 μένην πραγματείαν, εἰς τε τὴν ῥυθμικὴν καὶ τὴν μετρικὴν,
 εἰς τε τὴν ὀργανικὴν, κτλ.

Φιλολογίας. Πρῶτος δὲ συγγράψας ἰδίως περὶ με-
τρικῆς, καθ' ὅσον ἡμεῖς γνωρίζομεν, ἐστὶ Λάσος
ἐξ Ἑρμιόνης, ἀρχαῖός τις ποιητῆς καὶ μουσικός.
ἔπειτα δὲ Ἀριστόξενος ὁ Ταραντῖνος, οὗ ἀποσπά-
σματά τινα εἰσέτι σώζονται· πρὸς δὲ, Θεῶν καὶ
ὁ κατὰ τοὺς χρόνους Σωκράτους ἀκμάσας Δάμων,
καὶ ἄλλοι τινες, ὧν τὰ μὲν συγγράμματα πρὸ
πολλοῦ εἰσιν ἠφανισμένα, ἀλλ' ἔχγη τῆς τούτων
περὶ ῥυθμικῆς καὶ μετρικῆς θεωρίας ἀπαντῶνται
ἐν τῷ Πλάτωνος Φιλήδῳ (§ 17), καὶ ἐν τοῖς Ἀρι-
στοτέλους προδλήμασι (προδλ. ιθ'), καὶ ἐν τῷ περὶ
συνθέσεως λέξεων Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασέως,
καὶ ἐν τῇ περὶ μουσικῆς πραγματείᾳ Πλουτάρ-
χου, καὶ ἐν τῷ Ἀριστείδου Κοϊντίλιανου περὶ μου-
σικῆς. Τούτων τῶν δύο τελευταίων τὰς πραγμα-
τείας καὶ ἄλλας πέντε ἐξέδωκεν ὁμοῦ M. Μειβώ-
μιος ἐν τῷ *Antiqua musica, autores septem*. ἔτι δὲ
ἔχομεν τὸ ἐγχειρίδιον περὶ μέτρων καὶ ποιημάτων
τοῦ Ἡφαιστῖωνος καὶ τὸν αὐτοῦ σχολιαστήν, οὗ
ἡ ὀρθότερα ἔκδοσις ἐστὶν ἡ τοῦ Gaïsford ἐν Ὁξωνίᾳ
1810, μετατυπωθεῖσα δὲ ἐν Λειψίᾳ τὸ 1832. Οἱ δὲ
σχολιογράφοι τοῦ Πινδάρου καὶ οἱ τῶν τραγικῶν
ἐνέχουσι σποράδην σημειώσεις καὶ περὶ μέτρων.
Λατινιστὶ δὲ γεγραμμέναί πραγματεῖαι διαφόρων
σώζονται πολλαὶ περὶ μετρικῆς, ἃς ἐξέδωκεν ὁμοῦ
ὁ Gaïsford ἐν τῷ *Scriptores Latini rei metricæ* (1837).

ἀλλὰ πάντα ταῦτα διαλαμβάνουσι τὸ περὶ μετρικῆς μηχανικώτερον.

Ἐν δὲ τοῖς νεωτέροις χρόνοις τὰ μάλιστα μνημονευτέα εἰσὶ ταῦτα· ὁ Bentley πρῶτος ἐν τῷ Σχέδιον de metris Terentianis ἐπραγματεύθη τινὰ μέρος τῆς μετρικῆς μετὰ βαθυνοίας τε καὶ μεθοδικώτερον· μάλιστα δὲ τὰ ἐν χρήσει τοῦ Τερεντίου μέτρα. Ἀλλ' ἐπρόκειτο εἰς τὸν περικλεῆ Γ. Ἑρμᾶνον ὑπὸ ὁδοποιήσῃ τὴν διδασκαλίαν τῆς καθόλου μετρικῆς, ὅπερ ἐγένετο διὰ τοῦ De metris poetarum Grec. et Rom. 1796· καὶ μάλιστα διὰ τοῦ Elementa Doctr. metr. 1816. Μετὰ δὲ τὸν Ἑρμᾶνον ὁ συγγράψας τὴν ἐμβριθεστέραν περὶ μετρικῆς θεωρίας πραγματείαν ἐστὶν ὁ Βοίκχιος, De metris Pindari libr. III. (κεῖται ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ τῆς αὐτοῦ Πινδάρου ἐκδόσεως).

Ἐγχειρίδια δὲ εἰς χρῆσιν γυμνασίων τὰ χρησιμώτερα εἰσι τὰ ἐξῆς· τὸ τοῦ Munk, τὸ τοῦ Krüger, καὶ τὸ τοῦ Pfau (Γερμανιστὶ γεγραμμένα)· ἔτι μνημονευτέον καὶ τὴν ἐλληνιστὶ γεγραμμένην μετρικὴν Ζηνοβίου Κ. Πῶπ, τὸ 1803.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ ῥυθμικῶν ποδῶν.

§ 5.

Ἐπειδὴ αἱ λέξεις, οὔσαι συντεθειμέναι ἐκ μακρῶν τε καὶ βραχειῶν σὺλλαβῶν, παρέχουσι φύσει ῥυθμὸν τινα, εἰσὶ πρὸς τοῦτον ὅ,τι οἱ πόδες πρὸς τὸν χρόνον καὶ δικαίως ὠνομάσθησαν Λεκτικοὶ (ἢ λεξικοὶ) πόδες κατ' ἀντιδιαστολήν πρὸς τοὺς μετρικοὺς πόδας, τοὺς συγκειμένους ἀπλῶς ἐκ τῆς ἐνώσεως ἄρσεως καὶ θέσεως εἰς ἀπαρτισμὸν ὅλου τινὸς ῥυθμικοῦ σχήματος. Ὁ μὲν ἐλάχιστος μετρικὸς ποὺς σύγκειται ἐκ δύο χρονικῶν μορίων, ὧν τὸ μὲν ἐν ἄρσει, τὸ δὲ ἐν θέσει (ὅρα § 2). ἀλλὰ δυνατὸν καὶ πλείονα τοιαῦτα μόρια νὰ κῆνται ἐν ἄρσει, πλείονα δὲ ἐν θέσει ἀποτελοῦντα ὁμοῦ συνεχῆς ὅλον, ἓνα πόδα· οὕτως ἄρα γίνονται πόδες διάφοροι.

Τὸ δὲ τοῦ χρόνου μέτρον οὕτω λογίζεται· παραλαμβάνεται τὸ ἐλάχιστον ἐπαισθητὸν τοῦ χρόνου μόριον ἐν μοίρᾳ μονάδος, ἣτις προσαγορεύεται ἀπλῶς χρόνος (= σημεῖον = σῆμα = βραχύ). ταύτης δὲ τὸ διπλάσιον λέγεται δίχρονον (= δίσημον = μακρόν). ἄρα δύο βραχεῖαι εἰσιν ἴσαι μιᾷ μακρᾷ, καὶ τ' ἀνάπαλιν. Τὸ σημεῖον τοῦ μὲν βρα-

χέος ἐπὶ τοιοῦτον $\sim$, τοῦ δὲ μακροῦ, —. Τῶν δὲ σημείων $\sim$, $\sim$ τὸ μὲν δηλοῖ ὅτι κατ' ἰδιαίτερόν τινα λόγον ἐτέθη χρόνος βραχὺς ἀντὶ μακροῦ, τὸ δὲ, τὰνάπαλιν. Τὸ δὲ τεθειμένον ἐπὶ δύο βραχέων οὕτως $\sim\sim$ δηλοῖ τὴν ἐνὸς μακροῦ εἰς δύο βραχεῖς λύσιν.

Ἐκ δὲ τῆς συνδοιάσεως τῶν εἰρημένων χρόνων γεννῶνται τέσσαρες ῥυθμοποιοὶ συνθέσεις, ὧν ἑκάστη καλεῖται ποῦς.

1) Ποῦς δίχρονος $\sim\sim$ πυρρίχιος.

2) πόδες τρίχρονοι $\sim\sim\sim$ τρίβραχυς.

$\sim\sim$ τροχαῖος (= χορεῖος).

$\sim-$ ἱαμβος.

3) πόδες τετράχρονοι $\sim\sim\sim\sim$ προκελευσματικός.

$\sim\sim\sim$ Δάκτυλος.

$\sim\sim-$ Ἀνάπαιστος.

$\sim\sim\sim$ Ἀμφίβραχυς.

$\sim\sim$ Σπονδεῖος.

Οὗτοι μὲν εἰσιν οἱ ἀπλοῖ μετρικοὶ πόδες· ἀλλ' ὑπάρχουσι προσέτι πόδες πεντάσημοι, ἑξάσημοι, ἐπτάσημοι καὶ ὀκτάσημοι, οὓς καὶ συνθέτους πόδας καλοῦμεν.

1) πεντάχρονοι (= πεντάσημοι).

Λειπέτω	---	κριτικὸς (= ἀμφίμακρος).
λείψων	---	βακχεῖος.
λείψῃτι	---	παλιμξάκχειος.
λείπόμενος	---	παιὼν πρῶτος.
ἐλείπετο	---	παιὼν δεύτερος.
ἐλίπεσθον	---	παιὼν τρίτος.
λοιπόμενη	---	παιὼν τέταρτος.

2) ἑξάχρονοι (= ἑξάσημοι).

ἐκλείπετε	---	ἰωνικὸς ἀπὸ μείζονος.
ἐλελίπειν	---	ἰωνικὸς ἀπ' ἐλάσσονος.
λοιπόμενη	---	χορίαμβος.
ἐλίψασθε	---	ἀντίσπαστος.
λειψάτωσαν	---	διτρόςχαιος.
ἐλειπέτην	---	διάμβος.
λειψαίτην	---	μολοσσὸς ἢ τρίμακρος.

3) ἐπτάχρονοι (= ἐπτάσημοι).

ἐλειψάσθην	---	ἐπίτριτος πρῶτος.
ἐκλινόντων	---	ἐπίτριτος δεύτερος.
ἐκλείπετω	---	ἐπίτριτος τρίτος.
ἐκλείπυσσα	---	ἐπίτριτος τέταρτος.

4) ὀκτάχρονοι (= ὀκτάσημοι).

ἐπεκλείπέτω	---	δόχμιος.
λειψθειήτην	---	δισπόνδειος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Ῥυθμικὰ γένη.

§. 6.

1. Ὡς, καθόλου εἰπεῖν, τὰ ἐκάστου συνηρθρωμένου μέλη, σύνολόν τι ἀποτελοῦντα, πρέπει νὰ ἔχωσι σχέσιν ὠρισμένην πρὸς ἄλληλα, οὕτως ἄρα καὶ ἐπὶ τοῦ τεχνικοῦ ῥυθμοῦ ἢ ἄρσις καὶ ἢ θέσις, ἔξ ὧν οὗτος σύγκειται. Ἐχουσι δὲ καλῶς τὰ μέλη πρὸς ἄλληλά τε καὶ πρὸς τὸ σύνολον τότε μόνον, ὅτε δὲν εἴνε σχετικῶς οὔτε παραπολὺ μεγάλα, οὔτε μικρά· διότι ἄλλως ἀφανίζεται ἢ προσήκουσα ἀναλογία καὶ προκύπτει πρὸς τὴν τοῦ καλοῦ ἔννοιαν ἀντίφασις, οἷον ἐπὶ ῥυθμοῦ π. χ. ἑξαχρόνου, τῆς μὲν ἄρσεως πληροῦσης πέντε σήματα, τῆς δὲ θέσεως ἓν, ἢ ἀντιστρόφως, δῆλον ὅτι δὲν σώζεται πλέον ἀναλογία, καὶ ἐντεῦθεν προκύπτει ἀρρυθμία τις· ἀλλὰ τοιαύτη τις ἀναλογία, οἷον 1: 1, 2: 4, 3: 3 ἔχει καλῶς:

2. Ἴσου μὲν ὄντος τοῦ μεταξὺ ἄρσεως καὶ θέσεως λόγου, οἷον 1: 1, 2: 2, 3: 3, ὁ ῥυθμὸς ἀνάγεται εἰς τὸ γένος ἴσον, οἷον.

Κατιόντες ῥυθμοί.		Ἀνιόντες ῥυθμοί.	
— —	πυρρίχιος.	— —	πυρρίχιος.
— —	σπονδεῖος.	— —	σπονδεῖος.

Κατιόντες ρυθμοί.	Ἀνιόντες ρυθμοί.
~~~~~ προκελευσματικός	~~~~~ προκελευσματικός
~~~~ δάκτυλος.	~~~~ ανάπαιστος.
~~~~ χοροιάμβος.	~~~~ αντίσπαστος.

Τοῦ δὲ γένους τούτου, τοῦ κατ' ἐπικράτειαν τοῦ δακτύλου καὶ δακτυλικοῦ λεγομένου, οἱ εὐχρηστότεροι ρυθμοὶ εἰσιν ὁ δάκτυλος, ὁ ανάπαιστος καὶ ὁ χοροιάμβος.

3. Διπλασίου δὲ ὄντος τοῦ μεταξὺ ἄρσεως καὶ θέσεως λόγου, ὡς 1: 2, ἢ 2: 4, ὁ ρυθμὸς λέγεται γένους διπλασίου, οἷον οἱ ἑξῆς

Κατιόντες ρυθμοί.	Ἀνιόντες ρυθμοί.
~~~~ τρίβραχος ἀπὸ ἄρσεως.	~~~~ τρίβραχος ἀπὸ θέσεως.
~~~~ τροχαῖος.	~~~~ ἱάμβος.
~~~~ ιωνικός ἀπὸ μείζονος.	~~~~ ιωνικός ἀπ' ἐλάσσονος.

Τοῦ δὲ γένους τούτου, τοῦ κατ' ἐπικράτειαν τοῦ ἱάμβου καὶ ἱαμβικοῦ λεγομένου, οἱ μᾶλλον ἐν χρήσει ρυθμοὶ εἰσιν ὁ ἱάμβος, ὁ ιωνικός ἀπὸ μείζονος καὶ ὁ ἀπ' ἐλάσσονος.

Πρὸς δὲ τούτοις ἔστι καὶ ἄλλο τρίτον γένος ρυθμοῦ τὸ ἡμιόλιον λεγόμενον, οὗ ὁ λόγος ἄρσεως πρὸς θέσιν ἔχει ὡς 1 1/2: 1, ἢ 3: 2, κατὰ τὸ ἑξῆς διάγραμμα:

Κατιόντες ρυθμοί.	Ἀνιόντες ρυθμοί.
— — κρητικὸς	— — κρητικὸς
— — ἀπὸ μείζονος.	— — ἀπ' ἐλάσσονος.
— — βακχεῖος.	— — παλιμδάκχειος

Τὸ δὲ γένος τοῦτο καλεῖται καὶ παιωνικόν, ἐπειδὴ οἱ παιῶνες ἀνήκουσιν εἰς αὐτὸ, ἅτε ἐκ διαλύσεως κρητικῶν καὶ βακχείων προκύψαντες.

Τὸ δὲ τέταρτον γένος ἐστὶ τὸ καλούμενον ἐπί-
 τρίτον, οὗ ἡ ἄρσις πρὸς τὴν θέσιν ἀναλογεῖ ὡς 1
 ½: 1, ἢ 4: 3, ἀλλὰ τὸ γένος τοῦτο παρὰ τοῖς φιλο-
 λόγοις εἰσέτι ἀμφισθητίσιμον λογίζεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ ρυθμικοῦ ἁρμοῦ, ρυθμικῆς σειραῖς,
 εἰρμοῦ, στίχου καὶ μέτρου.

§. 7.

1. Ἐκ συνεχοῦς συνάψεως ἄρσεώς τε καὶ θέ-
 σεως γίνεται ὁ ρυθμικὸς ἁρμός, ὃν ὁ Ἑρμαν-
 νος πρῶτος ἐκάλεσεν ordo rhythmicus, π. χ.

— — — — —

— — — — —

Ὁ ρυθμικὸς ἁρμός πρέπει μὲν νὰ ᾖ αὐτοτελής
 τι, ἢ γοῦν νὰ ἔχῃ ἀρχὴν καὶ τέλος· ἀλλὰ δὲν εἶνε
 3.

τὸ τέλος ὁρισμένον εἴτε διὰ τελείας λέξεως, εἴτε διὰ χασμωδίας, ἢ δι' ἄλλου τοιούτου τινός· ὅθεν δυνατὸν καὶ ἕκαστος ποῦς νὰ ἀποτελῇ νέον ἄρμόν. Ὁ μὲν εἰσάχιστος ἄρμος ἐξ ἑνὸς ποδός, ὁ δὲ μέγιστος ἐκ ποδῶν ἐξ σύγκειται.

2. Ἡ μὲν ὁμοιοειδῶν ῥυθμῶν σύναψις ὀνομάζεται ῥυθμικὸς ἄρμος ἀπλοῦς, ἢ δὲ ἑτεροειδῶν, σύνθετος, π. χ

— — — — —
— — — — —

§ 8.

Σύναψις ῥυθμικῶν ποδῶν εἰς ἓνα ἢ πλειότερους ἄρμους ἀλλήληνδέτες καὶ ἀπὸ παντὸς ἄλλῃ κεχωρισμένους, λέγεται στίχος, ὅπερ κυρίως σημαίνει σειρὰν γεγραμμένην, ἥς τὸ τέλος δηλοῦται διὰ μακροτέρας ἢ βραχυτέρας παύλης φωνῆς· διὰ ταῦτα εἰσχωρεῖ ἐν τέλει στίχου χασμωδία, βραχεῖα ἀντὶ μακροῦ καὶ ἀντιπρόφως (ὄρα § 10, καὶ 11)· καὶ, ἐπειδὴ ὁ στίχος ὀφείλει νὰ παρῇ ἐν καθ' αὐτὸ σύνολον, περατοῦται εἰς τελείαν λέξιν.

Σημ. Μόνον παρὰ λυρικοῖς εὐρίσκομεν ἐν τέλει στίχου διακοπὴν λέξεως, οἷον ἐν συσθήμασιν ὁμοιοειδῶν ῥυθμῶν (ὄρα §. 23)· παρὰ δὲ ἐπικοῖς καὶ δραματούργοις, ἂν εὐρεθῇ που, γίνεται τοῦτο παρὰ κανόνα πρὸς ἰδιαίτερόν τινα σκοπὸν.

2. Οἱ ἄριστοι τῶν ποιητῶν σπανίως που τελευτῶσι στίχον εἰς λέξιν μὴ οὔσαν αὐτοσήμαντον,

ἤγουν εἰς τοιαύτην, ἣτις κατὰ γραμματικὸν λόγον
ὀφείλει στενῶς νὰ συνάπτηται τῇ τοῦ ἐπομένου
στίχου λέξει, οἷον μετ' ἄρθρου, προθέσεως, συνδέ-
σμου, ἐπιφωνήματος· πρὸς δὲ, καὶ ἡ ἑκθλιψις ἐν
τέλει στίχου, καὶ πᾶν ὅ,τι στενῶς συνάπτη τοὺς
στίχους μετ' ἀλλήλων δὲν ἔχει καλῶς.

§ 9.

Ἐπειδὴ πᾶς στίχος, ὡς καὶ πᾶς ἄρμος, σύγ-
κεται ἐξ ὁμοιοειδῶν ἢ ἀνομοιοειδῶν ῥυθμῶν, ἐφηρ-
μοσμένων ἐπὶ βραχειῶν τε καὶ μακρῶν συλλαβῶν,
ἀνάγκη νὰ γνωρίζωμεν πῶς αὗται συνιστῶσι πό-
δας, οἷον ὁποῖον ἔχει μέτρον ἕκαστος τῶν ῥυθμῶν.

2. Δὲν ἀρκεῖ νὰ γνωρίζωμεν μόνον ὅπερ ἔχει
μέτρον τὸ σύνολον ἁρμοῦ τινος ἢ στίχου, ἀλλὰ
πρέπει καὶ τὴν τούτων διαίρεσιν εἰς τὰ ἐξ ὧν συνί-
στανται μέρη, τὰ καὶ μέτρα λεγόμενα, νὰ διακρί-
νωμεν· διότι κατὰ ταῦτα μετρεῖται ὁ στίχος, ἢ ὁ
ἄρμος. Λοιπὸν τὸ μὲν βραχύτατον μέτρον σύγκει-
ται ἐξ ἑνὸς μόνου ποδός· ὅθεν ἔχομεν Μονοποδίαν,
Διποδίαν, Τριποδίαν, Πενταποδίαν, Ἑξαποδίαν,
κατὰ τοὺς πόδας (= τὰ μέτρα) ἐξ ὧν ἕκαστος τῶν
ἁρμῶν σύγκειται, π. χ. ἐπὶ τῶν ἐξῆς ἱαμβικῶν
ἁρμῶν·

παιστος μετροῦνται ποτὲ μὲν κατὰ μονοποδίαν, ποτὲ δὲ κατὰ διποδίαν ὅθεν, φέρ' εἰπεῖν, τετράπους τροχαϊκὸς ἄρμος μετρούμενος κατὰ μονοποδίαν παρέχει τροχαϊκὴν τετραποδίαν, κατὰ δὲ συζυγίαν, δίμετρον· σημειωτέον ὅμως ὅτι δὲν εἶνε ἀδιάφορον ὅποτερως ἂν τις μετρήσῃ τῆς ἀπαγγελίας δηλούσης τὴν διαφοράν, οἷον

— — — — —

— — — — —

Ἐν δὲ τοῖς δακτυλικοῖς ῥυθμοῖς ἕκαστος ποῦς πάντοτε ἔν ἀπαρτίζει μέτρον· διότι δὲν διαφέρει ὅποτερως ἂν ἐκληφθῶσιν, εἴτε κατὰ μονοποδίαν, εἴτε κατὰ διποδίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

—

Περὶ τοῦ ἀλόγου χρόνου καὶ τῆς
ἀδιαφόρου συλλαβῆς.

§ 10.

Τὸ μέτρον καθ' ὃ πάντα τὰ μέρη τοῦ ῥυθμοῦ μετροῦνται εἶνε ἢ μονάς (§. 5)· πάντες δὲ οἱ κατ' αὐτὴν μετρούμενοι ῥυθμοὶ καλοῦνται παρὰ τοῖς ἀγ-

χαίσις ῥητοί· ἀλλὰ συμβαίνει ἐν τῷ ῥυθμῷ καὶ χρόνος τις ἄλογος προσσυσφύμενος, ὅχι ὡς μὴ ἔχων λόγον μέτρον, ἀλλ' ὡς μὴ δύναμενος νὰ μετρηθῇ κατὰ τὴν μονάδα ἐκείνην· ἐπειδὴ εἶνε χρόνος τοῦ μὲν βραχέως μείζων, τοῦ δὲ μακροῦ ἐλάσσων, ἡγουν λογιζομένου τοῦ ἐλαχίστου ῥητοῦ χρόνου $\equiv 1$, τοῦ δὲ μακροῦ $= 2$, ὁ ἄλογος (οὗ τὸ διάγραμμα ἔχει οὕτω $\cup$) λογίζεται $= 1\frac{1}{2}$ · καὶ εἶνε πρὸς τὴν μετρικὴν, ὅτι πρὸς τὴν προσωδίαν ἢ ἀδιάφορος λεγομένη συλλαβή· διαφέρουσιν ὅμως ἀλλήλων, διότι ἐκεῖνος μὲν παρίσταται πάντοτε διὰ μακροῦς, αὕτη δὲ διὰ συλλαβῆς, ἥτις ποτὲ μὲν ὡς μακρὰ, ποτὲ δὲ ὡς βραχεῖα λαμβάνεται.

§ 11.

*Εν τισι τῶν ῥυθμῶν, παραδεκτῆς οὐσης μακροῦς ἀντὶ τῆς ἐν θέσει βραχείας, προκύπτει ὁ ἄλογος ἐκεῖνος χρόνος, περὶ οὗ σημειωτέον τοὺς ἐξῆς κανόνας.

α. Ἡ ἄλογος συλλαβὴ ἐνδέχεται νὰ λάβῃ χώραν ἐν τέλει ἐκάστου τροχαϊκοῦ, καὶ ἐν ἀρχῇ ἐκάστου ἰαμβικοῦ ἀρμοῦ, οἷον·

$\begin{array}{c} \text{—} \cup \text{—} \cup \text{—} \cup \\ \cup \text{—} \cup \text{—} \cup \text{—} \end{array}$

αἴτιον δὲ τοῦ μὲν εἶνε ὅτι τὸ τέλος ἐκάστου ἀρμοῦ πρέπει νὰ παρέχῃ παῦλάν τινα, ἥτις ἐν τοῖς

κατιοῦσι τῶν ῥυθμῶν διὰ τῆς βραχείας δὲν καθί-
ται ἀρκούντως ἐπαισθητῇ· τοῦ δὲ, ὅτι ἡ ἀρχή τινος
ἀρμοῦ γίνεται μᾶλλον ἐπαισθητῇ, τονιζομένου τοῦ
πρώτου ποδὸς δυνατώτερον.

β'. Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους δυνατὸν νὰ εἰσχωρῇ
ἡ ἄλογος ἐν τοῖς κατὰ διποδίαν μετρομένοις τρο-
χαϊκοῖς καὶ ἱαμβικοῖς ἀρμοῖς, οἷον κατὰ τὸ τέλος
ἐκάστης τροχαϊκῆς, καὶ τὴν ἀρχὴν ἐκάστης ἱαμ-
βικῆς διποδίας, π. χ.

— — — — —
— — — — —

Ἐντεῦθεν ἄρα ὁ κανὼν οὗτος· ἐν μὲν τοῖς τρο-
χαϊκοῖς ἀρμοῖς τοῖς κατὰ διποδίαν βαίνουνσιν εἰσ-
χωρεῖ ἡ ἄλογος (= ἀδιάφορος) ἐπὶ τὰς ἀρτίους θέ-
σεις, ἡγουν ἐπὶ τοῦ δευτέρου, τετάρτου καὶ ἕκτου
ποδός· ἐν δὲ τοῖς κατὰ διποδίαν ἱαμβικοῖς εἰσχωρεῖ
ἐπὶ τὰς περιττάς θέσεις, ἡγουν ἐπὶ τοῦ πρώτου, τρί-
του, πέμπτου καὶ ἑβδόμου ποδός.

Παρὰ δὲ τοῖς πρὸ Αὐγούστου δραματουργοῖς Ῥω-
μαίων, οἷον Πλαυτίῳ, Τερεντίῳ καὶ ἄλλοις δὲν ἀρ-
μόζει ὁ προειρημένος κανὼν· διότι οὗτοι μὲν εἰσῆγα-
γον εἰς ἱαμβικοὺς καὶ τροχαϊκοὺς ἀρμούς, τοὺς τε
κατὰ πόδα καὶ τοὺς κατὰ διποδίαν βαίνοντας, τὴν
ἄλογον (τὴν ἀδιάφορον) ἐπὶ παντὸς ποδός· μετρικῆς
σαφηνείας χάριν συνείθιζον τὴν τελευταίαν μόνον

Βραχεΐαν τοῦ στίχου, μεθ' ἣν ἔπεται ἄρσις, ὥα μὴ μεταξάλλωσιν εἰς τὴν ἄλογον μακράν, π. χ'

— — — — —

— — — — —

γ'. Πρὸς δέ, καὶ ἡ ἐν τέλει ἐκάστου ἁρμοῦ μονοσύλλατος θέσις δύναται νὰ γένη ἄλογος, ἐπειδὴ ἐνταῦθ' αἰεὶ συμβαίνει παῦλά τις, π. χ'

— — — — —

δ'. Τέλος, ὥς ἡ ἐν ἀρχῇ ἐκάστου ἱαμβικοῦ ἁρμοῦ θέσις, οὕτω καὶ ἡ μονοσύλλατος ἱαμβικὴ ἀνάκρουσις εἶνε πολλάκις, δι' ἣν εἵπομεν αἰτίαν, ἄλογος· π. χ'

— — — — —

Σημ. Ἡ δευτέρα βραχεΐα τοῦ δακτύλου (— —) δὲν ἐνδέχεται κατὰ κανόνα νὰ γένη ἄλογος, ὥς οὐδ' ἡ πρώτη τοῦ ἀναπαίστου (— —), διότι ἡ ἄλογος ἐνταῦθα μακρὰ πρὸς τὴν παρακειμένην βραχεΐαν, λαμβάνουσα τάξιν ἄρσεως, ἄλλοιοῖ τὸν ῥυθμόν· καὶ ὁμῶς τινὲς τῶν ποιητῶν ἐν τέλει στίχου δακτυλικοῦ εἰσήγαγον τὴν ἄλογον καταχρηστικῶς.

§ 12.

Ἡ ἄλογος συλλαβὴ δὲν ἀπαντᾷται μόνον ἐπὶ τῆς ἐν θέσει βραχείας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἐν ἄρσει μακράς, οἷον ἐν δακτύλοις καὶ ἀναπαίσει, τοὺς καὶ διὰ τοῦτ' ἀλόγους καλουμένους. Οἱ δὲ τοιοῦτοι ἄλογοι δακτύλοί τε καὶ ἀνάπαιστοι ἐντεῦθεν διακρίνονται τῶν ῥητῶν, ὅτι ἀπαιτοῦσιν ὀλιγώτερον τῇ φω-

νῆ νὰ διαμένωμεν ἐπὶ τῆς ἄρσεως, σπεύδοντες εἰς
πὰς βραχείας· καὶ οὕτως ὁ δάκτυλος καὶ ἀνάπαι-
στος, γενόμενος ἐλαφρότερος, λαμβάνει ὁμοίαν πω-
τοῖς τροχαίοις καὶ ἰάμβοις ἀγωγὴν, καὶ ὅχι πολὺ
διαφέρουσιν. Διὰ ταῦτ' ἄρα οἱ μὲν ἄλογοι δάκτυ-
λοι φιλοῦσι νὰ συνάπτωνται μετὰ τροχαίων, καὶ
τότε ὀνομάζονται Λογαοιδικοὶ δάκτυλοι·
ὥς καὶ οἱ ἄλογοι ἀνάπαιστοι (= κυκλικοὶ), μετὰ
ἰάμβων, Λογαοιδικοὶ ἀνάπαιστοι, π. χ·

— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Περὶ ἀγωγῆς, λύσεως τῶν μακρῶν, συναι-
ρέσεως τῶν βραχειῶν.

§ 13.

Ἀγωγὴ ἐν τῇ μουσικῇ, ὡς καὶ ἐν τῇ μετρι-
κῇ, λέγεται ἡ διάρκεια τῶν τὸν ῥυθμὸν ἀποτελούν-
των χρονικῶν μορίων, σωζομένου τοῦ λόγου ὃν ἐκά-
4.

στατε ἢ ἄρσις πρὸς τὴν θέσιν ἔχει. Ὑποκείσθω τα-
χυτέρα ἀγωγὴ παράδειγμα οὗτος ὁ στίχος,

αὐτὸς ἔπειτα πέδον δὲ κυλίνδετο λάας ἀναιδής·

βραδυτέρα δὲ οὗτος,

ἐξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε.

Τὸ αὐτὸ λοιπὸν μέτρον ποτὲ μὲν ταχύτεραν παρ-
εχει τὴν ἐκφώνησιν, ποτὲ δὲ βραδυτέραν, κατὰ τὸ
πάθος καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ στίχου προσαρμύζουσιν.
Καθίσταται δὲ ἡ ἀγωγὴ βραδυτέρα καὶ ἐμφοιθεστέρα
διὰ τῆς συναίρεσεως δύο βραχειῶν εἰς μίαν μακράν·
διὰ δὲ τῆς λύσεως τῶν μακρῶν εἰς δύο βραχείας
ταχύτερα καὶ κυφωτέρα. Σημειωτέον ὅτι οἱ τρο-
χαϊκοὶ καὶ ἰαμβικοὶ ῥυθμοί, ἥγουν οἱ τοῦ γένους δι-
πλασίον, παρέχουσι φύσει τὴν ἀπαγγελίαν ταχυ-
τέραν ἢ οἱ δάκτυλοι καὶ οἱ ἀνάπαιστοι, ἥγουν οἱ τοῦ
γένους ἴσου ῥυθμοί· ἔτι δὲ, ὅτι οἱ κατὰ μονοποδίαν
βαίνοντες γίνονται σπενδικώτεροι τῶν κατὰ διπο-
δίαν.

§ 14.

Δὲν πρέπει ὁμῶς νὰ νομίσωμεν, ἐπειδὴ δύο βρα-
χεῖαι εἶνε ἴσαι μιᾷ μακρᾷ καὶ τὰν ἀπάλιν, ὅτι ἡ
συναίρεσις ἢ ἡ λύσις συγχωρεῖται πανταχοῦ καὶ
ὥς ἔτυχεν· διότι ἡ μὲν συναίρεσις δύο βραχειῶν εἰς
μίαν μακράν συγχωρεῖται μόνον ὅταν διὰ ταύτην
δὲν ἀλλοιωτῇ ὁ ἐπικρατῶν ῥυθμός· ἔθεν συγχωρεῖ-

ται π. χ. — ἀντὶ — — ἢ — — ἀντὶ — — ἔτι δὲ, — —
ἀντὶ — — ἀλλ' ὁμοως ἐπὶ τοῦ ἀλόγου δακτύλου
καὶ ἀναπαύστου σπανιότατα συμβαίνει τῶν δύο
βραχειῶν συναίρεσις, ὅτε δυναμένη τούτων τῶν
ῥυθμῶν νὰ ἀλλοιώσῃ τὸν οἰκεῖον χαρακτῆρα, τὴν
ἐλαφρότητα καὶ ταχύτητα. Παντάπασιν ἄρ' ἀσυγ-
χώρητος εἶνε τοιαύτη τις συναίρεσις, — — εἰς
— —, ἢ — — εἰς — —, ἢ — — εἰς — —

15.

1. Πᾶσα δὲ δίχρονα ῥητὴ μακρὰ δέχεται τὴν εἰς δύο βραχείας λύσιν, πλὴν τῆς ἀλόγου μακροῦς ἐχούσης διάρκειαν χρονικὴν (§ 10,) ἴσην $1\frac{1}{2}$ τῆς βραχείας.

Ἀπ' ἐναντίας δὲ οἱ ἀρχαιότεροι τῶν Ῥωμαίων
δραματοποιοί, οἱ πρὸ Αὐγούστου, μάλιστα ὁ Πλαύ-
τιος καὶ ὁ Τερέντιος δὲν συμφωνοῦσι πρὸς τε τοὺς
ἄλλους καὶ μάλιστα τοὺς Ἑλλήνων ποιητάς, πα-
ραδεχόμενοι ἐπὶ τροχαϊκῶν καὶ ἰαμβικῶν ἀγμῶν
(ἐπιθι δ 11, β') κατὰ πάντα πόδα, τὴν ἄλογον συλ-
λαβὴν, καὶ τὴν ταύτης λύσιν παρὰ τὸν προειρημέ-
νον κανόνα. Οἱ Ἕλληνες ὁμῶς δὲν ἔλαβον πᾶποτε
τὴν τοιαύτην ἄδειαν τῆς λύσεως, εἰμὴ μόνον ἐπὶ
τῆς μονοσυλλάβου ἀνακρούσεως, ἥτις κατὰ τὸν
δ 11, δ'. εἶνε πολλάκις ἄλογος (☐).

2. Ἐπὶ δὲ δακτύλου ὁ κανὼν δὲν ἐπιτρέπει τῇν τῆς μακρᾶς διάλυσιν· ἐξαιροῦνται ὁμως τὰ κύρια ὀνόματα, ὅσα δὲν ἐνδέχεται ἄλλως νὰ εἰσαχθῶσιν ἐν τῷ στίχῳ· οἱ λυρικοὶ ὁμως ἔχουσι σπανίως πρὸς δακτύλον λελυμένον (—~). ὁ δὲ τοῦ δακτύλου εἰς ἀνάπαιστον μετασχηματισμὸς (—~—) εἶνε παντάπασιν ἀσυγχώρητος, διότι οὕτω προφανῶς ἀλλοιοῦται ἡ τοῦ δακτύλου φύσις. Ἐν ἀνάπαλιν ὁμως οἱ τραγικοὶ παρεδέχοντο πολλάκις ἀντὶ τοῦ ῥητοῦ ἀναπαίστου τὸ δακτυλικὸν σχῆμα (—~—)· οἱ δὲ κομικοὶ σπανίως πρὸς καὶ τὰν προκελευσρατικὸν (~—~).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ καταλήξεως.

§ 16.

1. Ἡ τοῦ ῥυθμικοῦ ἁρμοῦ κατάληξις πρέπει νὰ δηλωταί πως, εἴτε κατὰ τὸ τέλος αὐτοῦ καταβιβασομένης τῆς φωνῆς καὶ πάλιν ὑψουμένης ἐπὶ τοῦ πρώτου ποδὸς τοῦ ἐπομένου ἁρμοῦ, εἴτε διακοπτομέ-

νης ἐπ' ὀλίγον ἐπαισθητότερον ὁμῶς γίνεται τὸ τέ-
λος, ὅταν ἀποσιωπήσῃ ἐνὸς ἢ πλείονων χρόνων
παρέχωμεν παῦλάν τινα, (κενὸν χρόνον κατὰ τοὺς
μουσικὰς (1)) , ἥτις δῆλον ὅτι ὀφείλει νὰ ἔχῃ καὶ
ἐνταῦθα, ὡς ἐν τῇ μουσικῇ, διάρκειαν τοσαύτην,
ὅσῃν ἔχουσιν ἀληθῶς οἱ ἀποσιωπηθέντες χρόνοι·
διὰ ταῦτ' ἄρα γίνονται ἀτελεῖς ἄρμοι, ῥυθμοὶ κα-
ταληκτικοὶ λεγόμενοι, π. χ.

— — — — — τετραποδία τροχαϊκὴ καταληκτική.
— — — — — δίμετρος τροχαϊκὸς καταληκτικός.

Οἱ δὲ τέλει τῶν ἁρμῶν κατ' ἀντιδιαστολὴν
ὀνομάζονται ῥυθμοὶ ἀκατάληκτοι, π. χ.

— — — — — τετραποδία τροχαϊκὴ ἀκατάληκτος.
— — — — — δίμετροι τροχαϊκοὶ ἀκατάληκτοι.

2. Ὅθεν πάντες οἱ ἐν τέλει ἐλλειπῇ ἔχοντες πό-
δα ῥυθμοὶ, ἥγουν οἱ καταληκτικοὶ, χρησιμεύουσιν
εἰς δῆλωσιν τῆς ἁρμοῦ τινος καταλήξεως, ἥτοι
τῆς ἀποθέσεως. Τῆς ἐν ἄρσει μακρᾶς ἀποτε-
λούσης καθόλου εἰπεῖν ἐδραιοτέραν τῆς ἐν θέσει βρα-
χείας κατὰληξιν, διότι ἐπ' ἐκείνης φυσικᾶ πρέπει
νὰ ἐνδιατρίψωμεν τῇ φωνῇ περισσότερον, ἀπαντῶ-
μεν τὴν κατὰληξιν μᾶλλον ἐν τοῖς κατιούσι τῷ α

(1) Κενὸς μὲν οὖν χρόνος ἄνευ φθόγγου πρὸς ἀναπλή-
ρωσιν τοῦ ῥυθμοῦ. Ἀριστ. Κυντιλ. 1, 40.

ῥυθμῶν ἢ ἐν τοῖς ἀνιούσιν, οἷον τοῖς τροχαίοις, δακτύ-
λοις, χοριάμβοις καὶ ἰωνικοῖς ἀπὸ μείζονος μᾶλλον
ἢ ἐν τοῖς ἰάμβοις, ἀναπαίστοις καὶ ἰωνικοῖς ἀπ' ἐ-
λάσσονος.

3. Κατὰ δὲ τὴν ἐνὸς ἢ δύο χρόνων ἀποσιώπη-
σιν γίνεται ποτὲ μὲν μικροτέρα ῥυθμοῦ παῦσις,
λεῖμμα καλεσμένη (1), ποτὲ δὲ μείζων, πρόθε-
σις· ἡγοῦν κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐλλειπουσῶν
ποδῶν τινος συλλαβῶν ἔχομεν ῥυθμοὺς καταληκτι-
κοὺς εἰς συλλαβὴν, εἰς δισύλλαβον· καὶ ἐπὶ τετρα-
συλλαβῶν ποδῶν εἰς τρισύλλαβον. Ὅθεν δισύλλα-
βοι μὲν πόδες, οἷον τροχαῖοι, γίνονται καταληκτικοὶ
μόνον εἰς συλλαβὴν, δάκτυλοι δὲ εἰς συλλαβὴν καὶ
δισύλλαβον· εἰς δὲ τοὺς χοριάμβους συμβαίνει, εἰ
καὶ σπανίως, κατάληξις μόνον εἰς δισύλλαβον
(— — — — —), διότι εἰς τρισύλλαβον δὲν παρέχει
ᾠμοδίαν κατάθεσιν· καὶ οἱ ἰωνικοὶ ἀπὸ μείζονος
γίνονται καταληκτικοὶ μόνον εἰς δισύλλαβον
' — — — — —.

4. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἀνιόντες τῶν ῥυθμῶν παρέχου-
σιν ἐνίοτε κατάληξιν, μάλιστα οἱ ἀνάπαιστοι εὐρί-
σκονται συχνὰ καταληκτικοὶ εἰς συλλαβὴν, π. χ.

(1) Λεῖμμα δὲ ἐν ῥυθμῷ χρόνος κενὸς ἐλάχιστος· πρόθε-
σις δὲ, χρόνος κενὸς μακρὸς, ἐλαχίστου διπλασίων. Ἀρισ.
Κυῖντ. I. 40.

ρους χρόνους πλεονάζοντας· ἀλλ' ἡ τοιούτων στίχων παραδοχὴ προῆλθεν ἐξ ἀπάτης τινός· διότι ἐξέλαβον τοὺς κατιόντας ῥυθμούς, ὧν προσηγεῖται ἀνάκρουσις, ἀντὶ ἀνιόντων οὕτω προκύπτει βέβαια μία συλλαβὴ ἐν τέλει πλεονάζουσα, ὡς π.χ. ἐν τοῖς τροχαϊκοῖς διμέτροις ἀκαταλήκτοις μετ' ἀνακρέσεως,

— ' — — — ' — —

2. Ὡσαύτως ἀπατηθέντες ἐκ τῆς ὑπερκαταλήκτων στίχων παραδοχῆς, ἐξέλαβον ὡς ὁμοιοτρόπως συντεθειμένους ἁρμούς τινας διαφέροντας, οὕτω π.χ. τὸν μονόμετρον τροχαϊκὸν μετὰ ἐπομένης τριποδίας τροχαϊκῆς καταληκτικῆς (— ' — — ' — —) ἀνόμεσαν δίμετρον τροχαϊκὸν ὑπερκατάληκτον, διότι τὸν ἐνόμιζον συντεθειμένον οὕτω πως,

— ' — — | — ' — — | —

Σημ. Οἱ Ῥωμαῖοι, μάλιστα ὁ Οὐίργιλιος, παρέχουσιν ἐνίοτε στίχους τῷ ὄντι πλεονάζοντας κατὰ μίαν συλλαβὴν, λεγομένους ὑπερκαταλήκτους (versus hypercatalecti, ἢ hypermetri)· ἀλλ' ὅμως, ἐπειδὴ οἱ τοιοῦτοι λήγουσι πάντοτε εἰς φωνήεν ἢ εἰς m, καὶ ὁ ἐπόμενος στίχος ἄρχεται ἀπὸ φωνήεντος, δυνατόν ἢ περιττεύουσα συλλαβὴ νὰ ἐκθλιβῇ καὶ οὕτω νὰ φανῇ ὁ στίχος ἄρτιος· π.χ. ὁ ἐν τοῖς Γεωργικοῖς Οὐίργ. I, 295.

Aut dulcis musti Vulcano decoquit humorem
et foliis, κ.τ.λ.

Οἱ δὲ τοιοῦτοι τῶν στίχων, εἰσχωρούσης ἐκθλίψεως ἢ ἄλλου τινὸς συνάπτοντος στενώτατα τὸ τέλος τοῦ ἡγουμένου

μετὰ τῆς τοῦ ἐπομένου ἀρχῆς, δὲν περατοῦνται καλῶς, ἐπειδὴ ὁ στίχος ὀφείλει νὰ ᾔη καθ' ἑαυτὸν σύνολόν τι τέλειον.

§ 18.

Τέλος παρεδέχθησαν ὡσαύτως σφαλερῶς οἱ γραμματικοὶ καὶ εἶχες τινὰς βραχυκαταλήκτους, ἐν οἷς ἐφαίνετο ὅτι ἔλειπεν εἰς ὅλος ποῦς διότι ἐθεώρουν π. χ. τὸν ῥυθμὸν τὸν δε' — — — — ὡσαν δὲ μετρῶν τροχαϊκὸν βραχυκατάληκτον, νομίζοντες ὅτι τροχαῖοι, ἱαμβοὶ καὶ ἀνὰπαισοὶ κατὰ διποδίαν μόνον μετροῦνται· ἀλλ' ὁ ἄρμος οὗτος δὲν εἶνε εἰμὴ τροχαϊκὴ τριποδία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ τομῆς καὶ διαιρέσεως.

§ 19.

Ἐὰν ἐν τοῖς εἶχοις ἐτηρεῖτο συμφωνία τῶν λεξικῶν ποδῶν πρὸς τοὺς μετρικοὺς πόδας, ἐκάστη τῶν λέξεων ἔπρεπε νὰ τελευτᾷ, ὅπου καὶ ὁ μετρικὸς ποῦς, ἀλλ' οὕτως οἱ ἄρμοι ἤθελον κεῖσθαι ἄνευ συνδέσμου ῥυθμικῆς ἀκολουθίας, οἷον ἐν τούτῳ τῷ δακτυλικῷ στίχῳ,

Οἴσετε, Μοῦσαι, ἡμῖν ὕμνων ἀγλαὰ δῶρα
3.

καὶ ἐν ἐκείνῳ τοῦ Ἐννίου,

Sparsis hastis campus longis splendet et horret.

τὸ μὲν μέτρον τηρεῖται, ὁ ῥυθμὸς ὅμως θραύεται καὶ χαλαρεῖται· ἀλλὰ μὴ συμπιπτόντων τῶν λεξικῶν πρὸς τοὺς μετρικοὺς πόδας τηρεῖται ῥυθμικὴ συνέχεια, π. χ. τοῦ Μ ἤ ν. ι. ν ἐκφωνήσαντος σπεύδει φυσικὰ καὶ συμπαρεξορμᾶται εἰς τὴν δευτέραν βραχεῖαν ἢ φωνήν, καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι τέλους τοῦ στίχου.

Ἡ δὲ τοιαύτη ἀσυμφωνία, ἣτις φιλοτεχνεῖται διὰ συνάψεως ῥυθμικῶν ποδῶν μὴ ληγόντων συνάμα τοῖς λεξικοῖς, ἀλλ' ἐντὸς τούτων, τρόπον τινὰ, συνυφαινομένων λέγεται *τομή*. ἡ δὲ συμφωνία, καθ' ἣν δηλαδὴ ὁ ῥυθμικὸς ποὺς λήγει ὅπου ἡ λέξις, καλεῖται *διαίρεσις*.

§ 20.

1. Τρισύλλαβοι πόδες, οἷον δάκτυλος, ἐπιδέχονται διττὴν τομήν, διότι ἡ λέξις δυνατὸν νὰ λήγῃ εἴτε μετὰ τὴν ἐν ᾧ ῥεῖ μακρὰν (— | —), εἴτε μετὰ τὴν πρώτην ἐν ᾧ ῥεῖ βραχεῖαν (— | —). ἡ μὲν λέγεται παρὰ τοῖς νεωτέροις ἀρρενικὴ *τομή*, ἡ δὲ θηλυκὴ, ἡγουν *τομή* κατὰ τροχαῖον.

2. Ἐφ' ἐκάστου λεξικοῦ ποδὸς δὲν ἀπαιτεῖται *τομή*, οὔτε μεθ' ἑκάστον *διαίρεσις*, οἷον συμβαίνει ἐν ταῖς μνημιονευθεῖσιν ἀνωτέρω στίχοις· ἀλλ' ὅμως

ἐντισιν εἶδεσι στίχων ἀπαιτοῦνται τομαὶ τε καὶ
 διαιρέσεις πρὸς διάκρισιν τῶν τοῦ σίχου ἀρμῶν καὶ
 αὗται μὲν ὀνομάζονται κύριαι τομαὶ καὶ κύ-
 ριαι διαιρέσεις (περὶ ὧν γίνεται λόγος ἰδίως
 ἐφ' ἐνὸς ἐκάστου τῶν στίχων εἵδους ἐν τῷ οἰκείῳ
 τόπῳ)· αἱ δὲ λοιπαὶ, παρὰ δικάϊ.

Σημ. Πλανῶνται μὲν οἱ νομίζοντες ὅτι, ὅπου συμπίπτει
 κυρία τομὴ ἢ κυρία διαίρεσις, ἐνταῦθ' εἶνε καὶ παῦσις· διό-
 τι ἢ μὲν παῦσις λογίζεται ἐπὶ τοῦ ῥυθμοῦ, σιωπῇ συλλαμ-
 βανομένη, ὡς συστατικὸν τούτου μέρους· ἢ δὲ τομὴ γίνεται
 μάλιστ' ἐπαισθητὴ δι' ἀνυψώσεως τῆς φωνῆς (διὸ καὶ ἢ ἐπὶ
 τῆς τομῆς συμπίπτουσα βραχεῖα συλλαβὴ ὡς μακρὰ προ-
 φέρεται), ἐπειδὴ ἐνταῦθ' ἄρχεται τρόπον τινὰ νέος ἀρμός,
 ἐπὶ δὲ τῆς διαιρέσεως πρέπει νὰ καταβιβάζωμεν τὴν φω-
 νὴν καὶ μόνον μετ' αὐτὴν νὰ τὴν ἀνυψόνωμεν· διότι ἐπὶ τῆς
 διαιρέσεως γίνεται λήξις ἀρμοῦ, οὗ τὸ τέλος αἰεὶ τῆς ἀρχῆς
 ἀσθενέστερον ἐκφωνεῖται· ἐν ἐνὶ λόγῳ, ὁ τῆς τομῆς σκοπὸς
 διαφέρει τοῦ τῆς διαιρέσεως, ἐπειδὴ ἢ μὲν παρέχει τὴν τῶν
 μετρικῶν ποδῶν σύνδεσιν, ἢ δὲ διαιρεῖ τὸν στίχον καὶ ἀ-
 παιτεῖ φωνῆς ἄνεσιν πρὸς ἐντονωτέραν ἔπειτα προφοράν.

§ 21.

1. Λοιπὸν πρὸς εὐρυθμίαν ἀνάγκη ἐπιτηδεΐας καὶ
 φιλοτέχνου χρήσεως τομῶν καὶ διαιρέσεων· εἰς
 στενὴν μὲν ῥυθμῶν ἔνωσιν εἶνε ἢ τομῶν χρῆσις τὰ
 μάλιστ' ἀναγκαία· ἢ δὲ τῆς διαιρέσεως, ὅσάκις δὲν
 εἶνε χρεῖα ἐνώσεως, οἷον ἐπὶ τῶν ἀκαταλήκτων
 τροχαϊκῶν τετραμέτρων συνήθως εἰσχωρεῖ παρὰ
 τοῖς δραματουργοῖς τῶν λατίνων διαίρεσις μετὰ
 τὴν δευτέραν διποδίαν, οἷον

Terent. Eun.

$\frac{1}{2} - \frac{1}{2} \frac{1}{2} - \frac{1}{2} \frac{1}{2} \mid \frac{1}{2} - \frac{1}{2} \frac{1}{2} - \frac{1}{2}$

Πινδ. πνθ. IX. ἐν τέλει στροφ.

Συχνάκις δὲ εἰσχωρεῖ ἡ διαίρεσις ὅταν ἐν τῷ αὐτῷ σίχῳ παρέχωνται ῥυθμοὶ δύο πάντῃ ἑτεροειδεῖς. Καθόλου δὲ εἰπεῖν, οἱ τροχαϊκοί, ἰαμβικοὶ καὶ δακτυλικοὶ ῥυθμοὶ φιλοῦσι τὴν τομήν, οἱ δ' ἀνά-
καιστοι, χορίαμβοι καὶ ἰωνικοί, τὴν διαίρεσιν. Σημειωτέον ὅμως, ὅτι οἱ λυρικοὶ παρημέλησαν ὥσε-
πιτοπολὺ τὴν τομήν μᾶλλον τῶν ἐπικῶν.

2. Ἐπὶ πολλῶν ἐκτενεστέρων στίχων καὶ μά-
λιστα τῶν ἐπαναλαμβανομένων, οἷον ἐν τοῖς ἐπικοῖς
ποιήμασιν, ἀναγκαίως εἰσχωρῶσι τομαί τινες καὶ
διαίρέσεις διακόπτουσαι τὸν στίχον εἰς πολλοὺς ἄρ-
μους ἄλλοτ' ἄλλης καὶ οὕτω παρέχουσαι ποικιλίαν.

ἄλλως δὲ τὰ τοιαῦτα μεγάλα ποιήματα κατοικ-
τῶσι μονότονα καὶ τέλος ὀχληρά.

ΚΑΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Περὶ τῶν τῆς μετρικῆς συνθέσεως εἰδῶν.

§ 22.

1. Ἰδόντες (§ 7 καὶ 8) πῶς ἐκ τῆς ἀδιακόπῃ συν-
νάψεως τῆς ἄρσεως καὶ θέσεως γεννᾶται ὁ ῥυθμι-
κὸς ἄρμὸς καὶ ἐντεῦθεν ἀπαρτίζεται στίχος,
μέλλομεν ἤδη νὰ ἐρευνήσωμεν πῶς συνέθετον οἱ
ἀρχαῖοι τὰ διάφορα στιχῆρη ποιήματα.

Ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις τῶν χρόνων ἐποίουν διὰ
μονίμου ἐπαναλήψεως ὁμοιοειδῶν στίχων· ἡ δὲ
τοιαύτη σύνθεσις ὠνομάσθη κατὰ στίχον· οὕτω
γίνονται τὰ διηγηματικὰ ποιήματα (ἔπος διδα-
κτικόν), τὰ διαλογικὰ τῶν δραμάτων μέρη, πρὸς
δὲ καὶ τινὰ λυρικὰ ποιημάτια χαρακτηῖρος ἐλαφρο-
τέρου.

2. Φιλοτεχνοῦνται δὲ αἱ κατὰ στίχον συν-
θέσεις μετὰ πολλῆς τῆς ποικιλίας, οἷον διὰ τε συν-

γαιρέσεως τῶν βραχυῶν καὶ τῆς τῶν μακρῶν
λύσεως, καὶ διὰ τομῶν καὶ διαιρέσεων καὶ ἄλλων
ποιούτων τὴν μονοτονίαν τῆς κατὰ στίχον συνθέ-
σεως ἀναιρῶντων.

§ 23.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἤρξαντο νὰ συνδοιάζωσι σίχους
διαφόρων εἰδῶν, καὶ ἐν πρώτοις δύο· ὅθεν ἡ κατὰ
δίστιχον σύνθεσις, ἔνθα μεθ' ἐνὸς μείζονος στί-
χου, ὅστις πρῶτος καλεῖται, ἐτάσσετο μικρό-
τερός τις, ἡ ἐπὶ δὲς, ἢ καὶ ἀντιτρόφως· τὴν δὲ
τοιαύτην δύο στίχων ἔνωσιν ἀπαρτιζόντων ἐν σύνο-
λον, ὀνομάσαντες δίστιχον, μετεχειρίζοντο πρὸς
ἐκφρασιν λυρικῶν συναισθημάτων, οἷον χαρᾶς,
πένθος, μίσους κ.τ.λ· ὅθεν τὰ δίστιχα φέρουσιν
ἄλλοτε μὲν χαρακτῆρα θρήνου, ἐλεγείου, ἄλλοτε
δὲ ἀστεϊότητος καὶ ἄλλοτε σατυρισμοῦ.

§ 24.

Τέλος δὲ οἱ ἀρχαῖοι λυρικοὶ διὰ τῆς πολλῶν ἀρ-
μῶν συνάψεως εἰς ἓν ὅλον, οὗ τὸ τέλος, ἡ κατα-
κλείς, δηλοῦται δι' ἐκτενεστέρου ἢ βραχυτέρου τι-
νὸς στίχου, ἐσχημάτιζον τὰ λεγόμενα Συστή-
ματα, ὧν τὸ εἶδος διττόν.

1. Συστήματα ἐξ ὁμοίων, ἡγουν σίχοι τινὲς
ὁμοιοειδεῖς τρεῖς, τέσσαρες, πέντε ἢ καὶ πλείονες
τὸν ἀριθμὸν συνημμένοι, ἔχοντες κατόπιν ἄλλον

ἔμποιοιδῇ μὲν, ἀλλὰ διὰ παραλλαγῆς τινος, εἶον
 συντομῆς ἢ καταλήξεως, ἢ καὶ μόνον παρεκτά-
 σεως, δηλοῦντα τὸ τέλος· ἐν δὲ τοῖς τοιούτοις συστή-
 μασιν οἱ ῥυθμοὶ συνέχονται τόσον πενῶς, ὥστε δὲν
 ἀπαιτεῖται νὰ τελευτᾷ πάντοτε ὁ στίχος εἰς τελείαν
 λέξιν· οὔτ' εἰσχωρεῖ ἡ ἀδιάφορος συλλαβή, οὔτε
 χασμωδία (§ 8), ἀλλὰ μόνον ὁ τελικὸς στίχος,
 μεθ' ὃν συμβαίνει παῦσις, δηλῶν ὅτι πρέπει νὰ
 λήγῃ εἰς τελείαν λέξιν. Ἡ δὲ τοιαύτη σύνθεσις ἐ-
 γίνετο καὶ ἐλευθερώτερόν πως ἐνίοτε, τοῦ τελικοῦ
 στίχου τιθεμένου κατὰ τὸ μέσον, καὶ οὕτω τοῦ
 συνόλου χωριζομένου εἰς πολλὰ ῥυθμικὰ τμήματα
 ἀορίστου μήκους ἄνευ ἀντιστροφῆς· ὅπερ ἐλέγετο
 σύστημα κατὰ περιορισμοὺς ἀνίσους.

Διὰ δὲ τοιούτων συστημάτων ἐξέφραζον οἱ ἀρ-
 χαῖοι ἐμβριθέστερα λυρικά συναισθήματα παντοῖα,
 παραλαμβάνοντες κατ' ἐκλογὴν τὸ ἐκάστοτε προ-
 σῆκον εἶδος στίχου. Ἀλλὰ πρὸς ἔμφασιν ἄκρως
 διεγρηγερμένου τινὸς συναισθήματος καὶ ποικίλως
 πως διατεθειμένου μετεχειρίζοντο

2. Συστήματα ἐξ ἀνομοίων, ἡγούν κα-
 θ' ἃ οἱ μᾶλλον διαφέρουντες στίχοι, οἱ ἐκάστοτε πρὸς
 τὸν ῥυθμὸν τῶν συναισθημάτων ἀναλογοῦντες συ-
 νενοῦνται εἰς ἐκτενέστερον ῥυθμικὸν ὅλον. Οἱ ἀρχαῖοι

τοιαῖα συναριθμοῦσι τοιαῦτ' ἐξ ἀνομοίων συστήματα·

α) Συστήματα κατὰ σχέσιν, ἡγουν τοιαῦτα, ἅτινα μετὰ ῥητόν τινα στίχων ἀριθμὸν (συνήθως τριῶν ἢ ἐπτὰ), λήγουσι δι' ἐνὸς τελικοῦ στίχου· τὸ δὲ τοιοῦτον ῥυθμικὸν ὅλον ἐκάλουν στροφὴν.

Ἐξέφραζε δὲ τὰ συναισθήματά του ὁ ποιητὴς εἴτε διὰ μιᾶς μόνης στροφῆς, εἴτε δι' ἐπαναλήψεως τοῦ αὐτοῦ μετρικοῦ σχήματος τῆς στροφῆς, ὅθεν τὰ μονοστροφικά παρήχθησαν συήματα, εἴτε ἀντιπαράτασων δύο στροφᾶς ἰσομέτρου σχήματος — στροφήν καὶ ἀντιστροφήν οἶον $A - A. A - A. \dots$ παρνεῖρε δὲ τρίτην τινὰ μετρικῶς ἐκείνων διαφέρουσάν, ἥτις ἐν τέλει μὲν οὔσα λέγεται ἢ ἐπ' ω δ ό ς, προηγούμενη δὲ ὡς εἰσαγωγή, π ρ ο ω δ ό ς, ἐν μέσῳ δὲ, μ ε σ ω δ ό ς· οἶον A, A, B ἢ $B, A, A.$ ἢ $A, B, A.$ Ἐπὶ δὲ τῶν τοιούτων συστημάτων τῶν ἐπωδικῶν καλουμένων οἱ Ἕλληνες ἐπέδειξαν τὸ ἄκρον ἅωτον τῆς ῥυθμικῆς καὶ μουσικῆς τέχνης.

β) Ἀπολελυμένα, τοῦτέστι συστήματα συντεθειμένα ἐκ στίχων τὰ μάλιστα ἑτεροειδῶν, ἄνευ ῥητῶν τινων διαιρέσεων, οἶον τὰ διθυραμβικά· ἀλλ' ὅμως καὶ ἐν τέτοις ὑποφαίνονται μικρά τινα πρὸς ἀλλήλα συμφωνοῦντα μέρη.

γ') Μετρικὰ ἄτακτα, διαφέρουσι τῶν προηγουμένων κατὰ τὴν πλειοτέραν ἔτι φαινομένην αὐθαίρετον παραλλαγὴν τῆς συνθέσεως, διότι οὐδ' ἐλαχίστων μερῶν συμφωνία δηλοῦται.

Τὰ τε ἄτακτα καὶ τὰ ἀπολελυμένα παρέσχον ἑλευθέραν τὴν τῆς αὐθαιρεσίας εἴσοδον, τῆς ἐπὶ τέλους διαφθειράσης τὴν μετρικὴν τέχνην διὰ τῶν ἀσματοκάρπτων ἐκείνων ποιητῶν, οὓς σκώπτων δὲν παύει ὁ Ἀριστοφάνης.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΡΥΘΜΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΠΙ ΣΤΙΧΟΥΡΓΙΑΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Τροχαϊκοὶ ῥυθμοί.

§ 25.

Ὁ μὲν τροχαῖος (—) σύγκειται ἐκ τριῶν σημείων (—), ἔστι δὲ τοῦ γένους διπλασίου τῶν ῥυθμῶν, διότι ἡ ἄρσις ἔχει πρὸς τὴν θέσιν ὡς 2: 1. αἱ μὲν δύο προηγούμεναι βραχεῖαι, ὧν ἡ πρώτη δέχεται τὴν κροῦσιν, ἀποτελοῦσι τὴν ἄρσιν, ἡ δὲ τρίτη, τὴν θέσιν. Ἀρσζόμενος δὲ ὁ πῆς οὗτος ἐξ ἄρσεως πέφυκε τῶν κατιόντων ῥυθμῶν, καὶ ἐντεῦθεν ἔχει δύναμιν ὀλιγωτέραν τοῦ ἐκ θέσεως ἀναβαίνοντος εἰς ἄρσιν ἰσοχρόνου ἰάμβου (—). Ἐν γένει μὲν ἡ τῆς ἀρσεως πρὸς τὴν θέσιν ἀνισότης ἀποτελεῖ εὐκινησίαν, ἀλλ' ὅμως ὁ τοῦ τροχαίου χαρακτήρ, διὰ τῶν διαφόρων αὖς παραδέχεται μετασχηματισμῶν, γίνεται ποτὲ μὲν μαῖλλον, ποτὲ δὲ ἥττον ἐλαφρὸς, δηλαδὴ κατὰ τὴν τῆς ἀρσεως παράστασιν εἰς μακράν, ἢ εἰς δύο βραχείας.

2. Βαίνονται δὲ οἱ τροχαῖοι (βλέπε § 9. 4.) κατὰ μονοποδία, ἢ κατὰ διποδία· ὅθεν ἐκάστου μὲν ποδὸς, ὡς ἐν μέτρον λογιζομένου, γίνονται τροχαῖκαὶ διποδία, τριποδία, τετραποδία, πενταποδία καὶ ἑξαποδία· ἀνὰ δύο δὲ πόδας συλλαμβανομένων ὡς ἐν μέτρον, γίνονται τὰ μονόμετρα, δίμετρα, τρίμετρα, τετράμετρα καὶ πεντάμετρα, ὡς δῆλον ἐν τοῖς ἑξῆς.

3. Οἱ δὲ τροχαῖοι ἄρμοι γίνονται ἀκατάληκτοι, ἢ καταληκτικοὶ εἰς συλλαβήν. Οἱ μὲν καταληκτικοὶ μᾶλλον εἰσιν ἐν χρήσει τῶν ἀκαταλήκτων, διότι καθόλου μὲν διὰ τῆς καταλήξεως, ἢ διὰ μακρᾶς συλλαβῆς (τῆς ἀδιαφόρου), ἀποτελεῖται τᾶσις τις, τὸ τέλος μηνύουσα τοῦ στίχου.

4. Ἐν ταῖς τροχαῖκαῖς συνθέσεσι, καθόλου εἰπεῖν, ἀντιφερομένων τῶν λεξικῶν ποδῶν πρὸς τοὺς μετρικοὺς, συμβαίνουσι τοιαῖτινες μεταβληταὶ, πλὴν μόνον ἐν τοῖς τετραμέτροις εἰσχωρεῖ πλειστάκις ἐν μέσῳ τοῦ στίχου κυρία τις τομὴ, ἣν καὶ διαίρεσιν καλοῦσιν.

5. Ἡ χασμωδία σπανίως εἰσχωρεῖ ἐν τοῖς τροχαῖκοῖς ῥυθμοῖς, ἀλλὰ μόνον παρὰ λυρικοῖς ἀπαντᾶται ἐπ' ἄρσεως, οἷον ἐν τούτῳ τῷ τροχαῖκῷ τρίμετρῳ Πινδάρου (Ὀλυμπ. γ'. 30)

ἀντιθεῖσ' Ὀρθωσία ἔγραψεν ἱεράν.

A. Κατὰ πόδα βαινόμενοι τροχαϊκοὶ ἄρμοι.

§ 26.

1. Οἱ κατὰ μονοποδίαν μετρούμενοι τροχαϊκοὶ ἄρμοι συνδιάζονται τὸ πολὺ μετὰ καὶ ἄλλων ῥυθμῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν παρῆκτοι παρέρχονται ἐν λυρικοῖς ποιήμασι δὲν φαίνονται ὅμως χρηστοὶ πρὸς κατὰ στίχον συνθέσεις.

2. Ἡ μὲν μακρὰ ἐκάστου ποδὸς δέχεται τὴν διάλυσιν εἰς δύο βραχείας, ἡ δὲ ἀδιάφορος συλλαβὴ ἐν ἄρμου τέλει μόνον εἰσχωρεῖ (ὄρα § 11).

3. Ἐπὶ μὲν τῶν κατὰ μονοποδίαν βαινομένων τροχαϊκῶν ῥυθμῶν, προστίθεται πολλάκις ἀνάκρουσίς τις, οἷον $\text{—} \eta \text{—}$, σπανιώτερον δὲ ἐπὶ τῶν κατὰ διποδίαν. Τοιοῦτοι δὲ μετ' ἀνακρούσεως τροχαϊκοὶ ἄρμοι, φαινόμενοι ὥσαν ἰαμβικοὶ, δὲν διακρίνονται ἀλλήλων εἰμὴ διὰ τελειοτέρας αἰσθήσεως.

§ 27.

$\text{—} \text{—}$

1. Ἡ τροχαϊκὴ μονοποδία καθ' ἑαυτήν ἐστὶν ἀνίκανος εἰς στίχου σχηματισμὸν, καθὰ καὶ πᾶς ἄλλος μεμονωμένος ποῦς, ἀλλ' ἀπαντᾶται ὡς εἰσαγωγή πρὸς ἕτερον ῥυθμὸν ὑπὸ τῆνομα βάσις (1), ἥς σημειὸν ἐστὶ τόδε X· (—)

(1) Βάσις, ἀρχὴν ᾄσματος ἀποτελεῖ τοῦ τεχνικοῦ ῥυθ.

2. Τῶν Ἑλλήνων οἱ παιηταί, μάλιστα δὲ οἱ δῶμα-
τουργοὶ καὶ οἱ Αἰολέων λυρικοὶ, μετεχειρίσθη-
σαν μετὰ πολλῆς τῆς ἀδείας τὴν βάσιν, ἐπεὶ δὴ
ἀντὶ τροχαίου παρέλαβον τὸν τρίβραχυν ($\overset{x}{-}-$), ἢ
τὸν σπονδεῖον ($\overset{x}{-}$), ἢ τὸν ἀνάπαιστον ($- \overset{x}{-}$), ἢ
τὸν δάκτυλον ($\overset{x}{-}$), καὶ ἐπὶ στροφικῶν συνθέσεων
ἀντιτάσσουσι πολλάκις ἐπὶ στροφῆς καὶ ἀντιστρο-
φῆς ὡς βάσιν τοὺς διαφόρους τούτους πόδας.

3. Παρὰ δὲ τοῖς τῶν Ῥωμαίων λυρικοῖς ἀπαν-
τῶμεν ὡς βάσιν κατὰ κανόνα τὸν τροχαῖον, ἀλ-
λὰ καὶ τὸν σπονδεῖον πολλάκις· ὁ Κάτουλλος πα-
ραδέχεται καὶ τὸν Ἰαμβον, Cat. III, 14 καὶ 15 ἐν-
τοῖς στίχοις τοῖς ὀνομαζομένοις ἐν δεκασυλλα-
βοῖς, οἷον·

$\overset{x}{-} - - - - - - - -$

Tua nunc opera meae puellæ
Flendo turgiduli rubent ocelli.

Ἐνταῦθα δῆλον ὅτι ἀντὶ τροχαίου ἅπαξ μὲν ἐτέθη
ὁ Ἰαμβος (tuā), ἔπειτα δὲ ὁ σπονδεῖος (flendo)

4. Ἡ βάσις ἀναδιπλασιάζεται ἐνίοτε, ἀλλὰ
τότε ὁ δεύτερος τροχαῖος δὲν ἐπιδέχεται τόσους ὡς

μοῦ, ἢ συζυγίας σύναψιν ἁνομοίων ποδῶν· χρησιμεύει δὲ
ὥσάν ἡ κατάληξις πρὸς εὐκόλυνσιν τῆς τοῦ ῥυθμοῦ πορείας.

ἡ πρώτη μετασχηματισμός· βλέπε Πινδ. Νερω.
Δ', 70.

x u x u u u u u u u

αὐτῇ Εὐρώπῃ ποτὶ χέρσον ἔντεα ναός.

5. Βάσις καὶ ἀνάκρουσις ἔχουσι τοῦτο κοινόν· ὅτι παρέπεται πάντα ἄρσις, ἤγουν ἀμφότεραι μόνον πρὸ κατιόντων ῥυθμῶν τίθενται, οἷον πρὸ τραχαίων, δακτυλικῶν, χορδιαμδικῶν καὶ ἄλλων τοιούτων.

Σημ. 1. Ἡ βάσις ἐπὶ τροχαϊκῶν ῥυθμῶν ἐστὶ φύσει μὲν σπανία, ὅμως ἀπαντᾷται πρὸ ἀρμῶν, εἴτε κατὰ διποδίαν, εἴτε κατὰ μονοποδίαν βαινομένων, π. χ. Πινδ. Πυθ. Α', 3.

$$\underline{x} - \frac{1}{2} - \frac{1}{2}$$

Πείθονται δ' αἰδοὶ σάμασιν.

Σημ. 2. Προηγείται δ' ἔσθ' ὅτε τῆς τε ἀπλῆς καὶ τῆς δι-
πλῆς βάσεως ἡ ἀνάκρουσις. Παρὰ μὲν λυρικοῖς τῶν Ἑλ-
λῆνων ἐπὶ διπλῆς βάσεως εἰσάγεται ὄχι σπανίως ἀντὶ τοῦ
πρώτου τροχαίου, ἱαμβος, οἶον $\sim \text{—} \text{—} \text{—} \sim$ π. χ. παρὰ Πινδά-
ρω Πυθ. Ε', 66.

$\cup \quad \frac{1}{2} \quad \frac{1}{2} \quad \cup \quad \frac{1}{2} \quad \cup \quad \cup \quad \cup \quad \cup \quad \cup$

Ἐν Ἀργεὶ τε καὶ ἱερῇ Πύλῳ.

6. Ἐνδέχεται γὰρ περατοῖ στίχον ἢ ἄρμον εἰς
μόνος τροχαῖος ἄνευ συνεχείας πρὸς τὸν προηγού-
μενον ῥυθμόν· ὁ δὲ τοιοῦτος τροχαῖος ὠνομάσθη ἔκ-
στασις· βλέπε Αἰσχυλ. Εὐμ. 322.

— — — — — x —

Νύξ ἀλαοῖσι καὶ δεδορκόσιν ποιγάν..

Ἡ δὲ τροχαϊκὴ διποδία σπανίως ἀποτελοῦσα τυγχάνει στίχον· ἀλλ' ἀπαντᾷται συχνάκις ἀκατάληκτος, ὡς κατακλείς ἐν τέλει συστημάτων, οἷα τὰ ἐν τραγωδίαις καὶ μάλιστα ἐν κωμωδίαις (βλέπε τὰ ἐν τῷ μετρικῷ ἀναγνωσματαρίῳ σηήματα ἐξ ὁμοίων). Συνήθως δὲ ἐν χρήσει ἡ διποδία πρὸς εἰσαγωγὴν (βλέπε § 27), ἢ καὶ πρὸς λογαριδικὸν ἁρμοῦ τέλος, ὡς π. χ. ἐν τούτῳ τῆς Σαπφοῦς,

— — — — — — — —

Ποικιλόθρον' ἀθάνατ' Ἀφροδίτη

ἢ τούτῳ τῷ σαπφικῷ Ὀρατίου, ᾠδ. 1, 23.

Integer vitæ, scelerisque purus.

1. Ἡ δὲ τροχαϊκὴ τριποδία ἀκατάληκτος ἀπαρτίζει εὐχρηστον εἶδος στίχου καλουμένου ἰθυφάλλικοῦ, ὃν σφαλερῶς οἱ γραμματικοὶ ἐξέλαβον ὡς δίμετρον βραχυκατάληκτον (βλέπε § 18). Ἐνταῦθα μὲν ἡ τῆς μακρᾶς διάλυσις συμβαίνει πολλάκις, μάλιστα κατὰ τὸν πρῶτον καὶ τὸν μέσον πόδα, σπανιώτερον δὲ κατὰ τὸν τελευταῖον· ἔχει

δὲ πρὸ αὐτῆς ποτὲ μὲν ἀνάκρουσιν, ποτὲ δὲ βάσιν, ἔστι δ' ὅτε καὶ ἀμφοτέρω, ἢ ἰαμβικὴν διποδίαν.

2. Ὁ ἰθυφαλλικὸς δὲν εἶνε συνήθως κατὰ στίχον χρηστὸς, ἀλλὰ μόνον συζευχθεὶς ἐτέροις ῥυθμοῖς ἐν ἀρχῇ ἢ ἐν τέλει βλέπε Κατούλλου II, 1.

⋈ — — — — —

Passer, deliciæ meæ puellæ

Φαίνεται δ' ἐνίοτε ὡς αὐθύπαρκτος στίχος, οἷον παρὰ Σοφ. Οἶδ. τυρ. 472. κῆρες ἀναπλάκητοι· τινὲς δὲ τῶν ποιητῶν παρέλαβον αὐτὸν καὶ εἰς δύστιχον σύνθεσιν.

3. τυγχάνει δὲ ἡ τριποδία μετὰ καταλήξεως χρησιμεύουσα πολλάκις παρὰ λυρικοῖς καὶ ἐν χοροῖς δραμάτων ὡς κατακλείς ἐν τέλει ῥυθμῶν τινων, οἷον παρ' Εὐριπ. Ἡλεκτ. 86.

— — — — —

Καλλίνικον ᾠδὴν ἐμῷ χορῷ.

4. Εἰς μορφὴν δὲ δύο ἰθυφαλλικῶν ἐν ἐνὶ στίχῳ συνημμένων, ὧν ὁ πρῶτος ἔχει πολλάκις τὴν ἀνάκρουσιν, ἐμφανίζεται τὸ κύριον σχῆμα τῷ λεγομένῳ versus saturnius,

— — — — —

εἶνε δὲ τοῦτο τὸ γνήσιον ἀρχαῖον ἰταλικὸν μέτρον, καθ' ὃ τὰ παλαιάτατα Ῥωμαίων ποιήματα συνεγρέψαν, οἵκετι κανονισμένης οὔσης τῆς τῶν

συλλαβῶν ποσότητος, ἐν ᾧ ὡς ἐπικρατοῦσα τῆς στιχουργίας ἀρχὴ ἦτον ὁ τόνος. Ὁ Ἑννιος ὁμῶς (κατὰ τὰ 240 π. χρ.) ἐπροσπάθει νὰ τὸν ἐξοστρακίσῃ, εἰσάγων τὸ ἡρῶον μέτρον· οὕτω λοιπὸν ἤρχισαν οἱ Ῥωμαῖοι νὰ παραλαμβάνωσι τοὺς τεχνικοὺς τῶν Ἑλλήνων ῥυθμοὺς, καὶ κατὰ τούτους καὶ τὴν προσωδίαν τῆς λατινίδος νὰ κανονίζωσιν.

Ὁ δὲ στίχος οὗτος ἐπιδέχεται πλείστην ποικιλίαν, εἰσχωροῦσης πανταχοῦ τῆς ἀδιαφόρου ἀντὶ τῆς βραχείας, καὶ διαλυομένης τῆς τε ῥητῆς καὶ ἀλόγου μακρᾶς· οὕτω λοιπὸν ἐχρησίμευεν κατὰ στίχον· ὡς παράδειγμα δὲ προκείσθω τὸ τροχαιοειδὲς τὸ Ναιβίου ἐπιτύμβιον τόδε·

mortalis immortalis flere si foret fas,
flerent divae Camoenæ Naevium poetam.

§ 30.

— — — — —
— — — — —

Ἡ δὲ τροχαϊκὴ τετραποδία ἀκατάληκτος μὲν σπανίως φαίνεται. Ὅρα Πινδάρου Ὀλυμ. α, 7. ὅπου παρέχεται μόνον ὡς εἰς ἕτερον ῥυθμὸν εἰσαγωγή·

Μήδ' Ὀλυμπίας ἀγῶνα — φέρτερον αὐδάσομεν

καταληκτικὴ δὲ, εἴτε μόνη, εἴτε συνημμένη
7.

μετὰ καὶ ἄλλων ῥυθμῶν, συχνάκις ἐστὶν ἐν χρήσει
παρὰ ἰωρικοῖς καὶ τραγικοῖς· ἐπιθι Πινδ. Ὀλυμ.
ἀ, 5.

μηκέθ' ἀλίου σκόπει.

καὶ ἐν Αἰσχ. Ἀγαμεμν. στιχ. 1017.

Μῆσιν ὤλεσεν νόσον.

§ 31.

— — — — —
— — — — —

Ἡ δὲ τροχαϊκὴ πενταποδία, ἥς ἡ χρῆ-
σις ἀμφισθετεῖται εἰσέτι, φαίνεται ὁμῶς ἐν Αἰ-
σχύλου Ἀγαμέμνονι στιχ. 240 ἀκατάληκτος,
προηγούμενων ἐτέρων ῥυθμῶν, οἷον·

— — — — —

Ἐβαλλ' ἕκαστον θυτήρων ἀπ' ὀμματος βέλει φιλοίκτη.

§ 32.

— — — — —
— — — — —

Ἡ δὲ τροχαϊκὴ ἑξαποδία τὰ μάλιστα
σπανίως ἀπαντᾶται, π. χ. Πινδ. Ὀλυμ. ἀ, 6,
ὅπου ἐν ἀρχῇ ἐτέρου ῥυθμοῦ φέρεται,

— — — — — | — — — — —

ἄλλο θαλπνότερον ἐν ἡμέρᾳ φαεινὸν— ἄστρον ἐρήμας
δι' αἰθέρος.

Σημειωτέον δὲ, ὅτι ἐνταῦθα δὲν ἔχομεν λόγον, ἵνα, μετρούσαντες τὴν σειρὰν κατὰ διποδίαν, διαμερίσωμεν αὐτὴν εἰς τρεῖς ἄρμους.

Β. Κατὰ διποδίαν μετρούμενοι τροχαῖκοι ἄρμοι.

§ 33.

Οἱ δὲ κατὰ διποδίαν βαινομένοι τροχαῖκοι ἄρμοι εἰσιν οἰκειότεροι τῶν κατὰ μονοποδίαν εἰς ἐπανάληψιν κατὰ στίχον, ἐπειδὴ ἐπιδέχονται πλειότερους μετασχηματισμούς.

2 Ἡ μὲν ἀδιάφορος εἰσχωρεῖ παρὰ ποιηταῖς Ἑλλήνων ἐν τέλει μόνον διποδίας, ἤγουν κατὰ τὰς ἄρτίους χώρας· παρὰ δὲ τοῖς πρὸ Αὐγούστου Ῥωμαίων δραματουργοῖς εἰσχωρεῖ καὶ ἐν ἄλλαις χώραις ἐλευθέρως. Πρῶτον ἐπὶ Αὐγούστου καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἤρχισαν νὰ μιμῶνται καὶ κατὰ τοῦτα τοὺς Ἕλληνας.

3. Ἡ δὲ διάλυσις τῆς μακρᾶς συνήθως μόνον ἐπὶ τοῦ πρώτου ποδὸς τῆς διποδίας συμβαίνει. Κατὰ τοῦτο οἱ Ἰαμβογράφοι (Ἀρχίλοχος καὶ οἱ λοιποὶ) καὶ οἱ ἀρχαιότεροι τῶν τραγικῶν εἰσιν ἀκριβέστατοι· ἀλλ' οἱ νεώτεροι τραγικοὶ καὶ κω-

μικροὶ (αἱ μετὰ τὴν 89 Ὀλυμπιάδα), ὧν πρῶτος ἡ
Εὐριπίδης, ἐλευθεριάζοντες διαλύουσι καὶ τοῦ δευτέ-
ρου παρὸς τὴν μακράν, αἶον Ἀριστοφ. Ἰππ. 284-
Εὐριπ. Ὀρέεσ. σιγ. 726.

ἀποθανεῖσθον, αὐτίκα μάλα.

Μενέλεως κάκιστος εἰς ἐμὲ καὶ κασιγνήτην ἐμήν.

Εὐρίσκονται περὶ καὶ παρ' Ἑλλησι στίχοι, ὧν ἡ
μακρὰ ἐκάστου κατὰ διποδίαν τροχαίου ἔστι δια-
λελυμένη εἰς δύο βραχείας, ὡς π. χ. ἐν τούτῳ τοῦ
Εὐριπίδου διμέτρῳ (Ἰφ. ἐν Αὐλ. σιγ. 198).

φόνος ἐπὶ φόνῳ, ἄχεά τ' ἄχεσιν.

Οἱ πρὸς Αὐγούστου Ῥωμαίων δραματουργοὶ (Πλαῦ-
τος, Τερέντιος καὶ ἄλλοι) διέλυον καὶ αὐτὴν τὴν ἀ-
διάφορον εἰς δύο βραχείας.

§ 34.

— — — —

Τὸ μετὰ τὸν τροχαϊκὸν ἢ ἡ διπο-
δία, ὡς ἐρρέθη ἀνωτέρω (§ 28) σπανίως εὐρίσκε-
ται μεμονωμένον· ἀλλὰ χρησιμεύει συνήθως εἴτε
ὡς στοιχεῖον ἐκτενεστέρου στίχου, εἴτε ὡς κατα-
κλείς τροχαϊκοῦ συστήματος.

— — — — —
— — — — —

1. Τὸ δὲ δίμετρον τροχαϊκόν ἐστὶν ἐν
χρήσει ἀκατάληκτον καὶ καταληκτικόν. Ἀμφό-
τερα δὲ πολλάκις ἐν τῇ λυρικῇ ποιήσει, ποτὲ μὲν
ὡς στοιχεῖον ἐκτενεστέρου στίχου, ποτὲ δὲ ὡς κα-
τακλείς συστήματος (στροφῆς), οἷον παρὰ Πινδ.
Ὀλυμπ. Η', 7, 14. ἐν τέλει στροφῆς.

Τῶν δὲ μόχθων ἀμπνοάν.
Σὺν θεοῖς εὐπραγίας.

2. Τὸ δὲ καταληκτικὸν δίμετρον,
ἐπομένῃς ἱαμβικοῦ τριμέτρου καταληκτικοῦ, καὶ
κατὰ σίχον εὐρίσκεται παρ' Ὀρατίῳ· οἷον, ὠδ. II,
σίχ. 18.

Non ebur, neque aureum
Mea renidet in domo lacunar:
Non trabes Hymettiae
Premunt columnas ultima recisas
Africa: neque Attali
Ignotus heres regiam occupavi

3. Τὸ δὲ ἀκατάληκτον δίμετρον ἐ-
χρησίμευεν καὶ κατὰ στίχον εἰς ἀσμάτια καὶ εἰς
τροχαϊκὰ συστήματα, ὧν οἱ σίχοι τόσον εἰσὶ πρὸς
ἀλλήλους συνημμένοι, ὥστε σπανίως ἐν τέλει αὐ-
τῶν εἰσχωρεῖ ἡ ἀδιάφορος, ἢ χασμωδία συμβαίνει

δὲ καὶ διακοπὴ ῥέξεως, ὅλον παρ Ἀριστοφ. ἐν Εἰ-
ρήνῃ, στίχ. 393—344.

Καὶ βοᾷτε καὶ γελᾶτ' ἤ-
δη γὰρ ἔξεσται τόθ' ὑμῖν
ἐς πανηγύρεις θεωρεῖν,
ἐστιᾶσθαι, κοτταβίζειν,
συβαρίζειν.

§ 36.

— — — — —
— — — — —

1. Τὸ δὲ τρίμετρον τροχαϊκὸν ἀ-
παντᾶται ὅτε μὲν ἀκατάληκτον, ὅτε δὲ καταλη-
κτικόν, παρὰ τε τοῖς Ἑλλήνων λυρικοῖς καὶ ἐν τοῖς
λυρικοῖς τῶν δραμάτων χωρίοις μεμονωμένον, ἢ
καὶ μεθ' ἑτέρων ῥυθμῶν συνημμένον, ὥς π.χ. παρὰ
Σοφ. Οἶδ. ἐπὶ Κολ. 1081. 1092.

εἴθ' ἀελλαία ταχύρρωστος πελειάς.
καὶ κασιγνήταν πυκνοστίκτων ὀπαδόν.

καὶ παρὰ Πινδ. Ὀλ. 5, στίχ. 7

κείνος ἀνὴρ, ἐπικύρσαις ἀφθόνων ἀστῶν ἐν ἡμερταῖς αἰοιδαῖς.
μάλιστα δὲ ἀκαταλήκτως σχηματίζει τὸ τέλος
ἐκτενεστέρου τινὸς ῥυθμικοῦ συνόλου, ὅλον Πινδ.
Ὀλυμ. Γ', 5.

Δωρίῳ φωνὰν ἐναρμόξαι πεδίλῳ.

2. Προκειμένης ἐνίοτε ἀνακρούσεως ἐπὶ τριμέ-
τρου ἀκατάληκτου, ἐξέλαβον αὐτὸ σφαλερῶς οἱ
ῥαυματικοὶ ὡς ἱαμβικὸν τρίμετρον ὑπερκατάλη-
κτον (βλέπε § 17) π. χ. παρὰ Πινδ. Νεμ. Θ', 5.

⏏ ⏑ ⏏ — ⏏ ⏑ ⏏ — ⏏ ⏑ ⏏ — ⏏

Πυθῶνος αἰπινᾶς ὁμοκλάρους ἐπόπταις.

Τὸ ἀκατάληκτον ἄρα τροχαϊκὸν τρίμετρον μετ' ἀ-
νακρούσεως δὲν διακρίνεται τοῦ ἱαμβικοῦ τριμέτρου.

3. Τὰ περὶ τῶν ἐν ταῖς τροχαϊκαῖς συνθέσεσι
τομῶν προειρημένα ἀνωτέρω (§ 25, 4) ἰσχύουσι
μάλιστα καὶ ἐπὶ τοῦ τροχαϊκοῦ τριμέτρου, ἐν ᾧ
ποδικὰς μόνον εὐρίσκομεν τομὰς, οἷον (Πινδ. Ὀλ.
Γ', 10, καὶ 16)

Θεῦμοροι — νίσσοντ' — ἐπ' ἀνθρώπους — αἰδαί.

Μνᾶμα τῶν — Ὀλυμπία — κάλλιστον ἄθλων.

4. Τέλος σημειωτέον, ὅτι ἐν τοῖς σωζομένοις
τῶν ἀρχαίων ποιήμασι δὲν εὐρίσκεται πώποτε τὸ
τροχαϊκὸν τρίμετρον ἐν χρήσει κατὰ στίχον

§ 37.

⏑ ⏏ — ⏏ ⏑ ⏏ — ⏏ ⏑ ⏏ — ⏏ ⏑ ⏏ — ⏏

⏑ ⏏ — ⏏ ⏑ ⏏ — ⏏ ⏑ ⏏ — ⏏ ⏑ ⏏ —

1. Τὸ δὲ τετράμετρον τροχαϊκὸν
ἵπαντᾶται ἑκατέρως, ἀκατάληκτον καὶ καταλη-
κτικόν, π. χ.

Κλυθί μεν, γέροντος εὐέθειρα χρυσόπεπλε κούρη.
 Ἄλλ' ἐπεὶ δέος παλαιὸν σοὶ φρενῶν ἀνθίσταται.

Τὸ μὲν ἀκατάληκτον τετράμετρον (παρὰ Ῥωμαίοις versus octonarius κεκλημένον) δὲν φαίνεται τόσον εὐχρηστον, ὅσον τὸ καταληκτικόν· διότι τῶν Ἑλλήνων οἱ δραματουργοὶ ἐν ταῖς σωζομένοις γε ποιήμασι δὲν τὸ μετεχειρίσθησαν, ἀλλ' οἱ λυρικοὶ εἰς ποιήματα, μονόδην τε καὶ κατὰ στίχον (ὅσα Ἀρχιλόχου ἀποσπάσματα)· μάλιστα δὲ οἱ Ῥωμαίων δραματουργοὶ Πλαῦτος, Τερέντιος καὶ ἄλλοι παρέλαβον τοῦτο κατὰ στίχον ἐν χωρίοις, ὅπου σφοδρά τις συγκίνησις καὶ πάθος δηλοῦται. Ἐχει δὲ ὁ στίχος οὗτος μετὰ τὴν δευτέραν διποδίαν διαίρεσιν, ἣτις ὁμῶς πολλάκις παραμελεῖται. Παρὰ δὲ Πλαύτῳ εἰσχωρεῖ κατὰ τὴν διαίρεσιν καὶ χασμωδία, δι' ἧς γίνεται ὁ ἀσυνάρτητος λεγόμενος στίχος.

3. Εὐρίσκομεν δὲ, μόνον ὅταν τοῦτο τὸ τετράμετρον δὲν χρησιμεύῃ κατὰ στίχον, οἷον παρὰ τοῖς Ἑλλήνων λυρικοῖς, μετὰ τὴν τῆς τρίτης διποδίας ἄρσιν, καὶ τομὴν ἀντικαθιστῶσαν τὴν διαίρεσιν (βλέπε Πινδ. Ἰσθμ. Γ', 37).

δαιμόνων βουλαῖς· ὁ κινητὴρ—δὲ γὰρ Ὀγχηστὸν οἰκέων.

Ὅμως καὶ αὕτη τομὴ δὲν τηρεῖται μονίμως, ἀλλὰ πολλάκις ὑπὸ τῶν λυρικῶν παραμελεῖται

τότε λοιπὸν ἐξαρκουῖσιν ἐν γένει αἱ φιλοτέχνως ἐνοῦσαι ποδικαὶ τομαί· π.χ. Πινδ. Ἴσθμ. Γ', 25·

Τοὶ μὲν ὦν Θήβαισι τιμάεντες ἀρχᾶθεν λέγονται.

τέλος παρατηρητέον, ὅτι τὸ ἀκατάληκτον τετράμετρον ὑπάγεται καθόλου εἰς τοὺς αὐτοὺς κανόνας καὶ παρέχει τὰς αὐτὰς ἀδείας ὥς καὶ τὸ καταληκτικὸν, περὶ οὗ λέγομεν ἀκριβέστερον τὰ ἑξῆς.

4. Τὸ δὲ τετράμετρον καταληκτικὸν (ὑπὸ Ῥωμαίων versus septenarius ἢ quadratus προσαγορευόμενον) χρησιμεύει μονάδην τε καὶ κατὰ στίχον παρὰ λυρικοῖς καὶ δραματουργοῖς. Διακρίνουσι δὲ οἱ μετρικοὶ τρία εἶδη τετραμέτρου, τὸ λυρικὸν, τὸ τραγικὸν καὶ τὸ κωμικόν.

5. Οἱ μὲν Ἕλληνες ἐπὶ τῆς τούτου τοῦ στίχου χρήσεως, καὶ μάλιστα οἱ ἱαμβογράφοι, εἰσὶν ἀκριβέστεροι τῶν Ῥωμαίων· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι παρεχόμενοι τὴν εἰς δύο βραχείας λύσιν τῆς μακροῦς ἐκάστης πρώτης διποδίας. Σημειωτέον ὅμως ὅτι καὶ παρὰ τοῖς ἑλευθεριάζουσι τῶν Ἑλλήνων ποιηταῖς, οἷον Εὐριπίδῃ, Ἀριστοφάνει καὶ ἄλλοις, τότε μόνον ἀπαντᾷται διαλελυμένη εἰς δύο βραχείας ἢ τοῦ τελευταίου ποδὸς ἄρσις, ὅτε ὁ προηγούμενος ποῦς ἐστὶ τροχαῖος, π.χ. Εὐρ. Φοιν. 609,

Ἀνόσιος πέφυκας· ἀλλ' οὐ πατρίδος, ὥς σὺ, πολέμιος.

Ἐπὶ δὲ τῆς διαλύσεως τοῦ δευτέρου τῆς διποδίας εὐρίσκουμεν ὅτι ἄλλοι ἄλλως ἔχουσι τῶν ποιητῶν (βλέπε ἀνωτέρω § 33.3.).

Σημ. Τὴν μὲν ἄλογον μακρὰν εἰσήγαγον οἱ Ἕλληνες (βλ. ἀνωτέρω) μόνον ἐπὶ τέλους ἐκάστης διποδίας· ἀλλ' ἐν τοῖς τετραμέτροις, ἂν πολυσύλλαβός τις λέξις λήξῃ κατὰ τὴν τρίτην διποδίαν, συνήθως λήγει εἰς βραχεῖαν· πλὴν κένταυθα ὁ Εὐριπίδης καὶ οἱ κωμικοὶ δὲν φαίνονται ἐπιμελεῖς ἐπιθι Εὐρ. Ἑλ. 1644. Ἀριστοφ. Ν. 577.

Οἵπερ ἡ δίκη κελεύει μ'· ἀλλ' ἀφίσασθ' ἐκποδῶν·
Πλείστα γὰρ Θεῶν ἀπάντων ὠφελούσαις τὴν πόλιν.

6. Ἐπὶ δὲ τοῦ πρώτου ποδὸς τῆς διποδίας παρελάδον ἀπροσδοκῆτως οἱ τραγικοὶ καὶ οἱ κωμικοὶ δάκτυλον ἀντὶ τροχαίου· ἀλλ' ἡ ἄδεια αὕτη, ὡς φαίνεται, ἐσυγχωρεῖτο μόνον ἐπὶ κυρίοις ὀνόμασι, τοῖς μὴ ὑπείκουσιν εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ μέτρου, οἷον Εὐρ. Ὀρεσ. σιγ. 1535.

Σύγγονόν τ' ἐμὴν Πυλάδην τὸν τάδε ξυνδρῶντά μοι.

Σημ. Πολλάκις ὁμοῦς ὁ δάκτυλος οὗτος δὲν εἶνε καθαρὰ τοιοῦτος, οἷον ὅταν συμπέσῃ τὸ σχεδὸν ἄφωνον ἢ φωνήεντος ἐπομένου· διότι παρέχεται τότε ὁ ποῦς τῷ ὄντι ὡς δισύλλαβος (τροχαϊκός), π. χ. τῷ Δι ο ν ὑ σ φ κτλ. Ὅθεν τοιοῦτός τις φαινόμενος δάκτυλος ἐνδέχεται νὰ εἰσχωρήσῃ ἐν ἄλλαις τε λέξεσι καὶ ἐν ἄλλοις τοῦ τετραμέτρου χωρίοις· οἷον ἐν Ἀριστοφ. Θεσμοφ. 706.

Δεινὰ δὲ δῆθ', ὅτι γ' ἔχει μου ἔξαρκάσαι τὸ παιδίον.

ἐνταῦθ' ἀνάγεται καὶ ὁ παρ' Ἀθηναίῳ, σελ. 374. Ε' στίχος Ἐπιχίρμου, ἐν ᾧ δις λαμβάνει χώραν ἡ συνίησις·

Τοῖς Ἐλευσινίοις φυλάσσαν δαιμονίως ἀπώλεσα.

7. Τῶν δὲ Ῥωμαίων οἱ πρὸ Αὐγούστου δραμα-
τουργοὶ (Τερέντιος, Πλαῦτος καὶ λοιποὶ) παρεδέ-
χοντο πρῶτον μὲν ἐν παντὶ ποδὶ τὴν ἄλογον, δεύ-
τερον δὲ, οὐ μόνον τὴν ἐκάστης ἄρσεως διάλυσιν,
ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκάστου ἀλόγου χρόνου εἰς δύο βρα-
χείας· ἄρα δυνατὸν ἢ παρ' αὐτοῖς τροχαϊκὴ διποδία
νὰ σχηματισθῇ κατὰ τὰς ἑξῆς μορφάς·

$\begin{array}{c} \text{—} \cup \text{—} \cup \\ \text{—} \cup \text{—} \cup \text{—} \cup \\ \text{—} \text{—} \text{—} \text{—} \\ \text{—} \cup \text{—} \cup \text{—} \text{—} \\ \text{—} \cup \cup \text{—} \cup \cup \end{array}$

Πλὴν ἀλλὰ καὶ αὗται αἱ μορφαὶ προσεπιδέχον-
ται πλείονα ποικιλίαν, τῶν ποιητῶν παραλαβόν-
των ταύτας τὰς ἀδείας, ποτὲ μὲν ἐπὶ τοῦ πρώτου,
ποτὲ δὲ ἐπὶ τοῦ δευτέρου ποδός· ὁ τελευταῖος ὅμως
τροχαῖος τηρεῖται πάντοτε καθαρός.

Σημ. Ὁ προκελευσματικὸς (— ∪ ∪) δὲν φαίνεται που-
θενὰ παραδεκτός, διότι ἀναιρεῖται συνήθως, εἴτε διὰ συνιζή-
σεως, εἴτε διὰ συναλοιφῆς ἢ συναιρέσεως.

8. Ἐπὶ τῆς κατὰ εἶχον χρήσεως εἰσχωρεῖ συνή-
θως μετὰ τὴν δευτέραν διποδίαν διαίρεσις, κα-
θὼς καὶ ἐν τῷ ἀκαταλήκτῳ τετραμέτρῳ· ταύτην
οἱ μὲν ἱαμβογράφοι τηροῦσιν ἀκριβῶς, ἀλλὰ καὶ οἱ

Ἑλλήνων τραγικοῖ, πλὴν τῶν κωμικῶν, πολλάκις
 παραμείλησάντων αὐτήν. Ἐκ δὲ τῶν Ῥωμαίων ὁ
 Πλαῦτος παρημέλησε τὴν διαίρεσιν, καὶ, ὅπερ τυ-
 χὸν φυλάσσει αὐτήν, παραδέχεται τὴν χασμωδίαν
 *Επιθ. Πλαυτ. mil. glor. II, 2, 38. Amphitr. V, 1, 42.

Domi habet animum falsiloquum, falsificum, falsijurium.
 manibus puris, capite operto. — ibi continuo contonat.

Σημ. 1. Οἱ τραγικοὶ τῶν Ἑλλήνων δὲν ἐτήρησαν ἐνίοτε
 τὴν διαίρεσιν, ἀλλὰ μόνον τυχούσης προσώπου ἀλλαγῆς ἐν-
 τὸς τοῦ αὐτοῦ στίχου· π. χ. Σοφ. Φιλ. 1402.

N. εἰ δοκεῖ, στείχωμεν. Φ. ᾧ γενναῖον εἰρηκῶς ἔπος.

Σημ. 2. Ὁ Πλαῦτος παραδέχεται ἐν γένει τὴν χασμωδίαν
 οὐ μόνον ἐν μέσῳ στίχου, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ μετὰ τὴν πρώτην
 καὶ τρίτην διποδίαν· π. χ. Πλαυτ. Asin. 11, 2. i, 26, Poen.
 III, 1, 35.

Edepol hominem —infelicem, —qui patronam com-
 primit.
 quidquid est pauxillulum illuc:—nostrum id omne — in-
 tus est.

9. Πρὸς μὲν τὴν διαίρεσιν ἰσχύει καὶ ἐπὶ τοῦ
 λυρικοῦ καταληκτικοῦ τετραμέτρου ὅ,τι εἴπομεν
 ἀνωτέρω περὶ τοῦ ἀκαταλήκτου.

10. Τέλος δὲ παρατηρητέον, ὅτι οἱ Ῥωμαίων
 δραματουργοὶ συνεμίγνυνον ἔχι σπανίως τὸ ἀκατά-
 ληκτον τετράμετρον μετὰ τοῦ καταληκτικοῦ καὶ
 ἀντιστρόφως· καὶ, ὅτι προέταπτον ἐνίοτε ἢ ὑπέταπ-
 τον, ὅπερ συνεχέστερον, μικρόν τινα στίχον τρο-

χαϊκὸν ἢ ἱαμβικὸν ὃν clausula (κατακλειῖδα) ὠνόμαζον· αὕτη δὲ συνήθως ἦτον ἱαμβικὴ μὲν (βλέπε παρακατιῶν § 43 καὶ 49) τοῦ προηγουμένου στίχου ἐν ἄρσει τελευτῶντος, ἦγουν καταληκτικοῦ ὄντος (ἐπιθι ἐν τῷ ἀναγνωστ. Τερεντ. Andr. I, 5, 11)· τροχαϊκὴ δὲ, τελευτῶντος ἐν θέσει, ἦγουν ἀκαταλήκτου ὄντος. Ἀλλ' ὅταν ἡ κατακλείς αὕτη κατάρχηται, τότε τὸ αὐτῆς μέτρον ἐστὶν ἐλευθερώτερον καὶ τοῦ κατόπιν ἐπομένου ἀνεξάρτητον· ἄλλως δὲ κατὰ τὴν ἔννοιαν συνέχεται ἡ κατακλείς οἰκειότατα τῷ ἐπομένῳ μᾶλλον ἢ τῷ προηγουμένῳ, χρησιμεύουσα ἰδίως εἰς πλείονα ἔμφασιν λέξεων τινων ἢ ἀποφάνσεως.

11. Πλὴν τοῦ συνήθους καταληκτικοῦ καὶ ἀκαταλήκτου τετραμέτρου προσυπάρχει καὶ τὸ λεγόμενον Ἰππωνάκτειον, ἡ χωλοϊαμβική, ὅν, οἶον

$\frac{1}{2} - \frac{1}{2} = \frac{1}{2}$ $\frac{1}{2} - \frac{1}{2} = \frac{1}{2}$ $\frac{1}{2} - \frac{1}{2} = \frac{1}{2}$

Καὶ κυνῶν αὐτῇ τόθ' ὄρη καὶ λαγῶν κάλωπῆκων.

Δῆλον ὅτι ἐστὶ τετράμετρον καταληκτικόν, οὐ
ἢ θέσις λείπει, ὅχι ἐν τῷ τελευταίῳ, ἀλλ' ἐν τῷ
πρώτῳ ποδὶ τῆς τετάρτης διποδίας, ὥστε ἀμφοτέ-
ραι αἱ τελευταῖαι μακραὶ συμπίπτουσιν ἀμέσως·
δυνάμεθα ὅμως ν' ἀναπληρώσωμεν τῇ σιωπῇ τὸν
κενὸν χρόνον, ὅπερ παρέχει βραδύτητα τινα, κέν-

τεῖθεν κωμικὸν χασακτῆρα. Ἦτον οὐ το μέτρον
τοῦτο κατὰ στίχον ἐν χρήσει σατυρικῶν ποιημά-
των, ἔχον τὰς αὐτὰς ἀδείας, ὥς οἱ Ἕλληνες καὶ
ἐπὶ τοῦ συνήθους τροχαϊκοῦ τετραμέτρου ἐλάμβανον· ἡ δὲ τελευταία διποδία (— —) ἡ ἐνταῦθ' ἰδιά-
ζουσα, μένει πάντοτ' ἀμετάβλητος, οὐδὲ συγχωρεῖ-
ται ἵνα ἢ τρίδαχυν ὁ τελευταῖος ποῦς. (Ἐπιθι ἀ-
ναγνωσ. μετρ. τὰ Ἀναλίου ἀποσπάσματα).

12. Τέλος ῥητέον ὅτι τινὲς παραδέχονται καὶ τετράμετρον τροχαϊκὸν βραχυκατάληκτον· ἀλλ' ἀληθῶς δὲν εἶνε πλὴν εἰ δίμετρον τροχαϊκόν, ἐπομένῃ ἰσοφαλλικοῦ, οἷον

100 - 50 - 50 - 50 - 50 - 50

Οὐδ' Ἀμειψίαν ὁράτε πτωχὸν ὄντ' ἐφ' ἡμῖν

38.

Τὸ δὲ πεντάμετρον τροχαϊκόν, τὸ ὑπὸ
τῶν γραμματικῶν ὑπέμετρον λεγόμενον, ἀ-
παντᾷται παρὰ λυρικοῖς ἐνίοτε μόνον. καταληκτι-
κόν· βλέπε ἐν τῷ μετρ. Ἀναγνωσ. τὰ Καλλιμά-
χος ἀποσπάσματα, ἔτι δὲ Πινδ. Νέμ. Η', 16. 51.

Σὺν θεῷ γάρ τοι φυτευθεὶς ὄλβος ἀνθρώποισι παρμονώ-
 τερος.
 ὁ δὲ πάλαι καὶ πρὶν γενέσθαι τὰν Ἀδράσου τὰν τε Καδμείων
 ἔριν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Περὶ ἱαμβικοῦ ῥυθμοῦ.

§ 39.

1. Ὁ ἱαμβος (—'), ὡς καὶ ὁ τροχαῖος, ἐστὶ γένους διπλασίου τῶν ῥυθμῶν (§ 6. 3.), συγκείμενος ἐκ τριῶν χρόνων, ὧν ὁ πρῶτος κεῖται ἐν θέσει, οἱ δ' ἄλλοι δύο ἐν ἄρσει (—') ἔχει δὲ λόγον ὡς 1: 2· ἔστιν ἄρα ἐκ τῶν ἀνιόντων ῥυθμῶν, καὶ διὰ τοῦτο δυνάμεως μείζονος τοῦ ἰσοχρόνου τροχαίου· αὐτόδηλον δέ, ὅτι ἡ μὲν ἀνισότης τῆς ἄρσεως πρὸς τὴν θέσιν παρέρχει εὐκίνησίαν, τὸ δὲ ἐκάστοτ' ἀναβατικὸν τοῦ ῥυθμοῦ πλείονα τοῦ τροχαίου ζωηρότητα. Ὑπόκειται ὅμως ὁ ἱαμβος εἰς ἀλλοιώσεις τινάς, δι' ὧν ὁ οἰκεῖος αὐτοῦ χαρακτήρ μεταβάλλεται ἐπὶ τὸ βαρύτερον ἢ τὸ ἐλαφρότερον, οἷον, ἐὰν, ἀντὶ τῆς ἐν θέσει βραχείας, τεθῇ ἐπὶ πλεῖστον (κατὰ τὸν § 11) ἢ ἄλογος μακρὰ, σχηματιζομένου σπονδείου, γίνεται βαρύτερος· ἐλαφρότερος δὲ καὶ ἔτι μᾶλλον ζωηρὸς, διαλυθείσης τῆς ἐν ἄρσει μακρᾶς εἰς δύο βραχείας. Διὰ τὰς τοιαύτας δὲ ἐναλλαγὰς καθίσταται τὸ λεκτικώτερον τῶν ῥυθμῶν, μάλιστα οἰκεῖον πρὸς τὸ διαλογικὸν τῶν δραμάτων.

2. Οἱ ἱαμβοὶ βαίνονται (κατὰ τὸν § 9. 4.) κα-

τὰ μονοποδίαν ἢ διποδίαν· καὶ ἐκείνως μὲν ἕκαστος ποῦς ποιεῖ ἐν μέτρῳ, ἐξ οὗ γίνονται ἱαμβικαὶ μονοποδίαι, διποδίαι, τριποδίαι, τετραποδίαι, πενταποδίαι καὶ ἑξαποδίαι, ἕτως δὲ, ἐκ δύο ποδῶν, ἡγούσας μιᾶς διποδίας (= συζυγίας), γίνονται ἱαμβικὰ μονόμετρα, δίμετρα, τρίμετρα καὶ τετράμετρα.

3. Οἱ ἱαμβοὶ, ὥς καὶ καθόλου οἱ ἀνιόντες τῶν ῥυθμῶν, σπανιώτερον τῶν τροχαίων ἀπαντῶνται καταληκτικοί, καὶ δὲν δύνανται νὰ ᾔνε καταληκτικοὶ εἰμὴ εἰς συλλαβὴν.

4. Ἐπὶ ἱαμβικῶν συνθέσεων διαφωνοῦσι κατὰ τε τὰς τομὰς καὶ τὰς διαιρέσεις οἱ ποιητικοὶ πρὸς τοὺς λεξικοὺς πόδας· ἐντεῦθεν ἄρα προκύπτουσι ποτὲ μὲν ποδικαί, ποτὲ δὲ κύριαι τομαί· ἐν δὲ τοῖς ἐκτενεστέροις ἱαμβικοῖς στίχοις, οἷον ἐν τῷ τριμέτρῳ καὶ τετραμέτρῳ, εἰσχωροῦσι καὶ διαιρέσεις.

A. Κατὰ πόδα βαινόμενοι ἱαμβικοὶ ἄρμοι.

§ 40.

1. Οἱ κατὰ πόδα μετρούμενοι ἱαμβικοὶ ἄρμοι εἰσχωροῦσιν ἐν λυρικοῖς ποιήμασιν ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ μετὰ καὶ ἄλλων ῥυθμῶν συνημμένοι, καί που καὶ ὥς ἀθύπαρκτοι στίχοι· ἀλλὰ δὲν φαίνονται ἐν χρήσει εἰς συνθέσεις κατὰ στίχον.

2. Ἡ ἀδιάφορος εἰσχωρεῖ μονον ἐν ἀσχῇ ἀρμοῦ, ἢ δὲ μακρὰ ἐν παντὶ ποδὶ, ἐξαιρουμένου τοῦ τελευταίου, ἐνδέχεται νὰ διαλυθῇ εἰς δύο βραχείας, καὶ οὕτως ἀντὶ ἰάμβου νὰ προκύψῃ τρίβραχυς (— '—). Ὅθεν ὁ πρῶτος ποῦς ἀρμοῦ κατὰ πόδα μετρομένου δυνατὸν νὰ ἔχῃ τοὺς ἑξῆς σχηματισμοὺς,

— '—
— '—
— '—
— '—

§ 41.

— '—

Ἡ μὲν ἰαμβικὴ μονοποδία καθ' αὐτὴν δὲν ἀπαρτίζει στίχον, ἀλλὰ διαφόρως μορφουμένη προτάσσεται ἄλλων μόνον ῥυθμῶν ὡς βάσις ἀντὶ τῆς τροχαϊκῆς μονοποδίας (ἐπιθι § 24. 3.)

§ 42.

— '— —
— '— —

Ἡ δὲ ἰαμβικὴ διποδία κατὰ τὰς διαφορὰς αὐτῆς ἀλλοιώσεις σπανίως μὲν ἀκαταλήκτως εὐρίσκεται ὡς αὐθυπόστατος στίχος, ἀλλὰ

τάσσεται πρὸ ἄλλων ῥυθμῶν πολλάκις ὡς εἰσα-
γωγή, ἢ σχηματίζει τὸ λογαριδικὸν τέλος στίχου
τινός, ἢ χρησιμεύει ὡς κατακλείς ἐν τέλει συστη-
μάτων ἰαμβικῶν, οἷα τὰ παρὰ δραματουργοῖς, μάλ-
ιστα δὲ παρὰ κωμικοῖς (ὁ Ἀριστοφάνης παρέχει
πολλὰ παραδείγματα· ἐπιθι ἐν τῷ μετρικῷ ἀνα-
γνωσματάριον τὰ ἐνταῦθα ἀναφερόμενα συστή-
ματα ἐξ ὁμοίων).

Ἡ δὲ καταληκτικὴ διποδία χρησι-
μεύει μόνον ὡς κατακλείς στίχων ἀναπαίστων
λογαριδικῶν (ὄρα κατωτέρω), καί που καὶ προ-
τασσομένη ἄλλων ῥυθμῶν ὡς εἰσαγωγή, ὅτε παρέ-
χεται ὡς τροχαϊκὴ βάση μετ' ἀνακρούσεως (ἐπιθι
§ 27. § 2).

§ 43.

— — — — —
— — — — —

Ἡ δὲ ἰαμβικὴ τριποδία ἀκαταλήκτως
χρησιμεύει καθ' ἑαυτήν ἐν τῇ λυρικῇ ποιήσει, π. χ.
Σοφ. Ἡλέκτ. 479.

Ἦπεστί μοι θράσος.

ἀλλὰ καὶ ὡς κατακλείς (ὄρα § 37. 10) μετὰ κα-
ταληκτικὸν τροχαϊκὸν τετράμετρον, π. χ. Ἀριστοφ.
Σφηκ. 370.

Ταῦτα μὲν πρὸς ἄνδρός ἔστ' ἄνοντος ἐς σωτηρίαν.
ἄλλ' ἔπαγε τὴν γνάθον.

Τέλος δὲ ἀπαντᾶται ἡ τριποδία καταληκτικῇ
καὶ ἀκατάληκτος, ὡς κατακλείς στίχων ἀναπαι-
στικῶν λογαοιδικῶν.

§ 44.

⏏ — — — — —
⏏ — — — — —

Ἡ δὲ ἰαμβικὴ τετραποδία παρίσταται
ἀκατάληκτος καὶ καταληκτικῶς μετὰ καὶ ἄλ-
λων ῥυθμῶν συνημμένῃ, ἀλλὰ καὶ ὡς στίχος αὐθύ-
παρκτος παρὰ λυρικοῖς καὶ δραματουργοῖς· π. χ.
Αἰσ. Ἀγαμ. 120. Σοφ. Αἴ. 376.

βλαβέντα λοισθίων δρόμων.
ἐρεμνὸν αἶμ' ἔδευσα.

§ 45.

⏏ — — — — —
⏏ — — — — —

Ἡ δὲ ἰαμβικὴ πενταποδία σπανίως πε-
τυγχάνει χρήσιμος· ὡς παράδειγμα τῆς ἀκατα-
λήκτου ἔστω τῷ παρ' Ἀθηναίου (ΙΔ'. σελ. 617. C.)
ἀπόσπασμα Πρατίνᾳ, τῆς δὲ καταληκτικῆς τὸ Σο-
φοκλέους ἐν Φιλοκτ. 1095.

Ὁ δ' αὐλὸς ὕστερον χαλεπύεται.
Σύ τοι, σύ τοι κατηξίωσας.

— — — — —
— — — — —

Ἡ δὲ ἰαμβικὴ ἑξαποδία τόσον ὁμοιάζει
πρὸς τὸ τρίμετρον, ὥστε πολλὰκις θάτερον θάτε-
ρου δὲν διακρίνεται· ἀπαντᾷται δὲ σπανιώτατα π.
χ. Πινδ. Ὀλ. α, 8, 19, 38, 43, ἔνθα φαίνεται κατ'
ἐπανάληψιν ὑπὸ τὸ ἐξῆς σχῆμα·

— — — — —

Ὅθεν ὁ πολύφατος ὕμνος ἀμφιβάλλεται.
νόον ὑπὸ γλυκυτάταις ἔθηκε φροντίσιν.
ὁπότε ἐκάλεσε πατὴρ τὸν εὐνομώτατον.
ὑδατος ὅτι τε πυρὶ ζέουσιν ἀμφ' ἀκμάν.

B. Κατὰ διποδίαν βαινόμενοι ἰαμβικοὶ ἄρμοί.

1. Οἱ κατὰ διποδίαν μὲν βαινόμενοι
ἰαμβικοὶ ἄρμοί εἰσιν οἰκειότεροι τῶν κατὰ
μονοποδίαν εἰς ἐπανάληψιν κατὰ στίχον, ἅτε ἐπι-
δεκτοὶ πλειοτέρας παραλλαγῆς.

2. Ἡ ἀδιάφορος ἀπαντᾷται παρὰ μὲν Ἑλ-
λησι μόνον ἐν ἀρχῇ ἐκάστης διποδίας, ἥγουν κατὰ
τὰς περιττὰς χώρας· παρὰ δὲ τῆς πρὸ Αὐγούστου
δραματουργοῦ Ρωμαίων Πλαύτου, Τερεντίου καὶ

Φαίδῳ τῷ μυθογράφῳ φαίνεται παραδεκτὴ καὶ εἰς ἑτέρας χώρας· ἀλλ' ἐπὶ Αὐγούστου καὶ παρὰ Ῥωμαίοις ἐπεκράτησεν ἡ ἑλληνικὴ περὶ τῆς ἀδιαφοροῦ συνήθεια.

3. Ἡ δὲ τῆς μακρᾶς διάλυσις εἰς δύο βραχείας, ἥγουν ὁ τρίβραχυς ἀντὶ τοῦ ἰάμβου, εἰσχωρεῖ, πλὴν τῆς τελευταίας ποδός, πανταχῶς. Ἀλλ' οἱ ἰαμβογράφοι (οἷον Ἀρχίλοχος καὶ ἄλλοι) καὶ οἱ τῶν Ἑλλήνων ἀρχαιότεροι τραγικοὶ (οἷον Αἰσχύλος, Σοφοκλῆς καὶ ἄλλοι) ἐποίησαν χρῆσιν ταύτης τῆς ἀδείας πεφεισμένως· οἱ δὲ νεώτεροι τραγικοὶ (οἱ μετὰ τὴν 86 Ὀλ.) καὶ κωμικοὶ (οἷον Ἀριστοφάνης) πολὺ συχνότερα, διότι ἔχουσι πού καὶ στίχους, ὧν πᾶσα μακρὰ φαίνεται διαλελυμένη· οἷον, Εὐρ. Ὀρεστ. 992·

ἐγένετο τέρας ὁλοὸν ὁλοόν.

Τούτους δὲ ἐμιμήθησαν ἐκ τῶν Ῥωμαίων οἱ ἀρχαιότεροι δραματοποιοὶ (Πλαῦτος, Τερέντιος καὶ ἄλλοι, καὶ Φαίδρος ὁ μυθογράφος, οἵτινες καὶ αὐτὴν τὴν ἀδιάφορον διέλυσαν ἐνίοτε· ἀλλ' ὁ Ὀράτιος καὶ ὁ Κατύλλος, μιμούμενοι τοὺς Ἑλληνας ἰαμβογράφους, σπανίως εἰσάγουσι τρίβραχυν ἀντὶ ἰάμβου. Ἐτι δὲ, ἐπειδὴ ἡ πρώτη βραχεῖα ἐπὶ τὰς περιττὰς χώρας δέχεται τὴν ἄλογον ἀδιάφορον, ὡς ἐρρέθη, καὶ ἐπειδὴ ἡ ἄρσις ἐνδέχεται νὰ διαλυθῇ

εἰς δύο βραχείας, ἀπαντᾶται ἄρ' ἐνίοτε καὶ ὁ δάκτυλος (— '—) ἀντὶ τοῦ ἰάμβου, σπανίως μὲν παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις τῶν Ἑλλήνων ἰαμβογράφοις καὶ τραγικοῖς, συχνότερον δὲ παρὰ τοῖς νεωτέροις τραγικοῖς καὶ κωμικοῖς καὶ παρὰ τοῖς προεφημένοις Ῥωμαίων ποιηταῖς.

§ 48.

— ' — —
— ' —

Τὸ μονόμετρον ἰαμβικόν, ἤγουν ἡ διποδία, ὡς ἐν § 42 ἐρρέθη, ἀκατάληκτον μὲν σπανίως αὐθυπόστατον στίχον ἀπαρτίζει, ἀλλὰ χρησιμεύει συνήθως ὡς στοιχεῖον ἐκτενεστέρου τινὸς στίχου, ἢ ὡς κατακλείς ἰαμβικῶν συστημάτων.

§ 49.

— ' — — — ' — —
— ' — — — ' —

1. Τὸ δίμετρον ἰαμβικόν ἀκατάληκτον μὲν εἰσάγεται συχνὰ παρὰ λυρικοῖς καὶ δραματουργοῖς ὡς στοιχεῖον ἐκτενεστέρων στίχων, ἀλλὰ καὶ αὐθυπόστατον, π. χ. Σοφ. Οἶδ. Τ. 1336.

ἦν ταῦθ' ὅπως περ καὶ σὺ φῆς.

Ἐνίοτε δὲ κεῖται μόνον ὡς κατακλείς μετὰ προη-

γούμενον τροχαϊκὸν ἢ ἱαμβικὸν τετράμετρον, οἶον,
Ἄριστ. Σφηκ. 1266. Τερέντ. Andr. III, 3, 5.

Πολλάκις δὴ ὅδε ἐμαντῶ δεξιὸς πεφυκέναι,
Καὶ σκαιὸς οὐδεπώποτε.

ausculta: paucis et quid te ego velim et quod tu quæris
scies.

ausculto, loquere, quid velis.

2. Τὸ ἀκατάληκτον δίμετρον ἐστὶ
χρήσιμον παρὰ τοῖς Ἑλλήνων ἱαμβογράφοις, καὶ
παρ' Ὀρατίῳ κατὰ δίστιχον ὡς ἐπαδὸς, προηγουμέ-
νου ἡρωϊκοῦ ἑξαμέτρου (metrum Pythiambicum pri-
mum) π. χ. Ὀρατ. epod. XIV. XV.

Mollis inertia cur tantam diffuderit imis
oblivionem sensibus,

Pocula Lethaeos ut si ducentia somnos
Arente fauce traxerim,

Candide Maecenas, occidis saepe rogando.
etc. etc.

προσέτι δὲ ὁ Ὀράτιος, μιμούμενος τὸν Ἀρχίλοχον
ἐποίησε χρῆσιν τούτου τοῦ διμέτρου καὶ κατὰ στί-
χον ὡς ἐπαδὸν, ἡγουμένου ἱαμβικοῦ τριμέτρου, οἶον
εἰς τὰς δέκα πρώτας ἐπαδάς αὐτοῦ π. χ. epod. II.

Beatus ille, qui procul negotiis,
ut prisca gens mortalium,
Paterna rura bobus exercet suis,
Solutus omni fœnore.

3. Τὸ ἀκατάληκτον δίμετρον φαίνεται ἐν χρήσει καὶ κατὰ στίχον εἰς ᾄσματα, καθὼς καὶ εἰς ἱαμβικὰ συστήματα, ἐν οἷς ἔχουσιν οἱ στίχοι τόσῃν πρὸς ἀλλήλους συναφῇν (ἐπιθι § 24), ὥστ' ἐν τέλει αὐτῶν δὲν παραδέχονται οὔτε τὴν ἀδιάφορον, οὔτε χασμωδίαν καὶ εἰσχωρεῖ λέξεως διακοπῇ, οἷον παρ' Agam. τοῦ Σενέκα, III, 2·

Justánt sorores squálidæ
Sanguinea jactant vérbera,
fert laéva se mustás faces
etc. etc.

4. Τὸ δὲ καταληκτικὸν δίμετρον παραλαμβάνεται πολλάκις ὡς τελικὸς στίχος συστήματος, ἢ ὡς στοιχεῖον ἐκτενεστέρων στίχων παρ' Ἑλλησι δὲ συχνή ἐστίν ἡ χρῆσις αὐτοῦ κατὰ στίχον εἰς τὰ Ἀνακρεόντεια μάλιστα ᾄσματα, οἷον Ἀνακρ. ᾄσμ. Γ'. ἐκ τοῦ Mehlhorn, κατὰ τὴν τοῦ Richter διάταξιν, ᾄσμ. Α'.)

Τὸν ἄργυρον τορεύσας
Ἦφαιστέ μοι ποίησον,
Πανοπλίαν μὲν οὐχί,
Ποτήριον δὲ κοῦλον,
Ὅσον δύνῃ βάθυνον.

ἐνίοτε δὲ κεῖται καὶ ὡς κατακλείς, ἡγουμένων ἐκτενεστέρων ἱαμβικῶν καὶ τροχαϊκῶν στίχων, π. χ. Terent. Hecyr. V, 1, 5.

aut ne quid faciam plus, quod post me minus (*) fecisse
sātius sit,
aggrēdiar. Bacchis salve.

§ 50.

·   — — — — —
— — — — —

1. Τὸ δὲ τρίμετρον ἰαμβικόν ἐστιν
μάλιστα εὐχρηστον παρὰ λυρικοῖς, δραματουργοῖς
καὶ ἰαμβογράφοις καταληκτικῶς καὶ ἀκαταλή-
κτως (Senarius καλούμενον παρὰ Ῥωμαίοις)· ἀλλὰ
τῶν ποιητῶν ἄλλοτ' ἄλλως μεταχειρισθέντων τὸ
μέτρον τοῦτο, νομίζομεν ὅτι καλῶς ἔχει ἢ εἰς τρία
κύρια εἶδη διάκρισις αὐτοῦ, οἷον, τὸ τρίμετρον τῶν
ἰαμβογράφων, τὸ τῶν λυρικῶν, καὶ τὸ
τῶν δραματουργῶν, ὅπερ διαφέρει πάλιν
κατὰ τὸ εἶδος τῶν δραμάτων (τραγωδία, κωμωδία,
σατυρικὸν δράμα), ὅθεν εἰκότως διακρίνονται πέντε
τρίμετρων εἶδη τὰ ἑξῆς.

α') τὸ τρίμετρον τῶν ἰαμβογράφων.

β') τὸ τῶν λυρικῶν.

γ') τὸ τῶν τραγωδῶν.

δ') τὸ τῶν κωμικῶν.

ε') τὸ τῶν σατυρικῶν δραμάτων.

(*) Περὶ δὲ τῆς βραχύνσεως ταύτης τῆς θέσει μακρῶς ἐ-
πιθεὶ § 54 τὴν σημείωσιν.

Ἐκ τούτων τὸ μὲν λυρικὸν τρίμετρον καταληκ-
τικὸν καὶ ἀκατάληκτον ἀπαντᾷται μονάδην κα-
θ' ἑαυτὸ, εἰς δὲ τὰ λοιπὰ εἶδη μόνον κατα-
ληκτικὸν κατὰ στίχον· τὸ δὲ τῶν ἱαμβο-
γράφων καὶ κατὰ δίστιχον.

2. Τὰ διάφορα ταῦτ' ἤδη τοῦ τριμέτρου, πλὴν
τοῦ λυρικοῦ, ἔχουσι μίαν κυρίαν τομὴν μετὰ τὴν
δέσιν τοῦ τρίτου, ἢ τοῦ τετάρτου ποδός,

$$\begin{array}{ccccccc} \cup & \acute{\cup} & \cup & - & \cup & | & \acute{\cup} & \cup & - & \cup & \acute{\cup} & \cup & - \\ \cup & \acute{\cup} & \cup & - & \cup & \acute{\cup} & \cup & | & - & \cup & \acute{\cup} & \cup & - \end{array}$$

Ἡ μὲν πρώτη ἀποτέμνουσα πεντάκις ἡμισυ μέ-
ρη λέγεται τομὴ πενθημιμερής· ἢ δὲ ἐπτά-
κις ἡμισυ, ἐφθημιμερής. Ἀμφότεραι λοιπὸν
διαίρουσι τὸν στίχον εἰς δύο ῥυθμικοὺς ἁρμούς· καὶ
ὅτε μὲν ἐκείνης τῆς κυρίας τομῆς, ὅτε δὲ ταύτης
εἰσχωρούσης, πρὸς δὲ, καὶ ποδικῆς τομῆς συμβαι-
νύσης ἄλλοτ' ἄλλης, γίνεται τὸ μέτρον τοῦτο καὶ
κατὰ στίχον ἐν χρήσει διὰ τῶν τοιούτων ἐναλλα-
γῶν ποικιλλόμενον καὶ ἀποφεύγον τὸν κόρον τῆς μο-
νοτονίας· ἐπικρατεστέρα δὲ ἐστὶν ὡς φαίνεται παρὰ
ποιηταῖς ἢ πενθημιμερῆς τομῇ ἐπιθι Σοφ. Οἶδ.
Τ. 1—3.

ὦ τέκνα Κάδμου, — τοῦ πάλαι νέα τροφή,
τίνας ποθ' ἔδρας — τάσδε μοι θοάζετε,
ἰκτηρίοις κλάδοισιν — ἐξεστεμμένοι;

Σημειωτέον δὲ, ὅτι ἡ τοῦ τρίτου ποδὸς τομὴ συμ-
βαίνει ἐπὶ βραχείας ἢ μακρᾶς συλλαβῆς ἀδιαφό-
ρως· ἡ δὲ τοῦ τετάρτου ποδός, πάντοτε ἐπὶ βρα-
χείας· δὲν ἀναιροῦσι δὲ τὴν τομὴν οὔτ' ἀποστροφή
τις οὔτε θλίψις· π. χ. Αἰσχ. Ἰκέτ. 193. Ennii Me-
dea· Plaut. mil. I, 1, 4

Ξένους ἀμείβεσθ', — ὡς ἐπήλυδας πρέπει.

Medea, animo œgra — amore saevo saucia
praestringat oculorum — aciem in acle — hostibus.

Τῶν δὲ ποδικῶν τομῶν μάλιστα ἡ ἐπὶ τοῦ πρῶ-
του ποδὸς χρησιμεύει πολλάκις εἰς μείζονα περι-
φάνειαν μονοσυλλάβου τινὸς λέξεως, οἷον Σοφ. Οἶδ.
T. 1040.

Οὔκ' — ἀλλὰ ποιμὴν — ἄλλος ἔκδίδωσί μοι.

3. Ἐπὶ τῶν ἱαμβικῶν, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν τροχαϊ-
κῶν ῥυθμῶν, αἱ τομαὶ κατὰ κανόνα παρέχουσιν ἐν
γένει μὲν διαφωνίαν μεταξὺ ῥυθμικῶν καὶ λεξικῶν
ποδῶν, ἀλλ' ὅμως εὐρίσκονται σπανίως που καὶ
τρίμετροι ἔχοντες, ἀντὶ τῶν τομῶν, κυρίας τινὰς
διαίρεσεις, οἷον μετὰ τὸν δεύτερον καὶ μετὰ τὸν
τέταρτον πόδα τοῦ στίχου, ὅστις οὕτω διαμερίζεται
εἰς τρεῖς ῥυθμικοὺς ἀσμούς, π. χ. Σοφ. Ἀντ. 745.
Οἶδ. T. 598.

Οὐ γὰρ σέβεις, — τιμάς γε τὰς — θεῶν πατῶν.
τὸ γὰρ τυχεῖν — αὐτοῖς ἅπαντ' — ἐνταῦθ' ἐνι.

Οἱ κωμικοὶ μάλιστα πρὸς ἔμφασίν τινα παρέχουσιν ἐνίοτε καθ' ἐκάστην διποδίαν διαίρεσεις, π. χ. Ἀριστοφ. Νεφ. 686.

Φιλόξενος, — Μελησίας, — Ἀμυνίας.

Ὅθεν δῆλον ὅτι τοιαῦται τινὲς διαιρέσεις δὲν εἰσχωροῦσιν ἀπλῶς κατὰ τὸ δοκοῦν, ἐπειδὴ χαλαροῦσι πολὺ τὴν συνέχειαν τοῦ ῥυθμοῦ. Διαφυγόντες ὁμῶς στίχοι τοιοῦτοι πλημμελεῖς τὴν προσοχὴν τῶν ἀρίστων ποιητῶν ἀπαντῶνται, οἷον Αἰσχ. Ἀγαμ. 1261. Ἰκετ. 152.

Ἡ κάρτ' ἄρ' ἂν — παρεσκόπεις — χρησμῶν ἐμῶν.

Καὶ τᾶλλα που — μ' ἐπεικάσαι — δίκαιον ἦν.

Σημ. Ἐντεῦθεν ὁ κανὼν τῶν νεωτέρων μετρικῶν, ὅτι ὁ τρίτος καὶ τέταρτος ποῦς δὲν πρέπει ποτὲ νὰ συνίσταται ἐξ ἑνὸς ποδός.

4. Πρὸς δὲ τὴν κυρίαν τομὴν ἐνίοτ' εἰσχωρεῖ, μετὰ τὸν πρῶτον πόδα, κυρία τις διαίρεσις ἐπὶ δι-
συλλάβου λέξεως δεομένης ἐμφάσεώς τινος· π. χ. Ἀντιγ. 162. 223.

ἄνδρες, — τὰ μὲν δὴ — πόλεος ἀσφαλῶς θεοί.

ἄναξ, — ἐρῶ μὲν — οὐχ ὅπως τάχους ὑπο.

ἀλλ' ἀπαντᾶται τυχὸν ἢ τοιαύτη διαίρεσις καὶ ἐπὶ λέξεως οὐδὲνως παρεχούσης ἔμφασίν τινα.

5. Προσέτι δὲ εὐρίσκομεν σπανίως που τὴν δι-

αίρεσιν μετὰ τὸν τρίτον πόδα, διχοτομοῦσαν
τὸν στίχον εἰς δύο ἴσα μέρη, π. χ. Αἰσχ. Ἑπτὰ
1054. Σοφ. Ἠλέκτ. 1036. Εὐρ. Ἑκάβ. 387.

ἀλλ' ὃν πόλις στυγεῖ, — σὺ τιμήσεις τάφῳ;
ἀτιμίας μὲν οὐ, — προμηθείας δέ σου.
κεντεῖτε, μὴ φείδεσθ'. — ἐγὼ ἔτεκον Πάριν.

Εὐρίσκομεν δὲ εἰς τοὺς τοιούτους στίχους καὶ ἄλ-
λας προσέτι τομαὺς καὶ διαιρέσεις διαμεριζούσας
τὸ τρίμετρον εἰς ἄρμους, ὧν ἡ ἀνάγνωσις ἀπαιτεῖ
τὴν κατὰ διποδίαν μέτρησιν ἐπαισθητῶς.

6. Τέλος, ὁ Ἀριστοφάνης ἐτόλμησε διὰ τῆς
διαιρέσεως νὰ χωρίσῃ, προτιθέμενος κωμικόν τινα
σκοπὸν, οὐ μόνον πολλοὺς καθ' ἑξῆς πόδας, ἀλλὰ
καὶ πάντας οἶον, Σφήκ. 979.

Κατάβα, κατάβα, κατάβα, κατάβα, καταβήσομαι
ἐνταῦθα παρεδέχθη ὁ ποιητὴς ἀντὶ τῶν ἰάμβων,
ἀναπαίστους (ἐπιθι παρακατιῶν § 54. 4.

1. Τὸ τῶν ἱαμβογράφων τρίμετρον.

§ 51.

1. Ἀπαντᾷται τὸ τρίμετρον πρῶτον καὶ μάλιστα
παρὰ τοῖς τῶν Ἑλλήνων ἱαμβογράφοις, οἶον
παρ' Ἀρχιλόχῳ (π. χ. 688.) κατὰ στίχον

κατὰ δίστιχον ἐν χρήσει παρὰ τούτοις
ὁ στίχος οὗτος φαίνεται ἀπλούστατος, ἔχων ὡς
τὸ πολὺ καθαροὺς τοὺς ἰάμβους· ὅθεν εἰς τὰς περιτ-
τὰς χώρας δὲν εἰσχωρεῖ ὁ σπονδεῖος τόσον συχρὰ,
καθὼς παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις τῶν ποιητῶν,
μάλιστα τοῖς τραγικοῖς· π. χ. ἐν τοῖς ἐξῆς Ἀρχι-
λόχου

ἐμεῦ δ' ἐκεῖνος οὐ καταπροῖξεται.

ἀμισθὶ γάρ σε πάμπαν οὐ διάξομαι.

2. Τὸ τριβραχυ ἀντὶ τοῦ ἰάμβου σπανίως
φαίνεται· ὅρα Ἀρχιλόχου ἀποσπάσμ. 21, 3. (καὶ
τὴν ἐκδ. τῆ Schneidewin delectus poetarum iambicorum
κτλ. σελ. 178.

θεῶν ἔργα, μεγάλης δ' οὐκ ἐρέω τυραννίδος.

3. Καὶ ὁ δάκτυλος εὐρίσκεται ἐνίοτ' ἤδη
παρ' Ἀρχιλόχῳ κατὰ τὸν πρῶτον πόδα τοῦ στίχου,
ὅπου ἀντὶ τῆς τοῦ ἰάμβου βραχείας τίθεται ἡ ἀδιά-
φορος, ἡ δὲ μακρὰ λύεται εἰς δύο βραχείας· ἐπιθι
Ἀρχιλ. ἀποσπάσ. 17, 2. (ἐκδ. Schneidewin).

οὐδ' ἐρατός, οἷος ἀμφὶ Σίριος ῥοάς.

4. Τὸν ἀνάπαιστον δὲν εἰσήγαγον που-
θενά, ἀλλ' ὅπου τυχὸν φαίνεται, εἰσχωρεῖ συνίζη-
σις ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον, π. χ. Ἀρχιλ. ἀποσπ. 77.

ἐρέω τιν' ὕμιν αἶνον, ὦ Κηρυκίδη.

5. Ὁ Ὀράτιος καὶ ὁ Κατύλλος ἀπαρτίζουν τοὺς ἱαμβικοὺς αὐτῶν τριμέτρους ἀκριβῶς, μιμούμενοι τοὺς Ἑλλήνων ἱαμβογράφους (ἔπιθι § 47. 3.)

2. Τὸ τῶν λυρικῶν τρίμετρον.

§ 52.

1. Τὸ ἱαμβικὸν τρίμετρον καταληκτικὸν καὶ ἀκατάληκτόν ἐστι παρὰ τοῖς Ἑλλήνων Λυρικοῖς εἰς ἐκτενέστερα ἐπωδικὰ ᾄσματα (καὶ ἐν τοῖς χοροῖς τῶν δραμάτων) καθ' ἑαυτὸ χρήσιμον· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τοῖς τοιούτοις ᾄσμασι δὲν ἀρμόζει ἡ συνεχῆς κατὰ στίχον σύνθεσις, διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἱαμβικὸν τρίμετρον σπανίως ἀπαντᾷται, καί, ὅπου ἂν εὗρεθῇ, ποτὲ μὲν ἐλαφρότερον, ποτὲ δὲ βαρύτερον κατεσκευασμένον φαίνεται, καὶ ἄλλοτε μὲν ἐν διαλύσει, ἄλλοτε δὲ ἄνευ διαλύσεως π. χ. Πινδ. Νεμ. Ε', 4. Εὐρ. Ἑλ. 1117. 1118.

Δάμπωνος υἱὸς Πυθέας εὐρυσθενής.

ὃς ἔμολεν ἔμολε πεδία βαρβάρῳ πλάτῃ.

ὃς ἔδραμε ῥόθια μέλεα Πριαμίδαις ἄγων.

2. Τὸν Ἀνάπαιστον οἱ λυρικοὶ δὲν εἰσήγαγον ποτέ· ὅπου δὲ φανῇ, δῆλον ὅτι ἄλλως πως μετρητέος ὁ στίχος.

3. Τὸ τῶν τραγικῶν τρίμετρον.

§ 53.

1. Οἱ τραγικοὶ τῶν Ἑλλήνων μετεχειρίσθησαν τὸ τρίμετρον ἐν τοῖς διαλόγοις κατὰ στίχον πρὸς περισσοτέραν δὲ ἐμβρίθειαν παρέλαβον κατὰ τὰς περιττὰς χώρας ἀντὶ ἰάμβου σπονδεῖον, καὶ τοῦτο συχνότερα τῶν ἰαμβογράφων καὶ λυρικῶν π. χ. Σοφ. Οἰδ. Τ. 14. καὶ ἐξῆς.

ἀλλ', ὦ κρατύνων Οἰδίπους χώρας ἐμῆς,
 Ὅρᾱς μὲν ἡμᾶς ἡλίοι προσήμεθα
 βωμοῖσι τοῖς σοῖς· οὐ μὲν, οὐδέπω μακρὰν
 πτέσθαι σθένοντες· κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Κατὰ μὲν τὴν πέμπτην χώραν τοῦ τριμέτρου σημειωτέον, ὅτι ἀποφεύγουσι τὸν ἀντὶ τῆς ἰάμβου σπονδεῖον, ὅσᾱκις ἐνταῦθ' εἰσχωρεῖ μετὰ τὴν θέσιν τομῇ διότι διὰ τῆς τομῆς ἤδη ἢ ἐν θέσει βραχεῖα προεξέχει ἀρκούντως· ἐγένετο δὲ πλεον τοῦ δέοντος βαρεῖα ἢ τοῦ στίχου λῆξις, ἐὰν ἀντὶ τῆς βραχείας ἐτίθετο πρὸ τῆς τομῆς ἔτι μακρὰ συλλαβή. Ὅθεν ὁ πέμπτος ποῦς τότε μόνον δέχεται κατὰ κανόνα σπονδεῖον, ὅτ' ἐνταῦθα δὲν συμπέσῃ τομῇ ἢ καὶ συμσεσούσης, ὅμως ἢ ἔννοια ἀπαιτεῖ ἐμβριθέστερόν τινα ῥυθμόν π. χ. Εὐρ. Ἰων. 1.

Ἄτλας ὁ χαλκίοισι γώτοις—οὐρανόν.

Σημ. Τούτου δὲ τοῦ κανόνος ἀπαντῶνται πολλάκις κατὰ τὸ φαινόμενον ἐξαιρέσεις, αἵτινες ἀκριβέστερον θεωρούμεναι ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπικυροῦσιν αὐτόν.

1. Ἐνταῦθ' ἀνήκουσι πρῶτον αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ ἄρσις τοῦ σπονδείου ἐν τῇ πέμπτῃ χώρᾳ πίπτει ἐπὶ λέξεως γραμματικῶς συνεχομένης μετὰ τῆς ἡγουμένης, οἶον, γὰρ, μὲν, δέ, ἂν, ἦ, ἐπὶ ἐγκλιτικῆς· διότι, τῶν τοιούτων λέξεων πρὸς τὴν ἡγουμένην στενῶς συναπτομένων, μετριάζεται πῶς τὸ ἐμβριθὲς τῆς πρὸ αὐτῶν τομῆς, ὥσάν νὰ μὴν ὑπῆρχε (ἐπιθ. Αἰσχ. Προμ. 107. Σοφ. Ἡλέκ. 413. Εὐριπ. Ἑλ. 479).

οἶόν τέ μοι τάσδ' ἐστί· Θνητοῖς — γὰρ γέρα.

εἴ μοι λέγοις τῇν ὄψιν, εἵποιμ' — ἂν τότε.

πῶς φῆς; τίς εἶπας μῦθον; αὐθίς — μοι φράσον.

2. Ἐτι δὲ ὁ σπονδεῖος δὲν ἐπιβαρύνει πολὺ, εἰσχωρούσης τῆς τομῆς κατὰ τὸν πέμπτον πόδα μετὰ λέξιν ἀπεστροφημένην, οἶον Σοφ. Αἴ. 1101.

ἔξεστ' ἀνάσσειν, ὦν ὅδ' ἡγείτ' — οἴκοθεν.

3. Ἄν ὁμῶς τύχη νὰ σχηματίσωσι τὴν ἀρχὴν τοῦ πέμπτου ποδὸς αἱ λήγουσαι τῶν λέξεων ο ὕ δ ε ἰ ς, ο ὕ δ ε ν, τότε κατὰ κανόνα προηγείται τομὴ ἐφθημιμερῆς ὡς κυρία, διότι οὕτως ἡ ἀμέσως παρακολουθοῦσα ἐνταῦθα τομὴ ἐπὶ τοῦ πέμπτου ποδὸς ἀποβάλλει πᾶσαν δύναμιν, διακοπτομένου τοῦ στίχου εἰς ἐλαχίστους καὶ δυσαναλόγους ἁρμούς, οἶον

⏏ — — — ⏏ — — — | — — — | — — —

ἐπιθι Σοφ. Οἶδ. Κ. 1022. Εὐριπ. Ἀλκ. 682.

εἰ δ' ἐγκρατεῖς φεύγουσιν, — οὐδὲν — δεῖ πονεῖν.

ἦν δὲ ἐγγυὲς ἔλθῃ θάνατος, — οὐδεὶς — βούλεται

4. Ὅταν δὲ ἡ λήγουσα τοῦ ἡ μ ι ν ἢ τοῦ ὕ μ ι ν σχηματίξη μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος τὴν ἀρχὴν τῆς τρίτης δι-

ποδίας, τότε φαίνεται μὲν ὅτι εἰσχωρεῖ σπονδεῖος, ἀλλὰ δὲν ἔχει οὕτω· διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πρέπει νὰ τονισθῶσιν αὐταὶ αἱ ἀντωνυμῖαι ἐπὶ τῆς παρρηγοῦσης, οὕτως, ἤ-μιν, καὶ ὑμῖν π. χ. Σοφ. Οἶδ. Κ. 25. Ἡλέκ. 1328.

Πᾶς γάρ τις ἤδα τοῦτο γ' ἡμιν — ἐμπόρων.

* Ἡ νοῦς ἐνεστὶν οὕτις ὑμιν — ἐγγενής;

5. Ἀπροσδοκῆτως ὁμῶς ἀπαντῶμεν παραδείγματα τινά, ὅπου ὁ σπονδεῖος ἀπαρτίζεται δυνάμει τοῦ διπλοῦ ψ, οἷον Εὐρ. Ἀνδρομ. 346.

Φεύγει τὸ ταύτης σῶφρον, ἀλλὰ ψεύσεται.

Ἀλλὰ σημειωτέον, ὅτι δὲν εὐρίσκομεν τὸν προειρημένον κανόνα περὶ τοῦ κατὰ τὸν πέμπτον πόδα σπονδείου τηρούμενον πάντοτε ἀκριβῶς, ἐπειδὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς συναισθήσεως τοῦ ποιητοῦ, οὐχὶ δὲ ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ῥυθμοῦ· ὅθεν πολλάκις παραβαίνεται, μάλιστα ἐπὶ κυρίων ὀνομάτων μὴ ὑπαγομένων εἰς τὴν αὐστηρὰν ἀνάγκην τοῦ μέτρου π. χ. Αἰσχ. Πέρσ. 321.

νωμῶν, ὁ τ' ἐσθλὸς Ἀριόμαρδος — Σάρδεσιν.

2. Πολλάκις ὁμῶς χάριν μείζονος εὐκινησίας ἀρμοζούσης πρὸς τὴν προκειμένην ἔννοιαν ὁ στίχος ἀπαρτίζεται μόνον ἐξ ἰάμβων, ἐνίοτε δὲ καὶ τριβραχέων, ἀπαντωμένων, ὡς προελέχθη, παρὰ τοῖς νεωτέροις τραγικοῖς (μετὰ τὴν 89 Ὀλυμπ.) συχνότερον· ἀλλ' ὁμῶς τότε μόνον εἰσχωρεῖ κατὰ τὸν πέμπτον πόδα ὁ τρίβραχυς, ὅταν προηγῇται τοῦ βραχέος φωνήεντος, ἢ ρ· διότι οὕτω γίνεται ἡ ἐκφώνησις ὑγροτέρα καὶ ἀμφοτέραι αἱ συλλαβαὶ

(ια = $\overline{\iota\alpha}$, τερα = τρα) ὥσταν μία φαίνονται π. χ.
Αἴσχ. Πέρ. 501. Εὐμεν. 580.

στρατὸς, περὰ κρυσταλλοπήγα διὰ πόρον.
τοιαῦτα μὲν τὰδ' ἐστὶν ἀμφοτέρω μένειν.

3. Ὁ δ' ἀκτυλος, ὅστις εἰσαγόμενος ἐνταῦθα
λαμβάνει ἰαμβικὸν τονισμόν ($-\overline{\smile}$), εἰσχωρεῖ πα-
ρὰ τοῖς Ἑλλήνων τραγικοῖς κατὰ τὸν πρῶτον καὶ
τρίτον πόδα μόνον, οὐδέποτε εἰς τὸν πέμπτον π. χ.
Σοφ. Αἰ. 846 — Αἴσχ. Ἰκετ. 987. Εὐρ. Ὀρέστ.
2. 25.

ἦλιν, πατρώαν τὴν ἐμὴν δταν χθόνα.
καὶ μήτ' ἀέλπτως δορικανεῖ μόρφω θανών.
οὐδὲ πάθος οὐδὲ συμφορὰ θεήλατος.
ἦ πόσιν ἀπείρῳ περιβαλοῦς' ὑφάσματι.

4. Τὸν ἀνάπαιστον δὲ εἰσάγουσιν οἱ ἀρχαιό-
τεροι τῶν τραγικῶν μόνον κατὰ τὸν πρῶτον πόδα
τοῦ εἰχθ, κατὰ δὲ τοὺς λοιπὸς, πλὴν τοῦ τελευταίῳ,
ἀπαντᾷται ἐνίοτε ἐπὶ κυρίοις ὀνόμασι μόνον· ἀλλὰ
καὶ κατὰ τὸν πρῶτον πόδα μετὰ τινος περιορισμοῦ
εἰσχωρεῖ, δηλαδὴ ὁ ἀνάπαιστος πρέπει νὰ περατῶ-
ται ἐπὶ μιᾷ λέξεως μὴ ἐχούσης ῥηματικὴν αὐξη-
σιν, π. χ. Αἴσχ. Προμ. 89.

ποταμῶν τε πηγῶν τε ποντίων τε κυμάτων.

Ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ τραγωδίᾳ σύγκειται ὁ ἀ-

νάπαισος καὶ ἀπὸ πολλῶν ἐνίοτε λέξεων, ἡ μέρους
μιας ποίησις, καὶ ἀπὸ λέξεως ἐχούσης ῥημα-
τικήν αὔξησιν, π. χ. Εὐρ. Ἡρακλ. μαιν. 458.
Ὅρεστ. 21. 1329.

ἔτεκον μὲν ὑμᾶς, πολεμίοις δ' ἐθρεψάμην.
ἐπίσημον εἰς Ἑλλήνας, Ἀγαμέμνων ἄναξ.
περὶ τοῦ γὰρ ἄλλου μᾶλλον ἂν φθέγγαιτό τις·

ἄλλοτε δὲ φαίνεται μόνον ὡς ὁ ἀνάπαιστος, διότι
συνιζήσεως εἰσχωρεύσεως ἀναιρεῖται, π. χ. Σοφ.
Οἶδ. Κ. 1361.

τάδ' ὥσπερ ἂν ζῶ σοῦ φονέως μεμνημένος.

5. Ὁ Ῥωμαῖος Σενέκας ἐντείνει τὸ τρίμετρον
κατὰ τοὺς ἀσχαιοτέρους Ἑλλήνων τραγικούς· πλὴν
φιλεῖ τὰ μάλιστα νὰ εἰσάγῃ τὸν ἀνάπαιστον κατὰ
τὴν πρώτην καὶ πέμπτην χώραν.

4. Τὸ τῶν κωμικῶν τρίμετρον.

§ 54.

1. Τέλος, τὸ τρίμετρον ἐν χρήσει τοῦ διαλογικοῦ
τῆς Ἑλληνικῆς κωμωδίας δεικνύεται ποικιλόμορ-
φον, καὶ μάλιστα πάντων ἐλευθεριάζον.

2. Ὁ σπονδεῖος εἰσάγεται εἰς πάσας τὰς
περιττὰς χώρας, καὶ εἰς αὐτὸν τὸν πέμπτον πόδα,
εἰσχωρέσης τομῆς (ἔπιθι § 53). π. χ. Ἀριστοφ.
Ἀχαρ. 1.

ὅσα δὴ δέδηγμαι τὴν ἑμαυτοῦ καρδίαν.

3. Τὸ τ ρ ί β ρ α χ υ συχνότατα ἀπαντᾶται καὶ εἰς αὐτὸν τὸν πέμπτον πόδα ἀπεριορίζως.

4. Ὁ δ ἄ κ τ υ λ ο ς ἀπαντᾶται, ὡς ὁ σπον-
δεῖος, εἰς πάσας τὰς ἀνίστους χώρας, ἄρα ἐν ἀρχῇ
ἐκάτης διποδίας, καὶ ὁ ἀνάπαιστος εὐρίσκεται,
ἐξαιρημένον τοῦ τελευταίου ποδός, ἐν πάσαις ταῖς χώ-
ραις τοῦ σίχου, σπανίως ὅμως ἐν τῷ πέμπτῳ ποδί.
ἀπαντῶνται δὲ σίχοι, οἷος ὁ ἐξῆς τοῦ Ἀριστοφάνους.

κατάβα, κατάβα, κατάβα, κατάβα, καταβήσομαι.

ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι στίχοι παρέχουσιν ἐπίτηδες κωμι-
κόν τι.

5. Ὁ π ρ ο κ ε λ ε υ σ μ α τ ι κ ὸ ς (~ ~ ~)
ἀπαντᾶται ἐν ἀρχῇ ἐνίοτε τῆς πρώτης διποδίας ἀν-
τὶ τοῦ ἰάμβου π. χ. Ἀριστοφ. Θεσμ. 285.

τὸ πόπανον, ὅπως λαβοῦσα θύσω ταῖν θεαῖν.

ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς χώραις φαίνεται μὲν ἐνίοτε, ἀλ-
λ' ἀναιρεῖται προφερόμενος κατὰ συνίζησιν ἢ ἄλ-
λως πως, εἰδεμένη, ὁ στίχος εἶναι διεφθαρμένος.

6. Τοῦ τ ε τ ἄ ρ τ ο υ ποδός ἀ ν α π α ῖ σ τ ο υ
ὄντος, εἰσχωρεῖ μετὰ τὴν πρώτην βραχεῖαν αὐτοῦ
πολλάκις τομὴ, ὡς τὸ πολὺ ποδική

~ ~ ~ ~ ~

Οὕτως αἴρεται ἡ πρώτη βραχεῖα τοῦ ἀναπαί-
στου λίαν δυνατά· ὅθεν ἀπλῶς μὲν δὲν δικαιολογεῖ-
ται αὕτη ἡ τομὴ, φαίνεται ὁμῶς ὅτι ἔγεινεν ἐπί-
τηδες πρὸς κωμικόν τι ἀποτέλεσμα· παρατηρητέον
ὁμῶς, ὅτι ἡ ἐντεῦθεν προερχομένη ἀρρυθμία μετριά-
ζεται πως, συνήθως προσηγμένης λέξεως μονοσυλ-
λάβου (π. χ. ἄσθρον), ἢ ἀπεπροσφημένης, συναπτομέ-
νης πρὸς τὴν ἀκόλουθον, ἢ πενθημιμεροῦς τομῆς, ἢ
εἰσχωρούσης ἀλλαγῆς προσώπου π. χ. Ἀριστ. ἐκ-
κλ. 104· Νεφ. 70· Βατρ. 658. Σφηκ. 1369·

Νυνὶ δ' ὁράς, πρίττει τὰ — μέγιστ', ἐν τῇ πόλει.
ὥσπερ Μεγακλῆς, ξυστίδ' — ἔχων· ἐγὼ δ' ἔφην.
τί τὸ πρᾶγμα τουτί; δεῦρο — πάλιν βαδιστέον.
τῶν ξυμποτῶν κλέψαντα; Φ. ποίαν αὐλητρίδα·

7. Τῶν Ῥωμαίων οἱ πρὸς Αὐγούστου δραματο-
ποιοὶ (οἷον Πλαῦτος, Τερέντιος καὶ λοιποὶ), ὡς καὶ
ὁ μυθοποιὸς Φαῖδρος, ἐνέτεινον τοὺς τριμέτρους κα-
θολοὺς μὲν κατὰ τοὺς κωμικοὺς τῶν Ἑλλήνων, τοῦ-
τέστι τόσον ἐλεύθερα, ὡς καὶ τὸν τροχαῖον (ὅρα ἀ-
νωτερ. § 37. 6)· ἐπειδὴ παρεδέχοντο εἰς ἕκαστον
πάντα τὴν αὐτὴν ἐλευθερίαν, ἣν οἱ Ἕλληνες ἐν ταῖς
περιτταῖς χώραις μόνον, ἐξαιρεμένους τοῦ ἔκ τ' ε πα-
δός· ἐν δὲ τῷ πέμπτῳ ποδὶ ἔχουσι μάλιστα τὸν
ἱαμβικὸν καθαρὸν, ἢ τὸν σπονδεῖον, σπανιώτερον δὲ τὸν
τρίδακχον ἢ τὸν δάκτυλον. Ὁ προκελευσματικὸς δὲ
ἀπαντᾷται παρ' αὐτοῖς συχνότερα ἢ παρὰ τοῖς τῶν

Ἑλλήνων κωμικοῖς. Καὶ δὲν ἦσαν πάντοτ' ἐπιμε-
λεῖς ἐν τῇ χρήσει τῶν τομῶν, ὅπου παραχωροῦσι
πολλάκις τὴν χασμωδίαν, ἣν ὁ Πλαῦτος καὶ ἐν
ἄλλαις εἰσάγει χώραις, οἷον ὅπου στίξις, ἐπιφώνη-
μα, ἀλλαγὴ προσώπου, κύριον ὄνομα.

Σημ. Ὡς πρὸς τὴν τῶν συλλαβῶν ποσότητα, οἱ ἀρχαιότε-
ροι τῶν Ῥωμαίων δραματουργοὶ παρεδέχθησαν ἀδείας, αἵ-
τινες δὲν ἀπαντῶνται βέβαια παρ' οὐδενὶ τῶν ἔπειτα Ῥω-
μαίων παρεδέχθησαν δὲ ἐνίοτε καὶ τὰς θέσει μακρὰς ὡς βρα-
χείας, καὶ τὰς φύσει μακρὰς, ἐπομένης βραχείας, ὡς βρα-
χείας π. χ. Τερεντ. Andr. II, 6, 8. Eunuch. III, 1, 40.
Plaut. Mil. glor. 11, 1, 53.

Propter hospitali hujusce consuetudinem.

Dolet dictum imprudenti adulescenti et libero.

Dedi mercatori, qui ad illum deferit.

5. Σατυρικὸν Τρίμετρον.

§ 55.

Τοῦτο τὸ ἐν χρήσει σατυρικοῦ δράματος τρίμε-
τρον μεσεύει τοῦ τραγικοῦ καὶ κωμικοῦ τριμέτρου
καθόλου μὲν ἀπαρτίζεται ἐλαφρῶς ὅθεν συχνότε-
ρον ἢ παρὰ τραγικοῖς ἀπαντᾶται ὁ τ ρ ί β ρ α χ υ ς·
εἰσάγεται δὲ καὶ ὁ ἀ ν ά π α ι σ τ ο ς, καὶ εἰς τὸν
δεύτερον ἐνίοτε πόδα, ὅπου ἀδιάφορόν ἐστι ἀν ἀπὸ
μιας ἢ πλειοτέρων σύγκειται λέξεων. Παραδείγ-
ματα δὲ τοῦ τοιούτου τριμέτρου χορηγεῖ ὁ Κύ-
κλωψ Εὐριπίδου (ἐπιθι ἀναγνωσ. μετρικόν).

— — — — —

Τὸ χωλιαμδικὸν τριμέτρον, τὸ καὶ Ἰππωνάκτιον καλούμενον, διακρίνεται τῶν προηγουμένων εἰδῶν τοῦ ἱαμβικοῦ τριμέτρου ἐντεῦθεν, ὅτι κατὰ τὸν ἕκτον πόδα ἀντὶ ἱάμβου ἔχει τροχαῖον· ὅθεν παρέχει φορτικήν τινα κίνησιν ὁ σίχος οὗτος, ὃν ἐξαιρέτως ὡς τὸ τροχαῖκὸν τετράμετρον (ὅρα ἀνωτέρω § 37. 11) μετεχειρίσθησαν οἱ ἀρχαιότεροι Ἕλληνες ἱαμβογράφοι (Ἰππώναξ, Βαβρίας) κατὰ στίχον εἰς σατυρικά τινα ποιήματα· ἀλλὰ καὶ τῶν Ἑλλήνων τινὲς κωμικοὶ (οἷον ὁ Εὐπόλις)· ὡσαύτως δὲ οἱ Ῥωμαῖοι, μάλιστα ὁ Κατύλλος καὶ ὁ Μαρτιάλος εἰς ποιημάτια κατὰ σίχον· π. χ. Catull. VIII.

Miser Catulle, Désinas inéptire,
Et quod vides perisse perditum ducas.
Fulsére quondam cándidi tibi soles,
Cum ventitabas quo puella ducebat
Amáta nobis quántum amabitur nulla.

2. Τὸ δὲ μέτρον τούτου τοῦ στίχου δὲν παραδέχεται πολλὰς διαλύσεις· μάλιστα δὲ ἡ τελευταία διποδία ἐστὶ καθαρά πάντοτε, διότι ἄλλως ἀνετρέπετο ὅπερ ὀφείλει νὰ ἔχη φορτικὸν ἦθος· κατὰ δὲ τὸν πέμπτον πόδα δὲν εἶνε παραδεκτὸς ὁ σπονδεῖος, ὅτε βαρύνων τὸν στίχον.

3. Ἰσχύει δὲ καὶ ἐνταῦθα ὅτι προείπομεν (§ 49. 2) καθόλου περὶ τῆς τοῦ τριμέτρου τομῆς· διότι καὶ ὁ χωλίσταμος ἔχει συνήθως τὴν πενθημιμερῆ καὶ ἐφθήμερῇ τομῇν.

§ 57.

⏏ — — — ⏏ — — — ⏏ — — — ⏏ — — —
⏏ — — — ⏏ — — — ⏏ — — — ⏏ — — —

1. Τὸ δὲ τετράμετρον ἰαμβικόν ἐστίν ἐν χρήσει ποτὲ μὲν ἀκαταλήκτως, ποτὲ δὲ καταληκτικῶς· π· χ.

δέξαι με κωμάζοντα, δέξαι, λίσσομαί σε, λίσσομαι.
εἴ μοι γένοιτο παρθένος καλὴ τε καὶ τέρπεινα.

2. Τὸ μὲν ἀκατάληκτον τετράμετρον ἰαμβικόν (versus octonarius καλούμενον παρὰ Ῥωμαίοις) εὗρίσκεται ἐν τῇ λυρικῇ τῶν Ἑλλήνων μονάδῃ, ἐν δὲ τοῖς δράμασι τῶν Ῥωμαίων κατὰ στίχον. Διακρίνεται δὲ τὸ λυρικὸν τετράμετρον τοῦ τῶν δραματουργῶν ἐντεῦθεν μόνον, ὅτι ἐκεῖνο μὲν δὲν ἔχει, ὥς πάντες οἱ λυρικοὶ στίχοι, μονίμους τομὰς καὶ διαιρέσεις, τοῦτο δὲ ἔχει συνήθως ἐν τέλει τῆς δευτέρας διποδίας μίαν κυρίαν διαίρεσιν, ἣ μετὰ τὴν δέσιν τῇ πέμπτῃ ποδός, μίαν κυρίαν τομῇν (μάλιστα παρὰ Τερεντίῳ)· ὅταν ἄρα τὸ τετράμετρον διχοτομῇται διὰ τῆς διαί-

ρέσεως, ὁ τέταρτος ποῦς ἐστὶν ἱαμβος (σπανίως σπονδεῖος), διότι τότε ἐκλαμβάνεται ὡσὰν ὁ τελευταῖος τοῦ στίχου· ὅθεν οὐδὲ οἱ Ῥωμαίων ποιηταὶ δὲν μετέβαλον τοῦτον τὸν ἱαμβον τόσον εὐκόλως, ὡς πάντας τοὺς λοιποὺς πόδας. Σημειωτέον δὲ, ὅτι οἱ δραμάτων ποιηταὶ τῶν Ῥωμαίων παρεχώρουν καὶ ἐπὶ τοῦ ἀκαταλήκτου τετραμέτρου τὰς αὐτὰς ἀδείας, ἅς καὶ ἐπὶ τοῦ ἱαμβικοῦ τριμέτρου (senarius). ὅθεν ὁ σπονδεῖος καὶ οἱ τρισύλλαβοι πόδες ἐνδέχεται νὰ εἰσχωρήσωσιν εἰς ἐκάστην χώραν τοῦ στίχου, πλὴν τοῦ τελευταίου ποδός· π. χ. Plant. Poem. IV, 1. 3. Bacch. IV, 9.

Is me autem porro vérberat,—incursát pugnīs cálcibus.
O Troja, o patria, o Pergamum—o Priame periisti senex.

Τέλος, ῥητέον, ὅτι μετὰ τοὺς ἀκαταλήκτους ἱαμβικοὺς τετραμέτρους ἔπονται ἐνίοτε μικρότεροι στίχοι ὡς κατακλείς (ἐπιθι ἀνωτέρω § 37. 10. § 49. 1.), τὸ πλεῖστον ἱαμβικοὶ δίμετροι, ποτὲ μὲν καταληκτικοὶ, ποτὲ δὲ ἀκατάληκτοι.

3. Τὸ δὲ καταληκτικὸν τετράμετρον ἱαμβικὸν (Septenarius ἢ quadratus παρὰ Ῥωμαίοις) μετεχειρίσθησαν, ὡς φαίνεται, οἱ λυρικοὶ τῶν Ἑλλήνων σπανίως μονάδην, ἀλλὰ τούτων καὶ οἱ τῶν Ῥωμαίων κωμικοὶ, συχνὰ κατὰ στίχον. Οἱ Ἕλληνες ὁμῶς ἐδέχοντο τὸν τρίβραχυν παντα-

χθ, ἑξαιρεμένε τθ ἐβδόμου ποδός· τὸν δὲ σπονδεῖον καὶ δάκτυλον μόνον ἐν ταῖς περιτταῖς χώραις, πλὴν τῆς ἐν ἀρχῇ τῆς τετάρτης διποδίας (ἤγουν τοῦ ἐβδόμου ποδός), ὅπου χάριν μετρικῆς σαφηνείας ἡ βραχεῖα θέσις δὲν ἀντικαθίσταται διὰ τῆς ἀλόγου μακροῦς. Καὶ ὁ ἀνὰ παιστὸς ἀπαντᾷται πολλάκις κατὰ τὸν τέταρτον καὶ ἑβδομον πόδα, ἀλλ' ἐν κυρίοις ὀνόμασιν ὥστω πολὺ, ὅλον Ἀριστοφ. Βατρ. 912. Θεσμῶφ. 547.

Ἀχιλλέα τιν' ἢ Νιόβην, τὸ πρόσωπον οὐχὶ δεικνύς.
ἐγένετο Μελανίππας ποιῶν, Φαίδρας τε Πηνελόπην τε.

Συνήθως μὲν οὗτος ὁ στίχος δεικνύει μετὰ τὴν δευτέραν διποδίαν κυρίαν τινὰ τομήν, ἣτις ἐνίοτε καὶ παραμελεῖται· τινὲς δὲ τῶν ποιητῶν παρεῖχον διαίρεσεις καὶ μετὰ πᾶσαν διποδίαν, ὡς ἐξάγεται ἐξ ἐνὸς ἀποσπάσματος παρ' Ἀθηναίου, ΙΔ, 629, οὗ τὸ διάγραμμα ἔχει οὕτως·

— — — — — | — — — — — | — — — — — | — — — — —
ποῦ μοι τὰ ἴα; ποῦ μοι τὰ ῥόδα; ποῦ μοι τὰ καλὰ σέλινα;

4. Καὶ τῶν Ῥωμαίων οἱ κωμικοὶ παρεδέχθησαν ἐν μέσῳ μίαν κυρίαν διαίρεσιν· ὁ δὲ Πλαῦτος (καί ποῦ καὶ ὁ Τερέντιος) κ' ἐνταῦθα παρέχει, κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτοῦ (ἐπιθι § 37. 8. σημειῶσιν) τὴν τε χασμωδίαν καὶ τὴν ἀδιάφορον· ὁ δὲ σπονδεῖος, ὁ τρίβραχυς, ὁ δάκτυλος καὶ ὁ ἀνά-

παιστος εἰς ἐκάστην τοῦ στίχου χώραν ἀπαντῶνται, πλὴν κατὰ τὸν τέταρτον καὶ πέμpton πόδα σπανιώτερον· ὁ δὲ προκελευσματικὸς πάντων σπανιώτατα· διότι κατὰ κανόνα ἀναγινώσκεται ἐν συνιζήσει ἢ συναιρέσει, ἢ συναλοιφῇ τρισυλλάβως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΔΑΚΤΥΛΙΚΟΙ ΡΥΘΜΟΙ.

Α'. Ῥητοὶ δάκτυλοι.

§ 58.

Ο δάκτυλος πέφυκε τοῦ γένους ἴσου τῶν ῥυθμῶν (§ 6), ἅτε ἐνέχων ἄρσιν δίχρονον, καὶ θέσιν ὡς σαύτως (— —) (*). Ἡ μὲν λύσις τῆς ἄρσεως εἰς δύο βραχείας σπανίως πε καὶ σχεδὸν ἐν κυρίοις

(*) Ἐκλήθη δὲ οὕτως ὁ δάκτυλος, ὡς φαίνεται, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν τῆς χειρὸς δακτύλων· ἀπὸ γὰρ μείζονος ἀρμογῆς ἐπὶ τὰς δύο ἐλάττους προέειπεν.

τισὶν ὀνόμασι μόνον ἀπαντᾶται. Ἡ δὲ συναιρέσις τῶν δύο βραχειῶν εἰς μίαν μακρὰν ἐν τῇ ἐπικῇ, συχνότατα, ἐν δὲ τῇ δραματικῇ, ἐνίοτε, ἐν δὲ τῇ λυρικῇ Πινδάρῳ, οὐδόλως σχεδόν.

Σημ. Οἱ δάκτυλοι προσλαμβάνουσιν ἐσθ' ὅτε καὶ ἱαμβικὴν ἀνάκρουσιν, ἣτις πολλάκις ἄλογος οὔσα παρομοιάζει τῷ ἀναπαίστῳ.

2. Το μὴ δὲ δυνατόν νὰ συμβαίῃ κατὰ πᾶσαν ἄρσιν, ἢ λεγομένη ἄρσενικῇ, μετὰ δὲ πᾶσαν πρώτην ἐν θέσει βραχεῖαν, ἢ θήλειαν (ἐπιθί § 20. 1.) ἢ καὶ κατὰ τροχαῖον λεγομένη, περὶ ὧν ἐν τοῖς ἐξῆς ἀκριβέστερον ῥηθήσεται.

3. Οἱ δάκτυλοι (κατὰ §. 16. 2.) γίνονται καταληκτικοὶ εἰς συλλαβὴν ἢ εἰς δισύλλαβον. Ἀκατάληκτοι δὲ δάκτυλοι, ἐπειδὴ δὲν παρέρχουσιν ἱκανὴν ἀπόθεσιν, ἐκτὸς συστημάτων, σπανίως ποὺ εἰσὶν ἐν χρήσει.

§ 59.

— — —

Ὁ μονόμετρος καθ' ἑαυτὸν, ὥς καὶ πᾶς ἄλλος μόνος ποῦς, δὲν δύναται νὰ ἀπαρτίσῃ στίχον.

§ 60.

— — — — —

— — — — —

1. Ὁ δὲ δίμετρος ἀκατάληκτος ἐν συστήμασι μόνον, προτασσομένων ἄλλων ἁρμῶν, ἐστὶ χρήσιμος, ἀλλαχοῦ δὲ οὐ.

2. Ὁ δὲ δίμετρος καταληκτικὸς εἰς δι-
σύλλαβον καλεῖται ἀδώνειος. Φέρεται δὲ συνή-
θως μετὰ ἄλλους τινὰς στίχους ὡς ἀκροτελεύτιος
ῥυθμός. Ἀπαντᾷται δὲ καὶ κατὰ στίχον (ὅρα ἀνα-
γνωσματ. μετρικῶ), καί ποτε καὶ προηγουμένης ἀ-
νακροίσεως, οἷον Σοφ. Οἶδ. Τ. 896.

— — — — —

τί δεῖ με χορεύειν

ὁ ἀδώνειος οὗτος εὐρίσκεται καὶ διπλοῦς, ἔχων ἐν
τῇ τελευταίᾳ ἑκατέρου θέσει τὴν ἀδιάφορον

— — — — —

ἐν πολυμνήτῳ Διὸς ἄλσει.

τοιοῦτοι δὲ διπλοὶ ἀδώνειοι διὰ τῆς ἀδιαφόρου συλλα-
βῆς προσεγγίζοντες τῷ τετραμέτρῳ καταληκτικῶ
εἰς δισύλλαβον, διαφεύγουσι τὴν διάκρισιν ἡμῶν.

§ 61.

— — — — —

— — — — —

— — — — —

1. Ὁ δὲ τρίμετρος ἀκατάληκτος μὲν οὐδόλως ἐστὶν ἐν χρήσει, ἀλλὰ καταληκτικὸς εἰς συλλαβὴν ἢ εἰς δισύλλαβον, ἔχων ὥστοπολὺ τὴν ἀπόθεσιν μακράν. Σπονδαίους δὲ ἀντὶ δακτύλων μόνον παρὰ τραγικοῖς εὐρίσκομεν σπανίως.

2. Ὁ τρίμετρος καταλ. εἰς δισύλλαβον ἐντείνεται δις καὶ τρίς ἐνίοτε κατ' ἐπανάληψιν, ἔχων ἐκάστοτε ἐν τέλει τὴν ἀδιάφορον, π. χ.

— — — — — | — — — — — | — — — — —

ἄρπασ', ἔνικέ τε χρυσέω παρθένον ἀγροτέραν δίφρῳ, τόθι
νιν πολυμήλου.

Πωδ. Πύθ. Θ'. ἐπωδ. στιχ. 6.

Ὁ μὲν διπλοῦς τρίμετρος καταλ. εἰς δισύλλαβον, ὑπὸ τῶν γραμματικῶν ἑξάμετρος κατ' ἐνόπλιον καλούμενος, ἔχει πολλάκις μορφὴν ἑξαμέτρου ἡρωϊκοῦ (ὄρα κατωτέρω).

— — — — — — — — — — —

διακρίνεται δ' ὁμῶς τούτου, ἔχων κατὰ κανόνα, ὅπου εἰσχωρεῖ ἡ ἀδιάφορος, τὸν σπονδεῖον, καὶ οὐδεμίαν ὠρισμένην τομήν.

3. Ἐτι δὲ ὁ τρίμετρος καταλ. εἰς δισύλλαβον μετὰ τοῦ εἰς σύλλαβην συντεθεὶς παράγει τὸ χοιρίλιον λεγόμενον μέτρον.

— ' — — — — — | — ' — — — — —

ἦν χρόνος, ᾧ βασιλεὺς ἦν Χοιρίλος ἐν Σατύροις.

Τὸ μέτρον δὲ τοῦτο, ἔχον μετὰ τὸν τρίτον πόδα δι-
αίρεσιν, ἀπαντᾷται καὶ κατὰ στίχον.

4. Τέλος, ὁ τρίμετρος καταλ. εἰς συλλαβὴν διπλασιαζόμενος ἀπαρτίζει τὸ ἐλεγεῖον πεντάμετρον καλούμενον, οῖον·

— — — — —

Τὸ δ' ὄνομα πεντάμετρον ἐντεῦθεν προκύπτει,
ὅτι τὸν ἐν μέσῳ ἡμισυ πόδα καὶ τὸν ἐν τέλει σφα-
λερῶς ἐλογίζοντο ὡσὰν ἀποτελοῦντας ὁμοῦ ἓνα ὅ-
λον πόδα. Ὁ δὲ στίχος οὗτος φέρεται πάντοτε κα-
τόπιν ἡρωϊκοῦ ἑξαμέτρου (ὅρα κατωτέρω) σὺν ᾧ ἀ-
παρτίζει δίστιχον. Δὲν ἀπαντᾶται δὲ πώποτε ἐν
χρήσει κατὰ στίχον.

Σημ. Ἐφευρέτης τοῦ ἐλεγείου πενταμέτρου λέγεται ὁ Καλλῖνος (680 π. Χ.) ἐν τούτῳ δὲ τῷ μέτρῳ ὁ Τυρταῖος (680 — 650 π. Χ.) τὰ ἀρεῖα ἐποίησεν ᾄσματα, ὧν λείψανα ἔτι καὶ νῦν σώζονται. Μετὰ δὲ ταῦτα διέμεινε κατὰ δίστιχον τοῦτο τὸ μέτρον ὑπὸ τὸ ὄνομα ἐλεγείον δίστιχον ἐν χρήσει ἐλεγείον, ἐπιγραμμάτων, πρὸς ἑκφρασιν διαφόρων συναισθημάτων χαρᾶς, λύπης καὶ ἄλλων τινῶν.

5. Ὁ δάκτυλος δὲν μεταλλάσσεται πώποτε εἰς σπονδεῖον κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ στίχου· ἀλλ' ἀμφότεροι οἱ δάκτυλοι τῆς πρώτης ἡμισείας ἐνδέχεται νὰ μεταβληθῶσιν εἰς σπονδεῖον.

Ζῆν ἐκ τῶν ὀλίγων μὴδὲν ἔχοντα κακόν·
δειλῶν ἀνθρώπων ῥήμασι πειθόμενος.

Κάλλιστον λέγεται, τοῦ πρώτου ἡμίσεως ἐνέχοντος σπονδεῖον καὶ δάκτυλον, μάλιστα δὲ σπονδείου ὄντος τοῦ δευτέρου ποδὸς, οἷον

Ἰππόλυτον δ' ἀγνὴ πέφνε σαοφροσύνη.

6. Μετὰ τὸν πρῶτον τρίμετρον καταληκτικόν, ἡγοῦν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πενταμέτρου συμβαίνει διαίρεσις· ὁ δὲ κανὼν οὗτος ἀθετεῖται σπανιώτατα, οἷον ἐπὶ κυρίου ὀνόματος ἢ συνθέτου τινὸς λέξεως, π. χ. ἐν τοῖς Καλλιμάχου ἀποσπάσμι.

Ἰερὰ νῦν δὲ Διοσκουρίδεω γενεή.

ἐκθλίψεως συμπεσούσης ἐπὶ τῆς διαιρέσεως ὁ κανὼν δὲν ἀναιρεῖται, π. χ.

Τὸν τριπάνουργον Ἑρωτ' ἔπλασεν ἐν καρδίᾳ.

Σημ. Ἐπὶ τῆς διαιρέσεως συμπιπτούσης καὶ τομῆς δηλον ἐνταῦθα ὅτι γίνεται ἀνάπαυλα κατὰ δύο χρόνους δακτύλου. Ἐτι δὲ τελευτῶντος ἐπὶ τῆς διαιρέσεως παντὸς ῥυθμικοῦ ἁρμοῦ (ὄρα § 20 Σημ.) ἐνταῦθ' ἄρα δὲν ὑψοῦται ἡ φωνή, ἀλλὰ συγκαταπαύει.

7. Βραχέϊα συλλαβὴ ἢ χασμωδία ἐπὶ τῆς διαί-
ρέσεως ἀπαντᾶται σπανιώτατα.

Ὁ τρίμετρος καταλ. εἰς συλλαβὴν φιλ. μα-
κράν τὴν ἐν τέλει συλλαβὴν ὅθεν καὶ ἡ ἐν τέλει τοῦ
πενταμέτρου ἀπόθεσις γίνεται διὰ μακροῦ φωνήεν-
τος, ἢ συμφώνου τινός·

Κλύθι, καὶ ἀψευδεῖ νεῦσον ὑποσχέσῃ.
φροντίδες ἀνθρώποις οὐ βίος ἀλλὰ πόνος.

σπάνιον γὰ εὐρεθῇ βραχὺ φωνῆεν ἐν τέλει τοῦ
στίχου·

Ἐκ Σικελοῦ πελάγους σῶσεν ὄχημα τόδε.

8. Στίχοι ἔχοντες ἐν τέλει τοῦ δευτέρου ἢ τοῦ
τετάρτου ποδὸς διαίρεσιν, ἡγουν ἐν οἷς μονοσυλλά-
βω λέξει καταλήγει τὸ ἐκάτερον ἡμισυ μέρος, εἰςὶ
σπανιώτατοι καὶ ψεκτοί· διότι οὕτω πρὸ τῆς μονο-
συλλάβου λέξεως γίνεται ῥυθμικὴ τις τμησις, ἥ-
τις ἐξεῖλει μόνον μετὰ ταύτην γὰ εἰσχωρῇ Θεογ.
456 καὶ ἐκ τῶν ἐπιγραμμ.

οὕτως, ὥσπερ νῦν, οὐδενὸς ἄξιος εἶ.
Ἰονίου ποτὶ γᾶν ναυστολέων Πέλοπος.

Ἀλλ' εἰσιν ἡττον ψεκτοί, πρὸ τῆς μονοσυλλάβου
λέξεως καὶ ἐτέρας τοιαύτης προκειμένης, ἢ ἐκθλί-
ψεως εἰσχωρούσης, π. χ.

τὸν μάντιν, καὶ πῶς πλεύσεται ἀσφαλῶς.
δειλαίη· τοῦτ' ἐν παντὶ κακῷ ἔτυμον.

Ἐν τέλει δὲ τοῦ τετραμέτρου προκρίνονται μάλιστα αἱ δισύλλαδοι λέξεις· διότι οὕτως ἐπὶ τοῦ προτελευταίου ποδὸς γίνεται τομὴ θήλεια, οἰκειότερα πρὸς τὸν κατιόντα ῥυθμὸν ᾄσμου δακτυλικῶ· ἡ δὲ διὰ τρισυλλάδου λέξεως κατάληξις παρέχουσα ἀρρενικὴν ἐν τέλει τοῦ στίχου τομὴν, καὶ οὕτω διαμερίζουσα τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ στίχου εἰς δύο ἐλαχίστους ῥυθμικοὺς ᾄσμούς, ἐστὶ τραχυτέρα πῶς, οἶον·

Ζεῦ, διὰ χαλκείων χρυσὸς ἔδος θαλάμων.

Ἀλλ' ὁμαλύνεται πῶς ἡ τραχύτης αὕτη, πρὸ τῆς τρισυλλάδου καταλήξεως ἡγουμένης μονοσυλλάδου λέξεως, οἶον·

Τοῖσδε γάρ ἐστι φύλαξ ἔμπεδος ἡ πενίη.

Καὶ τὰς τετρασυλλάδους καὶ πεντασυλλάδους ἐν τέλει τοῦ στίχου δὲν ἀσπάζονται, πλὴν ἐπὶ κυρίων ὀνομάτων κατ' ἀνάγκην μέτρων·

Ζητοῦσαι ψυχὴν εὖρον Ἀριστοφάνους.

9. Τέλος παρατηρητέον τὴν ιδιότητα τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων τοῦ νὰ τελευτῶσι πολλάκις τὰ δύο ἡμίστιχα λέξεσι πρὸς ἀλλήλας συνεχόμεναις, οἶον

ἔπλεκε' ἀείζωον Πιερίδων στέφανον,
 πυργώσας στιβαρῇ πρώτος ἐν ἐπέῃ.
 Ἴσον Ὀμηρεΐαις ἀνάνοις χάρισιν

Qui toties socios, toties exterruit hostes.
 Creditur annosum pertimuisse senem.
 Quas Hector sensurus erat, poscente magistro,
 Verberibus iussas præbuit ille manus.

Μάλιστα κομψὸν νομίζεται γὰ χωρίζονται διὰ τι-
 νος λέξεως δύο ἐπίθετα, ἧ ἓν κατὰ τὸ πρῶτον ἡμι-
 συ τοῦ στίχου, καὶ τὸ ἕτερον κατὰ τὸ ἕτερον, ἐπι-
 φερομένων τῶν οὐσιαστικῶν καὶ τοῦ ἀνήκοντος
 ῥήματος, ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τοῦ στίχου. Tibull.
 I, 9. 10.

Sera tamen tacitis poena venit pedibus.

§ 62.

— — — — —
 — — — — —
 — — — — —

Ὁ δὲ τετράμετρος καταληκτικός τε καὶ
 ἀκατάληκτος ἐν συστήμασι μόνον ἀπαντᾷται με-
 τὰ καὶ ἄλλων στίχων συνημμένος.

§ 63.

— — — — —
 — — — — —
 — — — — —

Ὁ δὲ πεντάμετρος ὡσαύτως ἐν συστή-
 μασι μόνον ἀπαντᾷται ὥστοπολὺ καταληκτικὸς
 εἰς δισύλλαβον, σπανίως δέ που εἰς συλλαβὴν, οἶον
 Αἶας 224. 248

Τῶν μεγάλων Δαναῶν ὑπο κληζομένων
 ἢ Ἰοὸν εἰρεσίας ζυγὸν ἐζόμενον.

εἰς δισύλλαβον δέ, οἶον Ἀριστοφ. Νεφ. 285.

ὄμμα γὰρ αἰθέρος ἀκάματον σελαγεῖται.

§ 64.

— — — — —
 — — — — —
 — — — — —

Ὁ ἐξάμετρος ἀκατάληκτος καὶ ὁ εἰς συλλαβὴν
 ἢ εἰς δισύλλαβον καταληκτικὸς παρέχεται χρήσι-
 μος ἐν χορικοῖς ᾄσμασι μετὰ καὶ ἄλλων στίχων
 συνημμένος· καὶ ἐπειδὴ σπανίως δέχεται τὸν σπον-
 δεῖον καὶ δὲν ἐνέχει οὐδεμίαν ῥητὴν τομὴν, ἐπονο-
 μάζεται λυρικὸς πρὸς διαστολὴν τοῦ τῶν ἐπι-
 κῶν ἐξαμέτρου.

2. Τὸ δὲ ἑξάμετρον καταληκτικὸν εἰς δισύλλαβον τὸ κατὰ στίχον ἐν χρήσει τῶν ἐποποιῶν ἐστὶ τὸ ἀρχαιότατον ἄμα καὶ κάλλιστον τῶν στίχων. Λέγεται, ὅτι Φημονόη, ἡ πρώτη Δελφῶν ἱέρεια, ἢ κατ' ἄλλους, μία θυγάτηρ Ἀπόλλωνος, ἐπενόησε τοῦτον τὸν στίχον· ἄλλος δὲ πάλιν μῦθος ἀποδίδει τὴν ἐφεύρεσιν εἰς τὴν θεὰν Θέμιδα πρὶν ἔτι τῆς τοῦ ἐν Δελφοῖς προφητείας Ἀπόλλωνος. Ἐντεῦθεν ἐξάγομεν τοσοῦτον, ὅτι ὁ ἑξάμετρος καταληκ. εἰς δισύλλαβον ἦν ἀνέκαθεν ἐν χρήσει ἱερῶν, οἷον χρησμῶν κ. τ. ἀπαντῶμεν δὲ αὐτὸν πρῶτον ἐν τοῖς ἔπεσιν Ὀμήρου, καὶ ἐπονομάζεται στίχος ἡρωϊκὸς ἢ ἡρώος.

Σημ. Τοῦ ἡρωϊκοῦ μέτρου εἰσὶν ὀνομασίαι πέντε· Δακτυλικὸν, ἀπὸ τοῦ ποδὸς τοῦ ἀρμόζοντος αὐτῷ Ἡρώον, ἀπὸ τοῦ τὰς πράξεις τῶν Ἡρώων τούτῳ γεγράφθαι τῷ μέτρῳ· Πυθικὸν, ἀπὸ τοῦ τὸν Πύθιον τούτῳ κεχρησθαι τῷ μέτρῳ· Ἐπὸς, ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν λόγος, τὸ κατ' ἐξοχὴν διήγημα· Ἐξάμετρον, ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ποδῶν.

Τὸ μέτρον δὲ τοῦτο καθίσταται μάλιστα οἰκεῖον πρὸς τὴν κατὰ στίχον σύνθεσιν, διὰ τὴν μεγάλην ποικιλίαν τε καὶ ἐναλλαγὴν τὴν παρεχομένην πρῶτον μὲν ἐκ τῆς συναιρέσεως τῶν δύο βραχειῶν εἰς μίαν μακράν, ἡγουν τῆς μεταλλαγῆς τοῦ δακτύλου εἰς σπονδεῖον, δεύτερον δὲ, ἐκ τῆς εἰσχωρούσης τριμῶν καὶ διαιρέσεων, διαμεριζουσῶν τὸν ἑξάμε-

τρον, ποτὲ μὲν εἰς μείζονας, ποτὲ δὲ εἰς μικροτέρους
 ῥυθμικοὺς ἄρμούς· διότι, ὥς ἤδη γνωστὸν ἐκ τοῦ §
 19. Σημ. ἄρχεται πάντοτε πρὸ πάσης κυρίας το-
 μῆς, καὶ κυρίας διαιρέσεως νέος τις ἄρμος.

α'. Μεταλλαγή τοῦ δακτύλου εἰς σπονδεῖον.

(— — — — —)

3. Ὁ χαρακτήρ τοῦ ἡρώου ἐστὶ μὲν μεγαλο-
 πρεπής, ἀλλ' ἐμβριθέστερος ἔτι γίγνεται διὰ τῆς
 τῶν δακτύλων εἰς σπονδεῖους ἀνταλλαγῆς.

4. Ὅθεν οἱ μὲν σ π ο ν δ εῖ ο ι καθιστῶσι τὴν
 πορείαν τοῦ στίχου βαρυτέραν, οἱ δὲ δάκτυλοι ῥα-
 δίαν τε καὶ ἐλαφροτέραν· οἶον Ἰλ. I, 3. Ὀδ. I, 1.

πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἀϊδὶ προΐαψεν.

ἄνδρα μοι ἔννεπε, Μοῦσα, πολύτροπον, ὃς μάλα πολλά.

Ὁ πέμπτος ποῦς συνήθως ἐστὶ δάκτυλος πρὸς
 ἔμφασιν τοῦ κυρίου ῥυθμοῦ, τοῦ καθαροῦ δακτύ-
 λου· ἀλλ' ἐνίοτε κ' ἐνταῦθ' εἰσχωρεῖ ὁ σπονδεῖος,
 καὶ τότε ὁ στίχος λέγεται σ π ο ν δ εῖ α κ ὸ ς ἢ
 σ π ο ν δ εῖ ᾶ ζ ω ν, καὶ παρέρχει βαρεῖαν τὴν διε-
 ξαγωγήν· δῆλον δὲ, ὅτι ἡ ἐμβριθεία προσεπαυ-
 ξάνει, ὅταν ἐκτὸς τοῦ κατὰ τὸν πέμπτον πόδα
 σπονδείου, καὶ ἄλλοι πλείότεροι προηγούμενοι συμ-

πέσωσι, καὶ μάλιστα, ὅταν ὁ στίχος ἐστὶν ὁλο-
σπόνδριος, οἷον Ὅμ. Ἰλ. Ψ. 221.

ψυχὴν κικλήσκον Πατροκλῆος δειλοῖο.

ἐνθ' ὁ πόθος τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τὸ βαθὺ ἐπὶ Πα-
τρόκλου πένθος δηλοῦται.

5. Τὰνάπαλιν δὲ οἱ δάκτυλοι μόνον ἐμφαίνουσι
ταχεῖαν καὶ σκριτῶσάν πως κίνησιν, οἷον Ὅδ. Λ.
597. Οὐίργιλ. 8, 596.

αὐτὶς ἔπειτα πέδονδε κυλίνδετο λᾶας ἀναιδής.

Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula campum.

Σημ. 1. Δι' ἐπιτηδείας μεταλλαγῆς δακτύλων εἰς σπον-
δείους, καὶ μάλιστα διὰ τῆς τῶν ὀνομάτων ἐκλογῆς, καὶ τῆς
τῶν στοιχείων τῶν μιμητικῶν ἤχων τινῶν τῇ ἐκάστοτε ὑπο-
κειμένη ἐννοίᾳ οἰκείων, τραχύνεται ἢ λεαίνεται ὁ στίχος,
καὶ παρέχει σχήματα, χρώματα, ἥθη καὶ πάθη γραφικώτα-
τα. Ταῦτα πάντα στοχαζόμενος ὁ δαιμόνιος Ὅμηρος ὑπο-
βάλλει εἰς τε τὴν ὄψιν καὶ τὴν ἀκοήν, π. χ. τὴν ὑπὸ βιαίων
ἀνέμων διάσχισιν τῶν ἱστίων, Ὅδ. Ι. 71.

Ἰστία δέ σφιν

Τριχθὰ τε καὶ τετραχθὰ διέσχισεν ἴς ἀνέμοιο.

Καὶ ἐπὶ τοῦ τυφλουμένου Κύκλωπος, τό τε τῆς ἀλγηδόνης
μέγεθος καὶ τὴν διὰ τῶν χειρῶν βραδεῖαν ἔρευναν τῆς τοῦ
σπηλαίου θύρας·

Κύκλωψ δὲ στενάχων τε καὶ ὠδύνων ὠδύνησι,
χερσὶ ψυλαφῶν.

Μυρία ἐστὶν εὐρεῖν παρ' αὐτῷ τοιαῦτα, χρόνου μῆκος, ἢ σώ-

μάτος μέγεθος, ἢ πάθους ὑπερβολὴν, ἢ στάσεως ἡρεμίαν, ἢ τῶν παραπλησίων τι δηλοῦντα· καὶ ἄλλα τούτοις ἐναντίως εἰργασμένα εἰς βραχύτητα, καὶ τάχος· ὅρα Διον. Ἀλικαρ. περὶ συνθέσεως.

Σημ. 2. Ἐν τοῖς ἑξαμέτροις δὲν ἀπαντῶμεν ἐνίοτε μακρὰν ἐν ἄρσει ἢ δύο βραχείας ἐν θέσει.

α. Οἱ Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων ποιηταὶ, μάλιστα ὁ Ὅμηρος, εἰσάγουσιν ἐσθ' ὅτε ἐν μέσῳ τοῦ στίχου, ὅπου ἀρμός τις τελευτᾷ πρὸ τομῆς τινος ἢ μετὰ διαιρέσεως, τ ρ ο - χ α ῖ ο ν, ἀντὶ σ π ο ν δ ε ῖ ο ν, τοῦτέστι τὴν ἀδιάφορον, οἷον Ὅμ. Ὀδ. Κ, 493, Ἰλ. Ο, 554. Ennius in annal. 1.

μάντιος ἀλαοῦ, τοῦ τε φρένες ἔμπεδοί εἰσιν.

ἐντρέπεται φίλον ἦτορ, ἀ ν ε ψ ι ο ῦ κταμένοιο.

omnis cura viris, uter e s s e t endoperator.

β. Ἐνίοτε δὲ παρ' Ὁμήρῳ φαίνεται ἐν ἀρχῇ στίχου καὶ ὁ ἱ α μ β ο ς ἀντὶ τοῦ σ π ο ν δ ε ῖ ο ν, ἄλλοτε δὲ ἐν τέλει στίχου φαίνεται ὁ πυρρῆριχος, καὶ πον καὶ ὁ ἱ α μ β ο ς, μονοσυλλάβου τῆς τελευταίας λέξεως οὔσης· Ἰλ. Ψ, 2. Μ, 208. Α, 644.

Ἐπειδὴ νῆάς τε καὶ Ἑλλήσποντον ἴκοντο

Τρῶες δ' ἐρρίγησαν, ὅπως ἴδον αἶολον ὕφιν

Πάτροκλος δὲ θύρησιν ἐφίστατο ἰσόθεος φῶς.

Σημειωτέον δὲ ὅτι κατὰ τὸ φαινόμενον παρέχεται μόνον ὁ τε ἱαμβος καὶ ὁ πυρρῆριχος, διότι παρ' Ὁμήρῳ πᾶσα βραχεία ἐνδέχεται νὰ ληφθῇ ὡς μακρὰ διὰ τὴν κρούσιν, καὶ μάλιστα τῆς τομῆς ἕνεκα σφοδρότερον ἐκφωνεῖται π. χ. ἡ πρώτη συλλαβὴ τῶν λέξεων ἀ κ ά μ α τ ο ς, ἀ θ ά ν α τ ο ς, ἀ ν έ φ ε λ ο ς, καὶ ἄλλαι πον, οἷον Ἰλ. Α, 19.

ἐκπέρσαι Πριάμοιο πόλιν, εὖ δ' οἴκαδ' ἰκέσθαι.

Κατὰ δὲ τὸ παράδειγμα τοῦ Ὁμήρου καὶ ἄλλοι ποιηταὶ (οἱ δραματικοὶ ὅμως καὶ λυρικοὶ πάνυ σπανίως) παρέχου-

σιν ἐν τοῖς ἑξαμέτροις, ὥς καὶ καθόλου ἐν τοῖς δακτυλικοῖς
 ρυθμοῖς, ἐνίοτε τὴν διὰ τῆς ἄρσεως ἐπέκτασιν· οἱ δὲ Ῥω-
 μαίων ποιηταὶ σπανιώτερον τῶν Ἑλλήνων παρέλαβον τὴν
 ἐν ἄρσει βραχεῖαν ὡς μακράν· ὅρα Οὐῖργ. Αἰν. V, 521, IV,
 64. ᾠδ. X, 69.

ostentans artemque pater arcumque sonantem.
 Pectoribus inhians spirantia consulit exta.
 Omnia vicit Amor et nos cedamus Amori.

γ. Πρὸς δὲ τούτοις ὁ Ὅμηρος ἐπεκτείνει συχνάκις (οἱ δὲ
 τῶν Ἑλλήνων τραγικοὶ σπανίως) τὸ κείμενον φωνῆεν πρὸ
 τῶν ὑγρῶν λ, μ, ν, ρ, ἐπειδὴ ταῦτα προφερόμενα διπλασιά-
 ζονται εὐκόλως, καὶ οὕτω παρέχουσι τρόπον τινὰ θέσει
 μακράν συλλαβήν.

δ. Προσέτι δὲ βραχεῖα τις συλλαβὴ τελευτῶσα εἰς ἁ-
 πλοῦν σύμφωνον, γίνεται παρ' Ὀμήρῳ πολλάκις θέσει μα-
 κρὰ διὰ τὸ ἐπόμενον δίγαμμα. Αἱ δὲ λέξεις, πρὸ ὧν νομίζου-
 σι μάλιστα ὅτι ἔκειτο τὸ δίγαμμα, εἰσὶν αἱ ἑξῆς· οὐ, οἶ, ἔ-
 ἔως, ἐή, ἐόν· ὅς, ἦ, ὄν· ἄναξ, ἔννυμι, εἶδος, ἔργον, ἔπος, εἰ-
 πεῖν, ἰδεῖν, οἶνος, καὶ αἱ ἐκ τούτων παραγόμεναι.

ε. Ὡς βραχύ τι κατ' ἄρσιν φωνῆεν δύναται νὰ ἐκτανθῇ,
 οὕτω καὶ μακρόν τι κατὰ θέσιν φωνῆεν συνήθως παρ' Ὀμή-
 ρῳ βραχύνεται, ἐπομένου ἑτέρου τινὸς φωνήεντος· π. χ.
 ᾠδ. I, 32· 111, 45·

ὦ πόποι, οἶον δὴ νυν θεοὺς βροτοὶ αἰτιόωνται.
 αὐτὰρ ἐπὴν σπείσης τε καὶ εὖξαι, ἦ θέμις ἐστίν.

Αὕτη δὲ ἡ τῶν μακρῶν φωνηέντων συστολὴ ἀπαντᾶται, κα-
 τὰ τὸ Ὀμήρου παράδειγμα, καὶ παρ' ἄλλοις Ἑλλησιν ἐν
 ἑξαμέτροις. Οἱ Ῥωμαῖοι ὁμῶς μετεχειρίσθησαν τὴν τοιαύ-
 την ἄδειαν λίαν φειδωλῶς· οἶον Οὐῖργ. Αἰν. III, 211·

Insulae Ionio in magno, quae dira Celaeno.

Σημ. 3. Ἐνίοτε ὁ ἑξάμετρος ἔχει καὶ ἄλλας τινὰς κατὰ

τὸ φαινόμενον παρατυπίας, οἷον τὸν ἀνάπαιστον ἢ τὸν προκελευσματικόν· ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ τῇ περιπτώσει, εἰσχωρούσης συνιζήσεως, ὁ μὲν ἀνάπαιστος ἀναγιγνώσκεται ὡς σπονδεῖος, ὁ δὲ προκελευσματικὸς, ὡς δάκτυλος, ὅρα Ὅμ. Ὀδ. I. 283. Σ. 247. Φ. 178. Ἰλ. Ψ. 195. Οὐῖργ. I, 482.

Νέα μὲν μοι κατέαξε Ποσειδάων ἐνοσίχθων.

Πλέονές κεν μνηστῆρες ἐν ὑμετέροισι δόμοισιν.

Ἐκ δὲ στέατος ἔνεικε μέγαν τροχὸν ἔνδον ἐόντος.

Βορέη καὶ Ζεφύρῳ, καὶ ὑπέσχετο ἱερὰ καλά.

Fluviorum rex Eridanus, camposque peromnes.

B. Τομαὶ καὶ διαιρέσεις.

6. Τομαὶ (ἀρρενικαὶ καὶ θήλειαι) ἐνδέχεται νὰ συμῶσι καὶ μετὰ πάντα πόδα τοῦ ἑξαμέτρου κατὰ τὰς διαιρέσεις (ὅρα § 19), ἥγουν ἕξ ἀρρενικαὶ καὶ πέντε θήλειαι, ἀλλ' οὐχὶ πᾶσαι ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ στίχῳ· ὡσαύτως δὲ καὶ διαιρέσεις πέντε, ὡς ἐν τῷδε τῷ διαγράμματι δῆλον.

	— — — — — — — — — — — — — — — —
τομ. ἀρ.	1 2 3 4 5 6
τομ. θ.	1 2 3 4 5
Διαίρ.	1 2 3 4 5

Παρατηρητέον δέ, ὅτι ἕκαστος στίχος πρέπει νὰ ἔχῃ μίαν μόνον κυρίαν τομήν, ἢ ἀρρενικὴν κατὰ τὸν τρίτον πόδα (= τομήν πενθημιμερῆ), ἢ ἀντὶ ταύτης, ἐν τῷ αὐτῷ ποδί, τομήν θήλειαν

(=τομήν κατὰ τρίτον τροχαῖον), ἡ ἀρρενικὴν κατὰ τὸν τέταρτον πόδα (=τομήν ἐφθημιμερῇ).

7. Ἡ μάλλον δὲ συνήθης τῶν τομῶν καὶ ἡ ἐμβριθεστέρα ἐστὶν ἡ πενθημιμερὴς κατὰ τὸν τρίτον πόδα, οἷον Ὀδ. Δ, 265. Οὐῖργ. Αἶν I. 1.

τὴν δ' ἀπαμειβόμενος — προσέφη ξανθὸς Μενέλαος.
arma virumque cano — Trojae qui primus ab oris,

8. Ἦττον δὲ ἐμβριθέης ἐστὶν ἡ κατὰ τρίτον τροχαῖον τομή, οὔσα παρὰ μὲν τοῖς Ἑλλησι συχνότερον ἢ παρὰ Ῥωμαίοις ἐν χρήσει, ἀντὶ τῆς πενθημιμεροῦς ὅρα Ὀδ. Λ. 598. Οὐῖργ. Ἑκλογ. II. 6.

αὐτὶς· ἔπειτα πέδονδε κυλίνδετο λᾶας ἀναιδής.
O crudelis Alexi, — nihil mea carmina curas.

Σημ. Καθόλου μὲν ἡ ἐπαισθητὴ κυρία τομή, ἡ κατὰ τὸν τρίτον πόδα, ἀρρενικὴ ἡ θήλεια, σχεδὸν πάντοτε ἀπαντᾶται π. χ. ἐν τοῖς 611 στίχοις τῆς Α Ἰλιάδος δὲν εὐρίσκομεν εἰμὴ ἑπτὰ ἐξαιρέσεις.

Ὁ ἐκ Πανοπόλεως Νῶννος, κατὰ τὸ 480—500 μ. Χ. ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκπαιδευθεὶς, ἐποίησεν ἑκτενὲς ποίημα ἐν Μ' ἢ βιβλίοις, τὸ ἐπιγραφόμενον Δ ο ν υ σ ι α κ á, ὅπου εἰσάγει νέαν τινὰ ἐπικὴν διάλεκτον, ἀναμίξας ἀρχαῖα νεωτέροις, ὁμηρικὴν ἀλεξανδρινὴν διαλέκτῳ. Οὗτος λοιπὸν πλὴν πολλῶν καὶ ἄλλων γλωσσικῶν καὶ μετρικῶν ιδιωμάτων, ἔχει ἀντὶ τῆς ἀρρενικῆς πενθημιμεροῦς τομῆς, σχεδὸν πάντοτε τὴν κατὰ τρίτον τροχαῖον. Καθὼς δὲ πρότερον ἐλάμβανον τὸν Ὀμηρον ἐπικῆς συνθέσεως παράδειγμα, ἤρξαντο τότε σχεδὸν πάντες οἱ μεταγενέστεροι νὰ μιμῶνται τὸν Νῶννον, μάλιστα κατὰ τὴν τακτικὴν χρῆσιν τῆς κατὰ τρίτον τροχαῖον τομῆς· ἐντεῦθεν, μάλιστα δὲ μὴ ἀνταλλασσομένου

τοῦ δακτύλου συχνὰ εἰς σπονδεῖον, ὁ ἑξάμετρος ἔλαβε χαρακτηριστικὴν ἐλαφρότερον καὶ μαλθακόν.

9. Τῆς ἐφθημιμεροῦς κατὰ τὸν τέταρτον πόδα τομῆς καὶ ἑτέρα προηγεῖται πολλάκις ἀρρενικῇ, τομῇ τριθημιμερῆς, καὶ οὕτως ὁ στίχος διαμερίζεται εἰς τρεῖς ῥυθμικοὺς ἀρμούς· ὅπερ νομίζεται ὡς ἑξαίρετον φιλοτέχνημα· ὅρα Ὀμ. Β, 1, 12. Ὀβιδ. μεταμ. ΧΙ.

Ἀτρείδης.—ὁ γὰρ ἦλθε Ἰοῆς—ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
quippe sonant—clamori viri—stridore rudentes.

10. Ἐπὶ ταύτας τὰς κυρίας τομὰς συχνὰ συμπίπτει καὶ διάστιξις· ἐνταῦθα δὲ μάλιστα εἰσχωρεῖ χασμωδία, ἣν ἐπιτρέπουσι καὶ ἐκεῖνοι τῶν ποιητῶν, οἵτινες ἄλλως τὴν ἀποφεύγουσιν· ὅρα Ὀμ. Ὀδ. Α, 112. Οὔργ. ἐκλ. ΙΙΙ, 63.

Νίζον καὶ προτίθεντο,—ἰδὲ κρέα πολλὰ δατεῦντο.
munera sunt lauri—et suave rubens hyacinthus.

Σημ. Ὅταν πολλὰ τῶν προειρημένων τομῶν ἐν τῷ αὐτῷ στίχῳ τυχὸν συμπέσωσι, τίς θεωρητέα ὡς κυρία τομή, ἢ τὸν στίχον εἰς ῥυθμικοὺς ἀρμούς διαιροῦσα; Κατὰ κανόνα μὲν κυρία τομή ἐστὶν ἐκείνη, καθ' ἣν τυγχάνει ἡ διάστιξις, ἢ, ὅταν ἡ κατὰ τρίτον τροχαῖον τομή εἰσχωρῇ συνάμα μετὰ τῆς ἀρρενικῆς τοῦ τρίτου ἢ τετάρτου ποδός (τῆς πενθημιμεροῦς ἢ ἐφθημιμεροῦς), τότε ἡ ἑτέρα τῶν δύο τελευταίων. Ὅμως ἐν πολλαῖς ἄλλαις περιστάσεσιν ἀφίνομεν τὴν περὶ τούτου διάκρισιν εἰς τὴν τῆς ῥυθμικῆς συναίθησιν. Ἡ δὲ τριθημιμερῆς

καθ' ἑαυτήν, ἄνευ τῆς ἐφθημιμεροῦς ἢ οἰασδὴποτ' ἄλλης κυρίας τομῆς, οὐδεπώποτε παρὰ τοῖς δοκίμοις, φαίνεται ὡς κυρία τομή.

11. Πρὸς ταῖς εἰρημέναις κυρίαις τομαῖς ἐνδέχεται ν' ἀπαντήσωμεν καὶ πολλὰς ποδικὰς, ἀλλ' αὗται εἰσι τυχαῖαί πως, ἄνευ ρυθμικῆς τινος σημασίας· ὅθεν ποτὲ μὲν ὑπάρχουσι, ποτὲ δὲ ἐλλείπουσιν, ἄλλοτε δὲ συμβαίνουσιν εἰς τοῦτον, ἄλλοτε εἰς ἄλλον πόδα. Ἐνδέχεται δ' ὅμως ἢ κατὰ πόδας ἀρρενικὴ τομή ἐκ προθέσεως καὶ εἰς τὸν ὕστατον πόδα νὰ ὑπάρχη, ἀλλὰ μόνον πρὸς μονοσύλλαδόν τινα λέξιν, ἣν κατ' ἐξοχὴν θέλει ν' ἀναδείξῃ ὁ ποιητής· π. χ. Ὀδ. Ε, 294. Ὁράτ. de art. poet. 139.

Τιμὴ δ' ἐκ Διὸς ἐστι, φιλεῖ δὲ ἔμμητιέτα Ζεὺς,
Γαῖαν ὁμοῦ καὶ πόντον, ὁρῶρει δ' οὐρανόθεν νύξ.
Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.

Ἄλλως δέ, μὴ ὑπάρχοντος ἰδιαιτέρου τινὸς λόγου, ἀποφεύγουσιν ἐπιμελῶς ταύτην τὴν κατὰ τὸν τελευταῖον πόδα ἀρρενικὴν τομήν· διότι τοιαύτη τις δυνατὴ ἐπὶ τέλους ἀρμοῦ δακτυλικοῦ ἀντιβαίνει πρὸς τὸν ρυθμὸν (ὄρα § 61. 8)· ἀλλ' ἐλαττοῦται πως τοῦτο τὸ πλημμελές, προηγουμένης καὶ ἐτέρας μονοσύλλαδου λέξεως, ἢ εἰσχωρούσης ἐκθλίψεως, π. χ. Ἰλ. Α, 394.

οἷον ἐγὼ νοέω, ἡμὲν πάλαι, ἥδ' ἔτι καὶ νῦν.

Καθόλου δὲ φιλεῖ μάλις αὐτὰ τελευτᾷ τὸ ἡρώον
λέξεσι δισυσλλάδοις, τρισυσλλάδοις, ἢ τετρασυσλλά-
δοις· πλὴν τῶν Ῥωμαίων ἀποστρεφόμενων τὰς
τετρασυσλλάδους λέξεις, εἰμὴ ἐπὶ κυρίων ὀνομάτων
καὶ λέξεων παραγομένων ἐκ τῆς ἑλληνικῆς.

Ἀποφεύγουσι δὲ ἐν γένει καὶ τὴν ἀρρενικὴν το-
μὴν ἐπὶ τοῦ πέμπτου ποδός, δι' ἣν ἤδη προείπομεν
αἰτίαν· οἱ λογάδες τῶν ποιητῶν σπανίως παρα-
δέχονται καὶ τὴν κατὰ τροχαῖον τομὴν ἐπὶ τοῦ
τετάρτου ποδός· ἀλλ' οἱ Ῥωμαῖοι (ιδίως ὁ Ὀβί-
διος) καὶ κατὰ τοῦτο φαίνονται ἀμελεῖς· ὅρ. Ὀδ.
μετ. XIV, 230. καὶ Ὀμ. Ἰλ. X, 394.

Esse ratos aurum, demisse—ligamina ventis.

Πηλεὺς θῆν μοι ἔπειτα γυναῖκα—γαμέσsetαι αὐτός.

12. Οὐδὲ πρέπει αἱ τομαὶ τοῦ αὐτοῦ στίχου
παραπολὺ ὁμοειδεῖς αὐτὰ εἰσχωρῶσιν, οἷον Lucret.
II, 77.

augescunt aliae gentes, aliae minuuntur.

Ἔτι δὲ χείρων γίνεται ὁ στίχος ἔχων πέντε ἢ
ἕξ ἀρρενικὰς τομάς, ἢ πέντε κατὰ τροχαῖον.

13. Αἱ διαίρεσεις ὥς οὖν πολὺ παραλείπονται,
ἐπικρατουσῶν τῶν τομῶν· στίχος δὲ ἄνευ οὐδεμιᾶς
τομῆς, ἀλλὰ μετὰ διαίρεσεως μόνον ἐστὶ πάντως
πλημμελὴς, διότι ἔτω δῆλον ὅτι προκύπτει πολ-

λοὶ ῥυθμικοὶ ἄρμοι παρεμποδίζοντες τὴν ἐνότητα καὶ τὸν τῆς ἀκολουθίας εἰρμὸν τοῦ στίχου· ἀλλὰ παρέβησαν ἐνίοτε τοῦτον τὸν κανόνα ἐξεπήτηδες.

14. Ἀλλ' εἰσὶ τινες τῶν διαιρέσεων, ἃς ἐνίοτε πάντες οἱ ποιηταὶ διетήρησαν, καὶ λογίζονται ὡς κύριαι διαιρέσεις, οἷον

α) Ἡ διαίρεσις μετὰ τὸν τρίτον πόδα, δι' ἣν ὁ στίχος εἰς τρεῖς ἴσους ἄρμους διαμερίζεται, δὲν ἀπαντᾷται πολλάκις· καὶ ἐγένετο ψεκτὸς ὁ στίχος, ἂν δὲν παρηκολούθη μία ποδικὴ τομὴ πενθημιμερῆς ἢ ἐφθημιμερῆς, οἷον Ἰλ. Α, 53 Οὐίεγ. Γεωρ. Ι, 35.

Ἐννήμαρ μὲν ἀνὰ—στρατὸν—ῥχετο κῆλα θεοῖο.

montibus audiri—fragor:—aut resonantia longe.

β) Ἡ δὲ μετὰ τὸν τέταρτον πόδα διαίρεσις (τετραποδία βουκολικὴ) ἐστὶ μὲν εὐχρηστος, ἀλλὰ ἐπειδὴ παρέχει μαλακότητά τινα, ἀρμόζει μάλιστα εἰς τὴν ἐλεγείαν (Σιμωνίδου), καὶ τὴν βουκολικὴν ποίησιν (Θεοκρίτου)· ἀπαντᾷται ἔσθ' ὅτε καὶ παρὰ τοῖς ἐποποιοῖς· τῆς δὲ βουκολικῆς ταύτης διαιρέσεως, ἡγεῖται πάντοτε τις τῶν προειρημένων κυρίων τομῶν, ἢ διαίρεσίς τις μετὰ τὸν δεύτερον πόδα, ὅθεν ὁ στίχος

διαίρεϊται εἰς τρεῖς ἴσους ῥυθμικοὺς ᾄσμοις, π. χ.
 Ὅμ. Ὀδ. Α, 1, Οὐῖργ. Γεωργ. Ι, 356.

Ἄνδρα μοι ἔννεπε, — Μοῦσα πολύτροπον, — ὅς μάλα πολλὰ
 Continuo ventis — surgentibus — aut freta ponti.

Εἰσχωρεῖ πρὸς κατὰ τὴν τοιαύτην διαίρεσιν καὶ
 ἡ χασμωδία, καὶ σπανιώτατα ἡ βραχεΐα, π. χ.
 Ὅμ. Ὀδ. Ι, 60, Ἰλ. Μ, 36.

Ἐντρέπεται φίλον — ἦτορ, Ὀλύμπιε! οὐ νυ τ' Ὀδυσσεύς.
 Τῇ δ' ἐπὶ μὲν Γοργῶ — βλοσυρῶπις — ἑστεφάνωτο.

Σημ. Μετὰ τὸν πέμπτον πόδα μάλιστα παρὰ Ῥωμαίοις
 εὐρίσκομεν, ὅχι σπανίως, διαίρεσιν ἔσιν ὅμως ἀσήμαντος καὶ
 ποδικῇ μόνον ἐπειδὴ ὁ τελευταῖος ποῦς δὲν λογίζεται ὡς
 νέος ᾄσμος ὅθεν καὶ κατὰ ταύτην τὴν διαίρεσιν πᾶσα δυ-
 νατὴ διάστιξις ἀποφευκτέα.

Β. Ἄλογοι ἢ λογαοιδικοὶ δάκτυλοι.

§ 65.

Οἱ ἄλογοι δάκτυλοι, οἱ καὶ λογαοιδικοὶ
 ἐπικαλόμενοι, ὡς ἐκ δακτύλων καὶ τροχαίων συγκει-
 μέναι τῷ μέτρῳ αἰοιδικοὶ μὲν λέγονται διὰ τὸν δά-
 κτυλον, ἐπειδὴ ἀνδρικότερος· λογικοὶ δὲ διὰ τὸν τρο-
 χαῖον, πεζώτερον ὄντα. Διακρίνονται λοιπὸν τῶν
 ῥητῶν οἱ ἄλογοι, διότι ἐνούμενοι τοῖς τροχαίοις λαμ-
 βάνουσίν πως τὸν τούτων χαρακτῆρα καὶ γίνονται

ἐνκίνητοί τε· ἐντεῦθεν δὲ σπανιώτατα δέχονται τῇ συναίρεσιν τῶν δύο βραχειῶν ἢ δὲ διάλυσιν τῆς μακρᾶς, ἥτις ἐπὶ μὲν ῥητοῦ δακτύλου συμβαίνει σπανίως (ἐπιθι § 58. 1), ἐπὶ τῶν λογαοιδικῶν ἐστὶ παντάπασιν ἄτοπος· διότι ἡ ἐνταῦθα μακρὰ ἔχει διάρκειαν $1 \frac{1}{2}$ χρόνου (ἐπιθι § 10). Οἱ λογαοιδικοὶ βαίνονται κατὰ πόδα, καὶ ἡ μακρὰ τῶν τούτοις συνημμένων τροχαίων ἐνδέχεται νὰ διαλυθῇ, ἀλλ' ἡ ἀδιάφορος μόνον ἐπὶ τέλει εἰσχωρεῖ (§ 11). Οἱ δὲ τοιοῦτοι τῶν δακτύλων σύγκεινται τοῖς τροχαίοις διαφόρως πως· διότι ἡ τροχαϊκὴ ἐξαγωγή (καταληκτικὴ ἢ ἀκατάληκτος) εἶνε ἄλλοτε ἄλλη τὸ μῆκος, οἷον ποτὲ μὲν συνέχεται ἐνὶ δακτύλῳ, ποτὲ δὲ δύο, ποτὲ δὲ τρισὶ, ποτὲ δὲ τέσσαρσιν· ἀλλὰ σημειωτέον, ὅτι ἡ οὕτω συγκειμένη ῥυθμικὴ σειρὰ, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη κατὰ πόδα μετρουμένη, δὲν ἐνέχει πώποτε πλεον τῶν ἑξ ποδῶν.

Τέλος ῥητέον, ὅτι πρὸ πᾶσων τῶν λογαοιδικῶν σειρῶν δυνατὸν νὰ πρόκειται ἡ ἀνάκρουσις, ἥ, ὅπερ συχνότερον, ἡ βάσις (κατὰ τὰ ἐν § 27 σχήματα)· κατὰ τὴν τελευταίαν ὁμῶς περίστασιν ὁ στίχος ἐνέχει ὥστο πολὺ ἓνα μόνον δάκτυλον.

§ 66.

— — — — —
— — — — —

Δάκτυλος ἀπλοῦς συνημμένος μεθ' ἀπλοῦ τρο-
χαίου ἀκαταλήκτου ἢ καταληκτικοῦ πολλάκις
ἀπαντᾶται. Ἄνευ μὲν βάσεως ὁ πρῶτος δὲν δια-
κρίνεται τοῦ Ἀδωνίου (ἐπιθ. § 50. 2), ὁ δ' ἄλλος
τοῦ Χοριάμβου. Ἐὰν ὁμως προταχθῇ τοῦ Ἀδωνίου
ἡ ἀπλῆ βᾶσις, προκύπτει ὁ λεγόμενος Φερε-
κράτειος στίχος.

— — — — —

ἔλδαι φίλον ἦτορ
non abscondis amorem.

Ὁ δὲ Φερεκράτειος οὗτος χρησιμεύει μόνον ἐν συστή-
μασιν, ἥτοι καθ' ἑαυτὸν ὡς αὐθυπόστατος στίχος,
μάλιστα ἐπὶ κατακλειῖδος, ἢ συνημμένος μετὰ
καὶ ἄλλων ῥυθμῶν.

§ 67.

— — — — —
— — — — —

1. Δάκτυλος δὲ συνημμένος μετὰ μιᾶς διποδίας
τροχαϊκῆς (ἀκαταλ. ἢ καταλ.) ὡσαύτως ἐν χρή-
σει πολλάκις, ποτὲ μὲν ἄνευ βάσεως, κατὰ τὸ

ἀνωτέρω διάγραμμα, ποτὲ δὲ μετὰ ἀπλῆς βά-
σεως, ἀλλὰ καὶ μετὰ διπλῆς ἐνίστε·

$\underline{x} \cup \underline{\prime} \cup \cup - \cup - \cup$ ἀκαταλήκτως
 $\underline{x} \cup \underline{\prime} \cup \cup - \cup - \cup$ καταληκτικῶς
 $\underline{x} \cup \underline{x} \cup \underline{\prime} \cup \cup - \cup - \cup$ ἀκαταλήκτως.
 $\underline{x} \cup \underline{x} \cup \underline{\prime} \cup \cup - \cup - \cup$ καταληκτικῶς

ἐνδέχεται δὲ πρότε τῆς ἀπλῆς καὶ τῆς διπλῆς βά-
σεως νὰ προηγηῖται καὶ ἡ ἀνάκρουσις (ἐπιθι § 27.
σημ.)

2. Ὁ δὲ λογασιδικὸς αὗτος ῥυθμὸς ὢν ἀκατά-
ληκτος καὶ ἔχων πρὸ αὐτοῦ τὴν ἀπλῆν βάσιν, κα-
λεῖται μέτρον Ἰππωνάκτειον ἢ καὶ Σαπ-
φικὸν ἐννεασύλλαβον· π. χ. Αἰσχ. Χρηθ.
811·

$\underline{x} \cup \underline{\prime} \cup \cup - \cup - \cup$

ὄμμασι δνοφερὰς καλύπτρας·

προηγούμενης δὲ τῆς τροχαϊκῆς διποδίας καλεῖται
ἐξαιρέτως στίχος Σαπφικὸς ἐνδεκασύλλαβος.

$\underline{\prime} \cup - \cup \underline{\prime} \cup \cup - \cup - \cup$

3. Ὁ δὲ λογασιδικὸς, συγκείμενος ἐξ ἐνὸς δα-
κτύλου καὶ μιᾶς ἐπομένης καταληκτικῆς διπο-
δίας, προηγούμενης ἀπλῆς βάσεως, καλεῖται σί-
χος Γλυκώνειος ὡς τοῦ Γλύκωνος εὐρόντος
αὐτόν.

— — — — —

Κατὰ τοῦτο τὸ ἀπλοῦν διάγραμμα φαίνεται πολ-
λάκις παρὰ λυρικοῖς Ἑλλήνων ἐν χρήσει καθ' ἑαυ-
τὸν, καὶ ἐπανειλημμένος ἐν συστήμασιν, ὧν τὸ
τέλος παρέχεται κατὰ κανόνα δι' ἐνὸς Φερεκρα-
τείου (ἔπιθ. § 66.) Κατὰ μίμησιν δὲ τῶν Ἑλλή-
νων μετεχειρίσθη τὸν στίχον καὶ ὁ Κατύλλος ἐπα-
νειλημμένον (Carm. XXXIV. τρίς, Carm. LXI,
τετράκις) ἐν σχήματι στροφῆς, τελευτώσης ἐκά-
στοτε διὰ Φερεκρατείου· π. χ.

Collis o Heliconii
Cultor, Uraniae genus,
Qui rapis teneram ad virum
Virginem, o Hymenaeae Hymen,
O Hymen Hymenaeae.

Ὁ Γλυκῶνειός πανταχοῦ παρ' Ὀρατίῳ ἔχει συ-
νήθως τὸν σπονδεῖον ὡς βάσιν· ἐν δὲ Κατύλλῳ, τὸν
τροχαῖον, ἐνίοτε δὲ τὸν ἱάμβον (ἔπιθι § 27. 3.).

4. Προσέτι δὲ ἐκ τῆ ἀπλῆ λογαοιδικοῦ δακτύλου
μετὰ καταληκτικῆς τροχαϊκῆς διποδίας, προτασ-
σομένης ἐντελοῦς τροχαϊκῆς διποδίας σὺν ἀνακρού-
σει, προκύπτει ὁ Ἀλκαϊκὸς ἐν δεκάσυλ-
λαβος στίχος, ὅστις ἐστὶν ὁ ἐπισημότατος τῆς
Αλκαίου στροφῆς, π. χ.

— — — — —

οὐ χρὴ κακοῖσιν θυμὸν ἐπιτρέπειν.

5. Τέλος δέ, ἤνωσαν τὸν Γλυκῶνειον τῷ Φερε-
κρατεῖω εἰς ἓνα στίχον, πάντοτ' εἰσχωρούσης με-
ταξὺ διαιρέσεως· ἐπὶ τέλους δὲ τοῦ πρώτου μέρους
δέχονται τινες τῶν ποιητῶν καὶ τὴν ἀδιάφορον καὶ
χασμωδίαν· ὁ δὲ οὕτω συντεθεὶς στίχος λέγεται
Πριάπειος, ὃν ἄλλοι τε καὶ ὁ Κατύλλος μετε-
χειρίσθη εἰς ποιημάτιά τινά· π. χ.

X   C   I   N   E   X   C   I   N   E

O colonia, quae cupis—ponte ludere magno
Ex salire paratum habes,—sed vereris inepta
Crura ponticuli assulis—stantis in redivivis,
Ne supinus eat cavaque—in palude recumbat.

§ 68.

١٠٠٠ - ١٠٠٠ - ١٠٠٠ - ١٠٠٠ - ١٠٠٠ - ١٠٠٠ - ١٠٠٠ - ١٠٠٠

1. Προσέτι δὲ ἐπίσημός ἐστιν ὁ ἄλογος δάκτυλος, ἐπομένης τροχαϊκῆς τριποδίας, ὁ ἔχων ὡς εἰσαγωγὴν βάσιν τινά· ἐπονομάζεται δὲ ὁ οὕτω συγκείμενος στίχος Φαλαίκειος ἐνδεκάσυλλατος. Ὁ Μαρτίαλος, Αὐσόνιος καὶ ἄλλοι μετεχειρίσθησαν τοῦτο τὸ μέτρον κατὰ στίχον εἰς ποιημάτων καὶ ποιητικὰ παίγνια· π. χ. ὁ Κατύλλος (Carm. III) ἐπὶ στρουθίου τινὸς θανόντος

_____

**Lugete, o Veneres Cupidinesque,
Et quantum est hominum venustiorum.**

2. Ὡς βάσιν οἱ Ῥωμαῖοι προκρίνουσιν ἐν γένει τὸν σπονδεῖον· μόνος δὲ Κατύλλος παρεδέχθη ἔν τε τῷ Φαλαικείῳ, ὥς καὶ ἐν ἄλλοις μέτροις (ὄρα § 67. 3) κατὰ τὸ Ἑλλήνων παράδειγμα καὶ τὸν τροχαῖον, ἐνίοτε δὲ καὶ τὸν Ἰαμβον (§ 27. 3). ἅπαξ δὲ ἔχει πού καὶ τὸν τρίβραχυν, οἷον Carm. LV, 10.

Camerium mihi, pessimae puellae.

Ἄλλως δὲ ἐν τούτῳ τῷ ἐκ στίχων 22 συγκείμενον ποιημάτιον ὁρῶμεν τόσας μετρικὰς ἀνωμαλίας, ὥστε δὲν χρησιμεύει εἰς παράδειγμα Φαλαικείου· πρὸς τοῖς ἄλλοις εἰσήγαγε πάνυ ἀτόπως τὸν σπονδεῖον πολλάκις ἀντὶ τοῦ ἀλόγου δακτύλου· π. χ. στιχ. 1. 3.

*Oramus, si forte non molestus est.
Te campo quaesivimus minore.*

3. Ὁ Φαλαίκειος στίχος οὐδεμίαν ἔχει ὠρισμένην τομὴν, ἀλλὰ ὁ οἰκειώτερος τόπος τομῆς ἐστὶ μετὰ τὴν μακρὰν τοῦ δακτύλου, ἢ μετὰ τὴν ἄρσιν τοῦ ἐπομένου τροχαίου· π. χ. Cat. Carm. III.

*Lugete o—Veneres Cupidinesque,
et quantum est—hominum venustiorum.
passer mortuus est—meae puellae,
quem plus illa coulis—suis amabat.*

— — — — —

Ἐκ τῶν λογαριδικῶν δακτυλικῶν στίχων ἐστὶν
ἔτι καὶ ὁ συγκείμενος ἐκ δύο δακτύλων καὶ τροχαϊ-
κῆς συζυγίας, ὁ λεγόμενος Ἀλκαϊκὸς δεκα-
σύλλαβος (ὄρα κατωτέρω), ὅστις χρησιμεύει
ὡς κατακλείς Ἀλκαϊκῆς στροφῆς π. χ.

Καὶ τίς ἐπ' ἐσχατιαῖσιν οἰκεῖς.
virginibus puerisque canto.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΑΝΑΠΑΙΣΤΙΚΟΙ ΡΥΘΜΟΙ.

Α'. Ῥητοὶ ἀνάπαιστοι.

§ 70.

1. Ὁ ἀναπαιστικὸς ῥυθμὸς (— — —) ἐστὶ
τὸ ἀνάπαλιν τοῦ δακτυλικοῦ, καθότι προτίθενται

αἱ δύο βραχέαι ἐν θέσει, ἐπομένης τῆς μακρᾶς ἐν ᾄρσει· οὕτω λοιπὸν ἀναδατικὸς γενόμενος ὁ ῥυθμὸς παρέχεται τοῦ ἰσοχρόνου δακτύλου, καὶ τοὶ ἀμφότεροι πρὸς τὸ αὐτὸ ῥυθμοῦ γένος ἀνήκοντες, ζωηρότερος (ᾄρα § 6. 2.).

2. Οἱ μὲν Λυρικοὶ τῆροῦσιν ὥστοπολὺ καθαροὺς τοὺς ἀναπαίστους, τοῦτέστι κατὰ τὸ ἀρχαῖον μετρικὸν αὐτῶν σχῆμα (— — —), ἀποφεύγοντες τὴν συναίρεσιν τῶν δύο βραχειῶν εἰς μίαν μακράν. Ἐντεῦθεν προκύπτει συμμετρία τις, οἷα τῶν ἐμδατηρίων τε καὶ τῶν πολεμικῶν ἀσμάτων. Οἱ δὲ Τραγικοὶ συναιροῦσι συχνότατα τὰς δύο βραχείας (— —) καὶ λύουσι τὴν ἐν ᾄρσει μακράν εἰς δύο βραχείας (— —). Ἐντεῦθεν ὁ ἀναπαίστος λαμβάνει μὲν σχῆμα δακτύλου, ῥυθμὸν δὲ πάντῃ τοῦ δακτύλου διάφορον (— —). οἱ δὲ Κωμικοὶ, πρὸς ταύτας τὰς τῶν τραγικῶν ἀδείας, μετεχειρίσθησαν ἔτι, εἰ καὶ σπανίως, τὸν προκελευσματικὸν (— — —) ἀντὶ τοῦ ἀναπαίστου· οἷον Ἀριστ. Νεφ. 916.

διὰ σὲ δὲ φοιτᾷν.

3. Ἐπειδὴ αἱ τοῦ ἀναπαίστου τομαὶ δὲν ἐνδέχεται νὰ γένωσιν εἰμὴ μόνον θήλειαι, καὶ οὕτω παρέχουσιν ἀσήμαντον καὶ ἀμβλεῖαν τὴν ἐντί-

πῶσιν, φιλοῦσιν ἄρα οἱ ἀναπαιστικοὶ ῥυθμοὶ τὰς
διαίρεσεις εἰσχωροῦσιν ὅμως καὶ αἱ τομαί,
ὅπῃ αἱ δύο ἐν θέσει βραχεῖαι συναιρῶνται εἰς
μίαν μακράν, π. χ.

- | ' - | ' - | ' - | ' -

4. Οἱ ἀνάπαιστοι γίνονται καταληκτικοὶ μόνον
εἰς συλλαβήν, ἐπειδὴ δύο ἐν τέλει βραχεῖαι δὲν
παρέχουσι πρέπουσαν ἀπόθεσιν, ὅσον ἢ μία μόνη,
ἥτις ἐν τέλει οὔσα δυνατόν καὶ νὰ ἀνταλλαγῇ εἰς
μακράν, ὅπερ ἐπὶ δύο βραχειῶν γενόμενον (- -)
ἡλλοίου τὸν ῥυθμόν.

5. Παρατηρητέον, ὅτι τῶν Ἑλλήνων οἷ τε λυρι-
καὶ καὶ οἱ δραματουργοί, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν
ἐποποιῶν (ὄρα § 64), ἐξγάχονον πολλάκις ἐπὶ τοῦ
ἀναπαίστου καὶ τοῦ ἀντ' αὐτοῦ δακτύλου τὰς φύ-
σει μακρὰς συλλαβάς, ἐπομένου φωνήεντος, π. χ.
'Αριστ. Πλουτ. 518, Αἰσχυλ. Περσ. 39. 60. 542.

Ἐθελήσει χρυσίου ὄντος.

Καὶ ἐλειοβάται ναῶν ἐρέται.

Οἷχεται ἀνδρῶν.

Ποθέουσα ἰδεῖν ἀρτιζυγίαν.

6. Μετροῦνται δὲ οἱ ἀνάπαιστοι ἥτοι κατὰ πόδα,
ἢ κατὰ διποδίαν· ὅθεν ἀναπαιστική μ ο ν ο π ο δ ί α,
διποδία, τριποδία, τετραποδία, καὶ οὔ-

τως ἐξῆς, καὶ μονόμετροι, δίμετροι, τρίμετροι καὶ τετράμετροι. Οἱ μὲν κατὰ πόδα βαινόμενοι ἀπαντῶνται ὥστοπολὺ μετὰ καὶ ἄλλων ῥυθμῶν συνημμένοι, σπανίως δὲ αὐθυπόσατοι· ἀλλὰ πολλάκις δὲν διακρίνονται τῶν κατὰ διποδίαν· μάλιστα ἐπειδὴ ὁ μετρικὸς μέσος χρόνος (= ἡ ἀδιάφορος), ὅστις συνήθως ἐστὶ τὸ διακριτικὸν ἄλλων ῥυθμῶν τεκμήριον, δὲν εἰσχωρεῖ ὅθεν αἱ ἀναπαιστικαὶ τριποδία καὶ ἑξαποδία ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς διμέτρους καὶ τριμέτρους, πλὴν ὅτι ἐν ἐκείνοις δὲν συνεθίζεται ἡ τοῦ ἀναπαίστου εἰς σπονδεῖον ἀνταλλαγή· ἀλλὰ πρὸς ἡμᾶς μόνον ὁ μονόμετρος, ὁ δίμετρος καὶ ὁ τετράμετρος εἰσιν οὐσιώδη.

§ 11.

— — — — —
— — — — —

Ὁ μὲν μονόμετρος ἀναπαιστικὸς ἀπαντᾷται ἐξαιρέτως ἐν συστήμασι μεμιγμένος ὡς βάσις μεταξὺ ἀναπαιστικῶν διμέτρων, ἢ καὶ μεταξὺ ἄλλων στίχων π. χ. Πινδ. Ὀλυμ. ιά. 19. 40.

Ἀχιλεῖ Πάτροκλος
ἀποθέσθ' ἄπορον.

1. Ὁ δὲ δίμετρος εὐρίσκεται μάλιστα ἐν χρήσει τραγικῶν καὶ κωμικῶν ἐν συστήμασιν ἐξ ὁμοίων, ὅπου τὰ καθ' ἑκάστα ῥυθμικὰ μέλη τελευτῶσιν εἰς ἀναπαισικὸν μονόμετρον (βάσιν ἀναπαιστικὴν) ἢ, ὅπερ συχνότερον, εἰς καταληκτικὸν δίμετρον (παροιριακόν). ἐνταῦθα μὲν, ὡς ἐν τοῖς ἐξ ὁμοίων στίχων συστήμασιν, σπανία ἐστὶν ἡ ἀδιάφορος συλλαβὴ ἐν τέλει τῶν στίχων, εἰμὴ ἐπ' ἀλλαγῆς προσώπων ἢ ἐπιφωνήματος ἢ παρακελεύσματος, ἢ ἐπὶ τέλους ἐκτενεστέρου τινὸς ῥυθμικοῦ τμήματος· εἰ καὶ οἱ στίχοι τοιούτων συστημάτων (ὅρα § 24) συνέχονται στενῶς, ὅμως σπανιώτατα εὐρίσκονται ἐν αὐτοῖς στίχοι τετμημένοι, ὅλον Ἀριστ. Σφηκ. 752.

Ἦν ὁ κήρυξ φησὶ, τίς ἀψήφιστος; ἀνιστάσθω.

2. Προσέτι σημειωτέον ἐνταῦθα, ὅτι ἐπὶ τοῦ ἀκαταλήκτου καὶ τοῦ καταληκτικοῦ ὡσαύτως ἀνταλάσσονται πανταχοῦ αἱ ἐν θέσει βραχεῖαι εἰς μακράν, ἥγουν ὁ σπονδεῖος εἰσχωρεῖ ἀντὶ ἀναπαίστου· εὐρίσκονται μάλιστα στίχοι ἐκ μόνον σπον-

δείων συγκείμενοι, τῆς ἐννοίας ἀπαιτούσης βαρὺν
 ρυθμόν· π. χ. Αἰσχ. Προμηθ. 1076·

μὴ δῆτ', αὐταὶ δ' ἡμᾶς αὐτὰς
 εἰδυῖαι γὰρ κουκ' ἐξαίφνης.

ἀλλ' ὅμως ὁ καταληκτικὸς δίμετρος σπανίως ἐπὶ
 τοῦ τρίτου ποδὸς δέχεται τὸν σπονδεῖον.

3. Ἐτι δέ, ἐπὶ τοῦ ἀκαταλήκτου διμέ-
 τρου συγχωρεῖται πάντοτε ὁ δακτύλος ἀντὶ τοῦ
 σπονδαίου· μάλιστα εὐρίσκομεν εἰχους ἀναπαιστι-
 κοὺς ἐκ δακτύλων μόνον συγκειμένους· π. χ. Αἰσχ.
 Ἀγαμ. 1553. Εὐριπ. Ἰππολ. 1361·

κάππεσε, κάτθανε, καὶ καταθάψομεν
 πρόσφορα μ' αἶρετε σύντονα ἔλκετε
 τὸν κακοδαίμονα καὶ κατάρατον.

Ἀλλὰ προηγουμένου δακτύλου, δὲν ἐπιτρέπεται
 νὰ ἐπακολουθῇ ἀνάπαιστος, ἐπειδὴ διὰ τὴν ἀμφο-
 τέρων συνάντησιν, ἐπισωρευομένων πολλῶν βρα-
 χειῶν, ἀφανίζεται ὁ τοῦ ἀναπαίστου ἐμξατήριος
 χαρακτήρ· ἀλλ' ὅμως ἐξαίρεσιν τούτου τοῦ κανόνος
 εὐρίσκομεν ἐνίοτε παρὰ κωμικοῖς· οἷον Ἀριστοφ.
 Εἰρ. 169·

Καὶ μύρον ἐπιχεῖς; ὥς ἦν τι πεσών.

Ἐὰν δὲ ἐν τέλει τῆς πρώτης διποδίας συμπέσῃ δά-
 κτυλος, ὅπερ σπανίον, τότε καὶ οἱ τραγικαὶ, ἔνεκα

τῆς ἐνταῦθα διαιρέσεως, παρσιδάγουσιν ἐλευθέρως τὸν ἀναπαιστον ὡς πρῶτον πόδα τῆς δευτέρας διποδίας π. χ. Εὐρ. Ἡλεκτρ. 1319.

Θάρσει, Παλλάδος—ὄσιαν ἤξεις.

Ἐπὶ δὲ τοῦ καταληκτικοῦ διμέτρου, τοῦ λεγομένου παροϊμιακοῦ, ὁ δάκτυλος ἐνίοτ' ἀπαντᾷται κατὰ τὸν πρῶτον πόδα μόνον, οὐδέποτε δὲ κατὰ τὸν δεύτερον καὶ τρίτον π. χ. Αἰσχ. Χρηφ. 379.

Παισὶ δὲ μᾶλλον γεγένηται.

4. Ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἀνταλλαγῆς τοῦ ἀναπαίστου εἰς προκελευσματικὸν (ὄρα § 10. 2) ὡσαύτως ἀποξάλλει ὁ ἀναπαιστικὸς ρυθμὸς τὸν οἰκεῖον αὐτοῦ χαρακτηριστῆρα, δὲν ἀπαντᾷται οὗτος εἰμὴ που παρὰ κωμικοῖς, ἐξαιρέτως κατὰ τὴν πρώτην χώραν τοῦ στίχου, ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ π. χ. Ἀριστοφ. Ὀρνιθ. 328:

προδεδόμεθ' ἀνόσιά τ'
ἐπάθομεν· ὃς γὰρ φίλος ἦν, ὁμότροφά θ'
ἡμῖν ἐνέμετο πεδία παρ' ἡμῖν
παρέβη μὲν θρασμοὺς ἀρχαίους,
παρέβη δ' ὄρκους ὀρνίθων.

5. Μετὰ τὸν δεύτερον πόδα τοῦ ἀκαταλλήκτου διμέτρου (ὁ παροϊμιακὸς δὲν ἔχει μόνιμον διαίρεσιν),

εἰσχωρεῖ κατὰ κανόνα κυρία τις διαίρεσις οἶον
Σοφ. Αἰ. 134·

Τελαμώνιε παῖ,—τῆς ἀμφιρύτου
Σαλαμῖνος ἔχων—βάθρον ἀγχιάλου.

Πρὸς δὲ τῇ διαίρεσει ταύτῃ τυγχάνομεν ὅχι σπα-
νίως καὶ ἐτέρας ποδικάς, ὥστ' ἐνίοτε πάντες εἰσὶν
οἱ πόδες κεχωρισμένοι, οἶον Σοφ. Αἰ. 141·

ὥς καὶ—τῆς νῦν—φθιμένης—νυκτὸς
μεγάλοι—θόρυβοι—κατέχουσ'—ἡμᾶς·

6. Ἄλλ' ἢ ἐν μέσῳ τοῦ στίχου διαίρεσις ἐνίοτε
δὲν τηρεῖται, μάλιστα παρὰ κωμικοῖς, διότι ἀντὶ
ταύτης καὶ τοιαῖ μάλιστα, μετὰ τὴν πρώτην
βραχεῖαν τοῦ τρίτου ποδὸς, εἰσχωροῦσιν. Ἐντεῦθεν
δὲ οἱ στίχοι γίνονται τόσον ἐλαφροί, ὥστε προ-
σεγγίζουσι πρὸς τοὺς ἀλόγους· π. χ. Αἰσχ. Ἀ-
γαμ. 12. Σοφ. Αἰ. 146· Ἀριστοφ. Ὀρν. 523·

Πτερύγων ἐρετμοῖσιν—ἐρεσσομένη.
ἥπερ δορίληπτος—ἔτ' ἦν λοιπή.
νῦν δ' ἀνδράποδ',—ἡλιθίους, Μανᾶς.

7. Καὶ οἱ Ῥωμαίων δραματοποιοί, οἶον ὁ Πλαύ-
τος καὶ ὁ Σενέκας μετεχειρίσθησαν ἐν συστήμασι,
κατὰ μίμησιν τῶν Ἑλλήνων, ἀναπαιστικαὺς διμέ-
τρους, παραδεχόμενοι πάσας τὰς ἀδείας, ἃς καὶ
τῶν Ἑλλήνων οἱ κωμικοί.

— — — — —
— — — — —

1. Ὁ δὲ ἀναπαιστικὸς τετράμετρος παρ' Ἑλλήσιν ἀπαντᾶται μόνον καταληκτικός, καὶ ἐν χρήσει μάλιστα τῶν Σπαρτιατῶν εἰς ἐμβατήρια καὶ ᾄσματα πολεμιστήρια· ὅθεν καὶ σίχος λακωνικὸς προσαγορεύεται· ἔχει δὲ κατὰ τὸν ἑβδομον πόδα πάντοτε σπονδεῖον· οἷον

ἄγεται, ὦ Σπάρτας ἑνοπλοὶ κοῦροι, ποτὶ τὰν Ἄρεος κίνασιν.

Ἔτι δὲ μετεχειρίσθησαν αὐτὸν καὶ οἱ κωμικοί, μάλιστα ὁ Ἀριστοφάνης, διὸ καὶ Ἀριστοφάνειος προσεκλήθη. Διακρίνεται δὲ τοῦ Λακωνικοῦ τετραμέτρου ἐντεῦθεν μόνον, ὅτι κατὰ τὸν ἑβδομον πόδα δέχεται τὸν ἀνάπαιστον· ἀλλ' ἐνίοτε καὶ αὐτοὶ οἱ κωμικοὶ παρέλαβον τὸν Λακωνικὸν στίχον.

2. Περὶ δὲ τοῦ μέτρου παρατηρητέον, ὅτι, κατὰ τὴν ἤδη εἰρημένην διάκρισιν τοῦ Λακωνικοῦ πρὸς τὸν Ἀριστοφάνειον στίχον, ὁ ἀνάπαιστος ἐνδέχεται πανταχοῦ νὰ μεταβληθῇ εἰς σπονδεῖον· ὁ δὲ δάκτυλος εἰσχωρεῖ, ἔξαιρουμένου τοῦ ἑβδόμου ποδός, εἰς πᾶσαν χώραν τοῦ στίχου, πλὴν πάνυ σπανίως κατὰ τὸν τέταρτον πόδα· διότι οὗτος ὁ ρυθμὸς δὲν

ἄρμόζει ἔνεκα τῆς ἐπομένης διαιρέσεως· π. χ. Ἀριστοφ. Νεφ. 326·

ὥς οὐ καθορῶ — παρὰ τὴν εἴσοδον — ἤδη νυνὶ μόλις οὕτως.

Τέλος, καθὼς ὁ δίμετρος (§ 71. 3.), οὕτω καὶ ὁ τετράμετρος λογίζεται πλημμελής, ὅταν μετὰ δάκτυλον ἔπεται ἀνάπαιστος· εἰ καὶ παρ' Ἀριστοφάνει δὲν λείπουσι τοιαῦτα παραδείγματα, ὑποδηλοῦντα ὅμως ἐκάστοτε τὸν ἰδιαίτερον λόγον τῆς τοιαύτης παραβάσεως· μόνον δὲ κατὰ τὸν τέταρτον πόδα συγχωρεῖται ὁ δάκτυλος μετὰ ἐπομένου ἀναπαίστου, διότι διαιρέσεως εἰσχωρούσης ἐνταῦθα, συμβαίνει μεταξὺ παῦσίδας· π. χ. Ἀριστοφ. Σφη. 397·

Αὐτὸν δῆσας ὦ μιαιρώτατε, — τί ποιεῖς; οὐ μὴ καταβήσει;

Ἐννοοῦμεν ἄρα διὰ τί παρ' Ἀριστοφάνει οὐδέποτε δάκτυλος προηγεῖται τοῦ ἐβδόμου ποδός, ἀλλὰ πάντοτε ἀνάπαιστος.

Ὁ δὲ προκελευσματικὸς ἐν τῷ τετραμέτρῳ ἐστὶ σπανιώτατος, μᾶλλον δὲ ἄχρηστος.

3. Μετὰ τὸν τέταρτον πόδα κατὰ κανόνα εἰσχωρεῖ κυρίατις διαίρεσις, προηγηθείσης συνήθως καὶ μιᾶς ποδικῆς διαιρέσεως μετὰ τὸν δεύτερον πόδα· οἷον Ἀριστοφ. Ἰππ. 507. καὶ ἐξῆς·

εἰ μέν τις ἀνὴρ—τῶν ἀρχαίων—κωμωδοδιδάσκαλος ἡμᾶς
 ἠνάγκαζεν—λέγοντας ἔπη—πρὸς τὸ θέατρον παραβῆναι,
 οὐκ ἂν φαύλως—ἔτυχεν τούτου—νῦν δ' ἄξιός ἐσθ' ὁ ποιητής.

ἀλλ' εἰσίπου καὶ στίχοι ἐν οἷς εἴτ' ἐκ προθέσεως
 εἴτ' ἐξ ἀμελείας ἢ διαίρεσις αὕτη δὲν τηρεῖται·
 ἀλλὰ τότε αὐτ' αὐτῆς εἰσχωρεῖ κατὰ κανόνα τομὴν
 μετὰ τὴν πρώτην βραχεῖαν τοῦ πέμπτου ποδός·
 οἷον Ἀριστ. Ὀρν. 600·

τῶν ἀργυρίων οὔτοι γὰρ ἴσασιν—λέγουσι δέτοι τάδε πάντες.

4. Ἐκ τῶν Ῥωμαίων ποιητῶν ὁ Πλαῦτος παρε-
 δέχθη ἐν τῷ καταληκτικῷ τετραμέτρῳ πρὸς
 τὸν προκελευσματικὸν καὶ πάσας τὰς ἄλλας ἐν-
 δεχομένας ἀδείας· ἀπαντᾷται παρ' αὐτῷ καὶ ὁ τε-
 τράμετρος ἀκατάληκτος· ἐνίοτε δὲ ἀμ-
 φότερα τὰ εἶδη συνέμιξεν ἀπαράλλακτα καθὼς
 τοὺς τραχαιικοὺς τετραμέτρους (ἔπιθ. § 36. 10.).

B. Ἄλογοι ἀνάπαιστοι ἢ λογασιδικοί.

§ 74.

Οἱ ἄλογοι, ἥτοι λογασιδικοὶ ἀνάπαιστοι
 διακρίνονται (ὥς καὶ οἱ δάκτυλοι κατὰ § 64) ἐκ
 τῶν ῥητῶν διὰ τὴν μείζονα εὐκινήσιαν τὴν ἐκ τῆς
 παραδοχῆς τῶν ἰάμβων παρεχομένην. Ὁ δ' ἐκ τῆς
 ἐνώσεως ταύτης γενόμενος λογασιδικὸς εἰρμὸς δὲν

ἔχει ποτὲ πλεον τῶν ἑξ ποδῶν· ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν ἐν ταιούτῳ τινὶ εἰρμῶ συμπαλαμβανομένων ἐκάστατε ἀναπαίστων καὶ ἰάμβων, καὶ ἡ τούτων πρὸς ἀλλήλας σχέσις, ἔχουσι λόγον οἶον καὶ οἱ τῶν λογαοιδικῶν δακτύλων εἰρμοὶ (ἐπιθ. § 64). Εἰσὶ δὲ οἱ λογαοιδικοὶ ἀνάπαιστοι καθόλου μὲν σπανίως ἐν χρήσει, καὶ μόνον ἐπὶ ἐκτενεστέρων ἐπωδικῶν ἀσμάτων τῆς τε λυρικῆς καὶ δραματουργίας τῶν Ἑλλήνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Χοριαμτικοὶ ῥυθμοί.

§ 75.

1. Ὁ Χορίαμβός (— ~ ~ —) ἐστὶ τοῦ γένους ἴσου τῶν ῥυθμῶν, ἑξ ἑχρονος· οἱ μὲν τρεῖς πρῶτοι χρόνοι κεῖνται ἐν ἄρσει, οἱ δὲ ἄλλοι τρεῖς, ἐν θέσει (— ~ | ~ —), κατὰ λόγον τοῦ 3: 3. Ἔστι δὲ ὁ ῥυθμὸς οὗτος βίαιος, ὥς δῆλον ἤδη ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὀνό-

ματος χοριάμβος, ἤγουν ῥυθμὸς συγκείμενος ἐκ
χορείου (= τροχαίου) καὶ ἰάμβου ἤγουν δύο ἀντιθέ-
των ποδῶν τοῦ μὲν ἀνιόντος, τοῦ δὲ κατιόντος.
Ἀλλ' ἡ σύγκρισις τῶν δύο ἐν μέσῳ βραχειῶν με-
τριάξει πως τὸ τραχὺ τοῦτο τοῦ ῥυθμοῦ, ἐκφωνου-
μένου ὥσταν δακτύλου· καὶ τῷ ὄντι πολλάκις οἱ
χοριάμβοι λεγόμενοί εἰσι καταληκτικοὶ δάκτυλοι
(δίμετροι), ἐν αἷς παυστέον κατὰ δύο χρόνους, πε-
ρατουμένου τοῦ στίχου διὰ τελείας λέξεως· κατὰ
κανόνα δὲ εἰσχωρεῖ ἡ διαίρεσις, καὶ μὴ εἰσχωρού-
σης, ὁ ῥυθμὸς φαίνεται πραγματικῶς ὅτι ἐστὶ χο-
ριαμβικός.

2. Οἱ χοριαμβικοὶ βαίνονται κατὰ πόδα, μά-
λιστα συνθέτου ὄντος τοῦ ῥυθμοῦ (§ 4).

3. Εἰσὶ δὲ συνήθως ἀκατάληκτοι, σπανίως ἀ-
παντῶνται καὶ καταληκτικοὶ εἰς δισύλλαβον (ἐπι-
θι § 15. 3.). π. χ.

— — — — —
— — — — —

4. Συντίθεται δὲ οὐ μόνον καθαρὸς, ἤγουν ἐκ
χοριάμβων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπίμικτος λαμβάνων
ἐπὶ τέλους λογασιδικὴν ἀπόθεσιν· π. χ.

' - - - -
 ' - - - -
 ' - - - -
 ' - - - -
 ' - - - -
 ' - - - -

καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς.

5. Ἐτι δὲ, οἷτε καταληκτικοὶ καὶ οἱ ἀκατάληκτοι, καὶ αὐτοὶ οἱ λογαριδικοὶ χορίαμβοι ἔχουσι πολλάκις ἀπλὴν βάσιν, ἐνίοτε δὲ καὶ διπλὴν ὡς εἰσαγωγὴν, καὶ οὕτω γίνονται, π. χ. οἱ ἑξῆς χοριαμβικοὶ στίχοι

x - ' - - -
 x - ' - - -
 x - ' - - -
 x - ' - - -
 x - ' - - -
 x - x - ' - - -

ἐπὶ δὲ τῆς βάσεως ἰσχύουσιν καὶ ἐνταῦθ' ὅ,τι εἰπομεν § 27. 3. καὶ 67. 3· διότι ἐκ τῶν Ῥωμαίων ποιητῶν ὁ Ὀράτιος μάλιστα παρέλαβε τὸν σπονδεῖον ὡς βάσιν.

Σημ. Ἐν τῇ λυρικῇ ποιήσει, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς χορικοῖς τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν, ἀπαντῶνται οἱ χορίαμβοι

συχνά, ὅπου, πλὴν τῶν ἄλλων ἀδειῶν, ἀνταλλάσσεται ἐνέο-
τε ὁ χορίαμβος εἰς ἰαμβικὴν διποδίαν.

§ 76.

— — — —

1. Ὁ μὲν μονόμετρος χορίαμβικὸς
ἀπαντᾶται παρὰ λυρικοῖς συνημμένος μετὰ καὶ
ἄλλων ῥυθμῶν οἷον Πινδ. Ὀλ. 2.

Κίονας, ὡς ὅτε θητὸν μέγαρον.

ἀλλὰ καὶ ἐν μικροῖς λυρικοῖς ποιήμασι μετὰ ἐλα-
χίστης λογασιδικῆς καταλήξεως, ὥστε δὲν δια-
κρίνεται τοῦ Ἀδωνείου (ἐπιθι § 60. 2.) οἷον Πινδ.
Πυθ. I, ἐπὶ στίχ. 2.

— — — —

* Ἄρεος ὅπλοις

2. Πολλάκις δὲ αὗτος ὁ μετ' ἐλαχίστης λογασι-
δικῆς ἀποθέσεως χορίαμβος ἔχει προσέτι καὶ μίαν
βάσιν, ὥστε ἐξομοιοῦται πρὸς τὸν Φερεκράτειον
οἷον Πινδ. Πυθ. στίχ. 1.

x — — — —

* Ὀλβία Λακεδαίμων.

3. Ὅταν ἐπὶ τοῦ μετὰ βάσεως μονομέτρου προσ-
κελῶται ἰαμβος, ὡς λογασιδικὴ κατάληξις, τότε

προκύπτει ὁ μόνον ἐν τῇ ὑψηλοτέρᾳ Λυρικῇ χρῆσιμος χορίαμβος γλυκύνειος λεγόμενος, ὅστις διακρίνεται τοῦ δακτυλικοῦ (ἐπιθι § 67. 3.) ἄλλως τε καὶ ἐντεῦθεν, ὅτι ἡ τοῦ τελευταίου ἰάμβου θέσις πολλάκις ἀδιάφορος, οἷον

$\underline{x} - \text{'} - \text{'} - \text{'} - \text{'} - \text{'} - \text{'} - \text{'} -$

ἢ πόσιν τὸν Ἑρεχθιδᾶν.

τὰς ἠλεκτροφαεῖς αὐγὰς.

§ 77.

$\text{'} - \text{'} - \text{'} - \text{'} - \text{'} - \text{'} - \text{'} - \text{'} -$

1. Ὁ δὲ δίμετρος χορίαμβος ἀπαντᾷται κατὰ στίχον, ἐν λυρικοῖς ποιήμασιν, ἐνίοτε δὲ καὶ κατὰ δίστιχον, καὶ ὡς συστατικὸν μέρος στροφῶν κατὰ πάσας τὰς περιπτώσεις ταύτας προσλαμβάνει τὴν σπονδειακὴν βάσιν ὡς εἰσαγωγὴν, καὶ ἓνα ἰάμβον ὡς λογαοιδικὴν κατάληξιν. Ὁ δὲ δίμετρος οὗτος εὐρίσκεται παρ' Ὀρατίου πολλάκις (Asclepiadeum primum ἢ Minus) ὅρα Carm. 1. III. 30. IV. 8.

$\underline{x} - \text{'} - \text{'} - \text{'} - \text{'} - \text{'} - \text{'} - \text{'} -$

Maecenas atavis—edite regibus,

O et praesidium et dulce decus meum.

2. Παρατηρητέον δέ, ὅτι ἐν μέσῳ τούτου τοῦ

Ἀσκληπιαδείου στίχου, ἥγουν μεταξὺ τῶν δύο χοριάμενων, τηρεῖ, μάλιστα ὁ Ὀζάτιος, τὴν διαίρεσιν·

Perrupit acheronta—Herculeus labor.

3. Ὁ δὲ καταληκτ. διμετ. σπανίως ποὺ ἀπαντᾶται, οἷον Πινδ. 5'. ἐπωδ. 6·

ἀλλὰ παλαιά, γάρ.

§ 78.

— — — — —

1. Ὁ δὲ τρίμετρος χοριαβικός ἐστὶν ἐν χρήσει πολλάκις παρὰ λυρικοῖς καὶ δραματούργοις, οἷον· Αἰσχ. Ἰκετ. 59·

εἰ δὲ κυρεῖται πέλας οἰωνοπόλων.

Καὶ μετὰ βάσεως σπονδειακῆς, οἷον Σοφ. Ἀντιγ. 950·

Καὶ Ζηνὸς ταμνεύσκε γονὰς χρυσορύτους
ἔτι δὲ καὶ μεθ' ἐνὸς ἰάμβου ὡς λογαοιδικῆς τελευ-
τῆς Σοφ. Φιλοκτ. στιχ. 175·

— — — — —

χρείας ἰσταμένῳ· πῶς ποτε πῶς δύσμορος ἀντέχει·

Ὁ Ὀράτιος μετεχειρίσθη τοῦτο τὸ μέτρον πολλάκις κατὰ στίχον (Carm, I, II. 18. IV, 10.) μετὰ βάσεως σπονδειακῆς ὡς εἰσαγωγῆς καὶ ἓνα ἱαμβον εἰς λογασιδικὴν ἔξαγωγὴν (Asclepiadeum majus)

— — — — —

Nullam, Vare, sacra vite prius severis arborem
Circa mite solum Tiburis et moenia Catili.
Siccis omnia nam dura Deus proposuit: neque
Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines.

2. Εὐρίσκομεν μεταξὺ ἐκάστου χοριάμβου διαίρεσιν, τηρουμένην ἀκριδῶς παρ' Ὀρατίω, οὐχὶ δὲ καὶ παρὰ Κατύλλω.

3. Τὸ δίμετρόν ἐστιν ἐν χρήσει παρ' Ὀρατίω εἰς συνθέσεις κατὰ δίστιχον, μετὰ προηγουμένης ὡς βάσεως τροχαϊκῆς διποδίας (ἧς τὸ τέλος ἔχει πάντοτε τὴν ἀδιάφορον) καὶ ἐπομένης ἱαμβικῆς διποδίας καταλ. ὡς λογασιδικοῦ τέλους (Supphicum majus, ἢ Ἀλκαϊκὸν πέντεκαιδεκασύλλαβον).

— — — — —

Sæpe trans finem jeculo nobilis expedito.
Cultus in cædem et Lycias proriperet catervas.

Οὗτος ὁ στίχος ἔχει πάντοτε μετὰ τὴν πρώτην ἄρσιν τοῦ χοριάμβου τομὴν καὶ μετὰ τὴν δευτέραν ἄρσιν διαίρεσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

ΠΕΡΙ ΙΩΝΙΚΩΝ ΡΥΘΜΩΝ.

Α'. Ἰωνικοὶ ἀπ' ἐλάσσονος.

§ 79.

1. Ὁ Ἰωνικὸς ἀπ' ἐλάσσονός ἐστιν ἐξάχρονος, ὧν οἱ μὲν δύο πρῶτοι ἐν θέσει, οἱ δ' ἄλλοι δύο ἐν ᾄρσει κεῖνται (— — ' —). ἔστιν ἄρα τοῦ διπλασίου γένους τῶν ρυθμῶν (§. 6.), ἀναλογούσης τῆς θέσεως πρὸς τὴν ᾄρσιν ὡς 2: 4 (θέσ. 2· — — | ᾄρσ. 4· — — —). Ἡ συναίρεσις τῶν δύο βραχειῶν καὶ ἡ τῶν μακρῶν διάλυσις συμβαίνει πάνυ σπανίως.

2. Ὁ δὲ χαρακτήρ τούτου τοῦ ρυθμοῦ ἐμπαθὴς καὶ ἐκφορὸς ὧν, ἐχορησίμευε κατ' ἐξοχὴν εἰς βακχικὰ καὶ ἐρωτικὰ ᾄσματα καὶ εἰς θρηνηφδίας.

3. Μετροῦνται δὲ οἱ Ἰωνικοὶ ἀπ' ἐλάσσονος μόνον κατὰ πόδας, εἰ καὶ κατὰ κανόνα ἀνὰ δύο συνέχονται. Συντίθενται δὲ κατὰ διαφόρους μετασχηματισμούς, ποτὲ μὲν καθαροί, ποτὲ δὲ ἐπίμικτοι ἡγοῦν μεταβάλλονται εἰς τροχαϊκὴν διπο-

δία ν· ὅθεν οἱ τοιοῦτοι Ἰωνικοὶ καλοῦνται πολυσχημάτιστοι, οἷον·

— — — — —

ἀλλ' ἐπειδὴ οὕτω, τριῶν ἄρσεων συναντωμένων, προκύπτει μεγάλη ἀρρυθμία, καὶ τρίτον εἰσῆλθεν εἶδος Ἰωνικοῦ ἀπ' ἐλάσσονος, ὅπου καὶ ἡ δευτέρα τοῦ πρώτου ποδὸς εἰς Βραχεῖαν μεταβάλλεται, οἷον

— — — — —

Τὴν δὲ τοιαύτην μεταλλαγὴν ὀνομάζουσιν ἀνακλασιν τοῦ ῥυθμοῦ· ἐντεῦθεν καὶ τὸ νομα Ἰωνικοὶ στίχοι ἀνακλώμενοι· τρία λοιπὸν εἶδη Ἰωνικῶν ἀπ' ἐλάσσονος γίνονται τὰ ἑξῆς·

α'.) καθαροὶ — — — — —

β'.) πολυσχημάτιστοι — — — — —

γ'.) ἀνακλώμενοι — — — — —

4. Εἰσὶ δὲ οἱ ἀπ' ἐλάσσονος Ἰωνικοὶ τὸ πλεῖστον ἀκατάληκτοι, καί ποὺ καὶ καταληκτικοὶ εἰς τρισύλλαβον, οἷον·

— — — — —

Φιλεῖ δὲ αὗτος ὁ ῥυθμός, μετὰ τὴν δευτέραν ἐν ἄρσει μακράν, τὴν διαίρεσιν.

— — — — —

Ὁ μὲν δίμετρος ἀκατάληκτος φαίνεται συχνὰ παρ' Ἑλλήσι· καλεῖται δὲ στίχος ἀνακρεόντειος, διότι μάλιστα ἐν τοῖς ἐρωτικοῖς ᾠσμασιν Ἀνακρέοντος ἦν χρήσιμος συνήθως κατὰ τὸ ἀνακλῶμενον σχῆμα, ὅπερ ἀνταλλάσσει εἰς τὸ καθαρὸν· ἐνίοτε δὲ ἔχει ἀνάκρουσιν (— —), ἢ μονοσύλλαβον (—)· ὅθεν ὁ ἀνακλῶμενος δίμετρος λαμβάνει μορφὴν τοιαύτην·

— — — — —

Ἐντεῦθεν ἴσως ἀνεπτύχθη τὸ ἕτερον ἀνακρεοντείων στίχων εἶδος, ὅπερ ἐγνωρίσαμεν ἀνωτέρω (§ 49. 4.) ὡς ἰαμβικὸν δίμετρον καταληκτικόν·

— — — — —

Θέλω λέγειν Ἀτρείδας.

Σημειωτέον δέ, ὅτι εὐρίσκονται ᾠσματα, ἐν οἷς ἀπαντῶνται πάντα ταῦτα τὰ διάφορα ἀνακρεοντείων στίχων εἶδη ὡς ἀντιστοιχοῦντα πρὸς ἀλλήλα καὶ ἴσης ῥυθμικῆς ἀξίας· ὅρα Ἀνακρ. ὠδ. μὲ στίχ. 10 (ἔκδοσιν Mehlhorn).

- ' ~ ' ~ - ~
 ~ ~ ' ~ ' ~ - ~
 ~ ~ ' ' ~ ~ ' '
 ~ ~ ' ' ~ ~ ' '
 ~ ~ ' ~ ' ~ - ~

Στέψον με, καὶ λυρίζων
 Παρὰ σοῖς, Διόνυσε, σηκοῖς,
 Μετὰ κούρης βαθυκόλπου,
 Ῥοδίνοισι στεφανίσκοις,
 Πεπυκασμένος, χορεύσω.

Τέλος, μετεχειρίσθησαν τὸν δίμετρον ὃ τε Ἀνακρέων καὶ ἄλλοι, ποτὲ μὲν κατὰ στίχον, ποτὲ δὲ ἐν συστήμασιν.

§ 81.

~ ~ ' ' ~ ~ ' ' ~ ~ ' ' ~ ~ ' '
 ~ ~ ' ' ~ ~ ' ' ~ ~ ' ' ~ ~ ' '

1. Ὁ δὲ τετράμετρος καθαρὸς ἀκαταλήκτως ἀπαντᾷται ὡς μέρος συστήματος, οἷον Αἰσχ. Ἀγαμ. 745, 758.

Παρακλίνουσ' ἐπέκρανεν δὲ γάμον πικρὰς τελευτάς.
 Δίχα δ' ἄλλων μονόφρων εἰμὶ, τὸ γὰρ δυσσεβὲς ἔργον.

Ἐν δὲ μιᾷ τῶν ᾠδῶν Ὀρατίου (ὄρα ᾠδ. Γ'. 12) ἀπαντᾷται οὗτος, ὅπου μεθ' ἑκάστον δίστιχον ἔπεται ἐν δίμετρον ὡς κατακλείς, π. χ.

Miserarum est, neque amorī dare ludum, neque dulcē
Mala vino lavere, aut exanimari metuentes.

Patruae verbera linguae.

2. Ὁ δὲ καταληκτικὸς τετράμετρος
ὁ καὶ Γαλλισμικὸς καλούμενος (*)
ἦτο μᾶλλον ἐν χρήσει τῶν Ἑλλήνων ἢ τῶν Ῥω-
μαίων· καὶ ποτὲ μὲν καθαρὸς, ποτὲ δὲ πολυσχη-
ματίστος. Σώζεται κατὰ στίχον παρὰ Κατύλλα
Carm. LXIII, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς ἀδείας· καθότι
οὐ μόνον ἀντήλλαξε τοὺς καθαροὺς Ἰωνικοὺς εἰς
ἀνακλωμένους καὶ πολυσχηματίστους, ἀλλὰ καὶ
τὰς δύο βραχείας τοῦ πρώτου καὶ τρίτου ποδὸς συ-
νεῖπεν εἰς μακράν, καὶ ἐκ τῶν δύο μακρῶν τοῦ
Ἰωνικοῦ λύει τὴν πρώτην εἰς δύο βραχείας, κατὰ
τὸ ἐξῆς διάγραμμα·

— — — — — | — — — — —
— — — — — | — — — — —

Μετὰ δὲ τὸν δεῦτερον Ἰωνικὸν πόδα πάντοτ' εἰς-

(*) Ὀνομάζεται Γαλλιαμβικός καὶ μητρῶακός· καὶ Γαλλιαμβικός μὲν, διότι οἱ τῆς Κυβέλης ἱερεῖς Γάλλοι λεγόμενοι τῷ τοιούτῳ μέτρῳ ὕμνου τὴν τῶν θεῶν μητέρα καὶ ἐντεῦθεν μητρῶακός.

χωρεῖ διαίρεσις, καὶ πρὸ αὐτῆς, ἐπὶ τέλους τοῦ πρώ-
του ἡμιστιχίου, μακρὰ συλλαβή· π. χ. Κατύλλου
LXIII.

Super alta vectus Attis—celeri rate maria.

Phrygium ut nemus citato—cupide pede tetigit.

Adiitque opaca silvis—redimita loca deae,

Stimulatus il furenti—rabie, vagus animis,

Devolvitur acuto—sibi pondere silicis.

Ἰωνικοὶ ἀπὸ μείζονος.

§ 82.

1. Καὶ ὁ Ἰωνικὸς ἀπὸ μείζονος (— — — —) ἐστὶν
ἑξάχρονος. Ὁ δὲ λόγος τῆς τούτων τῶν χρόνων
σχέσεως ἔχει ὡς 4: 2 (ἄρσις 4· — — — — | θέσεις
2· — —). ἀντικαθίσταται δὲ πολλάκις διὰ τῆς τρο-
χαϊκῆς διποδίας, ὅπερ συμβαίνει καὶ ἐν τῷ ἀπ' ἑ-
λάσσονος Ἰωνικῷ, μάλιστα ἐν τέλει στίχου κατὰ
τὸ πολυσχημάτιστον διάγραμμα· δὲν ἐπιδέχεται
δὲ εἰμὴ μίαν κατάληξιν εἰς δισύλλαβον·

2. Οἱ ἀπὸ μείζονος Ἰωνικοὶ εἰσι σπάνιοι· ὁ δὲ ῥυθ-
μὸς ἔχει φορτικὴν τινὰ κίνησιν· διὸ καὶ δὲν ἀπαν-
τᾶται εἰς τὴν ὑψηλὴν λυρικὴν, ἀλλὰ ἐξαιρέτως
εἰς σκωπτικὰ ποιημάτων καὶ ἀναιδῆ ᾄσματα.

Σημ. Παρ' Ἑφαιστίωνι ἀναφέρονται παραδείγματα τῆς
διποδίας καταλ.

Τίς τὴν ὑδρίην ὑμῶν
ἐψόφισ' ; ἐγὼ πίνων

Ὁ Σωτάδης (ἀκμάσας κατὰ τοὺς χρόνους Πτο-
λεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου) μετεχειρίσθη τοῦτο τὸ
μέτρον, μάλιστα δὲ τὸ τετράμετρον καταληκτι-
κὸν εἰς δισύλλαβον, π. χ.

* Ἄν χρυσοφορῇς, τοῦτο τύχης ἔστιν ἔπαρμα.

Ὅθεν καλεῖται ὁ στίχος Σωτάδειος. Ὁ Πλαύτιος
καὶ ὁ Μαρτίαλος ἐποίησε χρῆσιν τούτου τοῦ μέ-
τρου μετὰ πολλὰς ἀδείας· πλὴν ὁ τελευταῖος ποῦς
ἐτηρήθη πάντοτε καθαρός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Κατὰ δίστιχον σύνθεσις.

§ 83.

Ἡ κατὰ δίστιχον σύνθεσις συνίσταται εἰς τὴν
σύναψιν δύο στίχων, τοῦ μὲν ἐκτενεστέρου, τοῦ δὲ
βραχυτέρου ὅλον τι ῥυθμικὸν συναπαρτιζόντων. Συ-

πῆθως δὲ ὡς κύριος στίχος ὁ ἑκτενέστερος προηγείται (προωδός), σπανίως δὲ πρ καὶ ἔπεται (ἐπωδός). Ἀπαντᾷται δὲ ἐν χρήσει μάλιστα παρὰ τοῖς γνωμικοῖς, ἐλεγείογραφοις, σατυρικοῖς καὶ ἐπιγραμμάτων ποιηταῖς. Μετεχειρίσθησαν δὲ τὸ δίστιχον καθόλου εἰπεῖν πρὸς σύνθεσιν τῶν κατωτέρων τῆς λυρικῆς εἰδῶν, οὐχὶ δὲ πρὸς τὴν τῆς ὑψηλῆς λυρικῆς, οἷα τῶν Δωρέων.

2. Ὡς ὑπόδειγμα τῆς κατὰ στίχον συνθέσεως παρακείσθω μάλιστα τὸ ἐλεγεῖον δίστιχον (= Ἡρωελεγεῖον), περὶ οὗ πρὸς τοῖς ἄνω εἰρημένοις (§ 61), λέγομεν τοῦτο μόνον, ὅτι τὸ δίστιχον πρέπει νὰ περαίνεται ἐνέχον μίαν τινὰ ἀπόφασιν ἀλλὰ ἀπαντῶνται οὐχὶ σπανίως δύο ἢ καὶ πλεότερα δίστιχα συναπαρτίζοντα περίοδον τινὰ πολλαχῶς διαμεμελισμένην, μάλιστα ὁ Ὀράτιος περαίνει ἐνίοτε τελείαν τινὰ ἀπόφασιν ἐν μέσῳ τοῦ στίχου καὶ ἑτέρας ἐκεῖθεν καταρξάμενος ἑξακολουθεῖ.

3. Τῶν δὲ εἰδῶν τῆς κατὰ δίστιχον συνθέσεως ποικίλων ὄντων, ὡς ἐξάγεται ἰδίως ἐκ τῶν σποράδην σωζομένων ἀποσπασμάτων τῆς ἀρχαίας ποιήσεως, ἀρκούμεθα τανῦν ἐνεγκόντες μόνον τοὺς διαφόρους τοῦ Ὀρατίου κατὰ στίχον συνδυασμούς.

— — — — —

— — — — —

Μέτρον Ἰππωνάκτειον.

Ὁ Ὀράτιος συνῆψεν ἅπαξ τροχαϊκὸν δίμετρον καταληκτικὸν κατὰ δίστιχον (ὠδ. 11, 18) ἔχον πάντοτε τομὴν κατὰ τὸν τρίτον πόδα (πενθημιμερῆ). Ὁ δὲ τροχαῖος καὶ ὁ ἱαμβος διὰ τὴν σπανίαν τῆς ἀδιαφόρου χρῆσιν ἐστὶν ἐλαφρότερα κατεσκευασμένος κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν Ἑλλήνων ἱαμβογράφων μάλιστα τοῦ Ἀρχιλόχου (ὄρα § 47, 3. 51.), ὃν ὡς ὑπογραμμὸν εἶχεν ἐπὶ τῇ κατὰ δίστιχον αὐτοῦ συνθέσει. Ἐντεῦθεν καὶ αἱ διαλύσεις παρ' αὐτῷ γίνονται σπανίως, π. χ.

Non ebur, neque aureum

Mea renidet in domo lacunar:

Non trabes Hymettiae

Premunt columnas ultima recisas

Africa; neque Attali

Ignotus heres regiam occupavi.

κ. τ. λ. κ. τ. λ.

— — — — —
— — — — —

Ἰαμβικὸς τρίμετρος ἀκατάληκτος.

Ὁ μὲν κύριος στίχος τούτου τοῦ διστίχου ἐστὶν ἰαμβικὸς τρίμετρος ἀκατάληκτος (παρὰ Λατίνοις *Jambicum Senarium quaternarium*), ὁ δὲ ἐπωδὸς ἰαμβικὸς δίμετρος ἀκατάληκτος. Ὁ μὲν ἔχει τὰς συνήθεις τομὰς (ἐπιθι § 50. 2.), ὁ δὲ οὐδεμίαν ῥητὴν τομήν. Ὁ Ἀρχίλοχος πολλὰ τῶν ποιημάτων αὐτοῦ ἔγραψε κατὰ τοῦτο τὸ μέτρον, οὗ ὑπόδειγμα προκείσθω τὸ ἐξῆς ἀπόσπασμα (κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Schneidevin, *delect. poet. iamb.* ἀριθ. 73).

ὦ Ζεῦ, πάτερ Ζεῦ, σὸν μὲν οὐρανοῦ κράτος,
σὺ δ' ἔργ' ἐπ' ἀνθρώπων ὄρας
λεωργὰ καὶ θεμιστά, σοὶ δὲ θερίων
ῥυβρις τε καὶ δίκη μέλει.

Ὁ Ὀράτιος δὲ παρέλαβε τὸ τοιοῦτον δίστιχον εἰς τὰς δέκα πρώτας ἐπωδάς αὐτοῦ π. χ. *Epod. II*:

Beatus ille, qui procul negotiis,
Ut prisca gens mortalium,
Paterna rura bobus exercet suis,
Solutus omni foenore:
Neque excitatur classico miles truci,

Neque horret iratum mare ;
Forumque vitat, et superba civium
Potentiorum limina

κ. τ. λ. κ. τ. λ.

§ 86.

— — — — —
— — — — —

Ἀρχιλόχειον πρῶτον.

Εὐρίσκομεν προσέτι ἄπαξ παρ' Ὀρατία (Carm. IV. 7.) κατὰ δίστιχον συναφὴν δακτυλικοῦ ἑξαμέτρου καταληκτικοῦ εἰς δισύλλαβον, ὡς κυρίου στίχου, μετὰ δακτυλικοῦ τριμέτρου καταληκτικοῦ εἰς συλλαβὴν ὡς ἐπωδοῦ, ἄνευ ἀνταλλαγῆς τοῦ δακτύλου εἰς σπονδεῖον· π. χ.

Diffugere nives; redeunt jam gramina campis
arboribusque comae:

Mutat terra vices; et decrescentia ripas

Flumina praefereunt:

Gratia cum Nymphis, geminisque sororibus audet

Ducere nuda choros

κ. τ. λ. κ. τ. λ.

— — — — —
— — — — — | — — — — —

Ἀρχιλόχειον δεύτερον.

Ὁ κύριος στίχος ἐστὶν πάλιν ἐν τούτῳ τῷ δι-
στίχῳ ὁ δακτυλικὸς ἑξάμετρος καταληκτικὸς εἰς
δισύλλαβον, ἀλλ' ὁ ἐπωδὸς σύγκειται ἐκ διμέτρου
ιαμβικοῦ ἀκαταλήκτου καὶ τριμέτρου δακτυλικοῦ
καταληκτικοῦ εἰς συλλαβήν. Ὁ Ὀράτιος μετεχει-
ρίσθη τοῦτο τὸ μέτρον εἰς τὴν ἐπωδὸν XIII.

Horrida tempestas Caelum contraxit; et imbres,
Nivesque deducunt Jovem: nunc mare, nunc silvae
Threicio Aquilone sonant. Rapiamus amīci
Occasionem de die: dumque virent genua,
Et decet, obducta solvatur fronte senectus.
Tu vina Torquato move consule pressa mea.

κ. τ. λ. κ. τ. λ.

Σημ. Οὗτος ὁ ἐπωδὸς φαίνεται στίχος ἀσυνάρτη-
τος· διότι τὸ ἰαμβικὸν δίμετρον κεῖται τόσον χαλαρῶς
πρὸς τὸ ἐπόμενον δακτυλικὸν τρίμετρον, ὥστε μεταξὺ χω-
ρεῖ διαίρεσις.

§ 88.

$\bar{\cup} \bar{\cup} \bar{\cup} - \bar{\cup} \bar{\cup} \bar{\cup} - \bar{\cup} \bar{\cup} \bar{\cup} \bar{\cup}$
 $\bar{\cup} \bar{\cup} \bar{\cup} - \bar{\cup} \bar{\cup} \bar{\cup} \bar{\cup} | \bar{\cup} \bar{\cup} \bar{\cup} - \bar{\cup} \bar{\cup} \bar{\cup} \bar{\cup}$

Ἀρχιλόχειον τρίτον.

Ἔτι δὲ κατὰ τὸ προκείμενον διάγραμμα εὐρίσκωμεν, ἡγουμένου ἰαμβικοῦ τριμέτρου, κατόπιν δακτυλικὸν τρίμετρον καταληκτικὸν εἰς συλλαβὴν μετὰ ἰαμβικοῦ διμέτρου ἀκαταλήκτου ἀσυναρτήτως συνημμένα. Ἐν δὲ τοιούτῳ διστίχῳ ἐνέτεινεν ὁ Ὀράτιος τὴν Ἐπωδὴν XI.

Pecti, nihil me, sicut antea, iuvat

Scribere versiculos, amore percusum gravi.

κ. τ. λ. κ. τ. λ.

Ἐν δὲ μέσῳ τοῦ ἐπωδοῦ δὲν συγχωρεῖται χασμωνδία, οὐδὲ βραχεῖα ἀντὶ μακροῦς.

§ 89.

$\bar{\cup} \bar{\cup} - \bar{\cup} \bar{\cup} - \bar{\cup} \bar{\cup} - \bar{\cup} \bar{\cup} | \bar{\cup} \bar{\cup} - \bar{\cup} \bar{\cup} - \bar{\cup} \bar{\cup}$
 $\bar{\cup} \bar{\cup} \bar{\cup} - \bar{\cup} \bar{\cup} | \bar{\cup} \bar{\cup} - \bar{\cup} \bar{\cup} - \bar{\cup} \bar{\cup}$

Ἀρχιλόχειον τέταρτον.

Ἐνταῦθα ὁ μὲν κύριος στίχος σύγκειται ἐκ τετραμέτρου δακτυλικοῦ σὺν ἐνὶ ἰθυφαλλικῷ, ἡ δὲ ἐπωδὸς ἐκ μονομέτρου τροχαϊκοῦ μετ' ἀνακρούσεως,

ἑπομένου ἰθυφαλλικοῦ. Σημειωτέον δὲ, ὅτι τὸ τε-
τράμετρον δακτυλικὸν ἔχει πάντοτε μετὰ τὴν
ἄρσιν τοῦ τρίτου ποδὸς μίαν τομὴν (τομὴν πενθυ-
μιμερῇ) καὶ ὅτι ἐκ τούτου καὶ τοῦ τροχαϊκοῦ
μονομέτρου τῇ διαιρέσει χωρίζεται τὸ ἰθυφαλλικόν·
ἔτι δὲ, ὅτι ὁ τέταρτος ποῦς τῆς δακτυλικῆς σειρᾶς
δὲν δέχεται τὸν σπονδεῖον, ἀλλ' ὁ τρίτος πολλάκις.
Κατὰ τοιοῦτον δὲ μέτρον ἐνέτεινεν ὁ Ὀράτιος
Carm. 1, 4.

Solvitur acris hiemis grata veris et Favoni ;

Srahuntque siccas machinae carinas:

Ac neque iam stabulis gaudet pecus, aut arator igni;

Nec prata canis albicant pruinis

κ. τ. λ. κ. τ. λ.

§ 90.

— — — — —
— — — — —

Πυθιαμβικὸν πρῶτον.

Ἔτι δὲ ὁ Ὀράτιος πρὸς δακτυλικὸν ἑξάμετρον
καταληκτικὸν εἰς δισύλλαβον ἐπιφέρει δίμετρον
ιαμβικὸν ἀκατάληκτον ὡς ἐπαρδὸν, οἷον ἐν Epod
XIV, XV. π.χ.

Mollis inertia cur tantam diffuderit imis

Oblivionem sensibus,

Pocula Lethaeos ut si ducentia somnos
 Arente fauce traxerim,
 Candite Maecenas, occidis saepe rogando.
 Deus, Deus nam me vetat
 Inceptos, alim promissum carmen, iambos
 ad umbilicum adducere.

§ 91.

— — — — —
 — — — — —

Πυθιαμβικὸν δεύτερον.

Ἔτι δὲ ἀπαντᾶται παρ' Ὀρατίω (Epod. XVI)
 καὶ ὁ τρίμετρος ἱαμβικὸς ἀκατάληκτος, ἡγουμένου
 δακτυλικοῦ ἑξαμέτρου π. χ.

Altera iam teritur bellis civilibus aetas,
 Suis et ipsa Roma viribus ruit.
 Quam neque finitimi valuerunt perdere Marsi,
 Minacis aut Etrusea Porsenae manus,
 Aemula nec virtus Capuae, nec Spartacus acer,
 Novisque rebus infidelis Allobrox.

κ. τ. λ. κ. τ. λ.

§ 92.

— — — — —
— — — — —

Ἀλκμάνειον (Alcmanium).

Ἐν τισι τῶν ποιημάτων Ὀρατίου (Carm. I, 7. 28. Epod. XII.) παρέλαβε τὸ κατὰ τοῦτο τὸ διάγραμμα μέτρον, ὅπερ ἦν τῆς αἰολικῆς ποιήσεως ἐν χρήσει Ἀλκμᾶνος· σύγκειται δὲ τὸ δίστιχον ἐξ ἐνὸς συνήθους δακτυλικοῦ ἑξαμέτρου, ἐπιφερομένου ὡς ἐπώδου τετραμέτρου δακτυλικοῦ καταληκτικοῦ εἰς δισύλλαβον, ἐν ᾧ ἐπὶ τοῦ τρίτου ποδὸς δὲν φαίνεται εἰμὴ ἅπαξ παρ' Ὀρατίῳ (Carm. I, 28, 2.) ὁ σπονδαῖος ἀντὶ τοῦ δακτύλου· τομὴν δὲ ῥητὴν τὸ τετράμετρον δὲν ἔχει π. χ. Carm. I, 7.

Laudabunt alii claram Rhodon, aut Mitylenen,
Aut Ephesum, bimarisque Corinthi
Moenia, vel Baccho Thebas, vel Apolline Delphos
Insignes, aut Thessala Tempe.
Sunt, quibus unum opus est, intactae Palladis urbem
Carminе perpetuo celebrare, et
Undique decerptam fronti praeponere olivam.

κ. τ. λ. κ. τ. λ.

⋮ — — — — —

⋮ — — — — — | — — — — —

Ἀσκληπιάδειον δεύτερον.

(Asclepiadeum Secundum.)

Πολλάκις δὲ ἐν χρήσει Ὀρατίου καὶ τόδε δίσ-
τιχον μέτρον, ὃ ὁ μὲν πρωτὸς ἔχει ἓνα γλυκύνειον,
ὃ δὲ ἐπόμενος κύριος στίχος, ἓνα δίμετρον χοριαμ-
βικὸν μετὰ βάσεως καὶ λογαοιδικῆς ἀποθέσεως·
ἐν μέσῳ δὲ τοῦ δευτέρου στίχου εἰσχωρεῖ πάντοτε
διαιρέσις (ἔπιθι § 77. 2). Ὁ Ὀράτιος παρέλαβε τὸ
μέτρον τοῦτο ἐν τοῖς ἑξῆς ποιήμασι· Carm. I, 13,
6· I, 3· 19· 36· III, 9· 15· 19· 24· 25· 28· IV,
1· 3· πρὸς παράδειγμα κείσθω τὸ ἑξῆς (Carm.
IV, 3).

Quem tu, Melpomene, simul

Nascentem placido iumine videris ;

Illum non labor Isthmius

Clarabit pugilem, non equus impiger

Curru ducet achaico

Victorem ; neque res bellica Deliis

Ornatum foliis ducem,

Quod regum tumidas contuderit minas,

Ostendet Capitolio.

§ 94.

— — — — —

— — — — — | — — — — —

Σαπφικὸν μεῖζον

(Sapphicum majus)

Τέλος δὲ φαίνεται παρ' Ὀρατίῳ ἅπαξ μόνον (Carm. 1, 8.) τοιαύτη τις διστίχου συναφή· ὁ μὲν προωδὸς σύγκειται ἐξ ἑνὸς δακτύλου λογασιδικοῦ μετὰ διποδίας τροχαϊκῆς ἀκαταλήκτου. Ὁ δὲ ἐπόμενος κύριος στίχος, ἐξ ἑνὸς μονομέτρου τροχαϊκοῦ ἀκαταλήκτου, ἑνὸς χοριάμβου, καὶ ἑνὸς δακτύλου λογασιδικοῦ μετὰ διμέτρου τροχαϊκοῦ ἀκαταλήκτου, ἢ ἐξ ἑνὸς μονομέτρου τροχαϊκοῦ ἀκαταλήκτου καὶ ἑνὸς διμέτρου χοριαμβικοῦ μετὰ λογασιδικῆς ἀποθέσεως. Παρατηρητέον δὲ, ὅτι τὸ τροχαϊκὸν μονόμετρον ἐν ἀρχῇ τοῦ δευτέρου στίχου ἔχει ἐν τέλει μακρὰν ἀεὶ συλλαβήν. π. χ.

Lydia, dic, per omnes

Te Deos oro, Sybarin cur properes amando

Perdere? cur apricum

Oderit Campum, patiens pulveris, atque solis?

Cur neque militaris

Inter aequales equitet, Gallica nec lupatis

Temperet ora frenis?

κ. τ. λ.

Ἐν μὲν τῷ προωδῷ εὐρίσκομεν πάντοτε μετὰ τὸν δάκτυλον διαίρεσιν· ἐν δὲ τῷ κυρίῳ στίχῳ μετὰ τὴν πρώτην ᾄρσιν τοῦ χοριάμβου, τομὴν, καὶ μετὰ τὴν δευτέραν ᾄρσιν αὐτοῦ, διαίρεσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Στροφικαὶ συνθέσεις.

§ 95.

Στ ρ ο φ ἡ μὲν καλεῖται σύστασις ὠρισμένου ἀριθμοῦ σίχων ὁμοιοειδῶν ἢ ἀνομοιοειδῶν εἰς ἀπαρτισμὸν ὅλου τινός, οὗ τὸ τέλος δηλοῦται διὰ μακρύτερου ἢ βραχυτέρου στίχου (κατακλειῖδος), ἢ καὶ ἄλλως πως (ὄρα κατωτέρω). Ἡ δὲ τοιαύτη σύνθεσις εἴτε ἀποτελεῖ μίαν στροφὴν, εἴτε πλείονας κατ' ἐπανάληψιν ὅμως τοῦ αὐτοῦ μετρικοῦ διαγράμματος, λέγεται μ ο ν ο σ τ ρ ο φ ι κ ἡ (= μονοστροφικὰ ᾄσματα· ὄρα § 24. 2)· περὶ ἧς διαλαμβάνομεν ἐν τοῖς ἐξῆς ἀκριδέστερον.

Σημ. Τὰ περὶ ἐπωδικῶν συστημάτων (δρα § 24. 2.) οἷον τὰ διθυραμβικὰ συστήματα (ἀπολελυμένα ἢ μετρικὰ ἄτακτα) παραλείπονται ἐντεῦθεν, ὡς ἀντικείμενα ἰδιαίτερας μελέτης τῶν ἤδη γεγυμνασμένων εἰς τὰ στοιχειώδη τῆς μετρικῆς.

2. Τῶν δὲ μονοστροφικῶν ᾠσμάτων ὑποδείγματα παρέχουσιν ἡμῖν οἱ Ἰώνων καὶ Αἰολέων ποιηταί, Ἀνακρέων, Σαπφώ, Ἀλκαῖος καὶ ἄλλοι· τῶν δὲ Ῥωμαίων, ὁ Κατύλλος καὶ ὁ Ὀράτιος· ἀλλὰ τὸ τέλειον τῆς στροφικῆς διαμορφώσεως παρίσταται ἐν τῇ Ἀλκαϊκῇ στροφῇ.

3. Ἐπειδὴ ἐκάστη στροφὴ πρέπει νὰ σχηματίζῃ ἁρμονικόν τι σύνολον, ἀνάγκη λοιπὸν οἱ ἐξ ὧν σύγκειται ῥυθμοὶ νὰ ἔχωσιν ὅμοιον ἢ συγγενῇ χαρακτῆρα. Διακρίνονται δὲ ἐκ τῶν ἐξ ὁμοίων συσημάτων αἱ στροφαὶ πολλάκις ἐντεῦθεν μόνον, ὅτι μετὰ ῥητόν τινα ἀριθμὸν στίχων παρίσταται ἢ κατακλείς, καί, ὅτι οἱ στίχοι δὲν συνέχονται τόσον στενῶς ὡς εἰς ἐκεῖνα τὰ συστήματα· διὸ συγχωρεῖται ἐν τέλει ἐκάστου στίχου ἡ χασμωδία καὶ ἡ ἀδιάφορος συλλαβή.

4. Τὸ τέλος δὲ στροφῆς τινος δηλοῦται πάντοτε διὰ ῥητῆς κατακλειῖδος, διαφερούσης πῶς τῶν προηγούμενων στίχων, ἀλλ' ἐστ' ὅτε καὶ διὰ τελείας στίξεως τεθειμένης συνήθως μετὰ ῥητὸν ἀριθμὸν

μόν στίχων, οἶον π. χ. ἐν τῷ ἑξῆς Ἀνακρεωντεῖα
ᾠσματι Φερεκρατείου τὸ μέτρον

⋈ — — — — —

Αἱ Μοῦσαι τὸν Ἔρωτα
δήσασαι στεφάνοισι
Τῷ Κάλλῃ παρέδωκαν.

Καὶ νῦν ἡ Κυθήρεια
Ζητεῖ, λύτρα φέρουσα,
Λύσασθαι τὸν Ἔρωτα.

Κὰν λύση δέ τις αὐτόν,
Οὐκ ἔξεισι, μενεῖ δέ.
Δουλεύειν δεδίδακται.

§ 96.

— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —

Στροφὴ Σαπφική.

Κατὰ τὸ μέτρον ταύτης τῆς στροφῆς ἐμελώδει
● Σαπφὴ (περὶ τὰ 600 π. Χ.), παρὰ Ῥωμαίοις δὲ
ὁ Ὀράτιος καὶ ὁ Κατύλλος σύγκειται δὲ ἐκ τριῶν
ὁμοιοειδῶν στίχων, ἐπιφερομένου ὡς κατακλεῖδος
καὶ τετάρτου ἀνομοιοειδοῦς ἕκαστος δὲ τῶν τριῶν
προηγουμένων συνίσταται ἐκ δακτύλου λογαοιδι-
κοῦ μετὰ διπλοῦ τροχαίου ἀκαταλήκτου, προη-

γυμμένης τροχαϊκῆς διποδίας (ἡ μονομέτρου τροχ.
ἀκαταλ.) ὡς εἰσαγωγῆς (στίχοις Σαπφικòς)
(ὄρα § 67. 2.)· ἡ δὲ κατακλείς συνίσταται ἐξ ἑνὸς
Ἀδωνίου (§ 59. 2)· π. χ.

Ποικιλόθρον', ἀθάνατ' Ἀφρόδιτα,
παῖ Δίος, δολόπλοκε, λίσσομαί σε,
μή μ' ἄσαισι μηδ' ὀνίαισι δάμνα,
πότνια, θῦμον·
ἀλλὰ τυῖδ' ἔλθ', αἵποτα κατέρωτα
τὰς ἔμας αὖδως αἰόισα πήλυς
ἔκλυες, πάτρος δὲ δόμον λίποισα
χρῦσιον ἦλθες.

κ. τ. λ.

Integer vitae, scelerisque purus
Non eget Mauris iaculis, neque arcu,
Nec venenatis grevida sagittis,
Fusce, pharetra:
Sive per Syrtes iter aestuosas,
Sive Facturus per inhospitalem
Caucasum, vel quae loca fabulosus
Lambit Hydaspes.

2. Ἐν τέλει τῆς τροχαϊκῆς διποδίας, τῆς ἀπο-
τελούσης τὴν ἐκάστου τῶν τριῶν πρώτων στίχων
εἰσαγωγὴν, δυνατόν νὰ τεθῇ κατὰ κανόνα μακρὰ
ἢ βραχεῖα συλλαβή· ἀλλ' ὁ μὲν Κατύλλος ὡστο-
πολύ, ὁ δὲ Ὀράτιος πάντοτε δέχονται τὴν μακρὰν,
δι' ἧς ὁ ῥυθμὸς ἐμβριθέστερος γίνεται.

3. Ὁ Σαπφικὸς στίχος φαίνεται παρ' Ἑλλήσιν ὅτι ἦν ἄνευ ῥητῆς τινος διαιρέσεως ἢ τομῆς· ἀλλ' ὁ Ὀράτιος ἐμβριθέστερον ἐποίησε τὸ σαπφικὸν μέτρον διὰ τῆς μετὰ τὴν ἄρσιν τοῦ δακτύλου ἀρρενικῆς τομῆς· σπανίως δέ που ἀντὶ ταύτης ἔχει τὴν θήλειαν, οἷον Carm. I, 10·

Mercuri facunde—nepos Atlantis,
Qui feros cultus—hominum recentum
Voce formasti—catus, et decorae
More palaestra.

4. Ὡς πρὸς τὴν ῥυθμικὴν ἀλληλουχίαν θεωρούμενοι τῶν σαπφικῶν στροφῶν οἱ στίχοι φαίνονται πρὸς ἀλλήλους σχεδὸν κατὰ σύστημα συνημμένοι (§ 24. 1.)· ἐπειδὴ ἐν τέλει τῶν τριῶν προτέρων στίχων δὲν εἰσχωρεῖ χασμαδία, ἢ συγχωρεῖται ἢ ἐκθλιψις, καί που καὶ ἡ λέξεως διακοπή, μάλιστα δὲ ἐπὶ τοῦ στίχου, ὅστις συνάπτεται τῷ ἐπομένῳ στίχῳ, τῇ κατακλειδί.

Φαίνεται μοι κῆνος ἴσως θεοῖσιν
ἔμμεν ὦνῆρ, ὅστις ἐναντίος τοι
ἰσδάνει, καὶ πλασίον ἀδὺ φωνεῖ-
σας ὑπακούει

Καὶ γελαίσας ἡμέρην· τὸ μοι ἄμμαν
καρδίαν ἐν στάθεσιν ἐπτόασεν·
ὥς γὰρ εἶδω, βροχέως μὲ φωνᾶς
οὐδὲν ἔτ' ἔκει,

ἀλλὰ καμ μὲν γλῶσσα φέαγε, λεπτόν δ'
αὐτίκα χρῶ πῦρ ὑποδεδρόμακεν,
ὀππάτεσι δ' οὐδὲν ὄρημ', ἐπιβρό-
μεισι δ' ἄκουαι.

Οὕτω παρ' Ὀρατίου Carm. 1, 2 19. 25, καὶ ἀλ-
λαχοῦ, οἶον·

Labitur ripa, Iove non probante, u-
xorius annis.

καὶ,

Thracio bacchante magis sub inter-
lunia vento.

Ἐν τέλει δὲ τῶν τριῶν προτέρων στίχων εὐρί-
σκομένῃ καὶ λέξεις ὧν ἡ σημασία συνέχεται
στενὰ τῇ τοῦ ἐπομένου στίχου λέξει, οἶον προθέ-
σεις, σύνδεσμοι, ἄρθρα, ὅπερ δηλαῖ, καθὼς καὶ ἡ
χασμωδίας ἑλλειψις, τὴν ἀλληλεσχίαν τούτων τῶν
στίχων.

5. Ἀρμόδιος δὲ τὰ μάλιστα φαίνεται ὁ σαπ-
φικὸς στίχος εἰς ἔμφασιν πραῦπαθῶν συναισθη-
μάτων. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ μέτρῳ ἐποίησεν ὁ Ὀράτιος
τὰ ἑξῆς τῶν ποιημάτων, Carm II, 2· 4· 6· 8· 10·
16. Carm. III, 8· 11· 14· 18· 20· 22· 27. Carm. IV,
2· 6. Ὁ δὲ Κατύλλος, Carm. XI καὶ LI.

— — — — — — — — — —
 — — — — — — — — — —
 — — — — — — — — — —
 — — — — — — — — — —

Στροφή Ἀλκαϊκή.

1. Αὕτη δὲ ἡ τῷ ἀρχαίῳ μελοποιοῦ τῆς Λέσβου ἐπώνυμος στροφή συλλαμβάνει τέσσαρας στίχους, ὧν ἑπαρχοὶ οἱ δύο πρότεροι ἐνδεκασύλλαβοι ἀλκαϊκοὶ λέγονται (ἐπιθι 67. 4), σύγκειται δὲ ἐκάτερος ἐνὶ δακτύλῳ μετὰ διπλοῦ τροχαίου καταληκτικοῦ (ἤγουν δακτύλῳ λογασιδικῷ), προηγμένης ἐν εἴδει εἰσαγωγῆς μιᾶς τροχαϊκῆς διποδίας (μονομέτρ. τροχ. ἀκαταλ.) μετ' ἀνακρούσεως, ὁ δὲ τρίτος στίχος, ἐνὶ διμέτρῳ τροχαϊκῷ ἀκαταλήκτῳ μετ' ἀνακρούσεως· ὁ δὲ τέταρτος, δακτύλῳ λογασιδικῷ μετὰ διπλοῦ τροχαίου ἀκαταλήκτου οἶον Ἀλκ. ἀποσπασμ.

Οὐ χρὴ κακοῖσιν θυμὸν ἐπιτρέπειν·

Προκόψομεν γὰρ οὐδὲν ἀσάμενοι,

Ἦ βύκχι φάρμακον δ' ἄριστον

Οἶνον ἐνειαμένοις μεθύσθην.

Ὁ Ὀράτιος ἐποίησε πολλὰ κατὰ ταύτην τὴν στροφήν, οἶον Carm. III, 6·

Delicta maiorum immeritus lues,
Romane, donec Tempia refeceris,
Aedesque labentes Deorum, et
Foeda nigro simulacra fumo.
Dîs te minorem quod geris, imperas:
Hinc omne principium, huc refer exitum.
Dî multa neglecti dederunt
Hesperiae mala luctuosae.

2. Συνήθως μὲν οἱ δύο πρότεροι στίχοι μετὰ
τὴν τροχαϊκὴν διποδίαν ἐνέχουσι τομήν·

Οὐ χρὴ κακοῖσιν θυμὸν ἐπιτρέπειν.
ἕι μὲν ὁ Ζεὺς, ἐκ δ' ὀρανῶ μέγας.

3. Χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων ἐνίοτε οἱ δύο προηγούμενοι στίχοι διὰ τῆς ἀδιαφόρου συλλαβῆς ἢ διὰ χασμωδίας. Ὁ δὲ τρίτος καὶ τέταρτος φαίνονται στενωτέρῳ πως συνημμένοι ὅθεν δύναται ἢ ἐν τέλει τοῦ τρίτου στίχου λέξις νὰ πάθῃ ἑκθλιψιν, οἶον·

Αἰδῶς κε σ' οὐ κατεῖχεν ὄππατ',
ἀλλ' ἔλεγες περὶ τῷ δικαίῳ·

4. Διὰ μὲν τῆς τοῦ ῥυθμοῦ ποικιλίας καὶ τῆς πάντων τῶν μερῶν συμμετρίας ἢ ἀλκαϊκῇ στροφῇ δεικνύει πολλὴν τελειότητα. Ὅθεν καθόλου εἰπεῖν προσφυῆς ἐστὶν εἰς ἔμφασιν ἐμβριθῶν καὶ ὑψηλῶν συναισθημάτων. Ὁ Ὀράτιος ἐποίησε κατὰ ταύτην τὴν στροφὴν τὰ ἐξῆς· Carm. I, 9· 16· 17· 26· 27·

29· 31· 34· 35· 37. Carm. II, 1· 3· 5· 7· 9· 11·
 13· 14· 15· 17· 19· 20· Carm. III, 1· 2· 3· 4· 5·
 6· 17· 21· 23· 26· 29· Carm. IV, 4· 9· 14· 15·

§ 98.

$\underline{x} - \acute{\cup} \cup \cup - | \acute{\cup} \cup \cup - \cup \underline{\cup}$
 $\underline{x} - \acute{\cup} \cup \cup - | \acute{\cup} \cup \cup - \cup \underline{\cup}$
 $\underline{x} - \acute{\cup} \cup \cup - | \acute{\cup} \cup \cup - \cup \underline{\cup}$
 $\underline{x} - \acute{\cup} \cup \cup - \cup \underline{\cup}$

Ἀσκληπιάδειον τρίτον.
 (Asclepiadeum tertium).

Ἐτερον δὲ στροφικὸν μέτρον πολὺ ἐν χρήσει
 Ὅρατίου ἔστι τὸ καλούμενον asclepiadeum tertium,
 οὗ οἱ τρεῖς πρότεροι στίχοι σύγκεινται ἐκ διμέτρου
 χοριαμβικοῦ μετὰ βάσεως καὶ λογασιδικοῦ ἰαμ-
 δικοῦ τέλους (versus Asclepiadei primi), ἔχοντες ἐν
 μέσῳ πάντοτε τὴν διαίρεσιν (ἐπιθ. § 77.)· ἡ δὲ κα-
 τακλείς σχηματίζεται ἐξ ἐνὸς γλυκωνείου· π. χ.
 Carm. IV, 12·

Iam veris comites, quae mare temperant,
 Impellunt animae lintea Thraciae :
 Iam nec prata rigent, nec fluvii strepunt
 Hiberna nive Turgidi.
 Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,

Infelix avis et Cecrepiae domus
Aeternum opprobrium, quod male barbaras
Regum est ultra libidines.

Ὁ Ὀράτιος ἐποίησεν ἐν τούτῳ τῷ μέτρῳ τῶν
ποιημάτων αὐτοῦ τὰ ἐξῆς· Carm. I, 6· 15· 24· 33·
Carm. II, 12. Carm. III, 10· 16. Carm. IV, 5· 12.

§ 99.

$\underline{x} - \acute{\cup} \cup - | \acute{\cup} \cup \cup - \cup \cup$
 $\underline{x} - \acute{\cup} \cup \cup - | \acute{\cup} \cup \cup - \cup \cup$
 $\underline{x} - \acute{\cup} \cup \cup - \cup$
 $\underline{x} - \acute{\cup} \cup \cup - \cup \cup$

Ἀσκληπιάδειον τέταρτον.
(Asclepiadeum quartum).

Ὀλίγον παραλλάσει τοῦ προηγουμένου μέτρου
τοῦτο τὸ λεγόμενον Metrum Asclepiadeum quartum.
διότι μόνον ὁ τρίτος στίχος ἐστὶ Φερεκράτειος, ἡ δὲ
βάσις ὡσαύτως σπονδιακή· Carm. III, 13·

O fons Bandusiae, splendidior vitro,
Dulci digne mero, non sine floribus
Cras donaberis hoedo.
Cui frons turgida cornibus
Primis, et venerem, et proelia destinat;
Frustra: nam gelidos inficiet tibi

Rubro sanguine rivos.

Lascivi suboles gregis.

Κατὰ δὲ ταύτην τὴν στροφὴν ἐποίησεν ὁ Ὀράτιος,

Carm. I, 5· 14· 21· 23. Carm. III, 7· 13. Carm. IV, 13.

ΜΕΤΡΙΚΟΝ

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑΡΙΟΝ.

I. ΚΑΤΑ ΣΤΙΧΟΝ ΣΥΝΘΕΣΙΣ.

ΤΡΟΧΑΙΚΟΙ ΡΥΘΜΟΙ.

Τετράμετροι Τροχαϊκοί.

(Ὅρα § 37.)

1) Ἀρχιλόχου ἀπόσπασμα.

Χρημάτων ἄελπτον οὐδέν ἐστιν οὐδ' ἀπώμοτον,
15 οὐδὲ θαυμάσιον· ἐπειδὴ Ζεὺς πατὴρ Ὀλυμπίων
ἐκ μεσημβρίας ἔθηκε νύκτ' ἀποκρύψας φάος
Ἑλλίου λάμποντος· ὑγρὸν δ' ἦλθ' ἐπ' ἀνθρώπους δέος.
ἐκ δὲ τοῦ κᾶπιστα πιστὰ κᾶπίελπτα γίνεται
ἀνδράσιν· μηδεὶς ἔθ' ὑμῶν εἰσορῶν θαυμαζέτω,
20 μηδ' ἔν' ἂν δελφῖσι θῆρες ἀνταμείψωνται νομόν
ἐνάλιον καὶ σφιν θαλάσσης ἠχέεντα κύματα
φίλτερ' ἠπείρου γένηται, τοῖσι δ' ἡλύγιον ὄρος.

2) Ἐκ τῶν Περσῶν Αἰσχύλου.

(Στιχ. 155—175.)

Χορός.

ὦ βαθυζώνων ἄνασσα Περσίδων ὑπερτάτη,
μῆτερ ἢ Ξέρξου γεραιὰ, χαῖρε, Δαρείου γύναι,

Θεοῦ μὲν εὐνάτειρα Περσῶν, Θεοῦ δὲ καὶ μήτηρ ἔφης,
εἴ τι μὴ δαίμων παλαιὸς νῦν μεθέστηκε στρατῶ.

* Α τ ο σ σ α.

- 5 ταῦτα δὴ λιποῦσ' ἱκάνω χρυσεοστόλμους δόμους,
καὶ τὸ Δαρείου τε κἄμὸν κοινὸν εὐνατήριον.
καὶ μὲ καρδίαν ἀμύσσει φροντίς· ἐς δ' ὑμᾶς ἐρῶ
μῦθον, οὐδαμῶς ἐμαντῆς οὐσ' ἀδείμαντος, φίλοι,
μὴ μέγας πλοῦτος κονίσας οὐδας ἀντρέψῃ ποδὶ
10 ὄλβον, ὃν Δαρεῖος ἦρεν οὐκ ἄνευ Θεῶν τινός.
ταῦτά μοι διπλῇ μέριμν' ἄφραστός ἐστιν ἐν φρεσὶ,
μήτε χρημάτων ἀνάνδρων πλήθος ἐν τιμῇ σέβειν,
μήτ' ἀχρημάτοισι λάμπειν φῶς, ὅσον σθένος πάρα.
ἔξι γὰρ πλοῦτός γ' ἀμεμφής, ἀμφὶ δ' ὀφθαλμοῖς φόβος.
15 ὄμμα γὰρ δόμων νομίζω δεσπότου παρουσίαν.
πρὸς τὰδ' ὥς οὕτως ἐχόντων τῶνδε, σύμβουλοι λόγου
τοῦδέ μοι γένεσθε, Πέρσαι, γηραλέα πιστώματα.
πάντα γὰρ τὰ κέδν' ἐν ὑμῖν ἐστί μοι βουλευματα.

Χ ο ρ ό ς.

- εὐ τόδ' ἴσθι, γῆς ἄνασσα τῆςδε, μή σε δις φράσαι
20 μήτ' ἔπος μήτ' ἔργον ὧν ἂν δύναμις ἡγεῖσθαι θέλῃ.
εὐμενεῖς γὰρ ὄντας ἡμᾶς τῶνδε συμβούλους καλεῖς.

3) Ἐκ τῶν Περσῶν Αἰσχύλου.

(Στίχ. 703—759)

Δ α ρ ε ῖ ο ς.

Ἄλλ' ἐπεὶ δέος παλαιὸν σοὶ φρενῶν ἀνθίσταται,
τῶν ἐμῶν λέκτρων γεραιὰ ξύννομ' εὐγενές γύναι,

κλαυμάτων λήξασα τῶνδε καὶ γῶν σαφές τί μοι
 25 λέξον. ἀνθρώπεια δ' ἄν τοι πῆματ' ἂν τύχοι βροτοῖς·
 πολλὰ μὲν γὰρ ἐκ θαλάσσης, πολλὰ δ' ἐκ χέρσου κακὰ
 γίγνεται θνητοῖς, ὁ μᾶσσων βίοςτος ἦν ταθῇ πρόσω.

Ἄ τ ο σ σ α.

ὦ βροτῶν πάντων ὑπερσχὼν ὄλβον εὐτυχεῖ πότμῳ,
 ὥς ἔως ἔλευσσεῖς αὐγὰς ἡλίου, ζηλωτὸς ὦν
 30 βίοτον εὐαίωνα Πέρσαις ὥς θεὸς διήγαγες·
 νῦν τέ σε ζηλῶ θανόντα, πρὶν κακῶν ἰδεῖν βάθος·
 πάντα γὰρ, Δαρεῖ, ἀκούσει μῦθον ἐν βραχεῖ λόγῳ.
 διαπεπόρθηται τὰ Περσῶν πράγμαθ' ὥς εἰπεῖν ἔπος.

Δ α ρ ε ῖ ο ς.

τίνι τρόπῳ; λοιμοῦ τις ἦλθε σκηπτὸς, ἢ στάσις πόλει;

Ἄ τ ο σ σ α.

οὐδαμῶς ἄλλ' ἀμφ' Ἀθήναις πᾶς διέφθαρται στρατός.

Δ α ρ ε ῖ ο ς.

τίς δ' ἐμῶν ἐκέισε παίδων ἐστρατηλάτει, φράσον.

Ἄ τ ο σ σ α.

Θούριος Ξέρξης, κενώσας πᾶσαν ἡπείρου πλάκα.

Δ α ρ ε ῖ ο ς.

πεζὸς ἢ ναύτης δὲ πείραν τήνδ' ἐμώρανεν τάλας;

Ἄ τ ο σ σ α.

ὦ ἀμφότερα διπλοῦν μέτωπον ἦν δυοῖν στρατευμάτοιιν.

Δ α ρ ε ῖ ο ς.

πῶς δὲ καὶ στρατὸς τοσὸςδε πεζὸς ἤνυσεν περᾶν;

Ἄ τ ο σ σ α.

μηχαναῖς ἔξευξεν Ἑλλης πορθμὸν, ὥστ' ἔχειν πόρον.

Δ α ρ ε ῖ ο ς.

καὶ τόδ' ἐξέπραξεν, ὥστε Βόσπορον κλῆσαι μέγαν;

Ἄ τ ο σ σ α.

ὣδ' ἔχει, γνώμης δέ πού τις δαιμόνων ξυνήψατο.

Δ α ρ ε ῖ ο ς.

10 φεῦ μέγας τις ἦλθε δαίμων, ὥστε μὴ φρονεῖν καλῶς.

Ἄ τ ο σ σ α.

ὥς ἰδεῖν τέλος πάρεστιν οἶον ἤνυσεν κακόν.

Δ α ρ ε ῖ ο ς.

καὶ τί δὴ πράξασιν αὐτοῖς ὣδ' ἐπιστενάζετε;

Ἄ τ ο σ σ α.

ναυτικὸς στρατὸς κακωθεὶς πεζὸν ὤλεσε στράτόν.

Δ α ρ ε ῖ ο ς.

ᾧδε παμπήδην δὲ λαὸς πᾶς κατέφθαρται δορί;

Ἄ τ ο σ σ α.

15 πρὸς τὰδ' ὥς Σούσων μὲν ἄστνυ πᾶν κεναγδρίαν στένει;

Δ α ρ ε ῖ ο ς.

ὦ πόποι κεννῆς ἀρωγῆς κάπικουρίας στρατοῦ.

Ἄ τ ο σ σ α.

Βακτρίων δ' ἔρρει πανώλης δῆμος, οὐδέ τις γέρων.

Δ α ρ ε ῖ ο ς.

ὦ μέλεος, οἶαν ἄρ' ἤβην ξυμμάχων ἀπώλεσε.

Ἄ τ ο σ σ α.

μονάδα δὲ Ξέρξην ἔρημόν φασιν οὐ πολλῶν μέτα —

Δ α ρ ε ῖ ο ς.

20 πῶς τε δὴ καὶ ποῖ τελευτᾶν; ἔστι τίς σωτηρία;

Ἄ τ ο σ σ α.

ἄσμενον μολεῖν γέφυραν ἐν δυοῖν ζευκτηρίαν.

Δ α ρ ε ῖ ο ς.

καὶ πρὸς ἡπειρον σεσῶσθαι τήνδε, τοῦτ' ἐτήτυμον;

Ἄ τ ο σ σ α.

ναί· λόγος κρατεῖ σαφηνῆς τοῦτο κοῦκ ἐνι στάσις.

Δ α ρ ε ῖ ο ς.

φεῦ, ταχεῖά γ' ἦλθε χρησμῶν πρᾶξις, ἐς δὲ παῖδ' ἐμὸν

Ζεὺς ἐπέσκηψεν τελευτὴν θρασφάτων· ἐγὼ δέ που

διὰ μακροῦ χρόνου τάδ' ἠὔχουν ἐκτελευτήσειν θεούς·

5 ἀλλ' ὅταν σπεύδῃ τις αὐτὸς, χῶ θεὸς ξυνάπτεται.

νῦν κακῶν ἔοικε πηγὴ πᾶσιν εὐρῆσθαι φίλοις.

παῖς δ' ἐμὸς τάδ' οὐ κατειδὼς ἤνυσεν νέφ' θράσει,
 ὅστις Ἑλλήσποντον ἱρὸν δοῦλον ὥς δεσμώμασιν
 ἤλπισε σχήσειν ῥέοντα, Βόσπορον ῥόον θεοῦ.

- 10 καὶ πόρον μετερρύθμιζε, καὶ πέδαις σφυρηλάτοις
 περιβαλὼν πολλὴν κέλευθον ἤνυσεν πολλῷ στρατῷ,
 θνητὸς ὢν θεῶν δὲ πάντων ᾧετ', οὐκ εὐβουλία,
 καὶ Ποσειδῶνος κρατήσειν. πῶς τάδ' οὐ νόσος φρενῶν
 εἶχε παῖδ' ἐμόν; δέδοικα, μὴ πολὺς πλούτου πόρος
 15 οὐμὸς ἀνθρώποις γένηται τοῦ φθύσαντος ἀρπαγῆ.

Ἀ τ ο σ σ α .

ταῦτα τοῖς κακοῖς ὁμιλῶν ἀνδράσιν διδάσκεται
 Δούριος Ξέρξης· λέγουσι δ', ὡς σὺ μὲν μέγαν τέκνοισι
 πλούτον ἐκτήσω ξὺν αἰχμῇ, τὸν δ' ἀνανδρίας ὑπο
 ἔνδον αἰχμάζειν, πατρῶον δ' ὄλβον οὐδὲν αὐξάνειν.

- 20 τοιάδ' ἐξ ἀνδρῶν ὀνειδῆ πολλάκις κλύων κακῶν
 τήνδ' ἐβούλευσεν κέλευθον καὶ στρατεύμ' ἐφ' Ἑλλάδα.

4) Ἐκ τοῦ Οἰδίποδος ἐπὶ Κολωνῷ Σοφοκλέους.

(στίχ. 887—890.)

Θ η σ ε υ ξ .

Τίς ποθ' ἡ βοή; τί τοῦργον; ἐκ τίνος φόβου ποτέ
 βουθυτοῦντά μ' ἀμφὶ βωμὸν ἔσχετ' ἐναλίω θεῷ,
 τοῦδ' ἐπιστάτῃ Κολωνοῦ; λέξαθ', ὡς εἰδῶ τὸ πᾶν,

- 25 οὐ χάριν δεῦρ' ἦξα θᾶσσον ἢ καθ' ἡδονὴν ποδὸς.

5) Ἐκ τοῦ Φιλοκτήτου Σοφοκλέους.

(στίχ. 1402—1408.)

Νεοπτόλεμος. Φιλοκτήτης.

Ν. Εἰ δοκεῖ, στείχωμεν. Φ. ὦ γενναῖον εἰρηκῶς ἔπος.

Ν. ἀντέρειδε νῦν βάσιν σήν. Φ. εἰς ὅσον γ' ἐγὼ σθένω.

Ν. αἰτίαν δὲ πῶς Ἀχαιῶν φεύξομαι; Φ. μὴ φροντίσῃς.

Ν. τί γάρ, ἐὰν πορθῶσι χώραν τὴν ἐμήν; Φ. ἐγὼ παρὼν

30 Ν. τίνα προσωφέλῃσιν ἔρξεις; Φ. βέλεσι τοῖς Ἡρακλέους

Ν. Πῶς λέγεις; Φ. εἶρξω πελάζειν σῆς πάτρας. Ν. ἀλλ'

εἴ(σὺ) δρᾷς ταῦθ' ὥσπερ αὐδᾷς, σείχε προσκύσας χθόνα.

6) Ἐκ τῆς ἐν Αὐλίδι Ἰφικενείας Εὐριπίδου.

(στίχ. 322—404.)

Μενέλαος. Ἀγαμέμνων.

ΜΕ. Τήνδ' ὁρᾷς δέλτον, κακίστων γραμμάτων ὑπηρέτιν;

ΑΓ. εἰσορῶ. καὶ πρῶτα ταύτην σῶν ἀπάλλαξον χερῶν.

ΜΕ. οὐ, πρὶν ἂν δείξω γε Δαναοῖς πᾶσι τὰγγεγραμμένα.

ΑΓ. ἦ γὰρ οἶσθ' ἂ μὴ σε καιρὸς εἰδέναι, σήμαντρ' ἀνείς;

ΜΕ. ὥστε σ' ἀλγῦναί γ', ἀνοίξας ἂ σὺ κάκ' εἰργάσω
λάθρα.5 ΑΓ. ποῦ δὲ κᾶλαβές νιν; ὦ θεοί, σῆς ἀναισχύντου
φρενός.ΜΕ. προσδοκῶν σὴν παῖδ' ἀπ' Ἀργούς εἰ στράτευμ' ἀ-
φίξεται.

ΑΓ. τί δέ σε τὰμὰ δεῖ φυλάσσειν; οὐκ ἀναισχύντου τόδε;

ΜΕ. ὅτι τὸ βούλεσθαι μ' ἐκνίξε· σὸς δὲ δοῦλος οὐκ ἔφυγ·

ΑΓ. οὐχὶ δεινά· τὸν ἐμὸν οἰκεῖν οἶκον οὐκ ἐάσομαι·

10 ΜΕ. πλάγια γὰρ φρονεῖς· τὰ μὲν νῦν, τὰ δὲ πάλαι, τὰ
δ' αὐτίκα.

ΑΓ. ἐκκεκόμψευσαι· πονηρὸν γλῶσσ' ἐπίφθονον σοφή·

ΜΕ. νοῦς δέ γ' οὐ βέβαιος ἄδικον κτῆμα, κοῦ σαφές
φίλοις.

βούλομαι δέ σ' ἐξελέγξαι, καὶ σὺ μήτ' ὀργῆς ὑπο
ἀποτρέπου τάληθές. οὐ τοι καταινῶ λίαν σ' ἐγώ.

15 οἶσθ', ὅτ' ἐσπούδαζες ἄρχειν Δαναΐδαις πρὸς Ἴλιον,
τῷ δοκεῖν μὲν οὐχὶ χρήζων, τῷ δὲ βούλεσθαι, θέλων,
ὥς ταπεινὸς ἦς, ἀπάσης δεξιᾶς προσθιγγάνων,
καὶ θύρας ἔχων ἀκλείστους τῷ θέλονται δημοτῶν,
καὶ διδοὺς πρόσρησιν ἐξῆς πᾶσι, κεῖ μή τις θέλοι,

20 τοῖς τρόποις ζητῶν πρίασθαι τὸ φιλότιμον ἐκ μέσου·
κατ' ἐπεὶ κατέσχευς ἀρχὰς, μεταβαλὼν ἄλλους τρόπους,
τοῖς φίλοισιν οὐκ ἔτ' ἦσθα τοῖς πρὶν, ὥς πρόσθεν, φίλος,
δυσπρόσιτος, ἔσω τε κλείθρων σπάνιος· ἄνδρα δ' οὐ
χρεῶν

τὸν ἀγαθόν, πράσσοντα μεγάλα, τοὺς τρόπους μεθιστάναι,

25 ἀλλὰ καὶ βέβαιον εἶναι τότε μάλιστα τοῖς φίλοις,
ἡνίκ' ὠφελεῖν μάλιστα δυνατὸς ἐστὶν εὐτυχῶν.

ταῦτα μὲν σε πρῶτ' ἐπῆλθον, ἵνα σε πρῶθ' εὕρω κακόν.

ὥς δ' ἐς Αὔλιν ἦλθες αὖθις, χῶ πανελλήνων στρατὸς,

οὐδὲν ἦσθ', ἀλλ' ἐξεπλήσσου τῇ τύχῃ τῇ τῶν θεῶν,

30 οὐρίας πομπῆς σπανίζων. Δαναΐδαι δ' ἀφιέναι

ναῦς διηγγελλόν, μάτην δὲ μὴ πονεῖν ἐν Αὐλίδι.

ὥς δ' ἄνολβον εἶχες ὄμμα, σύγχυσίν τε, μὴ νεῶν

χιλίων ἄρχων, Πριάμου τε πεδλίον ἐμπλήσας δορὸς,

καμὲ παρεκάλεις, τί δράσω· τίνα δὲ πόρον εὕρω ποθέν;

35 ὥστε μὴ στερέντα σ' ἀρχᾶς, ἀπολέσαι καλὸν κλέος.

- κατ' ἐπεὶ Κάλχας ἐν ἱεροῖς εἶπε σὴν θῦσαι κόρην
 Ἀρτέμιδι, καὶ πλοῦν ἔσεσθαι Δαναΐδαις, ἥσθεις φρένας,
 ἄσμενος θῦσειν ὑπέστης παῖδα· καὶ πέμπεις ἐκὼν
 (οὐ βίᾳ, μὴ τοῦτο λέξης) σὴ δάμαρτι, παῖδα σὴν
 40 δεῦρ' ἀποστέλλειν, Ἀχιλλεῖ πρόφασιν ὥς γαμουμένην.
 κατ' ὑποστρέψας, λέλῃσαι μεταβαλὼν ἄλλας γραφάς,
 ὥς φονεὺς οὐκέτι θυγατρὸς σῆς ἔσει μάλιστά γε.
 οὗτος αὐτὸς ἐστὶν αἰθὴρ, ὃς τάδ' ἤκουσεν σέθεν.
 μυρίοι δέ τοι πεπόνθασ' αὐτὸ πρὸς τὰ πράγματα,
 ἐκπονοῦσ' ἔχοντες· εἶτα δ' ἐξεχώρησαν κακῶς·
 τὰ μὲν ὑπὸ γνώμας πολιτῶν ἀσυνέτου, τὰ δ' ἐνδίκως,
 ἀδύνατοι γεγῶτες αὐτοὶ διαφυλάξασθαι πόλιν.
 Ἑλλάδος μάλιστ' ἔγωγε τῆς τάλαιπώρου στένω,
 5 ἡ θέλουσα δρᾶν τι κεδνὸν βαρβάρους, τοὺς οὐδένας
 καταγελῶντας ἐξανήσει διὰ σέ, καὶ τὴν σὴν κόρην.
 μηδέν' ἂν χρέους ἕκατι προστάτην θείμην χθονὸς,
 μήδ' ὅπλων ἄρχοντα. νοῦν χρή τὸν στρατηλάτην ἔχειν
 πόλεος. ὥς ἄρχων ἀνὴρ πᾶς, ξύνεσιν ἦν ἔχων τύχην.
 10 ΑΓ. βούλομαι σ' εἰπεῖν κακῶς εὖ, βραχέα, μὴ λίαν ἄνω
 βλέφαρα πρὸς τὰ ναιδὲς ἀγαγών, ἀλλὰ σωφρονεστέρως
 ὥς ἀδελφὸν ὄντ'. Ἀνὴρ γὰρ χρηστὸς αἰδεῖσθαι φιλεῖ.
 εἰπέ μοι, τί δεινὰ φύσῃς, αἵματηρὸν ὄμμ' ἔχων;
 τίς ἀδικεῖ σε; τοῦ κέχρησαι; λέκτρα χρήσ' ἐρᾶς λαβεῖν;
 15 οὐκ ἔχοιμ' ἂν σοι παρασχεῖν· ὦν γὰρ ἐκθήσω, κακῶς
 ἦρχες. εἰτ' ἐγὼ δίκην δῶ σῶν κακῶν, ὃ μὴ σφαλεῖς;
 ἢ δάκνει σε τὸ φιλότιμον τοῦμόν; ἀλλ' ἐν ἀγκάλαις
 εὐπρεπῇ γυναῖκα χρήξεις, τὸ λελογισμένον παρεῖς,
 καὶ τὸ καλόν, ἔχειν; πονηροῦ φωτὸς ἡδοναὶ κακαί.
 20 εἰ δ' ἐγὼ, γνοὺς πρόσθεν οὐκ εὖ, μετετέθην εὐβουλία,
 μαίνομαι; σὺ μᾶλλον, ὅστις ἀπολέσας κακὸν λέχος,
 ἀναλαβεῖν θέλεις, θεοῦ σοι τὴν τύχην διδόντος εὖ.

ὤμοσαν τὸν Τυνδάρειον ὄρκον οἱ κακόφρονες
 φιλόγαμοι μνηστῆρες· ἡ δέ γ' ἐλπίς, οἶμαι μὲν, θεὸς
 25 κάξέπραξεν αὐτὸ μάλλον, ἢ σὺ, καὶ τὸ σὸν σθένος·
 οὓς λαβὼν στράτευέ γ', ὄρμα· μωρίαν δ' εἴσει φρενῶν.
 οὐ γὰρ ἀσύνετον τὸ θεῖον, ἀλλ' ἔχει συνίεναι
 τοὺς κακῶς παγέντας ὄρκους, καὶ κατηναγκασμένους.
 τὰ μὰ δ' οὐκ ἀποκτενῶ ἡγὼ τέκνα. καὶ τὸ σὸν μὲν εὖ
 30 παρὰ δίκης ἔσται, κακίστης εὐνίδος τιμωρία·
 ἐμὲ δὲ συντήξουσιν νύκτες, ἡμέραι τε δακρύοις,
 ὄνομα δρῶντα, κοῦ δίκαια, παῖδας, οὓς ἐγεινάμην·
 ταῦτά σοι βραχέα λέλεκται, καὶ σαφῆ, καὶ ῥάδια.
 εἰ δὲ μὴ βούλει φρονεῖν σὺ, τὰ μ' ἐγὼ θήσω καλῶς.

7) Ἐκ τῶν Νεφελῶν Ἀριττοφάνους.

(στίχ. 575—626.)

Χ ο ρ ό ς.

35 ὦ σοφώτατοι θεαταί, δεῦρο τὸν νοῦν πρόσχετε.
 Ἡδίκημένοι γὰρ ὑμῖν μεμφόμεσθ' ἐναντίον.
 πλείστα γὰρ θεῶν ἀπάντων ὠφελούσαις τὴν πόλιν,
 δαιμόνων ἡμῖν μόναις οὐ θύετ' οὐδὲ σπένδετε,
 αἵτινες τηροῦμεν ὑμᾶς. Ἦν γὰρ ἢ τις ἔξοδος
 40 μηδενὶ ξὺν ἡμῖν, τότε ἢ βροντῶμεν ἢ ψακάζομεν.
 Εἰτα τὸν θεοῖσιν ἐχθρὸν βυρσοδέψην Παφλαγόνα
 ἡνίχ' ἡρεῖσθε στρατηγὸν, τὰς ὀφρῦς ξυνήγομεν,
 κάποιοῦμεν δεινά· βροντῇ δ' ἐρράγη δι' ἀστραπῆς
 ἡ σελήνη δ' ἐξέλειπε τὰς ὁδοὺς· ὁ δ' ἥλιος
 5 τὴν θρυαλλίδ' εἰς ἑαυτὸν εὐθέως ξυγελκύσας

οὐ φανεῖν ἔφασκεν ὑμῖν, εἰ στρατηγήσει Κλέων.
 Ἄλλ' ὅμως εἴλεσθε τοῦτον. Φασὶ γὰρ δυσβουλίαν
 τῇδε τῇ πόλει προσεῖναι ταῦτα μέντοι τοὺς θεοὺς,
 ἅττ' ἂν ὑμεῖς ἐξαμάρτητ', ἐπὶ τὸ βέλτιον τρέπειν.

10 Ὡς δὲ καὶ τοῦτο ξυνοίσει, ῥαδίως διδάξομεν.

Ἦν Κλέωνα τὸν λάρων δώρων ἐλόντες καὶ κλοπῆς,
 εἶτα φιμώσητε τούτου τῷ ξύλῳ τὸν αὐχένα,
 αὐθις ἐς τὰρχαῖον ὑμῖν, εἴ τι κάξημάρτετε,
 ἐπὶ τὸ βέλτιον τὸ πρῶγμα τῇ πόλει συνοίσεται.

* * *

15 Ἠνίχ' ἡμεῖς δεῦρ' ἀφορμᾶσθαι παρεσκευάσμεθα,
 ἢ Σελήνη συντυχοῦσ' ἡμῖν, ἀπέστειλε φράσαι,
 πρῶτα μὲν χαίρειν Ἀθηναίοισι, καὶ τοῖς ξυμάχοις·
 εἶτα θυμαίνειν ἔφασκε· δεινὰ γὰρ πεπονθέναι,
 ὠφελούσ' ὑμᾶς ἅπαντας, οὐ λόγοις, ἀλλ' ἐμφανῶς.

20 Πρῶτα μὲν τοῦ μηνὸς εἰς δᾶδ' οὐκ ἔλαττον ἢ δραχμὴν,
 ὥστε καὶ λέγειν ἅπαντας, ἐξιόντας ἐσπέρας,

μὴ πρίη, παῖ, δᾶδ', ἐπειδὴ φῶς Σεληναίας καλόν.

Ἄλλα τ' εὖ δρᾶν φησίν, ὑμᾶς δ' οὐκ ἄγειν τὰς ἡμέρας
 οὐδὲν ὀρθῶς, ἀλλ' ἄνω τε καὶ κάτω κυδοιδοπᾶν.

5 ὥστ' ἀπειλεῖν φησὶν αὐτῇ τοὺς θεοὺς ἐκάστοτε,

ἡνίκ' ἂν ψευσθῶσι δείπνου, κἀπίωσιν οἴκαδε

τῆς ἐορτῆς μὴ τυχόντες κατὰ λόγον τῶν ἡμερῶν.

Κᾶθ', ὅταν θύειν δέη, στρεβλοῦτε καὶ δικάζετε

πολλάκις δ' ἡμῶν ἀγόντων τῶν θεῶν ἀπαστίαν,

30 ἡνίκ' ἂν πενθῶμεν ἢ τὸν Μέμνον' ἢ Σαρπηδόνα,

σπένδεθ' ὑμεῖς, καὶ γελαῖτ'. ἀνθ' ὧν λαχὼν Ὑπέρβολος

τῆτες ἱερομνημονεῖν, κᾶπειθ' ὑφ' ἡμῶν τῶν θεῶν

τὸν στέφανον ἀφηρέθη μᾶλλον γὰρ οὕτως εἴσεται

κατὰ σελήνην ὥς ἄγειν χρὴ τοῦ βίου τὰς ἡμέρας.

8) Ἐκ τοῦ Τριγούμου Πλαύτου.

Πρᾶξις Β'. Σκηνή Β'.

(στίχ. 24—114.)

LYSITELES. PHILTO.

35 LY. Semper ego usque ad hanc aetatem ad ineunte
adulescentia.

Tuis servivi imperiis servitutem et praeceptis, pater.

Pro ingenio ego me liberum esse ratus sum; pro
imperio tuo

Meum animum tibi servitutem servire, aequom
censui.

PH. Qui homo cum animo inde ab ineunte aetate
depugnat suo,

Utrum ita se esse mavelit, ut eum animus aequom
censeat,

An ita potius, ut parentes eum esse et cognati velint;

Si animus hominem pepulit, actum est: animo ser-
vit, non sibi;

Si ipse animum pepulit, dum vivit, victor victorum
cluet.

40 Tu si animum vicisti, potius quam animus te, est
quod gaudeas.

Nimio satius est, ut opust, te ita esse, quam ut a-
nimo lubet.

Qui animum vincunt, quam quos animus, semper
probiores cluent.

LY. Istaec ego mihi semper habui aetati tegumen-
tum meae;

Ne penetrarem me usquam, ubi esset damni conciliabulum,

10 Ne noctu irem obambulatum, neu suum adimerem alteri.
Neu tibi aegritudinem, pater, parerem, parsi sedulo.
Sarta tecta tua praecepta usque habui mea modestia.

PH. Quid exprobras? Bene quod fecisti, tibi fecisti,
non mihi.

Mihi quidem aetas acta est ferme; tua istuc refert
maxime.

15 Is probus est, quem poenitet, quam probus sit et frugi
bonae;

Qui ipse sibi satis placet, nec probus est nec frugi
bonae.

Benefacta benefactis aliis pertegito, ne perpluant.

Qui ipse se contemnit, in eo est indoles industriae.

LY. Ob eam rem haec; pater, autumavi, quia res quaedam est, quam volo

20 Ego me abs te exorare. PH. Quid id est? Veniam dare
iam gestio.

LY. Adulescenti huic genere summo, amico atque aequali meo,

Minus qui caute et cogitate suam rem tractavit, pater,
Bene volo ego illi facere, si tu non nevis. PH. Nempe
de tuo?

LY. De meo: nam quod tuum est, meum est: omne
meum est autem tuum.

25 PH. Quid is? egetne? LY. Eget. PH. Habuitne rem?

LY. Habuit. PH. Qui eam perdidit?

Publicisne adfinis fuit, an maritumis negotiis?

Mercaturamne, an venales habuit, ubi rem perdidit?

LY. Nihil istorum. PH. Quid igitur? LY. Per comitatem
edepol, pater;

Praeterea aliquantum animi causa in deliciis disperdidit.

PH. Edepol hominem praedicatum ferme familiariter,
Qui quidem nusquam per virtutem rem confregit, atque
eget !

Nil moror eum tibi esse amicum cum eiusmodi virtutibus.

LY. Quia sine omni malitia est, tolerare egestatem eius
volo.

PH. De mendico male meretur, qui ei dat, quod edat
aut bibat :

35 Nam et illuc, quod dat, perdit, et illi prodit vitam ad
miseriam.

Non eo hoc dico, quin, quae tus vis, ego velim et fa-
ciam lubens ;

Sed ego hoc verbum quom illi quoidam dico, praemon-
stro tibi,

Ut ita te aliorum miserescat, ne tui alios misereat.

LY. Deserere illum et deiuvare in rebus advorsis pudet.

40 PH. Pol pudere quam pigere praestat totidem litteris.

LX. Edepol (deum virtute dicam, pater, et maiorum et
tua)

Multa bona bene parta habemus : bene si amico feceris,

Ne pigeat fecisse ; ut potius pudeat, si non feceris.

PH. De magnis divitiis si quid demas, plus fit, an minus ?

5 LY. Minus, pater ; sed civi immuni scis quid cantari
solet ?

Quod habes, ne habeas, et illud quod nunc non habes,
habeas malum :

Quandoquidem nec tibi bene esse potes pati, neque alteri.

PH. Scio equidem istuc ita solere fieri ; verum, gnate mi,
Is est immunis, quoj nihil est, qui munus fungatur suum.

10 LY. Deum virtute habemus, et qui nosmet utamur, pater,
Et aliis qui comitati simus benevolentibus.

PH. Non edepol tibi pernegare possum quidquam, quod
velis.

Quoius egestatem tolerare vis? Loquere audacter patri.

LY. Lesbónico huic adolescenti, Charmidai filio,

Qui illic habitat. PH. Qui comedit, quod fuit, quod non
fuit?

LY. Ne opprobra, pater: multa eveniunt homini, quae
volt, quae nevolt.

PH. Mentire edepol, gnate: atque id nunc facis haud
consuetudine.

Nam sapiens quidem pol ipse fingit fortunam sibi:

Eo ne (multa), quae nevolt, eveniunt, nisi fictor malus
siet.

20 Multa est opera opus ficturae, qui se fictorem probum
Vitae agundae esse expetit. LY. Sed hic admodum adu-
lescentulus.

PH. Non aetate, verum ingenio adipiscitur sapientia.

Sapienti aetas condimentum est; sapiens aetati cibust.—

Agedum, eloquere, quid dare illi nunc vis. LY. Nil quid-
quam, pater;

25 Tu modo ne me prohibeas accipere, si quid det mihi.

PH. An eo egestatem ei tolerabis, si quid ab illo acceperis?

LY. Eo, pater. PH. Pol ego istam volo me rationem
doceas. LY. Licet.

Scin' tu illunc, quo genere gnatus sit? PH. Scio, ap-
prime probo.

LY. Soror illi est adulta virgo grandis: eam cupio, pater,

30 Ducere uxorem. PH. Sine dote? LY. Sine dote. PH. U-
xoremne? LY. Ita;

Tua re salva. Hoc pacto ab illo inibis summam gratiam,
Neque commodius ullo pacto ei poteris auxiliarier.

PH. Egone indotatam te uxorem ut patiar? LY. Patiun-
dum est, pater;

Et eo pacto addideris nostrae lepidam famam familiae.

35 PH. Multa ego possum docta dicta, et quamvis facunde
loqui:

Historiam veterem atque antiquam haec mea senectus
sustinet;

Verum ego quando te et amicitiam et gratiam in no-
stram domum

Video adlicere, etsi advorsatus tibi fui, istac iudico:

Tibi permitto, posce, duce. LY. Di te servassint mihi!

Sed ad istam adde gratiam unum. PH. Quid id est au-
tem unum? LY. Eloquar,

Tute ad eum adeas, tu concilies, tute poscas. PH. Eccere!

LY. Nimio citius transiges: firmum omne erit, quod tu
egeris.

Gravius tuum erit unum verbum ad eam rem, quam cen-
tum mea.

PH. Ecce autem in benignitate hoc repperi negotium!—

5 Dabitur opera. LY. Lepidus vivis. Hae sunt aedes; hic
habet;

Lesbonico est nomen: age, rem cura. Ego te opperiar
domi.

Ἀπόσπασμα ἐκ τῶν τοῦ Ἀνανίου.

(Τετράμ. τροχαϊκ. χωλιαμβικὸν ἢ ἱππωνάκτειον
ἴδε § 38. 11.)

Ἐαρι μὲν χρόμιος ἄριστος, ἀνθίας δὲ χειμῶνι.

τῶν καλῶν δ' ὄψων ἄριστον καρὶς ἐκ συκῆς φύλλον
 ἡδύ δ' ἐσθίειν χιμαίρης φθινοπορισμῷ κρείας
 δέλφακος δ', ὅταν τραπέωσι καὶ πατέωσι, ἡδιστον,
 ἐσθειν.

30 καὶ κυνῶν αὐτῇ τόθ' ὄρη, καὶ λαγῶν κάλωπῆκων.
 ὄϊος αὐτ', ὅταν θέρως τ' ἢ κήχεται βαβράζωσιν.
 εἶτα δ' ἐστὶν ἐκ θαλάσσης θύννος οὐ κακὸν βρῶμα,
 ἀλλὰ πᾶσιν ἰχθύεσσιν ἐμπρεπὴς ἐν μυττωτῷ.
 βοῦς δὲ πιανθεὶς, δοκέω μὲν, καὶ μέγνων νυκτῶν ἡδύς,
 35 χήμερης.

Πεντάμετροι Τροχαϊκοί.

(ἴδε § 38.)

10. Ἀπόσπασμα ἐκ τῶν τοῦ Καλλιμάχου.

Ἔρχεται πολὺς μὲν Αἰγαῖον διατμήξας ἀπ' οἰνηρῆς Χίου
 ἀμφορεὺς, πολὺς δὲ Λεσβίης ἄωτον νέκταρ οἰνάνθης ἄγων.

ΙΑΜΒΙΚΟΙ ΠΥΘΜΟΙ.

Δίμετροι ἰαμβικοί.

(ἴδε § 49. 1.)

11. Ὡδαί τινες ἐκ τῶν εἰς τὸν Ἀνακέοντα
 ἀποδιδομένων.

Ὡδ' ἢ Β'.

Εἰς γυναῖκας.

Φύσις κέρατα ταύροις,

ὄπλᾱς δ' ἔδωκεν ἵπποις,
 5 ποδωκίην λαγωοῖς,
 λέουσι χάσμ' ὀδόντων,
 τοῖς ἰχθύσιν τὸ νηκτόν,
 τοῖς ὀρνέοις πέτασθαι,
 τοῖς ἀνδράσιν φρόνημα.
 10 γυναιξὶν οὐκ ἔτ' εἶχεν.
 τί οὖν; δίδωσι κάλλος
 ἀντ' ἀσπίδων ἀπασῶν,
 ἀντ' ἐγχείων ἀπάντων.
 νικᾷ δὲ καὶ σίδηρον
 15 καὶ πῦρ καλὴ τις οὔσα.

Ω' ὃ ἡ Θ'.

Εἰς περιστεράν.

Ἐρασμὴ πέλεια,
 πόθεν, πόθεν πέτασσαι;
 πόθεν μύρων τοσούτων,
 ἐπ' ἡέρος θέουσα,
 20 πκέεις τε καὶ ψεκάζεις;
 τίς εἶ; τί σοι μέλει δέ;
 Ἀνακρέων μ' ἔπεμψε
 πρὸς παῖδα, πρὸς Βάθυλλον,
 τὸν ἄρτι τῶν ἀπάντων
 25 κρατοῦντα καὶ τύραννον.
 πέπρακέ μ' ἡ Κυθήρη,
 λαβοῦσα μικρὸν ὕμνον·
 ἐγὼ δ' Ἀνακρέοντι
 διακονῶ τοσαῦτα.
 καὶ νῦν οἷας ἐκείνου

- ἐπιστολὰς κομίζω!
καὶ φησιν εὐθέως με
ἐλευθέρην ποιήσειν
5 ἐγὼ δέ, κῆν ἀφῇ με,
δούλῃ μενῶ παρ' αὐτῷ.
τί γάρ με δεῖ πέτασθαι
ὄρη τε καὶ κατ' ἀγρούς,
καὶ δένδρεσιν καθίζειν,
10 φαγούσαν ἄγριόν τι;
τὰ νῦν ἔδω μὲν ἄρτον,
ἀφαρπάσασα χειρῶν
Ἀνακρέοντος αὐτοῦ·
πιεῖν δ' ἔμοι δίδωσι
15 τὸν οἶνον, ὃν προπίνει.
πιοῦσα δ' ἂν χορεύω,
καὶ δεσπότην ἔμοισι
πτεροῖσι συγκαλύπτω·
κοιμωμένη δ' ἐπ' αὐτῷ
20 τῷ βαρβίτῳ καθεύδω.
ἔχεις ἅπαντ'· ἄπελθε.
λαλιστέραν μ' ἔθηκας,
ἄνθρωπε, καὶ κορώνης.

Ωδὴ ΙΑ'.

Εἰς εὐτόν.

- Λέγουσιν αἱ γυναῖκες
25 Ἀνακρέων, γέρων εἴ
λαβὼν ἔσοπτρον, ἄθρει
κόμας μὲν οὐκ ἔτ' οὔσας,
ψιλὸν δέ σευ μέτωπον.

ἐγὼ δὲ τὰς κόμας μὲν,
 30 εἴτ' εἰσὶν, εἴτ' ἀπῆλθον,
 οὐκ οἶδα· τοῦτο δ' οἶδα,
 ὥς τῷ γέροντι μᾶλλον
 πρέπει τὸ τερπνὰ παίζειν,
 ὅσῳ πέλας τὰ Μοίρης.

Ω' δ' ἢ ΙΖ'.

Εἰς ποτήριον ἀργυροῦν.

35 Τὸν ἄργυρον τορεύων
 Ἥφαιστέ μοι ποιήσον,
 πανοπλίαν μὲν οὐχί,
 (τί γὰρ μάχαισι κἄμοί;)
 ποτήριον δὲ κοῖλον,
 40 ὅσον δύνῃ, βαθύνας.
 ποιεῖ δέ μοι κατ' αὐτὸ
 μήτ' ἄστρα, μήθ' ἄμαξαν,
 μὴ στυγιὸν Ὠρίωνα,
 τί Πλειάδων μέλει μοι;
 5 τί δ' ἀστέρος Βωώτου;
 ποιήσον ἀμπέλους μοι,
 καὶ βότρυας κατ' αὐτῶν,
 καὶ Μαινάδας τρυγώσας·
 ποιεῖ δὲ ληνὸν οἴνου,
 10 καὶ χρυσεούς πατοῦντας
 ὁμοῦ καλῷ Λυαίῳ
 Ἔρωτα καὶ Βάθυλλον.

Ω' δ' ἢ ΙΘ'.

Εἰς τὸ δεῖν πίνειν.

Ἡ γῆ μέλαινα πίνει,

πίνει δὲ δένδρε' αὐτήν
 15 πίνει θάλασσα δ' αὔρας,
 ὃ δ' ἥλιος θάλασσαν,
 τὸν δ' ἥλιον σελήνη.
 τί μοι μάχεσθ', ἐταῖροι,
 καὐτῷ θέλοντι πίνειν;

Τρίμετροι ἰαμβικοί.

(ὄρα §§ 50—56.)

Ἀπόσπασμα ἐκ τῶν Σιμωνίδου.

- 20 ὦ παῖ, τέλος μὲν Ζεὺς ἔχει βαρύκτυπος
 πάντων ὅσ' ἔστι, καὶ τίθησ' ὅπη θέλει.
 νοῦς δ' οὐκ ἔπ' ἀνθρώποισιν· ἄλλ' ἐφήμεροι
 αἰεὶ βροτοὶ δὴ ζῶμεν, οὐδὲν εἰδότες,
 ὅπως ἕκαστον ἐκτελευτήσῃ θεός.
- 20 ἐλπίς δὲ πάντας κἀπιπείθει τρέφει
 ἄπρηκτον ὀρμαίνοντας. οἱ μὲν ἡμέρην
 μένουσιν ἐλθεῖν, οἱ δ' ἐτέων περιτροπὰς.
 νέωτα δ' οὐδεὶς ὅστις οὐ δοκεῖ βροτῶν
 πλούτῳ τε κἀγαθοῖσιν ἵξεσθαι φίλος
- 30 φθάνει δὲ τὸν μὲν γήρας ἄζηλον λαβὼν,
 πρὶν τέρμ' ἵκηται· τοὺς δὲ δύστηνοὶ νόσοι
 φθείρουσι θνητῶν· τοὺς δ' Ἄρει δεδμημένους
 πέμπει μελαίνης Ἄλδης ὑπὸ χθονός·
 οἱ δ' ἐν θαλάσῃ, λαίλαπι κλονεύμενοι
- 35 καὶ κύμασιν πολλοῖσι πορφυρῆς ἄλως
 θνήσκουσιν, εὖτ' ἂν μὴ δυνήσωνται ζῶν·
 οἱ δ' ἀγχόνην ἤψαντο δυστίνῳ μόρῳ,
 καὐτάγρετοι λείπουσιν ἡλίου φάος.
 οὕτω κακῶν ἅπ' οὐδέν· ἀλλὰ μυρία

βροτοῖσι κῆρες, κἀνεπίφραστοι δῦαι
καὶ πῆματ' ἐστίν' εἰ δ' ἐμοὶ πιθοίαιτο,
οὐκ ἂν κακῶν ἐρῶμεν, οὐδ' ἐν ἄλγεσι
5 κακοῖς ἔχοντες θυμὸν αἰκιζοίμεθα.

13) Ἐκ τῶν ἐπωδῶν Ὀρατίου.

Ω' δ' ἡ ΙΖ'.

HORATIUS.

Iam, iam efficaci do manus scientiae ;
Supplex et oro regna per Proserpinae,
Per et Dianae non movenda numina,
Per atque libros carminum valentium
10 Refixa Caelo devocare sidera,
Canidia, parce vocibus tandem sacris ;
Citumque retro solve, solve turbinem.
Movit nepotem Telephus Nereium,
In quem superbus ordinarat agmina
15 Mysorum ; et in quem tela acuta torserat.
Unxere matres Iliæ addictum feris
Alitibus, atque canibus homicidam Hectorem,
Postquam relictis moenibus rex procidit,
Heu ! pervicacis ad pedes Achillei.
20 Setosa duris exuere pellibus
Laboriosi remiges Ulyssei,
Volente Circa, membra : tunc mens, et sonus
Relapsus, atque notus in vultus honor.
Dedi satis, superque poenarum tibi,
25 Amata nautis multum, et institoribus.
Fugit iuventas, et verecundus color

- Reliquit ossa pelle amicta lurida ;
Tuis capillus albus est odoribus.
Nullum ab labore me reclinat otium :
- 30 Urget diem nox, et dies noctem ; neque est
Levare tenta spiritu praecordia.
Ergo negatum vincor ut credam miser,
Sabella pectus increpare carmina,
Caputque Marsa dissilire nenia.
- 35 Quid amplius vis ? O mare ! o terra ! ardeo,
Quantum neque atro delibutus Hercules
Nessi cruore ; nec Sicana fervida
Furens in Aetna flamma. Tu, donec cinis
Iniuriosis aridus ventis ferar,
- 40 Cales venenis officina Colchicis.
Quae finis ? aut quod me manet stipendium ?
Effare : iussas cum fide poenas luam ;
Paratus expiare, seu poposceris
Centum iuvencos, sive mendaci lyra
- 5 Voles sonari : tu pudica, tu proba
Perambulabis astra sidus aureum.
Infamis Helenae Castor offensus vice,
Fraterque magni Castoris, victi prece,
Adempta vati reddidere lumina :
- 10 Et tu, potes nam, solve me dementia.
O nec paternis obsoleta sordibus ;
Nec in sepulcris pauperum prudens anus
Novendiales dissipare pulveres !
Tibi hospitale pectus, et purae manus ;
- 15 Tuusque venter partumeius ; et tuo
Cruore rubros obstetrix pannos lavit,
Utcumque fortis exsilis puerpera.

CANIDIE RESPONSIO.

- Quid obsecratis auribus fundis preces ?
 Non saxa nudis surdiora navitis
 20 Neptunus alto tundit hibernus salo.
 Inultus ut tu riseris Cotyttia
 Vulgata, sacrum liberi Cupidinis ?
 Et, Exquilini Pontifex venefici,
 Impune ut Urbem nomine impleris meo ?
 25 Quid proderit ditasse Pelignas anus,
 Velociusve miscuisse toxicum,
 Si tardiora fata te votis manent ?
 Ingrata misero vita ducenda est, in hoc,
 Novis ut usque suppetas laboribus.
 30 Optat quietem Pelopis infidus pater,
 Egens benignae Tantalus semper dapis ;
 Optat Prometheus obligatus aliti ;
 Optat supremo collocare Sisyphus
 In monte saxum : sed vetant leges Iovis.
 35 Voles modo altis desilire turribus,
 Modo ense pectus Norico recludere,
 Frustraque vincla gutturi nectes tuo ;
 Fastidiosa tristis ægrimonia.
 Vectabor humeris tunc ego inimicis eques,
 40 Meaeque terra cedit insolentiae.
 An, quae movere cereas imagines,
 Ut ipse nosti curiosus, et polo
 Deripere lunam vocibus possim meis ;
 Possim crematos excitare mortuos,
 Desiderique temperare poculum ;
 Plorem artis, in te nil agentis, exitum ?

14) Ω' δ' ἢ Δ'. Κατούλου.

- Phaselus ille, quem videtis, hospites,
 Ait fuisse navium celerrimus,
 5 Neque ullius natantis impetum trabis
 Nequisse praeterire, sive palmulis
 Opus foret volare sive linteo.
 Et hoc negat minacis Adriatici
 Negare litus insulasve Cycladas
 10 Rhodumque nobilem horridamque Thraciam
 Propontida trucemve Ponticum sinum,
 Ubi iste post phaselus antea fuit
 Comota silva: nam Cytorio in iugo
 Loquente saepe sibilum edidit coma.
 15 Amastri Pontica et Cytore buxifer,
 Tibi haec fuisse et esse cognitissima
 Ait phaselus: ultima ex origine
 Tuo stetisse dicit in cacumine,
 Tuo imbuisse palmulas in aequore,
 20 Et inde tot per impotentia freta
 Herum tulisse, laeva sive dextera
 Vocaret aura, sive utrunque Iuppiter
 Simul secundus incidisset in pedem;
 Neque ulla vota litoralibus diis
 25 Sibi esse facta, cum veniret a mari
 Novissime hunc ad usque limpidum lacum.
 Sed haec prius fuere: nunc recondita
 Senet quiete seque dedicat tibi,
 Gemelle Castor et gemelle Castoris.
-

15) Ἐκ τοῦ Οἰδίποδος τυράννου Σοφοκλέους.

(στίχ. 1—150.)

Οἰδῖπ ο υ ς.

- 30 ὦ τέκνα, Κάδμου τοῦ πάλαι νέα τροφή,
 τίνας πόθ' ἔδρας τάςδε μοι θοάζετε,
 ἱκτηρίοις κλάδοισιν ἐξεστεμμένοι;
 πόλις δ' ὁμοῦ μὲν θυμιαμάτων γέμει,
 ὁμοῦ δὲ παιάνων τε καὶ στεναγμάτων·
- 35 ἄγὼ δικαίων μὴ παρ' ἀγγέλων, τέκνα,
 ἄλλων ἀκούειν, αὐτὸς ὧδ' ἐλήλυθα,
 ὁ πᾶσι κλεινὸς Οἰδίπους καλούμενος.
 ἀλλ', ὦ γεραῖε, φράζ', ἐπεὶ πρέπων ἔφυσ
 πρὸ τῶνδε φωνεῖν, τίνι τρόπῳ καθέστατε,
 δείσαντες, ἢ στέρξαντες; ὥς θέλοντος ἂν
 ἐμοῦ προσαρκεῖν πᾶν. δυσάλητος γὰρ ἂν
 εἶην, τοιάνδε μὴ οὐ κατοικτείρων ἔδραν.

Ἰ ε ρ ε ύ ς.

- 5 ἀλλ', ὦ κρατύνων Οἰδίπους χώρας ἐμῆς,
 ὁρᾶς μὲν ἡμᾶς ἡλίοι προσήμεθα
 βωμοῖσι τοῖς σοῖς· οἱ μὲν, οὐδέπω μακρὰν
 πτέσθαι σθένοντες· οἱ δὲ σὺν γήρῃ βαρεῖς,
 ἱερῆς, ἐγὼ μὲν Ζηνός· οἷδε τ' ἡθέων
- 10 λεκτοί· τὸ δ' ἄλλο φύλον ἐξεστεμμένον
 ἀγοραῖσι θάκεϊ, πρὸς τε Παλλάδος διπλοῖς
 ναοῖς, ἐπ' Ἰσμηνοῦ τε μαντεῖα σποδῶ.
 πόλις γὰρ, ὥςπερ καὐτὸς εἰσορᾶς, ἄγαν
 ἤδη σαλεύει, κἄνακουφίσαι κἄρα
- 15 βυθῶν ἔτ' οὐχ οἷα τε φοινίου σάλου,

- φθίνουσα μὲν κάλυξιν ἐγκάρποις χθονός,
 φθίνουσα δ' ἀγέλαις βουνόμοις, τόκοισί τε
 ἀγόνοις γυναικῶν· ἐν δ' ὁ πυρφόρος θεὸς
 σκήψας ἐλαύνει, λοιμὸς ἔχθιστος, πόλιν,
 20 ὑφ' οὗ κενοῦται δῶμα Καδμεῖον, μέλας δ'
 Ἄιδης στεναγμοῖς καὶ γόοις πλουτίζεται.
 θεοῖσι μὲν νυν οὐκ ἰσούμενόν σ' ἐγώ,
 οὐδ' οἶδε παῖδες, ἐζόμεσθ' ἐφέστιοι,
 ἀνδρῶν δὲ πρῶτον ἐν τε συμφοραῖς βίου
 25 κρίνοντες, ἐν τε δαιμόνων συναλλαγαῖς·
 ὅς γ' ἐξέλυσας, ἄστυ Καδμεῖον μολών,
 σκληρὰς αἰδοῦ δασμὸν ὃν παρείχομεν,
 καὶ ταῦθ' ὑφ' ἡμῶν οὐδὲν ἐξειδὼς πλέον,
 οὐδ' ἐκδιδαχθεῖς· ἀλλὰ προσθήκη θεοῦ
 30 λέγει νομίζει θ' ἡμῖν ὀρθῶσαι βίον·
 νῦν τ', ὦ κράτιστον πᾶσιν Οἰδίπου κára,
 ἱκετεύομέν σε πάντες οἶδε πρόστροποι,
 ἀλκὴν τιν' εὐρεῖν ἡμῖν, εἴτε τοῦ θεῶν
 φήμην ἀκούσας, εἴτ' ἀπ' ἀνδρὸς οἴσθ᾽ ἂν ποῦ·
 35 ὥς τοῖσιν ἐμπείροισι καὶ τὰς ξυμφορὰς
 ζώσας ὁρῶ μάλιστα τῶν βουλευμάτων.
 ἴθ', ὦ βροτῶν ἄριστ', ἀνόρθωσον πόλιν.
 ἴθ', εὐλαβήθηθ'· ὥς σὲ νῦν μὲν ἦδε γῆ
 σωτήρα κλήζει τῆς πάρος προθυμίας·
 40 ἀρχῆς δὲ τῆς σῆς μηδαμῶς μεμνώμεθα,
 στάντες τ' ἐς ὀρθὸν καὶ πεσόντες ὕστερον·
 ἀλλ' ἀσφαλείᾳ τήνδ' ἀνόρθωσον πόλιν.
 ὄρνιθι γὰρ καὶ τὴν τότε αἰσίῳ τύχην
 παρέσχες ἡμῖν, καὶ τανῦν ἴσος γενοῦ.
 ὥς, εἴπερ ἄρξεις τῇσδε γῆς, ὥσπερ κρατεῖς,
 ξὺν ἀνδράσιν κάλλιον ἢ κεγῆς κρατεῖν.

ὥς οὐδέν ἐστιν οὔτε πύργος οὔτε ναῦς,
ἔρημος ἀνδρῶν μὴ ξυνοικούντων ἔσω.

Ο ἰ δ ἰ π ο υ ς.

- 5 ὦ παῖδες οἰκτροί, γνωτὰ κοῦκ ἄγνωτά μοι
προσῆλθεθ' ἰμείροντες. εὖ γὰρ οἶδ' ὅτι
νοσεῖτε πάντες, καὶ νοσοῦντες, ὥς ἐγὼ
οὐκ ἔστιν ὑμῶν ὅστις ἐξ ἴσου νοσεῖ.
τὸ μὲν γὰρ ὑμῶν ἄλγος εἰς ἓν ἔρχεται
10 μόνον καθ' αὐτόν, κοῦδέν' ἄλλον· ἡ δ' ἐμὴ
ψυχὴ πόλιν τε καὶ σ' ὁμοῦ στένει.
ὥστ' οὐχ ὕπνω γ' εὐδοντά μ' ἐξεγείρετε,
ἀλλ' ἵστε πολλὰ μὲν με δακρύσαντα δῆ,
πολλὰς δ' ὁδοὺς ἐλθόντα φροντίδος πλάνοις.
15 ἦν δ' εὖ σκοπῶν εὕρισκον ἴασιν μόνην,
ταύτην ἔπραξα. παῖδα γὰρ Μενοικέως
Κρέοντ' ἐμαντοῦ γαμβρόν, ἐς τὰ Πυθικὰ
ἔπεμψα Φοίβου δώμαθ', ὥς πύθοιθ' ὅ τι
δρῶν ἢ τί φωνῶν τήνδε ῥυσαίμην πόλιν.
20 καὶ μ' ἡμαρ ἤδη συμμετρούμενον χρόνῳ
λυπεῖ, τί πράσσει. τοῦ γὰρ εἰκότος πέρα
ἄπεσι πλείω τοῦ καθήκοντος χρόνου.
ὅταν δ' ἱκῆται, τηνικαῦτ' ἐγὼ κακὸς
μὴ δρῶν ἂν εἶην πάνθ' ὅσ' ἂν δηλοῖ θεός.

Ἴ ε ρ ε ὕ ς.

- 25 ἀλλ' εἰς καλὸν σύ τ' εἶπας, οἶδε τ' ἀρτίως
Κρέοντα προσστείχοντα σημαίνουσί μοι.

Ο ἰ δ ἰ π ο υ ς.

ὦ "ναξ" Ἀπολλον, εἰ γὰρ ἐν τύχῃ γέ τφ

σωτήρι βαίη, λαμπρὸς ὥσπερ ὄμματι.

Ἰ ε ρ ε ὕ ς.

ἀλλ' εἰκάσαι μὲν, ἡδύς. οὐ γὰρ ἂν κára
30 πολυστεφῆς ὧδ' εἶρπε παγκάρπου δάφνης.

Ο ἰ δ ἰ π ο υ ς.

τάχ' εἰσόμεσθα· ξύμμετρος γὰρ ὡς κλύειν.
ἄναξ, ἐμὸν κήδευμα, παῖ Μενοικέως,
τίν' ἡμῖν ἤκεις τοῦ θεοῦ φήμην φέρων;

Κ ρ έ ω ν.

ἐσθλήν. λέγω γὰρ καὶ τὰ δύσφορ' εἰ τύχοι
35 κατ' ὀρθὸν ἐξελθόντα, πάντ' ἂν εὐτυχεῖν.

Ο ἰ δ ἰ π ο υ ς.

ἔστιν δὲ ποῖον τοῦπος; οὔτε γὰρ θρασύς,
οὔτ' οὖν προδείσας εἰπὶ τῷ γε νῦν λόγῳ.

Κ ρ έ ω ν.

εἰ τῶνδε χρήξεις πλησιαζόντων κλύειν,
ἔτοιμος εἰπεῖν, εἴτε καὶ στείχειν ἔσω.

Ο ἰ δ ἰ π ο υ ς.

ἐς πάντας αὔδα. τῶνδε γὰρ πλεον φέρω
τὸ πένθος, ἢ καὶ τῆς ἐμῆς ψυχῆς πέρι.

Κ ρ έ ω ν.

5 λέγοιμ' ἂν οἷ' ἤκουσα τοῦ θεοῦ πάρα.

ἄνωγεν ἡμᾶς Φοῖβος ἐμφανῶς ἄναξ
μίασμα χώρας, ὡς τεθραμμένον χθονὶ

195 I. ΚΑΤΑ ΣΤΙΧΟΝ ΣΤΗΘΕΣΙΣ.

ἐν τῇδ', ἐλαύνειν, μηδ' ἀνήκεστον τρέφειν

Ο ἰ δ ἰ π ο υ ς.

ποίη καθαρμοῦ; τίς ὁ τρόπος τῆς ξυμφορᾶς;

Κ ρ έ ω ν.

10 ἀνδρηλατοῦντας, ἥ φόνον φόνον πάλιν
λύοντας, ὡς τάδ' αἶμα χειμάζον πόλιν.

Ο ἰ δ ἰ π ο υ ς.

ποίου γὰρ ἀνδρὸς τήνδε μηνύει τύχην;

Κ ρ έ ω ν.

ἦν ἡμῖν, ὦ "ναξ, Λαῖος ποθ' ἡγεμῶν
γῆς τῆσδε, πρὶν σέ τήνδ' ἀπευθύνειν πόλιν.

Ο ἰ δ ἰ π ο υ ς.

15 ἔξοιδ' ἀκούων· οὐ γὰρ εἰσεῖδόν γέ πω.

Κ ρ έ ω ν.

τούτου θανόντος νῦν ἐπιστέλλει σαφῶς
τοὺς αὐτοέντας χειρὶ τιμωρεῖν τινάς.

Ο ἰ δ ἰ π ο υ ς.

οἱ δ' εἰσὶ ποῦ γῆς; ποῦ τόδ' εὐρεθήσεται
ἕχνος παλαιᾶς δυστέκμαρτον αἰτίας;

Κ ρ έ ω ν.

20 ἐν τῇδ' ἔφασκε γῆ. τὸ δὲ ζητούμενον
ἀλωτόν· ἐκφεύγει δὲ τὰ μελούμενον.

Ο ἰ δ ἰ π ο υ ς.

πότερα δ' ἐν οἴκοις, ἢ 'ν ἀγροῖς ὁ Λαῖος ;
ἡ γῆς ἐπ' ἄλλης τῷδε συμπίπτει φόνω ;

Κ ρ έ ω ν.

Θεωρὸς, ὡς ἔφασκεν, ἐκδημῶν, πάλιν
25 πρὸς οἶκον οὐκ ἔθ' ἵκεθ', ὡς ἀπεστάλη.

Ο ἰ δ ἰ π ο υ ς.

οὐδ' ἄγγελός τις, οὐδὲ συμπράκτωρ ὁδοῦ
κατεῖδ' ὅτου τις ἐκμαθὼν ἐχρήσατ' ἄν ;

Κ ρ έ ω ν.

Θνήσκουσι γάρ, πλὴν εἰς τις, ὅς φόβῳ φυγῶν,
ὧν εἶδε, πλὴν ἓν, οὐδὲν εἶχ' εἰδὼς φράσαι.

Ο ἰ δ ἰ π ο υ ς.

τὸ ποῖον ; ἐν γὰρ πόλλ' ἂν ἐξεύροι μαθεῖν,
ἀρχὴν βραχείαν εἰ λάβοιμεν ἐλπίδος.

Κ ρ έ ω ν.

ληστὰς ἔφασκε συντυχόντας οὐ μιᾷ
ῥώμῃ κτανεῖν νιν, ἀλλὰ σὺν πλήθει χερῶν.

Ο ἰ δ ἰ π ο υ ς.

5 πῶς οὖν ὁ ληστής, εἴ τι μὴ ξὺν ἀργύρῳ
ἐπράσσειτ' ἐνθένδ', ἐς τόδ' ἂν τόλμης ἔβη ;

Κ ρ έ ω ν.

δοκοῦντα ταῦτ' ἦν Λαῖου δ' ὀλωλότος
οὐδείς ἀρωγὸς ἐν κακοῖς ἐγίγνετο.

Ο ἰ δ ἰ π ο υ ς.

κακὸν δὲ ποῖον ἐμποδῶν, τυραννίδος
10 οὕτω πεσούσης, εἶργε τοῦτ' ἐξειδέναι;

Κ ρ έ ω ν.

ἡ ποικιλωδὸς Σφίγξ τὸ πρὸς ποσὶ σκοπεῖν
μεθέντας ἡμᾶς τάφανῃ προσήγετο.

Ο ἰ δ ἰ π ο υ ς.

ἀλλ' ἐξ ὑπαρχῆς αὐθις αὐτ' ἐγὼ φανῶ.
ἐπαξίως γὰρ Φοῖβος, ἀξίως δὲ σύ,
15 πρὸ τοῦ θανόντος τῇδ' ἔθεσθ' ἐπιστροφῇν·
ὥστ' ἐνδίκως ὄψεσθε καμὲ σύμμαχον,
γῇ τῇδε τιμωροῦντα, τῷ θεῷ θ' ἅμα.
ἐπεὶ γὰρ οὐχὶ τῶν ἀπωτέρω φίλων,
ἀλλ' αὐτὸς αὐτοῦ τοῦτ' ἀποσκεδῶ μύσος.
20 ὅστις γὰρ ἦν ἐκείνον ὁ κτανὼν, τάχ' ἂν
καῶν ἂν τοιαύτῃ χειρὶ τιμωρεῖν θέλοι.
κείνῳ προσαρκῶν οὖν, ἐμαυτὸν ὠφελῶ.
ἀλλ' ὡς τάχιστα, παῖδες, ὑμεῖς μὲν, βάθρων
ἵστασθε τοὺς δ' ἄραντες ἱκτῆρας κλάδους·
25 ἄλλος δὲ Κάδμου λαὸν ὧδ' ἀθροίζετω,
ὥς πᾶν ἐμοῦ δράσοντος. ἡ γὰρ εὐτυχεῖς
σὺν τῷ θεῷ φανούμεθ', ἢ πεπτωκότες.

Ἴ ε ρ ε υ ς.

ὦ παῖδες, ἱστώμεσθα· τῶνδε γὰρ χάριν
καὶ δεῦρ' ἔβημεν, ὧν ὅδ' ἐξαγγέλλεται.
30 Φοῖβος δ' ὁ πέμψας τάσδε μαντείας ἅμα
σωτήρ θ' ἵκοιτο, καὶ νόσου παυστήριος.

16) Ἐκ τῆς Ἑκάβης Εὐριπίδου.

(στίχ. 1—58)

Πολυδῶρου εἰδωλον.

- Ἦκω, νεκρῶν κευθμῶνα καὶ σκότου πύλας
 λιπῶν, ἔν' Αἰδης χωρὶς ᾤκισται θεῶν,
 Πολύδωρος, Ἑκάβης παῖς γεγώς τῆς Κισσέως,
 Πριάμου τε πατρός· ὃς μ', ἐπεὶ Φρυγῶν πόλιν
 κίνδυνος ἔσχε δορὶ πεσεῖν Ἑλληνικῶ,
 δείσας, ὑπεξέπεμψε Τρωϊκῆς χθονὸς
 5 Πολυμήστορος πρὸς δῶμα, Θρηκίου ξένου,
 ὃς τὴν ἀρίστην Χερσονησίαν πλάκα
 σπείρει, φίλιππον λαὸν εὐθύνων δορί.
 πολὺν δὲ σὺν ἐμοὶ χρυσὸν ἐκπέμπει λάθρα
 πατὴρ, ἔν', εἴ ποτ' Ἰλίου τείχη πέσοι,
 10 τοῖς ζῶσιν εἴη παισὶ μὴ σπάνις βίου.
 νεώτατος δ' ἦν Πριαμιδῶν· ὃ καί με γῆς
 ὑπεξέπεμψεν· οὔτε γὰρ φέρειν ὄπλα,
 οὔτ' ἔγχος οἶός τ' ἦν νέφ βραχίονι.
 ἕως μὲν οὖν γῆς ὄρθ' ἔκειθ' ὀρίσματα,
 15 πύργοι τ' ἄθραυστοι Τρωϊκῆς ἦσαν χθονὸς,
 Ἔκτωρ τ' ἀδελφὸς αὐμὸς ἠντύχει δορὶ,
 καλῶς παρ' ἀνδρὶ Θρηκί, πατρώῳ ξένῳ,
 τροφαῖσιν, ὥς τις πτόρθος, ἠὲξόμην τάλας.
 ἐπεὶ δὲ Τροία θ', Ἐκτορός τ' ἀπόλλυται
 20 ψυχὴ, πατρώα θ' ἐστία κατεσκάφη,
 αὐτὸς δὲ βωμῷ πρὸς θεοδμήτῳ πιτνεῖ,
 σφαγεῖς Ἀχιλλέως παιδὸς ἐκ μαιφόνου,
 κτείνει με χρυσοῦ, τὸν ταλαίπωρον, χάριν
 ξένος πατρώος, καὶ κτανὼν ἐς οἶδμ' ἄλως

- 25 μεθῆχ', ἵν' αὐτὸς χρυσὸν ἐν δόμοις ἔχῃ.
 κείμαι δ' ἐπ' ἀκταῖς, ἄλλοτ' ἐν πόντου σάλῳ,
 πολλοῖς διαύλοις κυμάτων φορούμενος,
 ἄκλαυστος, ἄταφος· νῦν δ' ὑπὲρ μητρὸς φίλης
 Ἑκάβης αἶσσω, σῶμ' ἐρημώσας ἐμὸν,
- 30 τριταῖον ἤδη φέγγος αἰωρούμενος,
 ὅσονπερ ἐν γῇ τῇδε Χερσονησίᾳ
 μήτηρ ἐμὴ δύστηνος ἐκ Τροίας πάρα.
 πάντες δ' Ἀχαιοὶ, ναῦς ἔχοντες, ἥσυχοι
 θάσσουσ', ἐπ' ἀκταῖς τῇσδε Θρηκίας χθονός.
- 35 ὁ Πηλέως γὰρ παῖς, ὑπὲρ τύμβου φανείς,
 κατέσχ', Ἀχιλλεὺς, πᾶν στράτευμ' Ἑλληνικόν,
 πρὸς οἶκον εὐθύνοντας ἐναλίαν πλάτην
 αἰτεῖ δ' ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν Πολυξένην
 τύμβῳ φίλον πρόσφαγμα καὶ γέρας λαβεῖν.
- 40 καὶ τεύξεται τοῦδ', οὐδ' ἀδώρητος φίλων
 ἔσται πρὸς ἀνδρῶν ἡ πεπρωμένη δ' ἄγει
 θανεῖν ἀδελφὴν τῷδ' ἐμὴν ἐν ἡματι.
 δυοῖν δὲ παῖδοιν δύο νεκρῶ κατόψεται
 μήτηρ, ἐμοῦ τε, τῆς τε δυστήνου κόρης.
- 45 φανήσομαι γὰρ, ὡς τάφου τλήμων τύχῳ,
 δούλης ποδῶν πάροιθεν ἐν κλυδωνίῳ
 τοὺς γὰρ κάτω σθένοντας ἐξητησάμην
 τύμβου κυρῆσαι, κεῖς χέρας μητρὸς πεσεῖν.
 τοῦμόν μὲν οὖν, ὅσονπερ ἠθέλον τυχεῖν,
- 5 ἔσται· γεραῖᾳ δ' ἐκποδῶν χωρήσομαι
 Ἑκάβῃ· περᾶ γὰρ ἤδ' ὑπὲρ σκηνὴν πόδα
 Ἀγαμέμνωνος, φάντασμα δειμαίνουσ' ἐμόν.
 φεῦ ὦ μήτερ, ἥτις ἐκ τυραννικῶν δόμων
 δούλειον ἡμαρ εἶδες, ὡς πράσσεις κακῶς,

10 ὅσονπερ εὖ ποτ'· ἀντισηκώσας δέ σε
φθείρει θεῶν τις τῆς πάροιθ' εὐπραξίας.

17) Ἐκ τοῦ Ὀρέστου Εὐριπίδου.

(στίχ. 1—70.)

Ἡλέκτρα

Οὐκ ἔστιν οὐδὲν δεινὸν ὧδ' εἰπεῖν ἔπος,
οὐδὲ πάθος, οὐδὲ συμφορὰ θεήλατος,
ἣς οὐκ ἂν ἄραιτ' ἄχθος ἀνθρώπου φύσις.
15 ὁ γὰρ μακάριος, κοῦκ ὄνειδίζω τύχας,
Διὸς πεφυκῶς, ὡς λέγουσι, Τάνταλος,
κορυφῆς ὑπερτέλλοντα δειμαίνων πέτρον,
ἀέρι ποτᾶται, καὶ τῖνει ταύτην δίκην,
ὡς μὲν λέγουσιν, ὅτι θεοῖς, ἄνθρωπος ὦν,
20 κοινῆς τραπέζης ἀξίωμ' ἔχων ἴσον,
ἀκόλαστον ἔσχε γλῶσσαν, αἰσχίστην νόσον.
οὗτος φυτεύει Πέλοπα, τοῦ δ' Ἀτρεὺς ἔφυ,
ὧ στέμματα ξήνασ' ἐπέκλωσεν θεὰ
ἔριν, Θυέστη πόλεμον ὄντι συγγόνῳ
25 θέσθαι τί τ' ἄρρητ' ἀναμετρήσασθαί με δεῖ;
ἔδαισε δ' οὖν νιν, τέκν' ἀποκτείνας, Ἀτρεὺς
Ἀτρέως δέ, τὰς γὰρ ἐν μέσῳ σιγῇ τύχας,
ὁ κλεινὸς, εἰ δὴ κλεινὸς, Ἀγαμέμνων ἔφυ,
Μενελέως τε, Κρήσσης μητρὸς Ἀερόπης ἄπο.
30 γαμεῖ δ' ὁ μὲν δὴ τὴν θεοῖς στυγουμένην
Μενέλαος Ἑλένην· ὁ δὲ Κλυταιμνήστρας λέχος
ἐπίσημον εἰς Ἑλληνας, Ἀγαμέμνων ἄναξ.
ὧ παρθένοι μὲν τρεῖς ἔφυσεν ἐκ μιᾶς,
Χρυσόθεμις, Ἰφιγένειά τ', Ἡλέκτρα τ' ἐγὼ,
24*

- 35 ἄρσῃ τ' Ὀρέστης, μητρὸς ἀνοσιωτάτης,
 ἥ πόσιν ἀπείρῳ περιβαλοῦσ' ὑφάσματι
 ἔκτεινεν· ὧν δ' ἕκατι, παρθένῳ λέγειν
 οὐ καλόν· ἐὼ τοῦτ' ἀσαφές ἐν κοινῷ σκοπεῖν.
 Φοίβου δ' ἀδικίαν μὲν τί δεῖ κατηγορεῖν ;
- 40 πείθει δ' Ὀρέστην μητέρ', ἥ σφ' ἐγείνατο,
 κτεῖναι, πρὸς οὐχ ἅπαντας εὐκλειαν φέρον.
 ὁμῶς δ' ἀπέκτειν', οὐκ ἀπειθήσας θεῶ·
 καὶ γὰρ μετέσχον, οἷα δὴ γυνή, φόνου,
 Πυλάδης δ', ὃς ἡμῖν ξυγκατείργασται τάδε.
 ἐντεῦθεν ἀγρία ξυντακεῖς νόσῳ νοσεῖ
- 5 τλήμων Ὀρέστης· ὁ δὲ πεσὼν ἐν δεμνίοις
 κεῖται· τὸ μητρὸς δ' αἷμά νιν τροχηλατεῖ
 μανίαισιν· ὀνομάζειν γὰρ αἰδοῦμαι θεὰς
 Εὐμενίδας, αἱ τόνδ' ἐξαμιλλῶνται φόβῳ.
 ἕκτον δὲ δὴ τόδ' ἡμᾶρ, ἐξότου σφαγαῖς
- 10 θανοῦσα μήτηρ, πυρὶ καθήγνισται δέμας.
 ὧν οὔτε σῖτα διὰ δέρης ἐδέξατο,
 οὐ λούτρ', ἐδωκε χρωτὶ, χλανιδίων δ' ἔσω
 κρυφθεῖς, ὅταν μὲν σῶμα κουφισθῇ νόσου,
 ἔμφρων δακρύει· ποτὲ δὲ δεμνίων ἄπο
- 15 πηδᾶ δρομαῖος, πῶλος ὥς ἀπὸ ζυγοῦ.
 ἔδοξε δ' Ἀργεὶ τῷδε μήθ' ἡμᾶς στέγαις,
 μὴ πυρὶ δέχεσθαι, μήτε προσφωνεῖν τινὰ
 μητροκτονοῦντας· κυρία δ' ἦδ' ἡμέρα,
 ἐν ᾗ διοίσει ψῆφον Ἀργείων πόλις,
- 20 εἰ χρή θανεῖν νῶ λευσίμῳ πετρώματι,
 ἢ φάσγανον θήξαντ' ἐπ' αὐχένος βαλεῖν.
 ἐλπίδα δὲ δὴ τιν' ἔχομεν, ὥστε μὴ θανεῖν·
 ἦκει γὰρ εἰς γῆν Μενέλεως Τροίας ἄπο,
 λιμένα δὲ Ναυπλείαν ἐκπληρῶν πλάτῃ,

- 25 ἀκταΐσιν ὄρμει, δαρὸν ἐκ Τροίας χρόνον
 ἄλαιοι πλαγχθεῖς τὴν δὲ δὴ πολύστονον
 Ἑλένην, φυλάξας νύκτα, μή τις εἰσιδὼν
 μεθ' ἡμέραν στείχουσιν, ὦν ὑπ' Ἰλίου
 παῖδες τεθνῶσιν, ἐς πέτρων ἔλθῃ βολὰς,
 30 προὔπεμψεν εἰς δῶμ' ἡμέτερον ἔστιν δ' ἔσω
 κλάουσ' ἀδελφὴν ξυμφορὰν τε δωμάτων.
 ἔχει δὲ δὴ τιν' ἀλγέων παραψυχὴν
 ἣν γὰρ κατ' οἴκους ἔλιψ', ὅτ' εἰς Τροίαν ἔπλει
 παρθένον, ἐμῇ τε μητρὶ παρέδωκεν τρέφειν,
 35 Μενέλαος, ἀγαγὼν Ἑρμιόνην Σπάρτης ἄπο,
 ταύτῃ γέγηθε κἀπιλήθεται κακῶν.
 βλέπω δὲ πᾶσαν εἰς ὁδὸν, πότ' ὄψομαι
 Μενέλαον ἤκονθ', ὥς τὰ γ' ἄλλ' ἐπ' ἀσθενοῦς
 ῥώμης ὀχούμεθ', ἦν τι μὴ ἐκείνου πάρα
 40 σωθῶμεν ἄπορον χρῆμα δυστυχῶν δάμος.

18) Ἐκ τοῦ Κύκλωπος Εὐριπίδου.

(στίχ. 1—40.)

Σ ε ι λ η ν ὅ ς.

Ω Βρόμιε, διὰ σὲ μυρίους ἔχω πόνους
 νῦν χῶτ' ἐν ἥβῃ τοῦμόν εὐσθένει δέμας·
 πρῶτον μὲν ἦνίκα ἐμμανὴς Ἦρας ὑπο
 Νύμφας ὀρείας ἐκλιπὼν ὥχου τροφούς·
 ἔπειθ' ὅτ' ἀμφὶ γηγενῇ μάχην δορὺς
 5 ἐνδέξιός σῶ ποδὶ παρασπιστῆς γεγῶς
 Ἐγκέλαδον ἰτέαν μέσσην θενῶν δορὶ

- ἔκτεινα. φέρ' ἴδω, τοῦτ' ἴδων ὄναρ λέγω ;
οὐ μὰ Δί', ἐπεὶ καὶ σκῦλ' ἔδειξα Βακχίῳ,
καὶ νῦν ἐκείνων μείζον' ἐξαντλῶ πόνον·
- 10 ἐπεὶ γὰρ Ἦρα σοι γένος Τυρσηνικὸν
ληστῶν ἐπῶρσεν, ὥς ὁδηθείης μακρὰν,
ἐγὼ πυθόμενος σὺν τέκνοισι ναυστολῶ
σέθεν κατὰ ζήτησιν ἐν πρύμνῃ δ' ἄκρα
αὐτὸς λαβὼν εὖθυνον ἀμφήρες δόρυ,
- 15 παῖδές τ' ἐρετμοῖς ἤμενοι, γλαυκὴν ἄλῃ
ροθίοισι λευκαίοντες, ἐζήτουν σ', ἄναξ.
ἤδη δὲ Μαλέας πλησίον πεπλευκότας
Ἀπηνλιώτης ἄνεμος ἐμπνεύσας δορὶ
ἐξέβαλεν ἡμᾶς τήνδ' ἐς Αἰτναίαν πέτραν,
- 20 ἵν' οἱ μόνωπες ποντίου παῖδες Θεοῦ
Κύκλωπες οἰκοῦσ' ἄντρ' ἔρημ' ἀνδροκτόνοι·
τούτων ἐνὸς ληφθέντες ἐσμέν ἐν δόμοις
δοῦλοι καλοῦσι δ' αὐτὰν ὧ λατρεύομεν
Πολύφημον. ἀντὶ δ' εὐίων βακχευμάτων
- 25 ποίμνας Κύκλωπος ἀνοσίου ποιμαίνομεν.
παῖδες μὲν οὖμοι κλιτύων ἐν ἐσχατοῖς
νέμουσι μῆλα, νεανίαι πεφυκότες,
ἐγὼ δὲ πληροῦν πῖστρα καὶ σαίρειν στέγας
μένων τέταγμαι τάσδε, τῷ τε δυσσεβεῖ
- 30 Κύκλωπι δείπνων ἀνοσίων διάκονος.
καὶ νῦν τὰ προσταχθέντ' ἀναγκαίως ἔχει
σαίρειν σιδηρᾷ τῇδε μ' ἀρπάγῃ δόμους,
ὥς τόν τ' ἀπόντα δεσπότην Κύκλωπ' ἐμὸν
καθαροῖσιν ἄντροις μῆλά τ' εἰσδεχόμεθα.
- 35 ἤδη δὲ παῖδας προσνέμοντας εἰσορῶ
ποίμνας. τί ταῦτα; μῶν κρότος σικιγγίδων

ὁμοῖος ὑμῖν νῦν τε χῶτε Βακχίῳ
κώμοις συνασπίζοντες Ἀλθαίας δόμους
προσῆτ' αἰοδαῖς βαρβίτων σαυλούμενοι ;

---

19) Ἐκ τῆς Εἰρήνης Ἀριστοφάνους.

(στίχ. 180—235.)

Ἐ ρ μ ῆ ς.

40 Πόθεν βροτοῦ με προσέβαλ' ; ὦναξ Ἡράκλεις,
τουτὶ τί ἐστι τὸ κακόν ;

Τ ρ υ γ α ῖ ο ς.

Ἰπποκάνθαρος.

Ἐ ρ μ ῆ ς.

ᾠ βδελυρὲ καὶ τολμηρὲ κἀναίσχυντε σὺ
καὶ μιαρὲ καὶ παμμίारे καὶ μιάρώτατε,
πῶς δεύρ' ἀνῆλθες, ὦ μιαρῶν μιάρώτατε ;
5 τί σοί ποτ' ἔστ' ὄνομ' ; οὐκ ἐρεῖς ;

Τ ρ υ γ α ῖ ο ς.

Μιάρώτατος.

Ἐ ρ μ ῆ ς.

Ποδαπὸς τὸ γένος δ' εἶ ; φράζε μοι.

Τ ρ υ γ α ῖ ο ς.

Μιάρώτατος.

Ἐ ρ μ ῆ ς.

Πατήρ δέ σοι τίς ἐστιν;

Τ ρ υ γ α ῖ ο ς.

Ἐμοί; μιαιώτατος.

Ἐ ρ μ ῆ ς.

Οὐ τοι μὰ τὴν Γῆν ἔσθ' ὅπως οὐκ ἀποθανεῖ,
εἰ μὴ κατερεῖς μοι τοῦνομ' ὃ τι ποτ' ἔστι σοι.

Τ ρ υ γ α ῖ ο ς.

10 Τρυγαῖος Ἀθμονεὺς, ἀμπελουργὸς δεξιὸς,
οὐ συκοφάντης, οὐδ' ἐραστὴς πραγμάτων.

Ἐ ρ μ ῆ ς.

Ἦκεις δὲ κατὰ τί;

Τ ρ υ γ α ῖ ο ς.

Τὰ κρέα ταυτί σοι φέρων.

Ἐ ρ μ ῆ ς.

Ἦ δειλακρίων, πῶς ἦλθες;

Τ ρ υ γ α ῖ ο ς.

Ἦ γλίσχρων, ὁρᾷς

ὥς οὐκέτ' εἶναι σοι δοκῶ μιαιώτατος;

15 Ἦθι νυν, κάλεσόν μοι τὸν Δί'.

Ἐ ρ μ ῆ ς.

Ἦ ἰῆ ἰῆ,

ὅτ' οὐδὲ μέλλεις ἐγγὺς εἶναι τῶν θεῶν

φρουδοὶ γὰρ ἐχθές εἰσιν ἐξφκισμένοι.

Τ ρ υ γ α ῖ ο ς.

Ποῖ γῆς;

Ἐ ρ μ ῆ ς.

Ἴδοὺ γῆς.

Τ ρ υ γ α ῖ ο ς.

Ἀλλὰ ποῖ;

Ἐ ρ μ ῆ ς.

Πόρρω πάνυ,

ὑπ' αὐτὸν ἀτεχνῶς τοῦρανοῦ τὸν κύτταρον.

Τ ρ υ γ α ῖ ο ς.

Πῶς οὖν σὺ δῆτ' ἐνταῦθα κατελείφθης μόνος;

Ἐ ρ μ ῆ ς.

Τὰ λοιπὰ τηρῶ σκευάρια τὰ τῶν θεῶν,

χυτρίδια καὶ σανίδια κάμφορείδια.

Τ ρ υ γ α ῖ ο ς.

5 Ἐξφκίσαντο δ' οἱ θεοὶ τίνας οὕνεκα;

Ἐ ρ μ ῆ ς.

Ἑλλησιν ὀργισθέντες. Εἰτ' ἐνταῦθα μὲν,

ἔν' ἦσαν αὐτοὶ, τὸν Πόλεμον κατῴκισαν,

ὑμᾶς παραδόντες δρᾶν ἀτεχνῶς ὅ τι βούλεται

αὐτοὶ δ' ἀνφκίσανθ' ὅπως ἀνωτάτω,

10 ἵνα μὴ βλέποιν μάχομένους ὑμᾶς ἔτι

μηδ' ἀντιβολούντων μηδὲν αἰσθανοίατο.

Τ ρ υ γ α ῖ ο ς.

Τοῦ δ' οὔνεχ' ἡμᾶς ταῦτ' ἔδρασαν; εἶπέ μοι.

Ἐ ρ μ ῆ ς.

ἽΟτι ἡ πολεμεῖν ἤρεῖσθ' ἐκείνων πολλάκις
 σπονδὰς ποιούντων· κεῖ μὲν οἱ Λακωνικοὶ
 15 ὑπερβάλλονται μικρὸν, ἔλεγον ἂν ταδί-
 ναὶ τῷ σιῶ, νῦν Ἀττικίων δώσει δίκην.
 Εἰ δ' αὖ τι πράξαιτ' ἀγαθὸν Ἀττικωνικοὶ
 κάλθοιεν οἱ Λάκωνες εἰρήνης πέρι,
 ἐλέγετ' ἂν ὑμεῖς εὐθύς· ἐξαπατώμεθα
 20 νῆ τὴν Ἀθηνᾶν, νῆ Δί', οὐχὶ πειστέον
 ἥξουσι καὐθις, ἣν ἔχωμεν τὴν Πύλον.

Τ ρ υ γ α ῖ ο ς.

ὁ γοῦν χαρακτήρ ἡμεδαπὸς τῶν ῥημάτων.

Ἐ ρ μ ῆ ς.

ἽΩν οὔνεκ' οὐκ οἶδ' εἴ ποτ' Εἰρήνην ἔτι
 τὸ λοιπὸν ὄψεσθ'.

Τ ρ υ γ α ῖ ο ς.

Ἀλλὰ ποῖ γὰρ οἴχεται;

Ἐ ρ μ ῆ ς.

25 Ὁ Πόλεμος αὐτὴν ἐνέβαλ' εἰς ἄντρον βαθύ.

Τ ρ υ γ α ῖ ο ς.

Εἰς ποῖον;

Ἑ ρ μ ῆ ς.

Εἰς τοῦτ' τὸ κάτω. Κάπειθ' ὁρᾷς
 ὄσους ἄνωθεν ἐπεφόρησε τῶν λίθων,
 ἵνα μὴ λάβητε μηδέποτ' αὐτήν.

Τ ρ υ γ α ῖ ο ς.

Εἰπέ μοι,
 ἡμᾶς δὲ δὴ τί δρᾶν παρασκευάζεται;

Ἑ ρ μ ῆ ς.

Οὐκ οἶδα πλὴν ἓν, ὅτι θυεῖαν ἐσπέρας
 ὑπερφυᾶ τὸ μέγεθος εἰσηνέγκατο.

Τ ρ υ γ α ῖ ο ς.

Τί δῆτα ταύτῃ τῇ θυείᾳ χρήσεται;

Ἑ ρ μ ῆ ς.

Τρίβειν ἐν αὐτῇ τὰς πόλεις βουλεύεται.
 5 Ἀλλ' εἰμι· καὶ γὰρ ἐξιέναι, γνώμην ἐμὴν,
 μέλλει θορυβεῖ γοῦν ἔνδοθεν.

Τ ρ υ γ α ῖ ο ς.

Οἶμοι δαίλαος.
 Φέρ' αὐτὸν ἀποδρῶ· καὶ γὰρ ὥσπερ ἡσθόμην
 καὐτὸς θυείας φθέγμα πολεμιστηρίας.

Ἐκ τῶν ἀδελφῶν Τερεντίων.

Πρᾶξις 1. Σκηνή 1.

M I C I O.

Storax. non rediit hac nocte a cena Aeschinus:
 10 Neque servolorum quisquam, qui advorsum ierant.

Profecto hoc vere dicunt: si absis uspiam,
 Aut ubi si cesses; evenire ea satius est,
 Quae in te uxor dicit et quae in animo cogitat
 Irata, quam illa quae parentes propitii.

- 15 Uxor, si cesses, aut te amare cogitat,
 Aut tete amari, aut potare atque animo obsequi,
 Et tibi bene esse soli, sibi cum sit male.
 Ego quia non rediit filius, quae cogito?
 Quibus nunc sollicitor rebus? ne aut ille alserit,
 20 Aut uspiam ceciderit, aut praefregerit
 Aliquid. vah, quemquamne hominem in animo insti-
 tuere, aut

Parare, quod sit carius, quam ipse est sibi?
 Atque ex me hic natus non est, set ex fratre. is adeo
 Dissimilis studio est. iam inde ab adolescentia,

- 25 Ego hanc clementem vitam urbanam, atque otium
 Secutus sum: et quod fortunatum isti putant,
 Uxorem numquam habui. ille, contra haec omnia,
 Ruri agere vitam: semper parce ac duriter
 Se habere: uxorem duxit: nati filii

- 30 Duo: inde ego hunc maiorem adoptavi mihi:
 Eduxi a parvulo, habui, amavi pro meo;
 In eo me oblecto: solum id est carum mihi.
 Ille ut item contra me habeat, facio sedulo:
 De, praetermitto: non necesse habeo omnia

- 35 Pro meo iure agere: postremo alii clanculum
 Patres quae faciunt, quae fert adolescentia,
 Ea ne me celet, consuefeci filium.
 Nam qui mentiri aut fallere, ita uti fit, patrem
 Audebit, tanto magis audebit ceteros.
 Pudore et liberalitate liberos

- 5 Retinere satius esse credo quam metu.
 Haec fratri mecum non conveniunt, neque placent.
 Venit ad me saepe clamans, Quid agis, Micio?
 Cur perdis adulescentem nobis? cur amat?
 Cur potat? cur tu his rebus sumptum suggeris?
- 10 Vestitu nimio indulges: nimium ineptus es.
 Nimium ipse est durus praeter aequumque et bonum:
 Et errat longe, mea quidem sententia,
 Qui imperium credat gravius esse aut stabilius,
 Vi quod fit, quam illud quod amicitia adiungitur.
- 15 Mea sic est ratio, et sic animum induco meum:
 Malo coactus qui suum officium facit,
 Dum id rescitum iri credit, tantisper cavet:
 Si sperat fore clam, rursum ad ingenium redit.
 Ille quem beneficio adiungas, ex animo facit:
- 20 Studet par referre; praesens absensque idem erit.
 Hoc patrium est, potius consuefacere filium
 Sua sponte recte facere, quam alieno metu:
 Hoc pater ac dominus interest: hoc qui nequit,
 Fateatur nescire imperare liberis.
- 25 Set estne hic ipse, de quo agebam? et certe is est.
 Nescio quid tristem video: credo iam, ut solet,
 Iurgabit. salvom te advenire, Demea,
 Gaudemus. —

21) Ἐκ τῶν Παίδου μίθων.

LUPUS ET AGNUS.

(lib. I, 1.)

Ad rivum eundem lupo et agno venerant
 Siti compulsi: superius stabat lupo

- 5 Longeque inferior agnus. Tunc fauce improba
 Latro incitatus iurgii causam intulit.
 Cur, inquit, turbulentam fecisti mihi
 Aquam bibenti? Laniger contra timens:
 Qui possum, quæso, facere, quod quereris, lupo?
 10 A te decurrit ad meos haustus liquor.
 Repulsus ille veritatis viribus:
 Ante hos sex menses ait, male, dixisti mihi.
 Respondit agnus: Equidem natus non eram.
 Pater hercule tuus, inquit, male dixit mihi.
 15 Atque ita correptum lacerat iniusta nece.
 Haec propter illos scripta est homines fabula,
 Qui fictis causis innocentes opprimunt.

Τ ρ ί μ ε τ ρ ο ν χ ω λ ι α μ β ι κ ὸ ν
 ἢ Ἰ π π ω ν ἄ κ τ ι ο ν.

("Ορα § 55.)

21) Ἰππώνακτος ἀποσπάσματα.

1.

- Ἑρμῇ, φίλ' Ἑρμῇ, Μαιαδεῦ, Κυλλήνειε,
 ἐπεύχομαι τοι, κάρτ' ἀ γὰρ κακῶς ῥιγῶ
 Δὸς χλαῖναν Ἰππώνακτι καὶ κυπασσίσκον
 καὶ σαμβάλισκα κασκέρισκα καὶ χρυσοῦ
 35 στατήρας ἐξήκοντα τούτερου τοίχου.
 Ἐμοὶ γὰρ οὐκ ἔδωκας οὔτε κω χλαῖναν
 δασεῖαν, ἐν χειμῶνι φάρμακον ῥίγους,
 οὔτ' ἀσκήρησι τοὺς πόδας δασείησιν
 ἔκρυψας, ὥς μή μοι χίμετλα ῥήγνυται.

2.

Μιμνή κατωμυχαῖε, μηκέτι γράψης
 5 ὄφιν τριήρευς ἐν πολυζύγῳ τοίχῳ
 ἀπ' ἐμβόλου φεύγοντα πρὸς κυβερνήτην
 αὕτη γὰρ, αὕτη συμφορὴ τε καὶ κληδὼν
 Νικαύτι καὶ Σάβαυνι τῷ κυβερνήτῃ,
 ἦν αὐτὸν ὄφεις τῶντικνήμειον δήκη.

23) Ἐκ τῶν μύθων Βαβυλίου.

Οἷς πρὸς νομέα καὶ Κύνων.

10 Ὅϊς τις εἶπε πρὸς νομήα τοιαῦτα.
 Κεῖρεις μὲν ἡμᾶς, καὶ πόκους ἔχεις κέρσας,
 [τὸ] γάλα δ' ἀμέλγοντ' ἐστὶ σοι φίλον πῆξαι,
 ἡμῶν δὲ τέκνα μῆλά σοι περισσεύει
 πλεὺν δ' οὐδὲν ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ τροφὴ γαίας
 15 ἐν πᾶσιν ὄρεσιν εὐθαλέσσι γεννᾶται
 ὠραία βοτάτη καὶ δρόσου γεμισθεῖσα.
 φέρβεις δὲ κύνα ταύτην ἐν μέσοις ἡμῖν,
 τρέφων, ὅποια σαυτὸν, εὐθαλεῖ σίτῳ.
 Ὡς ἡ κύων ἤκουσε ταῦτ', ἔφη τοῖα
 20 Εἰ μὴ παρήμην, κὰν μέσοις ἐπωλούμην,
 οὐκ ἂν ποθ' ὑμεῖς ἔσχετ' ἄφθονον ποιήν
 περιτρέχουσα γὰρ πανούργον κωλύω
 δρηστήρα, ληστήν καὶ λύκον διωκτῆρα.

Γεωργὸς, Παῖς καὶ Κολοιοί.

Ἦσαν δυσμαὶ Πληϊάδος ἐν σπόρου ὥρῃ,
 25 καὶ τις γεωργὸς εἰς νεὸν πυροῦς σπείρας
 φύλαττεν ἐστῶς· καὶ γὰρ ἄκριτον πλήθει
 μέλαν κολοιῶν ἔθνος ἦλθε δυσφώνων,

ψᾶρες τ' ὀρύκται σπερμάτων ἀρουραίων.
 τῷ δ' ἠκολούθει σφενδόνην ἔχων κοίλην
 30 παιδίσκος· οἱ δὲ ψᾶρες ἐκ συνηθείας
 ἤκουον, εἰ τὴν σφενδόνην ποτ' ᾔτῃκει,
 καὶ πρὶν βαλεῖν ἔφευγον. Εὖρε δὲ τέχνην
 γεωργὸς ἄλλην, τὸν τε παῖδα φωνήσας
 δίδασκεν, ὦ παῖ, χρὴ γὰρ ὀρνέων ἡμᾶς
 35 σοφῶν φρένας φηλῶσαι· ἡνίκ' ἂν τοίνυν
 ἔλθωσιν [αὐθις], ἐγὼ μὲν ἄρτον αἰτήσω,
 σὺ δ' οὐ τὸν ἄρτον, σφενδόνην δέ μοι δώσεις.
 Οἱ ψᾶρες ἦλθον, καὶ νέμοντο τὴν χώραν·
 ὁ δ' ἄρτον αἰτεῖ, καθάπερ εἶχε συνθήκην
 οἱ δ' οὐκ ἔφευγον. Τῷ δ' ὁ παῖς λίθων πλήρη
 τὴν σφενδόνην ἔδωκεν· ὁ δὲ γέρων ρίψας
 τοῦ μὲν τὸ βρέγμα, τοῦ δ' ἔτυψε τὴν κνήμην,
 ἐτέρου τὸν ὦμον· οἱ δ' ἔφευγον ἐκ χώρας.
 5 Γέρανοι συνήντων, καὶ τὸ συμβὰν ἠρώτουν,
 καὶ τις κολοῖδς εἶπε, Φεύγετ' ἀνθρώπων
 γένος πονηρὸν, ἄλλα μὲν πρὸς ἀλλήλους
 λαλεῖν μαθόντων, ἄλλα δ' ἔργα ποιούντων.

24) Ἀπόσπασμα ἐκ τῶν ᾠδῶν Κατούλου.

Ω' δ' ἢ Η'.

Miser Catulle, desinas ineptire
 10 Et quot vides perisse perditum ducas.
 Fulserē quondam candidi tibi soles,
 Cum vēnitabas quo puella ducebat
 Amata nobis quantum amabitur nulla.
 Ibi illa multa tum iocosa fiebant,
 15 Quæ tu volebas nec puella nolebat.

Fulsere vere candidi tibi soles.

Nunc iam illa non vult: tu quoque impotens noli

Nec quae fugit sectare, nec miser vive,

Sed obstinata mente perfer, obdura.

20 Vale, puella. iam Catullus obdurat,

Nec te requireret nec rogabit invitam:

At tu dolebis, cum rogaberis nulla.

Scelestas, ne te. quae tibi manet vita!

Quis nunc te adibit? cui videberis bella?

25 Quem nunc amabis? cuius esse diceris?

Quem basiabis? cui labella mordebis?

At tu, Catulle, destinatus obdura.

Τετραμέτροι ἱαμβικοί.

(Ὅρα § 56.)

25) Ἐκ τῶν Ἀριστοφάνους Βατράχων.

(στίχ. 905—967.)

Διόνυσος.

Ἄλλ' ὥς τάχιστα χρὴ λέγειν οὕτω δ' ὅπως ἐρεῖτον

30 ἀστεῖα καὶ μήτ' εἰκόνας μήθ' οἷ' ἂν ἄλλος εἴποι.

Εὐριπίδης.

Καὶ μὴν ἑμαυτὸν μέν γε, τὴν πόλιν οἷός εἰμι,

ἐν τοῖσιν ὑστάτοις φράσω, τοῦτον δὲ πρῶτ' ἐλέγξω,

ὥς ἦν ἀλαζὼν καὶ φέναξ, οἷοις τε τοὺς θεατὰς

ἐξηπάτα, μώρους λαβὼν παρὰ Φρυγίῳ τραφέντας.

35 Πρώτιστα μὲν γὰρ ἓνα τιν' ἂν καθίσεν ἐγκαλύψας,

Ἀχιλλέα τιν' ἦν Νιόβην, τὸ πρόσωπον οὐχὶ δεικνύς,
πρόσχημα τῆς τραγωδίας, γρύζοντας οὐδὲ τουτί. —

Διόγυσος.

Μὰ τὸν Δί' οὐ δῆθ'

Εὐριπίδης.

ὁ δὲ χορός γ' ἤρειδεν ὄρμαθούς ἄν
μελῶν ἐφεξῆς τέτταρας ξυνεχῶς ἄν· οἱ δ' ἐσίγων.

Διόγυσος.

5 Ἐγὼ δ' ἔχαιρον τῇ σιωπῇ, καί με τοῦτ' ἔτερπεν
οὐχ ἥττον ἢ νῦν οἱ λαλοῦντες.

Εὐριπίδης.

Ἡλίθιος γὰρ ἦσθα,

σάφ' ἴσθι.

Διόγυσος.

Κάμαντῷ δοκῶ. Τί δὲ ταῦτ' ἔδρασ' ὁ δεῖνα;

Εὐριπίδης.

Ἵπ' ἀλαζονείας, ἔν' ὁ θεατῆς προσδοκῶν καθοῖτο,
ὁπόθ' ἡ Νιόβη τι φθέγγεται· τὸ δρᾶμα δ' ἄν διήει.

Διόγυσος.

10 Ὡ παμπόνηρος, οἳ' ἄρ' ἐφenaκιζόμεν ὑπ' αὐτοῦ.
Τί σκορδινᾷ καὶ δυσφορεῖς;

Εὐριπίδης.

Ὅτι αὐτὸν ἐξελέγχω.

Κᾶπειτ' ἐπειδὴ ταῦτα ληρήσειε καὶ τὸ δρᾶμα
ἤδη μεσοίη, ῥήματ' ἂν βόεια δώδεκ' εἶπεν,
ὀφρῦς ἔχοντα καὶ λόφους, δαίην' ἄττα μορμορωπὰ,
15 ἄγνωτα τοῖς θεωμένοις.

Αἰσχύλος.

Οἶμοι τάλας.

Διώνυσος.

Σιώπα.

Εὐριπίδης.

Σαφές δ' ἂν εἶπεν οὐδεὲν, —

Διώνυσος.

Μὴ πρίε τοὺς ὀδόντας.

Εὐριπίδης.

ἄλλ' ἢ Σκαμάνδρους, ἢ τάφρους, ἢ π' ἀσπίδων ἐπόντας
γρυπαέτους χαλκηλάτους, καὶ ῥήμαθ' ἱππόκρημνα,
ἂ ξυμβαλεῖν οὐ ῥάδι' ἦν.

Διώνυσος.

Νὴ τοὺς θεοὺς, ἐγὼ γοῦν

20 ἤδη ποτ' ἐν μακρῷ χρόνῳ νυκτὸς διηγρύπνησα
τὸν ξουθὸν ἱππαλεκτρύονα ζητῶν, τίς ἐστὶν ὄρνις.

Αἰσχύλος.

Σημεῖον ἐν ταῖς ναυσὶν, ὠμαθέστατ', ἐνεγέγραπτο.

Διώνυσος.

Ἐγὼ δὲ τὸν Φιλοξένου γ' ὄμην Ἐρυξιν εἶναι.
25*

Εὐριπίδης.

Εἴτ' ἐντραγωδίαις ἐχρῆν κάλετρυόνα ποιῆσαι;

Αἰσχύλος.

Σὺ δ', ὦ θεοῖσιν ἐχθρὲ, ποῖ' ἄττ' ἐστὶν ἄττ' ἐποίεις;

Εὐριπίδης.

Οὐχ ἱππαλεκτρυόνας μὰ Δί' οὐδὲ τραγελάφους ἄπερ σὺ,
5 ἂν τοῖσι παραπετάσμασιν τοῖς Μηδικοῖς γράφουσιν·
ἀλλ' ὡς παρέλαβον τὴν τέχνην παρὰ σοῦ τὸ πρῶτον
εὐθὺς

οἰδοῦσαν ὑπὸ κομπασμάτων καὶ ῥημάτων ἐπαχθῶν,
ἴσχανα μὲν πρῶτιστον αὐτὴν καὶ τὸ βάρος ἀφείλον
ἐπυλλίοις καὶ περιπάτοις καὶ τευτλίοις λευκοῖς,
10 χυλὸν διδοὺς στωμυλμάτων, ἀπὸ βιβλίων ἀπηθῶν
εἴτ' ἀνέτρεφον μονωδίαις, Κηφισοφῶντα μιγνύς·
εἴτ' οὐκ ἐλήρουν ὅτι τύχοιμ', οὐδ' ἐμπесῶν ἔφυρον,
ἀλλ' οὐξιών πρῶτιστα μὲν μοι τὸ γένος εἴπ' ἂν εὐθὺς
τοῦ δράματος.

Αἰσχύλος.

Κρεῖττον γὰρ ἦν σοι νῆ Δί' ἢ τὸ σαυτοῦ.

Εὐριπίδης.

15. Ἐπειτ' ἀπὸ τῶν πρῶτων ἐπῶν οὐδὲν παρήκ' ἂν ἄγρὸν,
ἀλλ' ἔλεγεν ἡ γυνὴ τέ μοι χῶ δοῦλος οὐδὲν ἦττον,
χῶ δεσπότης χῆ παρθένας χῆ γραῦς ἄν.

Αἰσχύλος.

Εἶτα δῆτα

οὐκ ἀποθαγεῖν σε ταῦτ' ἐχρῆν τολμῶντα;

Εὐριπίδης.

Μὰ τὸν Ἀπόλλω·

δημοκρατικὸν γὰρ αὐτ' ἔδρων.

Διονύσος.

Τοῦτο μὲν ἔασον, ὦ τᾶν.

20 οὐ σοὶ γάρ ἐστι περίπατος κάλλιστα περί γε τούτου.

Εὐριπίδης

Ἐπειτα τουτοῦσι λαλεῖν ἐδίδαξα —

Αἰσχύλος

Φημί καγὼ.

Ὡς πρὶν διδάξαι γ' ὠφελος μέσος διαρραγῆναι.

Εὐριπίδης

λεπτῶν τε κανόνων εἰσβολὰς ἐπῶν τε γωνιασμούς,

νοεῖν, ὀρᾶν, ξυνιέναι, στρέφειν, ἐρᾶν, τεχνάζειν,

25 κάχ' ὑποτοπεῖσθαι, περινοεῖν ἅπαντα, —

Αἰσχύλος

Φημί καγὼ.

Εὐριπίδης

οἰκεῖα πράγματ' εἰσάγων, οἷς χρώμεθ', οἷς ξύνεσμεν,

ἐξ ὧν γ' ἂν ἐξηλεγχόμην· ξυνειδότες γὰρ οὗτοι

ἤλεγχον ἂν μου τὴν τέχνην· ἀλλ' οὐκ ἐκομπολάκουν

ἀπὸ τοῦ φρονεῖν ἀποσπάσας, οὐδ' ἐξέπληττον αὐτούς,

5 Κύκνους ποιῶν καὶ Μέμνονας κώδωνοφαλαροπώλους.

Γνώσει δὲ τοὺς τούτου τε κάμου γ' ἐκατέρου μαθητάς.

Τουτουμὲνι Φορμίσιος Μεγαλινετός θ' ὁ Μάγνης,

σαλπιγγολογχυπηνάδαι, σαρκασμοπιτυοκάμπται,
οὐμὶ δὲ Κλειτοφῶν τε καὶ Θηραμένης ὁ κομψός.

26). Ἐκ τοῦ Τερεντίου Andria.

Πρᾶξις γ'. Σκηνὴ δ'.

(στιχ. 2—27.)

DAVUS. SIMO. CHREMES.

10 DA. Cur uxor non adcersitur? iam advesperascit. Si
audin'?

Ego dudum non nil veritus sum abste, Dave, ne face-
res idem,

Quod volgus servorum solet, dolis ut me deluderet,
Propterea quod amat filius. DA. egon' istuc facerem?
SI. credidi:

Idque adeo metuens vos celavi, quod nunc dicam. DA.
quid SI. acies:

15 Nam propemodum habeo iam fidem. DA. tandem co-
gnosti qui siem?

SI. Non fuerant nuptiae futurae. DA. quid? non? SI.
set ea gratia

Simulavi, vos ut pertemptarem. DA. quid ais? SI. sic
res est. DA. vide,

Numquam istuc ego quivi intellegere. vah consilium cal-
lidum.

SI. Hoc audi. ut hinc te introire iussi, opportune hic
fit mi obviam. DA. hem,

20 Numnam periimus? SI. narro huic, quae tu dudum nar-
rasti mihi.

DA. Quidnam audiam? SI. gnatam ut del oro, vixque
id exoro. DA. occidi. SI. hem,

Quid dixisti? DA. optume inquam factum. SI. nunc per
hunc nullast mora.

CH. Domum modo ibo: ut apparetur, dicam: atque
huc renuntio.

SI. Nunc te oro, Dave, quoniam solus mi effecisti has
nuptias —

25 DA. Ego vero solus. SI. corrigere mi gnatum porro
enitere.

DA. Faciam hercle sedulo. SI. potes nunc, dum animus
inritatus est.

DA. Quiescas. SI. age igitur, ubi nunc est ipse? DA.
mirum, ni domi est.

SI. Ibo ad eum: atque eadem haec tibi quae dixi, di-
cam itidem illi. DA. nullus sum.

Quid causae est, quin hinc in pistrinum recta proficiscar
via?

Nihil est preci loci relictum; iam perturbavi omnia:

Erum fefelli: in nuptias conieci erilem filium;

Feci hodie ut fierent, insperante hoc, atque invito Pam-
philo. hem

Astutias: quod si quiessem, nihil evenisset mali

3 Set eccecum video ipsum: occidi.

Utinam mihi esset aliquid hic, quo me nunc praecipitem
darem.

Δ α κ τ υ λ ι κ ο ἰ ἐ ξ ἀ μ ε τ ρ ο ι.

(ὄρα § 62)

27) Ἐκ τῆς Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας.

(Ι. στίχ. 39—566.)

Ἰλιόθεν με φέρων ἄνεμος Κικόνεσσι πέλασσεν,
 Ἰσμάρω· ἔνθα δ' ἐγὼ πόλιν ἔπραθον, ὤλεσα δ' αὐτούς·
 ἐκ πόλιος δ' ἀλόχους καὶ κτήματα πολλὰ λαβόντες
 δασσάμεθ', ὥς μή τις μοι ἀτεμβόμενος κίοι Ἰσης.
 35 ἔνθ' ἦτοι μὲν ἐγὼ διερῶ ποδὶ φευγέμεν ἡμέας
 ἠνώγεα· τοὶ δὲ μέγα νήπιοι οὐκ ἐπίθοντο.
 ἔνθα δὲ πολλὸν μὲν μέθυ πίνετο, πολλὰ δὲ μῆλα
 ἔσφαζον παρὰ θίνα καὶ εἰλίποδας ἑλικας βούς.
 τόφρα δ' ἄρ' οἰχόμενοι Κίκονες Κικόνεσσι γεγώνευν,
 οἳ σφιν γεῖτονες ἦσαν ἅμα πλέονες καὶ ἀρείους,
 ἥπειρον ναίοντες, ἐπιστάμενοι μὲν ἀφ' ἵππων
 ἀνδράσι μάρνασθαι, καὶ ὅθι χρὴ πεζὸν εἶντα.
 ἦλθον ἔπειθ', ὅσα φύλλα καὶ ἄνθεα γίγνεται ὥρη,
 5 ἡέριοι τότε δὴ ῥα κακὴ Διὸς αἴσα παρέστη
 ἡμῖν αἰνομόροισιν, ἵν' ἄλγεα πολλὰ πάθοιμεν.
 στησάμενοι δ' ἐμάχοντο μάχην παρὰ νηυσὶ θοῇσιν·
 βάλλον δ' ἀλλήλους χαλκήρεσιν ἐγχείησιν.
 ὄφρα μὲν ἤως ἦν καὶ ἀέξετο ἱερὸν ἦμαρ,
 10 τόφρα δ' ἀλεξόμενοι μένομεν πλεονάς περ εἶντας·
 ἦμος δ' Ἥελιος μετενίσσεται βουλυτόνδε,
 καὶ τότε δὴ Κίκονες κλῖναν δαμάσαντες Ἀχαιοὺς.
 ἐξ δ' ἀφ' ἐκάστης νηὸς εὐκνήμιδες ἑταῖροι
 ὤλονθ'· οἱ δ' ἄλλοι φύγομεν θάνατόν τε μόρον τε.

- 15 "Ενθεν δὲ προτέρω πλέομεν, ἀκαχήμενοι ἦτορ,
 ἄσμενοι ἐκ θανάτοιο, φίλους ὀλέσαντες ἑταίρους.
 οὐδ' ἄρα μοι προτέρω νῆες κίον ἀμφιέλισσαι,
 πρὶν τινα τῶν δειλῶν ἐτάρων τρὶς ἕκαστον αὔσαι,
 οἳ θάνατον ἐν πεδίῳ, Κικόνων ὑπο δῃωθέντες.
- 20 νηυσὶ δ' ἐπὼρσ' ἄνεμον Βορέην νεφεληγερέτα Ζεὺς
 λαίλαπι θεσπεσίῃ, σὺν δὲ νεφέεσσι κάλυψεν
 γαῖαν ὁμοῦ καὶ πόντον ὁρώρει δ' οὐρανόθεν νύξ.
 αἱ μὲν ἔπειτ' ἐφέροντ' ἐπικάρσιαι, ἱστία δέ σφιν
 τριχθὰ τε καὶ τετραχθὰ διέσχισεν ἰς ἀνέμοιο.
- 25 καὶ τὰ μὲν ἐς νῆας κάθεμεν, δείσαντες ὄλεθρον,
 αὐτὰς δ' ἐσσυμένως προερύσσαμεν ἥπειρόνδε.
 ἔνθα δὴ δύο νύκτας, δύο τ' ἡμέματα συνεχὲς αἰεὶ
 κείμεθ', ὁμοῦ καμάτῳ τε καὶ ἄλγεσι θυμὸν ἔδοντες.
 ἀλλ' ὅτε δὴ τρίτον ἡμᾶρ εὐπλόκαμος τέλεσ' Ἡώς,
- 30 ἱστοὺς στησάμενοι, ἀνά θ' ἱστίᾳ λεύκ' ἐρύσαντες,
 ἤμεθα· τὰς δ' ἄνεμός τε κυβερνήται τ' ἴθυνον.
 καὶ νύ κεν ἀσκηθῆς ἰκόμην ἐς πατρίδα γαῖαν,
 ἀλλὰ με κῦμα, ῥόος τε, περιγνάπτοντα Μάλειαν,
 καὶ Βορέης ἀπέωσε, παρέπλαγξεν δὲ Κυθήρων.
- 35 "Ενθεν δ' ἐννήμαρ φερόμην ὅλοοις ἀνέμοισιν
 πόντον ἐπ' ἰχθυόεντ'. αὐτὰρ δεκάτῃ ἐπέβημεν
 γαίης Λωτοφάγων, οἷτ' ἀνθινὸν εἶδαρ ἔδουσιν.
 ἔνθα δ' ἐπ' ἥπειρόν βῆμεν, καὶ ἀφυσσάμεθ' ὕδωρ·
 αἶψα δὲ δεῖπνον ἔλοντο θοῆς παρὰ νηυσὶν ἑταῖροι.
- 40 αὐτὰρ ἐπεὶ σίτοιό τε πασσάμεθ' ἠδὲ ποτῆτος,
 δὴ τότε ἐγὼν ἐτάρους προῖειν πεύθεσθαι ἰόντας,
 ἄνδρε δύο κρίνας, τρίτατον κήρυχ' ἄμ' ὀπάσσας,
 οἵτινες ἀνέρες εἶεν ἐπὶ χθονὶ σίτον ἔδοντες.
 οἳ δ' αἶψ' οἰχόμενοι μίγην ἀνδράσι Λωτοφάγοισιν
- 45 οὐδ' ἄρα Λωτοφάγοι μῆδονθ' ἐτάροισιν ὄλεθρον

- ἡμετέροις, ἀλλὰ σφι δόσαν λωτοῖο πάσασθαι.
 τῶν δ' ὅστις λωτοῖο φάγοι μελιηδέα καρπὸν,
 οὐκέτ' ἀπαγγεῖλαι πάλιν ἤθελεν, οὐδὲ νέεσθαι
 ἀλλ' αὐτοῦ βούλοντο μετ' ἀνδράσι Λωτοφάγοισιν
 5 λωτὸν ἐρεπτόμενοι μενέμεν, νόστου τε λαθέσθαι.
 τοὺς μὲν ἐγὼν ἐπὶ νῆας ἄγον κλαίοντας ἀνάγκη,
 νηυσὶ δ' ἐνὶ γλαφυρῇσιν ὑπὸ ζυγὰ δῆσα ἐρύσσας.
 αὐτὰρ τοὺς ἄλλους κελόμην ἐρίηρας ἐταίρους
 σπερχομένους νηῶν ἐπιβαινέμεν ὠκειάων,
 10 μήπω τις λωτοῖο φαγὼν νόστοιο λάθεται.
 οἱ δ' αἰψ' εἴσβαινον, καὶ ἐπὶ κληῖσι κάθιζον
 ἐξῆς δ' ἐζόμενοι πολὴν ἄλα τύπτον ἐρετοῖς.
 Ἐνθεν δὲ προτέρω πλέομεν, ἀκαχήμενοι ἦτορ.
 Κυκλώπων δ' ἐς γαῖαν ὑπερφιάλων, ἀθεμίστων,
 15 ἰκόμεθ', οἳ ῥα θεοῖσι πεποιθότες ἀθαιάτοισιν,
 οὔτε φυτεύουσιν χερσὶν φυτόν, οὔτ' ἀρόωσιν
 ἀλλὰ τάγ' ἄσπαρτα καὶ ἀνήροτα πάντα φύονται,
 πυροὶ καὶ κριθαὶ ἡδ' ἄμπελοι, αἵτε φέρουσιν
 οἶνον ἐριστάφυλον, καὶ σφιν Διὸς ὄμβρος ἀέξει.
 20 τοῖσιν δ' οὔτ' ἀγοραὶ βουλευφόροι, οὔτε θέμιστες·
 ἀλλ' οἷγ' ὑψηλῶν ὀρέων ναίουσι κάρηνα
 ἐν σπέσσι γλαφυροῖσι θेमιστεύει δὲ ἕκαστος
 παίδων ἡδ' ἀλόχων, οὐδ' ἀλλήλων ἀλέγουσιν.
 Νῆσος ἔπειτα λάχεια παρὲκ λιμένος τετάνυσται
 25 γαίης Κυκλώπων, οὔτε σχεδὸν, οὔτ' ἀποτηλοῦ,
 ὑλήεσσ'· ἐν δ' αἶγες ἀπειρέσiai γεγάασιν
 ἄγριαι, οὐ μὲν γὰρ πάτος ἀνθρώπων ἀπερύκει
 οὐδέ μιν εἰσοίχνεῦσι κυνηγέται, οἷτε καθ' ὕλην
 ἄλγεα πάσχουσιν, κορυφὰς ὀρέων ἐφέποντες.
 30 οὔτ' ἄρα ποίμνησιν καταΐσχεται, οὔτ' ἀρότοισιν,
 ἀλλ' ἦγ' ἄσπαρτος καὶ ἀνήροτος ἡματα πάντα

- ἀνδρῶν χηρεύει, βόσκει δέ τε μηκάδας αἶγας.
 οὐ γὰρ Κυκλώπεσσι νέες πάρα μιλτοπάρηοι,
 οὐδ' ἄνδρες νηῶν ἐνι τέκτονες, οἷ κε κάμοιεν
 35 νῆας εὖσσέλμους, αἷ κεν τελέοιεν ἕκαστα,
 ἄσπε' ἐπ' ἀνθρώπων ἰκνεύμεναι· οἷά τε πολλά
 ἄνδρες ἐπ' ἀλλήλους νηυσὶν περώωσι θάλασσαν·
 οἷ κέ σφιν καὶ νῆσον εὖκτιμένην ἐκάμοντο.
 οὐ μὲν γάρ τι κακὴ γε, φέροι δέ κεν ὥρια πάντα·
 40 ἐν μὲν γὰρ λειμῶνες ἀλὸς πολιοῖο παρ' ὄχθας
 ὑδρηλοὶ, μαλακοὶ μάλα κ' ἄφθιτοι ἄμπελοι εἶεν.
 ἐν δ' ἄροσις λείη· μάλα κεν βαθὺ λήϊον αἰεὶ
 ἐς ὥρας ἀμῶεν· ἐπεὶ μάλα πῖαρ ὑπ' οὐδας.
 ἐν δὲ λιμὴν εὖορμος, ἔν' οὐ χρεὼ πείσματός ἐστιν,
 45 οὐτ' εὐνάς βαλέειν, οὔτε πρυμνήσι' ἀνάψαι,
 ἀλλ' ἐπικέλσαντας μέναι χρόνον, εἰσόκε ναυτέων
 θυμὸς ἐποτρύνῃ, καὶ ἐπιπνεύσωσιν ἀῆται.
 αὐτὰρ ἐπὶ κρατὸς λιμένος ῥέει ἀγλαὸν ὕδωρ,
 κρήνη ὑπὸ σπείους· περὶ δ' αἷγειροι πεφύασιν.
 5 ἔνθα κατεπλέομεν, καὶ τις θεὸς ἡγεμόνευεν
 νύκτα δι' ὀρφναίην· οὐδὲ προὔφαινετ' ἰδέσθαι·
 ἀῆρ γὰρ παρὰ νηυσὶ βαθεῖ' ἦν, οὐδὲ Σελήνη
 οὐρανόθε προὔφαινε· κατείχετο δὲ νεφέεσσιν.
 ἔνθ' οὔτις τὴν νῆσον ἐσέδρακεν ὀφθαλμοῖσιν·
 10 οὐτ' οὖν κύματα μακρὰ κυλινδόμενα προτὶ χέρσον
 εἰσίδομεν, πρὶν νῆας εὖσσέλμους ἐπικέλσαι.
 κελσάσῃσι δὲ νηυσὶ καθεύλομεν ἱστία πάντα·
 ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βῆμεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης·
 ἔνθα δ' ἀποβρίξαντες ἐμείναμεν Ἥῳ δῖαν.
 15 Ἥμος δ' ἡριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἥως,
 νῆσον θανμάζοντες ἐδινεόμεσθα κατ' αὐτήν.
 ὤρσαν δὲ Νύμφαι, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο,

- αἶγας ὄρεσκόφους, ἵνα δειπνήσειαν ἑταῖροι.
 αὐτίκα καμπύλα τόξα καὶ αἰγανέας δολιχαύλους
 20 εἰλόμεθ' ἐκ νηῶν, διὰ δὲ τρίχα κοσμηθέντες
 βάλλομεν· αἶψα δ' ἔδωκε θεὸς μενθεικέα θήρην.
 νῆες μὲν μοι ἔποντο δώδεκα, ἐς δὲ ἐκάστην
 ἐννέα λάγχανον αἶγες· ἐμοὶ δὲ δέκ' ἔξελον οἴῳ.
 ὥς τότε μὲν πρόπαν ἡμαρ, ἐς ἥελιον καταδύντα,
 25 ἡμεθα δαινύμενοι κρέα τ' ἄσπετα καὶ μέθυ ἡδύ.
 οὐ γάρ πω νηῶν ἐξέφθιτο οἶνος ἐρυθρός,
 ἀλλ' ἐνέην· πολλὸν γὰρ ἐν ἀμφιφορεῦσιν ἕκαστοι
 ἠφύσαμεν, Κικόνων ἱερὸν πτολίεθρον ἐλόντες.
 Κυκλώπων δ' ἐς γαῖαν ἐλεύσσομεν, ἐγγυὺς ἐόντων,
 30 καπνὸν τ', αὐτῶν τε φθογγήν, ὄϊων τε καὶ αἰγῶν.
 ἦμος δ' ἥελιος κατέδυν, καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθεν,
 δὴ τότε κοιμήθημεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης.
 ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἥως,
 καὶ τότε ἐγὼν ἀγορὴν θέμενος, μετὰ πᾶσιν ἔειπον·
 35 "Ἄλλοι μὲν νῦν μίμνετ', ἐμοὶ ἐρίηρες ἑταῖροι·
 αὐτὰρ ἐγὼ σὺν νηϊ τ' ἐμῇ καὶ ἐμοῖς ἐτάροισιν
 ἐλθὼν, τῶνδ' ἀνδρῶν πειρήσομαι, οἵτινές εἰσιν
 ἢ ῥ' οἴγ' ὑβρισταί τε καὶ ἄγριοι, οὐδὲ δίκαιοι,
 ἢ φιλόξεينوι, καὶ σφιν νόος ἐστὶ θεουδής.
 40 "Ὡς εἰπὼν, ἀνὰ νηὸς ἔβην· ἐκέλευσα δ' ἑταίρους,
 αὐτοὺς τ' ἀμβαίνειν, ἀνά τε πρυμνήσια λῦσαι.
 οἱ δ' αἶψ' εἰσβαῖνον, καὶ ἐπὶ κληῖσι κάθιζον
 ἐξῆς δ' ἐζόμενοι πολὴν ἄλα τύπτον ἐρετμοῖς.
 ἀλλ' ὅτε δὴ τὸν χῶρον ἀφικόμεθ', ἐγγυὺς ἐόντα,
 45 ἔνθα δ' ἐπ' ἐσχατιῇ σπέος εἶδομεν, ἄγχι θαλάσσης
 ὑψηλὸν, δάφνησι κατηρεφές· ἔνθα δὲ πολλὰ
 μῆλ', οἷές τε καὶ αἶγες ἰαύεσκον· περὶ δ' αὐλῇ
 ὑψηλῇ δέδμητο κατωρυχέεσσι λίθοισιν,

μακρῆσιν τε πίτυσιν ἰδὲ δρυσὶν ὑψικόμοισιν.

5 ἔνθα δ' ἀνὴρ ἐνίαυε πελώριος, ὃς ῥά τε μῆλα
οἶος ποιμαίνεσκεν ἀπόπροθεν· οὐδέ μετ' ἄλλους
πωλεῖτ', ἀλλ' ἀπάνευθεν ἐὼν ἀθεμίστια ἤδη.
καὶ γὰρ θαῦμ' ἐτέτυκτο πελώριον· οὐδὲ ἐώκει
ἀνδρὶ γε σιτοφάγῳ, ἀλλὰ ῥίφ' ὑλήεντι

10 ὑψηλῶν ὀρέων, ὃ τε φαίνεται οἶον ἀπ' ἄλλων

Δὴ τότε τοὺς ἄλλους κελόμην ἐρίηρας ἐταίρους
αὐτοῦ παρ νηὶ τε μένειν, καὶ νῦα ἔρυσθαι

αὐτὰρ ἐγὼ κρίνας ἐτάρων δυοκαίδεκ' ἀρίστους
βῆν' ἀτὰρ αἷγεον ἄσκον ἔχων μέλανος οἴνοιο,

15 ἡδέος, ὃν μοι ἔδωκε Μάρων, Εὐάνθεος υἱός,
ἱρεὺς Ἀπόλλωνος, ὃς Ἰσμαρον ἀμφιβεβήκει,
οὐνεκά μιν σὺν παιδὶ περισχόμεθ' ἡδὲ γυναικὶ
ἄζόμενον· ὅκει γὰρ ἐν ἄλσει δεινδρήεντι

Φοίβου Ἀπόλλωνος. ὃ δέ μοι πόρεν ἀγλαὰ δῶρα·

20 χρυσοῦ μὲν μοι δῶκ' εὐεργέος ἐπτὰ τάλαντα·
δῶκε δέ μοι κρητῆρα πανάργυρον· αὐτὰρ ἔπειτα
οἶνον ἐν ἀμφιφορεῦσι δωδέκα πᾶσιν ἀφύσσας
ἡδὺν, ἀκηράσιον, θείον ποτόν· οὐδέ τις αὐτὸν
ἡεῖδη δμῶων, οὐδ' ἀμφιπόλων ἐνὶ οἴκῳ,

25 ἀλλ' αὐτὸς, ἄλοχός τε φίλη, ταμίη τε μί' οἷη.
τὸν δ' ὅτε πίνοιεν μελιηδέα οἶνον ἐρυθρόν,
ἐν δέπας ἐμπλήσας, ὕδατος ἀνὰ εἴκοσι μέτρα
χεῦ· ὁδμὴ δ' ἡδεῖα ἀπὸ κρητῆρος ὁδῶδει,

θεσπεσίη· τότε ἂν οὗτοι ἀποσχέσθαι φίλον ᾔεν·

30 τοῦ φέρον ἐμπλήσας ἄσκον μέγαν· ἐν δὲ καὶ ἥια
κωρύκῳ· αὐτίκα γάρ μοι οἶσατο θυμὸς ἀγῆνωρ,
ἄνδρ' ἐπελεύσεσθαι, μεγάλην ἐπιδεικνύμενον ἀλκήν,
ἄγριον, οὔτε δίκας εὖ εἰδότα, οὔτε θέμιστας.

Καρπαλίμως δ' εἰς ἄντρον ἀφικόμεθ', οὐδέ μιν ἔγδον

- 35 εὔρομεν, ἀλλ' ἐνόμεινε νομὸν κάτα πίονα μῆλα.
 ἐλθόντες δ' εἰς ἄντρον ἐθεύμεσθα ἕκαστα·
 ταρσοὶ μὲν τυρῶν βρίθον, στείνοντο δὲ σηκοὶ
 ἄρνων ἡδ' ἐρίφων· διακεκριμέναι δὲ ἕκασται
 ἔρχατο· χωρὶς μὲν πρόγονοι, χωρὶς δὲ μέτασσαι,
 40 χωρὶς δ' αὖθ' ἔρσαι. ναῖον δ' ὀρῶ ἄγγεα πάντα,
 γαυλοὶ τε σκαφίδες τε, τετυγμένα, τοῖς ἐνάμελγεν.
 ἔνθ' ἐμὲ μὲν πρῶτισθ' ἔταροι λίσσοντ' ἐπέεσσιν,
 τυρῶν αἰνυμένους ἰέναι πάλιν· αὐτὰρ ἔπειτα
 καρπαλίμως ἐπὶ νῆα Ἰοὴν ἐρίφους τε καὶ ἄρνας
 45 σηκῶν ἐξελάσαντας, ἐπιπλεῖν ἀλμυρὸν ὕδωρ·
 ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην — ἦ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν—
 ὄφρ' αὐτὸν τε ἴδοιμι, καὶ εἴ μοι ξείνια δοίῃ·
 οὐδ' ἄρ' ἔμελλ' ἐτάροισι φανείς ἐρατεινὸς ἔσεσθαι.
 Ἐνθα δὲ πῦρ κείαντες ἐθύσαμεν· ἡδὲ καὶ αὐτοὶ
 5 τυρῶν αἰνύμενοι φάγομεν· μενομένην τέ μιν ἔνδον
 ἤμενοι, ἕως ἐπῆλθε νέμων· φέρε δ' ὄβριμον ἄχθος
 ὕλης ἀζαλέης, ἵνα οἱ ποτιδόρπιον εἴῃ.
 ἔκτοσθεν δ' ἄντροιο βαλὼν ὀρυμαγδὸν ἔθηκεν·
 ἡμεῖς δὲ δείσαντες ἀπεσσύμεθ' ἐς μυχὸν ἄντρου.
 10 αὐτὰρ ὅγ' εἰς εὐρὺ σπέος ἤλασε πίονα μῆλα,
 πάντα μάλ', ὅσσ' ἤμελγε, τά δ' ἄρσενά λείπε θύρηφιν,
 ἄρνειούς τε τράγους τε, βαθείης ἔκτοθεν αὐλῆς.
 αὐτὰρ ἔπειτ' ἐπέθηκε θυρεὸν μέγαν ὑψόσ' αἶρας,
 ὄβριμον· οὐκ ἂν τόνγε δύω καὶ εἴκοσ' ἄμαξαι
 15 ἐσθλαὶ, τετράκυκλοι, ἀπ, οὔδεος ὀχλίσειαν
 τόσσην ἠλίβατον πέτρην ἐπέθηκε θύρησιν.
 ἐζόμενος δ' ἤμελγεν δῖς καὶ μηκάδας αἶγας,
 πάντα κατὰ μοῖραν, καὶ ὑπ' ἔμβρυον ἦκεν ἑκάστη.
 αὐτίκα δ' ἥμισυ μὲν θρέψας λευκοῖο γάλακτος,
 20 πλεκτοῖς ἐν ταλάροισιν ἀμυσάμενος κοτέθηκεν·

ἤμισυ δ' αὐτ' ἔστησεν ἐν ἄγγεσιν, ὅφρα οἱ εἴη
 πίνειν αἰνυμένῳ, καὶ οἱ ποτιδόρπιον εἴη.

αὐτὰρ ἐπειδὴ σπεῦσε πονησάμενος τὰ ἅ ἔργα,
 καὶ τότε πῦρ ἀνέκαιε, καὶ εἰσιδεν, εἴρετο δ' ἡμέας·

25 ὦ ξεῖνοι, τίνες ἐστέ; πόθεν πλείθ' ὑγρὰ κέλευθα

ἢ τι κατὰ πρῆξιν, ἢ μαψιδίως ἀλάλησθε,
 οἷά τε ληϊστήρες, ὑπεῖρ ἄλλα, τοίτ' ἀλόνωνται
 ψυχὰς παρθέμενοι, κακὸν ἀλλοδαποῖσι φέροντες·

30 ὥς ἔφαθ'· ἡμῖν δ' αὖτε κατεκλάσθη φίλον ἦτορ,
 δεισάντων φθόγγον τε βαρὺν, αὐτόν τε πέλωρον.

ἀλλὰ καὶ ὧς μιν ἔπεσιν ἀμειβόμενος προσέειπεν·

Ἡμεῖς τοι Τροίηθεν ἀποπλαγχθέντες Ἀχαιοὶ
 παντοίοις ἀνέμοισιν ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης,
 οἴκαδε ἰέμενοι, ἄλλην ὁδὸν, ἄλλα κέλευθα

35 ἤλθομεν· οὕτω που Ζεὺς ἤθελε μητίσασθαι.

λαοὶ δ' Ἀτρεΐδew Ἀγαμέμνονος εὐχόμεθ' εἶναι,

τοῦ δὴ νῦν γε μέγιστον ὑπουράνιον κλέος ἐστίν.

τόσσην γὰρ διέπερσε πόλιν, καὶ ἀπώλεσε λαοὺς

πολλοὺς· ἡμεῖς δ' αὖτε κιχανόμενοι τὰ σὰ γούνα

40 ἰκόμεθ', εἴ τι πόροις ξεινήϊον, ἢ καὶ ἄλλως

δοίης δωτίνην, ἥτε ξείνων θέμις ἐστίν.

ἀλλ' αἰδεῖο, φέριστε, θεοὺς· εἰκέται δέ τοι εἶμεν.

Ζεὺς δ' ἐπιτιμήτωρ ἱκετάων τε ξείνων τε,

ξείνιος, ὃς ξείνοισιν ἅμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ,

ὥς ἐφάμην· ὁ δέ μ' αὐτίκ' ἀμείβετο νηλεῖ θυμῷ·

νήπιός εἰς, ὦ ξεῖν', ἢ τηλόθεν εἰλήλουθας,

ὃς με θεοὺς κέλεαι ἢ δειδίμεν ἢ ἀλέασθαι.

οὐ γὰρ Κύκλωπες Διὸς αἰγιόχου ἀλέγουσιν,

5 οὐδὲ θεῶν μακάρων· ἐπειὴ πολὺ φέρτεροί εἶμεν.

οὐδ' ἂν ἐγὼ Διὸς ἔχθος ἀλευάμενος πεφιδοίμην

οὔτε σεῦ, οὔθ' ἐτάρων, εἰ μὴ θυμὸς με κελεύει.

- ἀλλὰ μοι εἴφ', ὅπῃ ἔσχεις ἰὼν εὐεργέα νῆα·
 ἥ που ἐπ' ἐσχατιῇς, ἥ καὶ σχεδόν, ὅφρα δαείω.
- 10 Ὡς φάτο πειράζων· ἐμὲ δ' οὐ λάθην εἰδότα πολλά·
 ἀλλὰ μὴν ἄψορρον προσέφην δολίοις ἐπέεσσιν·
 Νέα μὲν μοι κατέαξε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
 πρὸς πέτρῃσι βαλὼν, ὑμῆς ἐπὶ πείρασι γαίης,
 ἄκρῃ προσπελάσας· ἄνεμος δ' ἐκ πόντου ἔνεικεν·
- 15 αὐτὰρ ἐγὼ σὺν τοῖσδε ὑπέκφυγον αἰπὺν ὄλεθρον.
 Ὡς ἐφάμην· ὁ δέ μ' οὐδὲν ἀμείβετο νηλεῖ θυμῷ·
 ἀλλ' ὅγ' ἀναΐξας ἐτάροις ἐπὶ χεῖρας ἵαλλεν·
 σὺν δὲ δύω μάρψας, ὥστε σκύλακας, ποτὶ γαίῃ
 κόπτ'· ἐκ δ' ἐγκέφαλος χαμάδις ῥέε, δεῦε δὲ γαῖαν.
- 20 τοὺς δὲ διαμελεῖστί ταμῶν ὠπλίσσατο δόρπον·
 ἦσθιε δ', ὥστε λέων ὀρεσίτροφος, οὐδ' ἀπέλειπεν
 ἔγκατά τε σάρκας τε καὶ ὀστέα μυελόεντα.
 ἡμεῖς δὲ κλαίοντες ἀνεσχέθομεν Διὶ χεῖρας,
 σχέτλια ἔργ' ὀρόωντες· ἀμηχανίῃ δ' ἔχε θυμόν.
- 25 αὐτὰρ ἐπεὶ Κύκλωψ μεγάλην ἐμπλήσατο νηδύν,
 ἀνδρόμεα κρέ' ἔδων, καὶ ἐπ' ἄκρητον γάλα πίνων,
 κεῖτ' ἐντοσθ' ἄντροιο ταυυσσάμενος διὰ μήλων·
 τὸν μὲν ἐγὼ βούλευσα κατὰ μεγαλήτορα θυμόν,
 ἄσπον ἰὼν, ξίφος ὅξυ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ,
- 30 οὐτάμεναι πρὸς στήθος, ὅθι φρένες ἦπαρ ἔχουσιν,
 χεῖρ' ἐπιμασσάμενος· ἕτερος δέ με θυμὸς ἔρυκεν.
 αὐτοῦ γάρ κε καὶ ἄμμες ἀπωλόμεθ' αἰπὺν ὄλεθρον·
 οὐ γάρ κεν δυνάμεσθα θυράων ὑψηλάων
 χερσὶν ἀπώσασθαι λίθον ὄβριμον, ὃν προσέθηκεν.
- 35 ὥς τότε μὲν στενάχοντες ἐμείναμεν Ἡῶ διαν.
 Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἡώς,
 καὶ τότε πῦρ ἀνέκαιε, καὶ ἡμελγε κλυτὰ μῆλα,
 πάντα κατὰ μοῖραν, καὶ ὑπ' ἔμβρυον ἦκεν ἐκάστη.

- αὐτὰρ ἐπειδὴ σπεῦσε πονησάμενος τὰ δ' ἔργα,
 40 σὺν δ' ὄγε δ' αὖτε δῶμα μάρψας ὠπλίσσατο δεῖπνον.
 δειπνήσας δ' ἄντρον ἐξήλασε πίονα μῆλα,
 ῥηϊδίως ἀφελὼν θυρεὸν μέγαν· αὐτὰρ ἔπειτα
 ἄψ' ἐπέθηχ', ὥσεί τε φαρέτρη πῶμ' ἐπιθείη.
 πολλῇ δὲ ῥοίζῳ πρὸς ὄρος τρέπε πίονα μῆλα
 Κύκλωψ· αὐτὰρ ἐγὼ λιπόμην κακὰ βυσσοδομεύων,
 εἴ πως τισαίμην, δοίη δέ μοι εὖχος Ἀθήνη.
 ἦδε δέ μοι κατὰ θυμὸν ἀρίστη φαίνεται βουλή·
 Κύκλωπος γὰρ ἔκειτο μέγα ῥόπαλον παρὰ σπηκῶ,
 5 χλωρὸν, ἐλατνεον· τὸ μὲν ἔκταμεν, ὄφρα φοροίη
 αὐανθέν· τὸ μὲν ἄμμες εἴσκομεν εἰσορόωντες,
 ὅσσον θ' ἴστων νηὸς εἰκοσόροιο μελαίνης,
 φορτίδος, εὐρείης, ἥτ' ἐκπεράα μέγα λαῖτμα·
 τόσσον ἔην μήκος, τόσσον πάχος εἰσοράασθαι.
 10 τοῦ μὲν ὅσον τ' ὄργυιαν ἐγὼν ἀπέκοψα παραστάς,
 καὶ παρέθηχ' ἐτάροισιν, ἀποξύναι δ' ἐκέλευσα.
 οἱ δ' ὁμαλὸν ποίησαν· ἐγὼ δὲ θόωσα παραστάς
 ἄκρον, ἄφαρ δὲ λαβὼν ἐπυράκτεον ἐν πυρὶ κηλέῳ.
 καὶ τὸ μὲν εὖ κατέθηκα κατακρύψας ὑπὸ κόπρῳ,
 15 ἥ ῥα κατὰ σπείους κέχυτο μεγάλ' ἥλιθα πολλή.
 αὐτὰρ τοὺς ἄλλους κλήρῳ πεπαλάχθαι ἄνωγον,
 ὅστις τολμήσειεν ἐμοὶ σὺν μαχλὸν αἰείρας
 τρίψαι ἐν ὀφθαλμῷ, ὅτε τὸν γλυκὺς ὕπνος ἰκάνοι.
 οἱ δ' ἔλαχον, τοὺς ἄν κε καὶ ἤθελον αὐτὸς ἐλέσθαι,
 20 τέσσαρες, αὐτὰρ ἐγὼ πέμπτος μετὰ τοῖσιν ἐλέγμην.
 ἐσπέριος δ' ἦλθεν καλλίτριχα μῆλα νομεύων·
 αὐτίκα δ' εἰς εὐρὺ σπέος ἤλασε πίονα μῆλα,
 πάντα μάλ'· οὐδέ τι λείπε βαθείης ἔκτοθεν αὐλῆς,
 ἥ τοι ὀϊσάμενος, ἥ καὶ θεὸς ὥς ἐκέλευσεν.
 25 αὐτὰρ ἔπειτ' ἐπέθηκε θυρεὸν μέγαν ὑψόσ' αἰείρας,

- ἐξόμενος δ' ἤμελγεν οἷς καὶ μηκάδας αἶγας,
 πάντα κατὰ μοῖραν, καὶ ὑπ' ἔμβρυον ἦκεν ἐκάστη.
 αὐτὰρ ἐπειδὴ σπεῦσε πονησάμενος τὰ ἄῃ ἔργα,
 σὺν δ' ὄγε δ' αὖτε δύω μάρψας ὠπλίσσατο δόρπον.
 30 καὶ τότε γὰρ ἐγὼ Κύκλωπα προσηύδων ἄγχι παραστάς,
 κισσύβιον μετὰ χερσὶν ἔχων μέλανος οἴνοιο·
 Κύκλωψ, τῇ, πίε οἶνον, ἐπεὶ φάγες ἀνδρόμεα κρέα·
 ὄφρ' εἰδῆς, οἶόν τι ποτὸν τόδε νηὺς ἐκεκεύθει
 ἡμετέρη· σοὶ δ' αὖ λιβνὴν φέρον, εἴ μ' ἐλεήσας
 35 οἴκαδε πέμψειας· σὺ δὲ μαίνεαι οὐκέτ' ἀνεκτῶς.
 σχέτλιε, πῶς κέν τίς σε καὶ ὕστερον ἄλλος ἵκοιτο
 ἀνθρώπων πολέων; ἐπεὶ οὐ κατὰ μοῖραν ἔρεξας.
 ὦς ἐφάμην· ὁ δὲ δέκτο καὶ ἔκπιεν ἦσατο δ' αἰνῶς
 ἡδὺ ποτὸν πίνων· καὶ μ' ἦτεε δεύτερον αὖτις·
 40 Δός μοι ἔτι πρόφρων, καὶ μοι τεδν οὔνομα εἰπέ
 αὐτίκα νῦν, ἵνα τοι δῶ ξείνιον, ᾧ κε σὺ χαίρης.
 καὶ γὰρ Κυκλώπεσσι φέρει ζείδωρος ἄρουρα
 οἶνον ἐριστάφυλον, καὶ σφιν Διὸς ὄμβρος ἀέξει·
 ἀλλὰ τόδ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρός ἐστιν ἀπορρώξ.
 ὦς ἔφατ'· αὐτὰρ οἱ αὖτις ἐγὼ πόρον αἶθοπα οἶνον·
 τρὶς μὲν ἔδωκα φέρων, τρὶς δ' ἔκπιεν ἀφραδίησιν.
 αὐτὰρ ἐπεὶ Κύκλωπα περὶ φρένας ἤλυθεν οἶνος,
 καὶ τότε δὴ μιν ἔπεσσι προσηύδων μελιχίοισιν·
 5 Κύκλωψ, εἰρωτᾷς μ' ὄνομα κλυτόν; αὐτὰρ ἐγὼ τοι
 ἐξερέω· σὺ δέ μοι δὸς ξείνιον, ὥσπερ ὑπέστης.
 Οὐτίς ἔμοιγ' ὄνομα· Οὐτὶν δέ με κικλήσκουσιν
 μήτηρ ἡδὲ πατήρ ἢ δ' ἄλλοι πάντες ἐταῖροι.
 ὦς ἐφάμην· ὁ δέ μ' αὐτίκ' ἀμείβετο νηλεῖ θυμῷ·
 10 Οὐτὶν ἐγὼ πύματον ἔδομαι μετὰ οἷς ἐτάροισιν,
 τοὺς δ' ἄλλους πρόσθεν· τὸ δέ τοι ξεινήϊον ἔσται.
 Ἦ, καὶ ἀνακλινθεὶς πέσεν ὕπτιος· αὐτὰρ ἔπειτα

- κεῖτ' ἀποδοχμώσας παχὺν αὐχένα· καδ δέ μιν ὕπνος
 ἤρει παιδαμάτωρ· φάρυγος δ' ἐξέσσυτο οἶνος,
 15 ψωμοί τ' ἀνδρόμεοι· ὁ δ' ἐρεύγετο οἶνοβαρείων.
 καὶ τότε ἐγὼ τὸν μοχλὸν ὑπὸ σπῆδοῦ ἤλασα πολλῆς,
 εἰως θερμαίνουτο ἔπεσσί τε πάντας ἑταίρους
 θάρσυνον, μή τις μοι ὑποδδείσας ἀναδύη.
 ἀλλ' ὅτε δὴ τάχ' ὁ μοχλὸς ἐλαῖνος ἐν πυρὶ μέλλεν
 20 ἄψεσθαι, χλωρός περ ἐὼν, διεφαίνεται δ' αἰνῶς,
 καὶ τότε ἐγὼν ἄσπον φέρον ἐκ πυρὸς, ἀμφὶ δ' ἑταῖροι
 ἴσταντ'· αὐτὰρ θάρσος ἐνέπνευσεν μέγα δαίμων.
 οἱ μὲν, μοχλὸν ἐλόντες ἐλαῖνον, ὅξυν ἐπ' ἄκρῳ,
 ὀφθαλμῷ ἐνέρεισαν· ἐγὼ δ' ἐφύπερθεν ἀερθεῖς
 25 δίνεον. ὥς ὅτε τις τρυπῷ δόρυ νήϊον ἀνὴρ
 τρυπάνῳ, οἱ δέ τ' ἐνερθεν ὑποσσεύουσιν ἱμάντι
 ἀψάμενοι ἐκάτερθε, τὸ δὲ τρέχει ἐμμενὲς αἰεὶ
 ὥς τοῦ ἐν ὀφθαλμῷ πυριήκεα μοχλὸν ἐλόντες
 δινέομεν, τὸν δ' αἶμα περίρρεε θερμὸν ἔοντα.
 30 πάντα δέ οἱ βλέφαρ' ἀμφὶ καὶ ὀφρύας εὔσεν αὐτμή,
 γλήνης καιομένης· σφαραγεῦντο δέ οἱ πυρὶ ρίζαι.
 ὥς δ' ὅτ' ἀνὴρ χαλκεὺς πέλεκυν μέγαν ἢ σκέπαρνον
 εἰν ὕδατι ψυχρῷ βάπτῃ μεγάλα ἰάχοντα,
 φαρμάσσων· τὸ γὰρ αὖτε σιδήρου γε κράτος ἐστίν·
 35 ὥς τοῦ σίξ' ὀφθαλμὸς ἐλαϊνέῳ περὶ μοχλῷ.
 σμερδαλέον δὲ μέγ' ὤμωξεν· περὶ δ' ἴαχε πέτρη·
 ἡμεῖς δὲ δείσαντες ἀπεσσύμεθ'· αὐτὰρ ὁ μοχλὸν
 ἐξέρυσ' ὀφθαλμοῖο, πεφυρμένον αἵματι πολλῷ·
 τὸν μὲν ἔπειτ' ἔρριψεν ἀπὸ ἑο χερσὶν ἀλύων.
 40 αὐτὰρ ὁ Κύκλωπας μεγάλ' ἤπνευεν, οἳ ῥά μιν ἀμφὶς
 ὤκεον ἐν σπήεσσι δι' ἄκριας ἠνεμοέσσας·
 οἱ δὲ βοῆς αἶοντες ἐφοίτων ἄλλοθεν ἄλλος·
 ἰστάμενοι δ' εἶροντο περὶ σπέος, ὅ,τιτι ἐ κήδοι·

Τίπτε τόσον, Πολύφημ', ἀρημένος ὧδ' ἐβόησας
 νύκτα δι' ἀμβροσίην, καὶ αὖπνους ἄμμε τίθησθα;
 ἦ μήτις σευ μῆλα βροτῶν ἀέκοντος ἐλαύνει;
 ἦ μήτις σ' αὐτὸν κτείνει δόλῳ, ἢ βίηφιν;

Τοὺς δ' αὖτ' ἐξ ἄντρου προσέφη κρατερὸς Πολύφημος·
 5 ὦ φίλοι, Οὐτίς με κτείνει δόλῳ, οὐδὲ βίηφιν.

Οἱ δ' ἀπαμειβόμενοι ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευον·
 εἰ μὲν δὴ μήτις σε βιάζεται, οἶον ἐόντα,
 νοῦσόν γ' οὕπως ἔστι Διὸς μεγάλου ἀλέασθαι·
 ἀλλὰ σύγ' εὖχεο πατρὶ Ποσειδάωνι ἄνακτι.

10 Ὡς ἄρ' ἔφην ἀπιόντες· ἐμὸν δ' ἐγέλασσε φίλον κῆρ,
 ὥς ὄνομ' ἐξαπάτησεν ἐμὸν καὶ μήτις ἀμύμων.

Κύκλωψ δὲ στενάχων τε καὶ ὠδίνων ὀδύνησιν,
 λερσὶ ψηλαφῶν, ἀπὸ μὲν λίθον εἶλε θυράων·
 αὐτὸς δ' εἰνὶ θύρῃσι καθέζετο, χεῖρε πετάσσας,

15 εἴ τινά που μετ' ὅεσσι λάβοι στείχοντα θύραζε·
 οὕτω γάρ πού μ' ἤλπετ' ἐνὶ φρεσὶ νήπιον εἶναι.
 αὐτὰρ ἐγὼ βούλευον, ὅπως ὅχ' ἄριστα γένοιτο,
 εἴ τιν' ἐταίροισιν θανάτου λύσιν ἦδ' ἐμοὶ αὐτῷ
 εὐροίμην· πάντας δὲ δόλους καὶ μῆτιν ὑφαινον,

20 ὥστε περι ψυχῆς· μέγα γὰρ κακὸν ἐγγύθεν ἦεν.
 ἦδε δέ μοι κατὰ θυμὸν ἀρίστη φαίνετο βουλή.

ἄρσενες ὄϊες ἦσαν εὐτρεφέες, δασύμαλλοι,
 καλοὶ τε μεγάλοι τε, ἰοδνεφὲς εἶρος ἔχοντες·
 τοὺς ἀκέων συνέεργον εὖστρεφέεσσι λύγοισιν,

25 τῆς ἔπι Κύκλωψ εὐδε πέλωρ, ἀθεμίστια εἰδώς,
 σύντρεϊς αἰνύμενος· ὁ μὲν ἐν μέσῳ ἄνδρα φέρεσκεν,
 τῷ δ' ἐτέρῳ ἐκάτερθεν ἵτην, σώοντες ἐταίρους.
 τρεῖς δὲ ἕκαστον φῶτ' ὄϊες φέρον· αὐτὰρ ἔγωγε —
 ἀρνεῖός γάρ ἔην, μῆλων ὅχ' ἄριστος ἀπάντων —

30 τοῦ κατὰ γῶτα λαβὼν, λασίην ὑπὸ γαστέρ' ἐλυσθεὶς

- κείμεν· αὐτὰρ χερσὶν ἄωτον θρασυπέτοιο
 νωλεμέως στρεφθεὶς ἐχόμεν τετληότι θυμῷ.
 ὥς τότε μὲν στενάχοντες ἐμείναμεν Ἡῶ διαν.
 Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
 35 καὶ τότε ἔπειτα νομόνδ' ἐξέσσυτο ἄρσενά μῆλα,
 θήλειαι δ' ἐμέμηκον ἀνήμελκτοι περὶ σηκούς·
 οὐθατὰ γὰρ σφαραγεῦντο. ἄναξ δ' ὀδύνῃσι κακῇσιν
 τειρόμενος, πάντων ὄζων ἐπεμαίετο νῶτα
 ὀρθῶν ἐσταότων· τὸ δὲ νήπιος οὐκ ἐνόησεν,
 40 ὥς οἱ ὑπ' εἰροπόκων ὄζων στέρνοισι δέδεντο.
 ὕστατος ἄρνειὸς μῆλων ἔστειχε θύραζε,
 λάχνῳ στεινόμενος καὶ ἐμοὶ, πυκινὰ φρονέοντι.
 τὸν δ' ἐπιμασσάμενος προσέφη κρατερὸς Πολύφημος·
 Κριὲ πέπον, τί μοι ὦδε διὰ σπέος ἔσσυο μῆλων
 45 ὕστατος; οὔτι πάρος γε λελειμμένος ἔρχεαι οἴῳ,
 ἀλλὰ πολὺ πρῶτος νέμεαι τέρεν' ἄνθεα ποίης,
 μακρὰ βιβάς· πρῶτος δὲ ῥοὰς ποταμῶν ἀφικάνεις·
 πρῶτος δὲ σταθμόνδε λιλαίεαι ἀπονέεσθαι
 ἐσπέριος· νῦν αὖτε πανίστατος — ἦ σύγ' ἄνακτος
 5 ὀφθαλμὸν ποθέεις; τὸν ἀνὴρ κακὸς ἐξαλάωσεν
 σὺν λυγροῖς ἐτάροισι, δαμασσάμενος φρένας οἴῳ,
 Οὔτις, ὃν οὔπω φημὶ πεφυγμένον εἶναι ὄλεθρον.
 εἰ δὲ ὁμοφρονέεις, ποτιφωνήεις τε γένοιο
 εἰπεῖν, ὅππῃ κείνος ἐμὸν μένος ἤλασκάζει·
 10 τῷ κέ οἱ ἐγκέφαλός γε διὰ σπέος ἄλλυδις ἄλλη
 θεινομένου ῥαίοιτο πρὸς οὔδει· καὶ δέ κ' ἐμὸν κῆρ
 λωφίσσειε κακῶν, τά μοι οὔτιδανὸς πόρεν Οὔτις.
 Ὡς εἰπὼν, τὸν κριὸν ἀπὸ ἔο πέμπε θύραζε.
 ἐλθόντες δ' ἡβαιὸν ἀπὸ σπείους τε καὶ αὐλῆς,
 15 πρῶτος ὑπ' ἄρνειοῦ λυόμεν, ὑπέλυσα δ' ἐταίρους.
 καρπαλίμως δὲ τὰ μῆλα ταναῦποδα, πίονα δημῷ,

- πῦλλὰ περιτροπέοντες ἐλαύνομεν, ὄφρ' ἐπὶ νῆα
 ἰκόμεθ'· ἀσπᾶσσι δὲ φίλοις ἐτάροισι φάνημεν,
 οἱ φύγομεν θάνατον· τοὺς δὲ στενάχοντο γοῶντες·
 20 ἄλλ' ἐγὼ οὐκ εἶων, ἀνὰ δ' ὀφρύσι νεῦον ἐκάστω
 κλαίειν· ἄλλ' ἐκέλευσα θοῶς καλλιτρίχα μῆλα
 πόλλ' ἐν νηϊ βαλόντας, ἐπιπλεῖν ἄλμυρὸν ὕδωρ.
 οἱ δ' αἰψ' εἷσβαινον, καὶ ἐπὶ κληῖσι κάθιζον·
 ἐξῆς δ' ἐζόμενοι πολὴν ἄλα τύπτον ἐρετμοῖς.
 25 ἄλλ' ὅτε τόσσον ἀπῆν, ὅσσον τε γέγωνε βοήσας,
 καὶ τότε γὰρ Κύκλωπα προσσηύδων κερτομίοισιν
 Κύκλωψ, οὐκ ἄρ' ἔμελλες ἀνάλκιδος ἀνδρὸς ἐταίρους
 ἔδμενε ἐν σπηϊ γλαφυρῷ κρατερῇφι βίηφιν·
 καὶ λῆν σέγ' ἔμελλε κιχήσεσθαι κακὰ ἔργα,
 30 σχέτλι', ἐπεὶ ξείνους οὐχ ἄζες σῶ ἐνὶ οἴκῳ
 ἐσθέμεναι τῷ σε Ζεὺς τίσατο καὶ θεοὶ ἄλλοι.
 Ὡς ἐφάμην· ὁ δ' ἔπειτα χολώσατο κηρόθι μάλλον·
 ἦκε δ' ἀπορρήξας κορυφὴν ὄρεος μεγάλου·
 καὶ δ' ἔβαλε προπάροιθε νεὸς κυανοπρώροιο.
 36 [τυτθὸν ἐδεύησεν δ' οἰήϊον ἄκρον ἰκέσθαι.]
 ἐκλύσθη δὲ θάλασσα κατερχομένης ὑπὸ πέτρης·
 τὴν δ' αἰψ' ἠπειρόνδε παλιρρόθιον φέρε κῦμα,
 πλημμυρὶς ἐκ πόντοιο, θέμωσε δὲ χέρσον ἰκέσθαι.
 αὐτὰρ ἐγὼ χεῖρεσσι λαβὼν περιμήκεα κοντὸν
 40 ὣσα παρέξ· ἐτάροισι δ' ἐποτρύνας ἐκέλευσα
 ἐμβαλέειν κώπης, ἵν' ὑπὲκ κακότητα φύγοιμεν,
 κρατὶ κατανεύων· οἱ δὲ προπεσόντες ἔρεσσαν.
 ἄλλ' ὅτε δὴ δις τόσσον ἄλα πρήσσοντες ἀπῆμεν,
 καὶ τότε γὰρ Κύκλωπα προσσηύδων· ἀμφὶ δ' ἐταῖροι
 45 μειλιχίοις ἐπέεσσιν ἐρήτυον ἄλλοθεν ἄλλος·
 Σχέτλιε, τί πτ' ἐθέλεις ἐρεθιζέμεν ἄγριον ἄνδρα;
 δὲ καὶ νῦν πόντονδε βαλὼν βέλους, ἤγαγε νῆα

αὐτίς ἐς ἡπειρον, καὶ δὴ φάμεν αὐτόθ' ὀλέσθαι.
 εἰ δὲ φθεγξαμένου τευ ἢ αὐδῆσαντος ἄκουσεν,
 5 σὺν κεν ἄραξ' ἡμέων κεφαλὰς καὶ νήϊα δοῦρα,
 μαρμάρῳ ὀκριέντι βαλὼν· τόσσον γὰρ ἴησιν.

ᾠς φάσαν· ἄλλ' οὐ πεῖθον ἐμὸν μεγαλήτορα θυμόν,
 ἀλλὰ μιν ἄψορρόν προσέφην κεκοτηότι θυμῷ·

Κύκλωψ, αἶ κέν τίς σε καταθνητῶν ἀνθρώπων
 10 ὀφθαλμοῦ εἴρηται ἀεικελίην ἀλαωτύν,
 φᾶσθαι, Ὀδυσσῆα πτολιπύρθιον ἐξαλαῶσαι,
 υἱὸν Λαέρτew, Ἰθάκῃ ἐνὶ οἴκῳ ἔχοντα.

ᾠς ἐφάμην· ὁ δέ μ' οἰμώξας ἡμείβετο μύθῳ·
 ὦ πόποι, ἦ μάλα δὴ με παλαίφατα θέσφαθ' ἰκάνει.

15 ἔσκε τις ἐνθάδε μάντις ἀνὴρ, ἡϋς τε μέγας τε,
 Τήλεμος Εὐρυμίδης, ὃς μαντοσύνη ἐκέκαστο,
 καὶ μαντευόμενος κατεγύρα Κυκλώπεσσιν·
 ὃς μοι ἔφη τάδε πάντα τελευτήσεσθαι ὀπίσσω,
 χειρῶν ἐξ Ὀδυσῆος ἀμαρτήσεσθαι ὀπωπῆς.

20 ἄλλ' αἰεὶ τινα φῶτα μέγαν καὶ καλὸν ἐδέγμην
 ἐνθάδ' ἐλεύσεσθαι, μεγάλην ἐπιειμένον ἀλκὴν·
 νῦν δέ μ' ἐὼν ὀλίγος τε καὶ οὐτιδανὸς καὶ ἄκικτος
 ὀφθαλμοῦ ἀλάωσεν, ἐπεὶ μ' ἐδαμάσσατο οἶνω.
 ἄλλ' ἄγε δεῦρ', Ὀδυσσεῦ, ἵνα τοι παρ ξείνῳ θείω,
 25 πομπὴν τ' ὀτρύνω δόμεναι κλυτὸν Ἐννοσίγαιον·
 τοῦ γὰρ ἐγὼ παῖς εἰμὶ, πατὴρ δ' ἐμὸς εὖχεται εἶναι·
 αὐτὸς δ', αἶ κ' ἐθέλῃς, ἰήσεται, οὐδέ τις ἄλλος,
 οὔτε θεῶν μακάρων, οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων.

ᾠς ἔφατ'· αὐτὰρ ἐγὼ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον·
 30 αἶ γὰρ δὴ ψυχῆς τε καὶ αἰῶνός σε δυαίμην
 εὖνιν ποιήσας πέμψαι δόμον Ἀἴδος εἴσω·
 ὥς οὐκ ὀφθαλμόν γ' ἰήσεται οὐδ' Ἐννοσίχθων.

ᾠς ἐφάμην· ὁ δ' ἵπειτα Ποσειδάωνι ἀνακτι·

- εὔχετο, χεῖρ' ὀρέγων εἰς οὐρανὸν ἀστερόεντα
 35 Κλυθι, Ποσειδάον γαῖήοχε, κυανοχαῖτα
 εἰ ἐτεόν γε σός εἰμι, πατὴρ δ' ἐμὸς εὔχεται εἶναι,
 δὲς μὴ Ὀδυσσῆα πτολιπόρθιον οἴκαδ' ἰκέσθαι.
 [υἱὸν Λαέρτεω, Ἰθάκῃ ἐν οἰκίᾳ ἔχοντα.]
 ἀλλ' εἰ οἱ μοῖρ' ἐστὶ φίλους τ' ἰδέειν, καὶ ἰκέσθαι
 40 οἶκον εὐκτίμενον καὶ ἔην ἐς πατρίδα γαῖαν
 ὄψε' κακῶς ἔλθοι, ὀλέσας ἄπο πάντας ἐταῖρους,
 νηὸς ἐπ' ἀλλοτρίης, εὖροι δ' ἐν πῆματα οἴκῳ.
 Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε Κυανοχαίτης.
 αὐτὰρ ὅγ' ἐξαὔτις πολὺν μείζονα λᾶαν αἰείρας,
 45 ἦκ' ἐπιδινῆσας· ἐπέρεισε δὲ ἴν' ἀπέλεθρον.
 καὶ δ' ἔβαλεν μετόπισθε γεῖος κυανοπρώροιο
 τυτθὸν, ἐδεύησεν δ' οἰήϊον ἄκρον ἰκέσθαι.
 ἐκλύσθη δὲ θάλασσα κατερχομένης ὑπὸ πέτρῃς·
 τὴν δὲ πρόσω φέρε κῦμα, θέμωσε δὲ χέρσον ἰκέσθαι.
 5 ἀλλ' ὅτε δὴ τὴν νῆσον ἀφικόμεθ', ἔνθα περ ἄλλαι
 νῆες εὖσσελμοι μένον ἀθρόαι, ἀμφὶ δ' ἐταῖροι
 εἶατ' ὀδυρόμενοι, ἡμέας ποτιδέγμενοι αἰεὶ·
 νῆα μὲν, ἔνθ' ἐλθόντες, ἐκέλσαμεν ἐν ψαμάθοισιν,
 ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βῆμεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης.
 10 μῆλα δὲ Κύκλωπος γλαφυρῆς ἐκ νηὸς ἐλόντες
 दाσσάμεθ', ὥς μή τις μοι ἀτεμβόμενος κίοι ἴσης.
 ἀργεῖον δ' ἐμοὶ οἴῳ εὐκνήμιδες ἐταῖροι,
 μῆλων δαιομένων, δόσαν ἔξοχα· τὸν δ' ἐπὶ θινὶ
 Ζηνὶ κελαϊνεφείῃ Κρονίδῃ, ὃς πᾶσιν ἀνάσσει,
 15 ῥέξας, μηρί' ἔκαιον· ὃ δ' οὐκ ἐμπάζετο ἱρῶν,
 ἀλλ' ἄρα μερμήριζεν, ὅπως ἀπολοίατο πᾶσαι
 νῆες εὖσσελμοι καὶ ἐμοὶ ἐρίηρες ἐταῖροι.
 ὥς τότε μὲν πρόπαν ἡμᾶρ, ἐς ἥλιον καταδύντα,
 ἤμεθα δαινώμενοι κρέα τ' ἄσπετα καὶ μέθυ ἡδύ.

- 20 ἦμος δ' ἥελιος κατέδυ, καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθεν,
 δὴ τότε καιμήθημεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης.
 ἦμος δ' ἡριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἥως,
 δὴ τότε ἐγὼν ἐτάροισιν ἐποτρύνας ἐκέλευσα
 αὐτούς τ' ἀμβαίνειν, ἀνά τε πρυμνήσια λύσαι.
 25 οἱ δ' αἰψ' εἰςβαινον, καὶ ἐπὶ κληῖσι κάθιζον·
 ἐξῆς δ' ἐζόμενοι πολὴν ἄλα τύπτον ἐρετμοῖς.
 Ἐνθεν δὲ προτέρω πλέομεν, ἀκαχήμενοι ἦτορ,
 ἄσμενοι ἐκ θανάτοιο, φίλους ὀλέσαντες ἐταίρους.

28) Ἐκ τῶν Θεοκρίτου. (Εἰδύλλιον IB')

(Ὅρα § 63. 14.)

- *Ἠλυθες, ὃ φίλε κοῦρε, τρίτη σὺν νυκτὶ καὶ ἀοῖ
 30 ἦλυθες· οἱ δὲ ποθεῦντες ἐν ἄματι γηράσκοντι.
 ὅσον ἔαρ χειμῶνος, ὅσον μῆλον βραβύλοιο
 ἄδιον, ὅσον δις σφετέρας λασιωτέρα ἀρνός,
 ὅσον παρθενικὴ προφέρει τριγάμοιο γυναικός,
 ὅσον ἐλαφροτέρα μόσχῳ νεβρός, ὅσον ἀηδών
 35 συμπάντων λιγύφωνος ἀοιδοτάτα πετεηνῶν,
 τόσον ἔμ' εὐφρανας σὺ φανείς· σκιερὰν δ' ὑπὸ φηγόν
 αἰλίου φρύγοντος ὁδοιπόρος ἔδραμον ὥς τις.
 εἴθ' ὁμαλοὶ πνεύσειαν ἐπ' ἀμφοτέροισιν Ἔρωτες
 νῶϊν, ἐπεσσομένοις δὲ γενοίμεθα πᾶσιν ἀοιδά.
 40 νοῖω δὴ τινε τῷδε μετὰ προτέροισι γενέσθην
 φῶθ'· ὁ μὲν εἰσπνηλος, φαίη χ' ὠμυκλαῖζων·
 τὸν δ' ἕτερον πάλιν, ὥς κεν ὁ Θεσσαλὸς εἴποι αἶταν.
 ἀλλήλους δ' ἐφίλασαν ἴσῳ ζυγῷ· ἡ ῥα τόκ' ἔσσαν
 χρύσειοι πάλαι ἄνδρες, ὅκ' ἀντεφίλασ' ὁ φιλαθείς· εἰ
 γὰρ τοῦτο, πάτερ Κρονίδα, πέλοι, εἰ γὰρ ἀγήρω

- 5 ἀθάνατοι· γενεαῖς δὲ διηκοσίησιν ἔπειτα
 ἀγγείλειεν ἐμοί τις ἀνέξοδον εἰς Ἀχέροντα·
 ἡ δὲ σὰ νῦν φιλότης καὶ τῷ χαρίεντος ἄλτεω
 πᾶσι διὰ στόματος, μετὰ δ' ἡϊθέοισι μάλιστα. α
 ἀλλ' ἦτοι τούτων μὲν ὑπέρτεροι οὐρανίωνες
 10 ἔσσονθ' ὥς ἐθέλονται· ἐγὼ δὲ σὲ τὸν καλὸν αἰνέων,
 ψεύδεα ῥινὸς ὑπερθεὺς ἀραιᾶς οὐκ ἀναφύσω.
 ἦν γὰρ καὶ τι δάκῃς, τὸ μὲν ἀβλαβὲς εὐθύς ἔθηκας,
 διπλάσιον δ' ὄνασας· ἔχων δ' ἐπίμετρον ἀπῆνθον.
 Νισαῖοι Μεγαρήες, ἀριστεύοντες ἀρετμοῖς,
 15 ὄλβιοι οἰκείοιτε, τὸν Ἀττικὸν ὥς περίαλλα
 ξεῖνον ἐτιμάσασθε Διοκλέα τὸν φιλόπαιδα.
 αἰεὶ οἱ περὶ τύμβον ἀολλέες εἴαρι πρῶτω
 κοῦροι ἐριδμαίνοντι φιλάματος ἄκρα φερέσθαι.
 ὃς δέ κ' ἐπροσμάξῃ γλυκερώτερα χεῖλεσι χεῖλη,
 20 βριθόμενος στεφάνοισιν ἔαν ἐς μάτέρ' ἀπῆνθεν.
 ὄλβιος, ὅστις παισὶ φιλάματα κείνα διαιτᾷ.
 ἦ που τὸν χαροπὸν Γανυμήδεα πόλλ' ἐπιβωστρεῖς
 Δυδία ἴσον ἔχειν πέτρα στόμα, χρυσὸν ὅποια
 πεύθονται, μὴ φαῦλον, ἐτήτυμον ἀργυραμοιβό.

ΛΟΓΑΙΟΔΙΚΟΙ ΔΑΚΤΥΛΟΙ

Πριάπειον μέτρον

(ὅρ. § 66. 5.)

29) Κατούλου ᾠδὴ ΙΗ'. (14)

O Colonia, quae cupis ponte ludere magno,
 15 Et salire paratum habes, sed vereris inepta

Crura ponticuli assulis stantis in redivivis,
Ne supinus eat cavaque in palude recumbat ;
Sic tibi bonus ex tua pons libidine fiat,
In quo vel Salisubsili sacra suscipiantur:

20 Munus hoc mihi maximi da, Colonia, risus.

Quendam municipem meum de tuo volo ponte
Ire praecipitem in lutum per caputque pedesque,
Verum totius ut lacus putidaeque paludis
Lividissima maximeque est profunda vorago

25 Insulsissimus est homo, nec sapit pueri instar

Bimuli tremula patris dormientis in ulna.

Quoi cum sit viridissimo nupta flore puella

(Et puella tenellulo delicatior haedo,

Asservanda nigerrimis diligentius uvis),

30 Ludere hanc sinit ut lubet, nec pili facit uni,

Nec se sublevat ex sua parte, sed velut almus

In fossa Liguri iacet supperata securi,

Tantundem omnia sentiens quam si nulla sit usqu-
am,

Talis iste meus stupor nil videt, nihil audit,

35 Ipse qui sit, utrum sit au non sit, id quoque nescit.

Nunc eum volo de tuo ponte mittere pronum,

Si pote stolidum repente excitare veterum

Et supinum animum in gravi derelinquere caeno,

Ferream ut soleam tenaci in voragine mula.

Στίχοι ἐν δεκάσῳ ἁλῶσι.

(ὅρ. § 67)

30) Ἐκ τῶν Κατούλου ᾠδῶν.

Ω' δ' ἢ Β'.

- 5 Passer, deliciae meae puellae,
 Quicum ludere, quem in sinu tenere,
 Quoi primum digitum dare adpetenti
 Et acris solet incitare morsus,
 Cum desiderio meo nitenti
 10 Carum nescio quid libet iocari
 Et solatiolum sui doloris,
 Credo ut cum gravis acquiescet ardor ;
 Tecum ludere sicut ipsa possem
 Et tristis animi levare curas !
 15 Tam gratum est mihi quam ferunt puellae
 Pernici aureolum fuisse malum,
 Quod zonam soluit diu ligatam

ΑΝΑΠΑΙΣΤΙΚΟΙ ΠΥΘΜΟΙ.

Τετράμετροι ἀναπαιστικοί.

(ὅρ. §. 72.)

41) Ἐκ τῶν Σφηκῶν Ἀριστοφάνους.

(στίχ. 546—615)

Χορός.

- 25 Ἄλλ' ὦ περὶ τῆς πάσης μέλλων βασιλείας ἀντιλογήσεται
 τῆς ἡμετέρας, νυνὶ θάρρῶν πᾶσαν γλῶτταν βασάνιζε.

Φιλοκλέω

Καὶ μὴν εὐθύς γ' ἀπὸ βαλβίδων περὶ τῆς ἀρχῆς
ἀποδείξω

τῆς ἡμετέρας ὥς οὐδεμιᾶς ἥπτων ἐστὶν βασιλείας.

Τί γὰρ εὐδαιμον καὶ μακαριστὸν μᾶλλον νῦν ἐστὶ δι-
καστοῦ,

30 ἢ τρυφρώτερον, ἢ δεινότερον ζῶον, καὶ ταῦτα γέροντος ;
ὃν πρῶτα μὲν ἔρποντ' ἐξ εὐνῆς τηροῦσ' ἐπὶ τοῖσι δρυ-
φάκτοις

ἄνδρες μεγάλοι καὶ τετραπήχεις· κᾶπειτ' εὐθύς προσ-
ιόντι

ἐμβάλλει μοι τὴν χεῖρ' ἀπαλὴν, τῶν δημοσίων κεκλο-
φυῖαν·

ἱκετεύουσιν δ' ὑποκύπτοντες, τὴν φωνὴν οἰκτροχοοῦντες·
οἴκτειρόν μ', ὦ πάτερ, αἰτοῦμαί σ', εἰ καὶ αὐτὸς πρόποθ'
ὑφείλου

ἀρχὴν ἄρξας, ἢ ὅτι στρατιᾶς τοῖς ξυσσίτοις ἀγοράζων
ὃς ἐμ' οὐδ' ἂν ζῶντ' ἤδειν, εἰ μὴ διὰ τὴν προτέραν
ἀπόφυξιν.

Βελυκλέω

Τοῦτ' περὶ τῶν ἀντιβολουμένων ἔστω τὸ μνημόσυνόν μοι.

Φιλοκλέω

5 Εἴτ' εἰσελθὼν ἀντιβοληθεὶς καὶ τὴν ὀργὴν ἀπομορχθεὶς,
ἔνδον τούτων ὧν ἂν φάσκω πάντων οὐδὲν πεποίηκα,
ἀλλ' ἀκροῶμαι πάσας φωνὰς ἰέντων εἰς ἀπόφυξιν.

Φέρ' ἴδω, τί γὰρ οὐκ ἔστιν ἀκοῦσαι θῶπευμ' ἐνταῦθα
δικαστῇ ;

οἱ μὲν γ' ἀποκλάοντι καὶ πεγία αὐτῶν καὶ προστιθέασιν

10 κακὰ πρὸς τοῖς οὖσιν, ἕως ἀνιῶν ἂν ἰσώσῃ τοῖσιν
ἐμοῖσιν

οἱ δὲ λέγουσιν μύθους ἡμῖν, οἱ δ' Αἰσώπου τι γέλοιον
οἱ δὲ σκώπτουσ', ἵν' ἐγὼ γελάσω καὶ τὸν θυμὸν κατὰ-
θωμαι.

Κὰν μὴ τούτοις ἀναπειθώμεσθα, τὰ παιδάρι' εὐθύς
ἀνέλκει,

τας θηλείας καὶ τοὺς υἱεῖς, τῆς χειρὸς, ἐγὼ δ' ἀκροῶμαι
15 τὰ δὲ συγκύψανθ' ἅμα βληχᾶται· κᾶπειθ' ὁ πατήρ ὑπὲρ
αὐτῶν

ὥσπερ θεὸν ἀντιβολεῖ με τρέμων τῆς εὐθύνης ἀπολῦσαι
εἰ μὲν χαίρεις ἄρνὸς φωνῇ, παιδὸς φωνὴν ἐλεήσῃς·
εἰ δ' αὖ τοῖς χοιριδίῳ χαίρω, θυγατρὸς φωνῇ με πιθέ-
σθαι.

Χῆμεῖς αὐτῷ τότε τῆς ὀργῆς ὀλίγον τὸν κόλλοπ' ἀνεῖμεν.
20 Ἄρ' οὐ μεγάλη τοῦτ' ἔστ' ἀρχὴ καὶ τοῦ πλούτου κατα-
χίνῃ

Β δ ε λ υ κ λ έ ω ν

Δεύτερον αὖ σου τουτὶ γράφομαι, τὴν τοῦ πλούτου
καταχίνῃν·

καὶ τὰγαθά μοι μέμνησ' ἄχεις φάσκων τῆς Ἑλλάδος
ἄρχειν.

Φ ι λ σ κ λ έ ω ν

Παίδων τοίνυν δοκιμαζομένων αἰδοῖα πάρεστι θεᾶσθαι.

Κὰν Οἶαγρος εἰσέλθῃ φεύγων, οὐκ ἀποφεύγει πρὶν ἂν
ἡμῖν

25 ἐκ τῆς Νιόβης εἶπῃ ῥῆσιν τὴν καλλίστην ἀπολέξας.

Κὰν αὐλητῆς γε δίκην νικᾷ, ταύτης ἡμῖν ἐπίχειρα
ἐν φορβειᾷ τοῖσι δικασταῖς ἔξοδον ἠὔλησ' ἀπιαῦσιν,

Κὰν ἀποθνήσκων ὁ πατήρ τῷ δῶ καταλείπων παῖδ'
ἐπὶ κληρον,

κλάειν ἡμεῖς μακρὰ τὴν κεφαλὴν εἰπόντες τῇ διαθήκῃ
30 καὶ τῇ κόγχῃ τῇ πάνυ σεμνῶς τοῖς σημείοισιν ἐπούση,
ἔδομεν ταύτην ὅστις ἂν ἡμᾶς ἀντιβολήσας ἀναπείσῃ.

Καὶ ταῦτ' ἀνυπεύθυνοι δρῶμεν τῶν δ' ἄλλων οὐδεμί'
ἀρχή.

Β ὀ ε λ υ κ λ έ ω ν

Τουτὶ γάρ τοί σε μόνον τούτων ὧν εἴρηκας μακαρίζω
τῆς δ' ἐπικλήρου τὴν διαθήκην ἀδικεῖς ἀνακογχυλιάζων.

Φ ι λ ο κ λ έ ω ν

35 Ἔτι δ' ἡ βουλὴ χῶ δῆμος ὅταν κρίναι μέγα πρᾶγμ'
ἀπορήσῃ,

ἐψήφισται τοὺς ἀδικοῦντας τοῖσι δικασταῖς παραδοῦναι
εἰτ' Εὐαθλος χῶ μέγας οὗτος κολακῶνυμος ἀσπιδάπο-
βλῆς

οὐχὶ προδώσειν ὑμᾶς φασὶν, περὶ τοῦ πλήθους δὲ μα-
χεῖσθαι.

Κὰν τῷ δήμῳ γνώμην οὐδεὶς πώποτ' ἐνίκησεν, εἰ μὴ
εἶπῃ τὰ δικαστήρι' ἀφείναι πρῶτιστα μίαν δικάσαντας·
αὐτὸς δ' ὁ Κλέων ὁ κεκραξιδάμας μόνον ἡμᾶς σὺ περι-
τρώγει,

ἀλλὰ φυλάττει διὰ χειρὸς ἔχων καὶ τὰς μυίας ἀπαμύνει.
Σὺ δὲ τὸν πατέρ' οὐδ' ὀτιοῦν τούτων τὸν σαυτοῦ πώποτ'
ἔδρασας.

5 Ἀλλὰ Θέωρος, καί τοῦσιν ἀνὴρ Εὐφήμιου οὐδὲν
ἐλάττων,

τὸν σφόγγον ἔχων ἐκ τῆς λεκάνης τὰ μβάδι' ἡμῶν περι-
κωνεῖ.

Σκέψαι δ' ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν οἷων ἀποκλείεις καὶ κατε-
 ρύκεις,
 ἣν δουλείαν οὖσαν ἔφασκες χυπηρεσίαν ἀποδείξειν.

Β δ ε λ υ κ λ έ ω υ

Ἐμπλησο λέγων· πάντως γάρ τοι παύσει ποτὲ κάνα-
 φανήσει
 10 πρωκτὸς λουτροῦ περιγιγνόμενος τῆς ἀρχῆς τῆς
 περισέμενου

Φ ι λ ο κ λ έ ω υ

Ὁ δὲ γ' ἡδιστον τούτων ἐστὶν πάντων, οὐ γὰρ πιλελή-
 σμην,
 ὅταν οἴκαδ' ἴω τὸν μισθὸν ἔχων, καῖπειθ' ἤκονθ' ἅμα
 πάντες
 ἀσπάζονται διὰ τὰργύριον, καὶ πρῶτα μὲν ἡ θυγάτηρ
 με·
 ἀπονίζη καὶ τὸ πόδ' ἀλείφῃ καὶ προσκύψασα φιλήσῃ,
 15 καὶ παππάζουσ' ἅμα τῇ γλώττῃ τὸ τριώβολον ἐκκαλα-
 μάται,
 καὶ τὸ γύναιόν μ' ὑποθωπεύσαν φυστήν μάζαν προσε-
 νέγκῃ,
 καῖπειτα καθεζομένη παρ' ἐμοὶ προσαναγκάζῃ, φάγε
 τουτί,
 ἔντραγε τουτί· τούτοισιν ἐγὼ γάννυμαι, κεῖ μή με
 δεήσει
 ἐς σὲ βλέψαι καὶ τὸν ταμίαν, ὅπότ' ἄριστον παραθήσει,
 20 καταρασάμενος καὶ τονθορύσας. Ἄλλ' ἦν μή μοι ταχὺ
 μάξῃ,
 τάδε κέκτημαι πρόβλημα κακῶν, σκευὴν βελέων
 ἀλεωρήν.

ΧΟΡΙΑΜΒΙΚΟΙ ΠΡΩΜΟΙ

Δίμετροι χοριαμβικοί

(ὅρ. § 77)

42) Ἐκ τῶν ᾠδῶν Ὀρατίου

AD CAIUM CILNIUM MAECENATEM.

(ᾠδ. βιβλ. α.)

- Maecenas atavis edite regibus,
O et praesidium et dulce decus meum!
Sunt, quos curriculo pulverem Olympium
23 Collegisse invat; metaque fervidis
Evitata rotis, ~~palmaque nobilis~~
Terrarum dominos evehit ad Deos.
Hunc, si mobilium turba Quiritium
Certat tergeminis tollere honoribus.
30 Illum si proprio condidit horreo
Quidquid de Libycis verritur areis.
Gaudentem patrios findere sarculo
Agros Attalicis conditionibus
Numquam demoveas, ut trabe Cypria
Myrtoum pavidus nauta secet mare.
Luctantem Icariis fluctibus Africum
Mercator metuens, otium et oppidi
Laudat rura sui: mox reficit rates
5 Quassas, indocilis pauperiem pati.
Est, qui nec veteris pocula Massici,
Nec partem solido demere de die
Spernit; nunc viridi membra sub arbuto

Stratus, nunc ad aquae lene caput sacrae.

- 10 Multos castra iuvant, et lituo tubae
 Permixtus sonitus, bellaque matribus
 Detestata. Manet sub Iove frigido
 Venator, tenerae coniugis immemor,
 Seu visa est catulis cerva fidelibus,
 15 Seu rupit teretes Marsus aper plagas.
 Te doctarum hederæ præmia frontium
 Dis miscent superis. Me gelidum nemus,
 Nympharumque leves cum Satyris chori
 Secernunt populo: si neque tibiae
 20 Euterpe cohibet; nec Polyhymnia
 Lesboum refugit tendere barbiton.
 Quod si me lyricis vatibus inseris,
 Sublimis feriam sidera vertice.

Δίμετροι Χοριαμβικοὶ

(ὅρ. §. 78.)

43) Ἐκ τῶν ᾠδῶν Ὀρατίου

AD P. QUINCTILIUM VARUM.

(ὁδ. α. βιβλ. 18)

- Nullam, Vare, sacra vite prius severis arborem
 25 Circa mite solum Tiburis, et moenia Catili:
 Siccis omnia nam dura Deus proposuit; neque
 Mordaces alter diffugiunt sollicitudines.

Quis post vinā gravem militiam, aut pauperiem crepat ?
 Quis non te potius, Bacche pater ; teque, decens Venus ?
 30 At ne quis modici transiliat munera Liberi,
 Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero
 Debellata: monet Sithoniis non levis Evius ;
 Quum fas, atque nefas exiguo fine libidinum
 Discernunt avidi. Non ego te, candide Bassareu,
 35 Invitum quatiā ; nec variis obsita frondibus
 Sub divum rapiam. Saeva tene cum Berecynthio
 Cornu tympana, quae subsequitur caecus Amor sui ;
 Et tollens vacuum plus nimio Gloria verticem,
 Arcanique Fides prodiga, perlucidior vitro.

ΙΟΝΙΚΟΙ ΠΤΘΜΟΙ

Δίμετροι ἰωνικοὶ ἀπ' ἐλάσσονος.

(ὅρ. §. 80.)

44) Ἐλ τῶν ὠδῶν Ἀνακρέοντος

ὠδὴ κή.

Εἰς τὴν ἐαυτοῦ ἐτέραν

Ἄγε ζωγράφων ἄριστε,
 γράφε, ζωγράφων ἄριστε,

5 Ῥοδῆς κοίρανε τέχνης,
 ἀπεῴσαν, ὡς ἂν εἶπω,
 γράφε τὴν ἐμὴν ἐταίρην.

Γράφε μοι τρίχας τὸ πρῶτον
 ἀπαλὰς τε καὶ μελαίνας

- 10 ὁ δὲ κηρὸς ἂν δύνηται,
 γράφε καὶ μύρου πνεούσας.
 γράφε δ' ἐξ ὅλης παρειῆς,
 ὑπὸ πορφυραῖσι χαίταις,
 ἐλεφάντινον μέτωπον
- 15 τὸ μεσόφρυον δὲ μή μοι
 διάκοπτε, μήτε μίσγε
 ἐχέτω δ', ὅπως ἐκείνη,
 τὸ λεληθότως σύνοφρυον
 βλεφάρων ἵτυν κελαινήν.
- 20 τὸ δὲ βλέμμα νῦν ἀληθῶς
 ἀπὸ τοῦ πυρὸς ποιήσον,
 ἅμα γλαυκόν, ὥς Ἀθήνης,
 ἅμα δ' ὑγρόν, ὥς Κυθήρης.
 γράφε ῥίνα καὶ παρειάς,
- 25 ῥόδα τῷ γάλακτι μίξας.
 γράφε χεῖλος, οἷα Πειθοῦς,
 προκαλούμενον φίλημα.
 τρυφεροῦ δ' ἔσω γενείου,
 περὶ λυγδίνῳ τραχήλῳ,
- 30 Χάριτες πέτοιnton πᾶσαι.
 στόλισον τὸ λοιπὸν αὐτήν
 ὑποπορφύροισι πέπλοις·
 διαφαινέτω δὲ σαρκῶν
 ὀλίγον, τὸ σῶμ' ἐλέγχον.
- 35 ἀπέχει βλέπω γὰρ αὐτήν·
 τάχα, κηρὲ, καὶ λαλήσεις.

Σ.

Εἰς ῥόδον.

Στεφανηφόρου μετ' ἡρος

- μέλομαι ῥόδον τέρεινον
 συνέταιρον ὄξυ μέλπειν.
 τόδε γὰρ θεῶν ἄημα,
 5 τόδε καὶ βροτῶν χάρημα,
 Χάρισίν τ' ἄγαλμ' ἐν ὥραις
 πολυανθέων Ἑρώτων.
 Ἀφροδίσιόν τ' ἄθυρμα.
 τόδε καὶ μέλημα μύθοις,
 10 χαρίεν φυτὸν τε Μουσῶν.
 γλυκὺ καὶ ποιοῦντι πείραν
 ἐν ἀκανθίναις ἀταρποῖς·
 γλυκὺ δ' αὖ λαβόντι θάλλειν
 μαλακαῖσι χερσὶ κούφαις
 15 προσάγοντ' Ἑρωτος ἄνθος.
 ἀσόφῳ τόδ' αὐτὸ τερπνὸν
 θαλίαις τε καὶ τραπέζαις,
 Διονυσίαις θ' ἐορταῖς.
 τί δ' ἄνευ ῥόδου γένοιτ' ἄν;
 20 ῥοδοδάκτυλος μὲν Ἥώς,
 ῥοδοπήχες δὲ Νύμφαι,
 ῥοδόχρους δὲ κ' Ἀφροδίτα
 παρὰ τῶν σοφῶν καλεῖται.
 τόδε καὶ νοσοῦσιν ἀρκεῖ,
 25 τόδε καὶ νεκροῖς ἀμύνει,
 τόδε καὶ χρόνον βιάται·
 χαρίεν ῥόδων δὲ γῆρας
 νεότητος ἔσχεν ὁδμήν.
 φέρε δὴ, φύσιν λέγωμεν.
 30 χαροπῆς ὅτ' ἐκ θαλάσσης
 δεδросωμένην Κυθήρην
 ἐλόχευε Πόντος ἀφρῶ,

πολεμόκλονόν τ' Ἀθήνην
 κορυφῆς ἐδείκνυε Ζεὺς,
 35 φοβερὴν θέα ν' Ὀλύμπῳ,
 τότε καὶ ῥόδων ἀγητῶν
 νέον ἔρνος ἤνθισε Χθών,
 πολυδαίδαλον λόχευμα
 μακάρων θεῶν δ' ὅμιλος,
 40 ῥόδον ὥς γένοιτο, νέκταρ
 ἐπιτέγξας, ἀνέτειλεν
 ἀγέρωχον ἐξ ἀκάνθης
 φυτὸν ἄμβροτον Λυαίου.

(ὦδ. 5' α.)

Πολιοὶ μὲν ἡμῖν ἤδη
 κρόταφοι, κάρη δὲ λευκόν
 χαρίεσσα δ' οὐκ ἔθ' ἤβη
 πάρα, γηραλέοι δ' ὀδόντες·
 5 γλυκεροῦ δ' οὐκ ἔτι πολλὸς
 βιότου χρόνος λείπεται.
 διὰ ταῦτ' ἀνασταλύζω
 θαμά, Τάρταρον δεδοικώς.
 Ἀἶδω γάρ ἐστι δεινὸς
 10 μυχός, ἀργαλήη δ' ἐς αὐτὸν
 κάθοδος· καὶ γὰρ ἔτοιμον
 καταβάντι μὴ ἔνασθαι.

Τετράμετροι Ἰωνικοὶ ἀπ' ἐλάσσονος

(ὅρ. §. 81)

55) Ἐκ τῶν ὠδῶν Ὀρατίου

AD NEOBULEN

(βιβλ. γ'. 12)

Miserarum est, neque amorī dare ludum, neque dīci
Mala vino lavere; aut examinari, metuentes
5 Patruae verbera linguae. Tibi qualum Cythereae
Puer ales, tibi telas, operosaeque Minervae
Studium aufert, Neobule, Liparei nitor Hebrī,
Simul unctos ~~Tiberinis humeros~~ lavit in undis,
Eques ipso melior Bellerophonte, neque pugno,
10 Neque segni pede victus: catus idem per apertum
Fugientes agitato grege cervos iaculari, et
Celer arto latitantem fruticeto excipere aprum.

II. ΛΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΘΕΣΙΣ.

Ἐλεγεῖα κὸν μέτρον

(ὅρ. §§. 61. 83.)

46) Ἐκ τῶν Σολωνος

Μνημοσύνης καὶ Ζηνὸς Ὀλυμπίου ἀγλαὰ τέκνα,
Μοῦσαι Πιερίδες, κλυτὲ μοι εὐχομένῳ.
25 ὄλβον ἐμοὶ πρὸς θεῶν μακάρων δότε καὶ πρὸς ἀπάντων
ἀνθρώπων αἰεὶ δόξαν ἔχειν ἀγαθὴν,

- εἶναι δὲ γλυκὺν ὧδε φίλοις, ἐχθροῖσι δὲ πικρὸν,
 τοῖσι μὲν αἰδοῖον, τοῖσι δὲ δεινὸν ἰδεῖν.
 χρήματα δ' ἰμείρω μὲν ἔχειν, ἀδίκως δὲ πεπᾶσθαι
 οὐκ ἐθέλω· πάντως ὕστερον ἦλθε Δίκη.
 πλοῦτος δ' ὃν μὲν δῶσι θεοὶ παραγίγνεται ἀνδρὶ
 5 ἔμπεδος ἐκ νεάτου πυθμένος ἐς κορυφήν;
 ὃν δ' ἄνδρες τιμῶσιν ὕψ' ὕβριος οὐ κατὰ κόσμον
 ἔρχεται, ἀλλ' ἀδίκους ἔργμασι πειθόμενος
 οὐκ ἐθέλων ἔπεται, ταχέως δ' ἀναμίσγεται ἄτῃ,
 ἀρχὴ δ' ἐξ ὀλίγου γίγνεται ὥστε πυρός,
 10 φλαύρῃ μὲν τὸ πρῶτον, ἀνιερῇ δὲ τελευτᾷ·
 οὐ γὰρ δὴν θνητοῖς ὕβριος ἔργα πέλει,
 ἀλλὰ Ζεὺς πάντων ἐφορᾷ τέλος, ἐξαπίνης δὲ
 ὥστ' ἄνεμος νεφέλας αἴψα διεσκέδασεν
 ἡρινός, ὃς πόντου πολυκύμονος ἀτρυγέτειο
 15 πυθμένα κινήσας, γῆν κατὰ πυροφόρον
 δηώσας καλὰ ἔργα, θεῶν ἔδος αἰπὺν ἰκάνει
 οὐρανόν, αἰθρίην δ' αὖτις ἔθηκεν ἰδεῖν,
 λάμπει δ' ἡελίοιο μέεος κατὰ πύονα γαίαν
 καλὸν, ἀτὰρ νεφέων οὐδὲν ἔτ' ἐστὶν ἰδεῖν.
 20 τοιαύτῃ Ζηνὸς πέλεται τίσις, οὐδ' ἐφ' ἐκάστῳ
 ὥσπερ θνητὸς ἀνὴρ γίγνεται ὀξύχολος.
 αἰεὶ δ' οὐ τι λέληθε διαμπερές ὅστις ἀλιτρὸν
 θυμὸν ἔχει, πάντως δ' ἐς τέλος ἐξεφάνη.
 ἀλλ' ὁ μὲν αὐτίκ' ἔτισεν, ὁ δ' ὕστερον ἦν δὲ φύγωσιν
 25 αὐτοὶ μηδὲ θεῶν μοῖρ' ἐπιούσα κίχῃ,
 ἦλυθε πάντως αὖτις ἀναίτιοι ἔργα τίνουσιν
 ἢ παῖδες παύτων ἢ γένος ἐξοπίσω.
 θνητοὶ δ' ὧδε νοεῦμεν ὁμῶς ἀγαθὸς τε κακὸς τε
 δεινὴν εἰς αὐτοῦ δόξαν ἕκαστος ἔχει
 30 πρὶν τι παθεῖν, τότε δ' αὖτις ὀδύρεται· ἄχρι δὲ τούτου

- χάσκοντες κούφαις ἐλπίσι τερπόμεθα.
 χ' ὅς τις μὲν νούσοισιν ὑπ' ἀργαλέησι πιεσθῇ,
 ὥς ὑγιὲς ἔσται, τοῦτο κατεφράσατο.
 ἄλλος δειλὸς ἐὼν ἀγαθὸς δοκεῖ ἔμμεναι ἀνὴρ
 35 καὶ καλὸς μορφὴν οὐ χαρίεσσαν ἔχων.
 εἰ δέ τις ἀχρήμων, πενίης δέ μιν ἔργα βιάται,
 κτήσασθαι πάντων χρήματα πλεῖστα δοκεῖ.
 σπεύδει δ' ἄλλοθεν ἄλλος. ὁ μὲν κατὰ πόντον ἀλάται
 ἐν νηυσὶν χρήζων οἴκαδε κέρδος ἄγειν,
 40 ἰχθυόεντ', ἀνέμοισι φορεύμενος ἀργαλέοισιν,
 φειδωλὴν ψυχῆς οὐδεμίην θέμενος.
 ἄλλος γῆν τέμνων πολυδέγδρεον εἰς ἐνιαυτὸν
 λατρεύει, τοῖσιν καμπύλ' ἄροτρα μέλει.
 ἄλλος Ἀθηναίης τε καὶ Ἡφαίστου πολυτέχνεω
 45 ἔργα δαεὶς χειροῖν ξυλλέγεται βίοτον.
 ἄλλος Ὀλυμπιάδων Μουσέων πάρα δῶρα διδαχθεὶς
 ἱμερτῆς σοφίης μέτρον ἐπιστάμενος.
 ἄλλον μάντιν ἔθηκεν ἄναξ ἐκάεργος Ἀπόλλων,
 ἔγνω δ' ἀνδρὶ κακὸν τηλόθεν ἐρχόμενον
 5 ᾧ συνομαρτήσωσι θεοί· τὰ δὲ μόρσιμα πάντως
 οὔτε τις οἰωνὸς ῥύσεται οὔθ' ἱερά.
 ἄλλοι Παιῶνος πολυφαρμάκου ἔργον ἔχοντες
 ἰητροί, καὶ τοῖς οὐδὲν ἔπεστι τέλος.
 πολλάκι δ' ἐξ ὀλίγης ὀδύνης μέγα γίγνεται ἄλγος,
 10 κοῦκ' ἂν τις λύσαι ἥπια φάρμακα δούς·
 τὸν δὲ κακαῖς νούσοισι κυκώμενον ἀργαλείαις τε
 ἀψάμενος χειροῖν αἶψα τίθησ' ὑγιῇ.
 μοῖρα δέ τοι θνητοῖσι κακὸν φέρει ἡδὲ καὶ ἐσθλόν,
 δῶρα δ' ἀφύκτα θεῶν γίγνεται ἀθανάτων.
 15 πᾶσι δέ τοι κίνδυνος ἐπ' ἔργμασιν, οὐδέ τις οἶδεν
 ἧ μέλλει σχήσειν χρήματος ἀρχομένου.

ἀλλ' ὁ μὲν εὖ ἔρδειν πειρώμενος οὐ προνοήσας
 εἰς μεγάλην ἄτην καὶ χαλεπὴν ἔπεσεν·
 τῷ δὲ κακῶς ἔρδοντι θεὸς περὶ πάντα δίδωσιν
 20 συντυχίην ἀγαθὴν, ἔκλυσιν ἀφροσύνης.
 πλούτου δ' οὐδὲν τέρμα πεφασμένον ἀνδράσι κείται·
 οἱ γὰρ νῦν ἡμέων πλείστον ἔχουσι βίον
 διπλάσιον σπεύδουσιν· τίς ἂν κορέσειεν ἅπαντα;
 κέρδεα τοι θνητοῖς ὥπασαν ἀθάνατοι·
 25 ἄτη δ' ἐξ αὐτῶν ἀναφαίνεται, ἣν ὁπότεν Ζεὺς
 πέμψῃ τισομένην ἄλλοτε ἄλλος ἔχει.

III. ΣΥΝΘΕΣΙΣ ΚΑΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑ.

(Συστήματα ἐξ ὁμοίων. "Ιδ. 24. 1.)

Τροχαῖκὸν σύστημα

61) Ἐκ τῆς Εἰρήνης Ἀριστοφάνους

(Στίχ. 571—581.)

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἀλλ' ἀναμνησθέντες, ὦνδρες,
 τῆς διαίτης τῆς παλαιᾶς,
 ἣν παρεῖχ' αὕτη ποθ' ἡμῖν,
 τῶν τε παλασίων ἐκείνων,
 5 τῶν τε σύκων, τῶν τε μύρτων,
 τῆς τρυγός τε τῆς γλυκείας,
 τῆς ἰωνιᾶς τε τῆς πρὸς
 τῷ φρέατι, τῶν τ' ἐλαῶν,
 ὧν ποθοῦμεν,
 10 ἀντὶ τούτων τήνδε νυνὶ
 τὴν θεὸν προσείπατε.

62) Ἐκ τῶν Αἰσχύλου Εὐμενίδων

(Στίχ. 508—525)

ΧΟΡΟΣ

Μηδέ τις κικλησκέτω
 ξυμφορᾷ τετυμμένος,
 τοῦτ' ἔπος θροοῦμενος,

15 ὦ δίκαια,
 ὦ θρόνοι τ' Ἐρινύων.
 ταῦτά τις τάχ' ἂν πατήρ
 ἢ τεκοῦσα νεοπαθῆς
 οἶκτον οἰκτίσαιτ' ἐπει-

20 δὴ πιτνεῖ δόμος δίκας.
 ἔσθ' ὅπου τὸ δεινὸν εὖ
 καὶ φρενῶν ἐπίσκοπον
 δειμανεῖ καθήμενον.

ξυμφέρει

25 σωφρονεῖν ὑπὸ στένει.
 τίς δὲ μηδὲν ἐν φάει
 καρδίας ἀνατρέφων,
 ἢ πόλις βροτός θ' ὁμοί-
 ως ἔτ' ἂν σέβοι δίκαν;

Ἰαμβικὸν σῦσθημα

63) Ἐκ τῶν Βατράχων Ἀριστοφάνους

(Στίχ. 384—393)

ΧΟΡΟΣ

30 Δῆμητερ, ἀγνῶν ὀργίων

ἄνασσα, συμπαραστάτει,
καὶ σῶζε τὸν σαυτῆς χορόν·
καὶ μὲν ἀσφαλῶς πανήμερον
παῖσαί τε καὶ χορεῦσαι·
ὅ καὶ πολλὰ μὲν γελοῖα μὲν εἰ-
πεῖν, πολλὰ δὲ σπουδαῖα, καὶ
τῆς σῆς ἐορτῆς ἄζως
παίσαντα καὶ σκώψαντα νι-
κήσαντα ταινιοῦσθαι.

Δ α κ τ υ λ ι κ ὸ ν σ ύ σ τ η μ α

64) Ἐκ τῶν Νεφελῶν Ἀριστοφάνους

(Στίχ. 275—290 = στίχ. 299—313)

ΧΟΡΟΣ

- 10 Ἀέναοι Νεφέλαι,
ἀρθῶμεν φανεραὶ δροσερὰν φύσιν εὐάγητον,
πατρὸς ἀπ' Ὠκεανοῦ βαρυαχέος
ὑψηλῶν ὀρέων κορυφὰς ἐπὶ
δενδροκόμους, ἵνα
- 15 τηλεφανεῖς σκοπιάς ἀφορώμεθα,
καρπούς τ' ἀρδομένην θ' ἱερὰν χθόνα,
καὶ ποταμῶν ζαθέων κελαδήματα,
καὶ πόντον κελάδοντα βαρύβρομον·
ὄμμα γὰρ αἰθέρος ἀκάματον σελαγεῖται
- 20 μαρμαρέαις ἐν αὐγαῖς.
'Αλλ' ἀποσεισάμεναι νέφος ὄμβριον
ἀθανάτας ιδέας ἐπιδώμεθα
τηλεσκόπῳ ὄμματι γαῖαν.

* * *

- Παρθένοι ὀμβροφόροι, Ἄντ
 25 ἔλθωμεν λιπαρὰν χθόνα Παλλάδος, εὐάνδρον γὰν
 Κέκροπος· ὀψόμεναι πολυήρατον
 οὐ σέβας ἀρρήτων ἱερῶν, ἵνα
 μυστοδόκος δόμος
 ἐν τελεταῖς ἀγίαις ἀναδείκνυται,
 30 οὐρανίοις τε θεοῖς δωρήματα,
 ναοὶ δ' ὑπερεφείς καὶ ἀγάλματα,
 καὶ πρέσοδοι μακάρων ἱερώταται;
 εὐστέφανοί τε θεῶν θυσίαι θαλίαι τε,
 παντοδαπαῖς ἐν ὥραις,
 35 ἥρι τ' ἐπερχομένῳ Βρομία χάρις,
 εὐκελάδων τε χορῶν ἐρεθίσματα,
 καὶ Μοῦσα βαρύβρομος αὐλῶν.

Ἀναπαιστικὸν σύστημα

65) Ἐκ τοῦ Σοφοκλέους Αἴαντος

Στιχ. 134—171)

ΧΟΡΟΣ

Τελαμώνιε παῖ, τῆς ἀμφιρύτου
 Σαλαμῖνος ἔχων βάθρον ἀγχιάλου,
 σέ μὲν εὖ πράσσοντ' ἐπιχαίρω·
 σὲ δ' ὅταν πληγὴ Διὸς ἢ ζαμενῆς
 5 λόγος ἐκ Δαναῶν κακόθρους ἐπιβῇ,
 μέγαν ὄκνον ἔχω καὶ πεφόβημαι,
 πτηνῆς ὥς ὄμμα πελεΐας.
 ὥς καὶ τῆς νῦν φθιμένης νυκτὸς
 μεγάλοι θόρυβοι κατέχουσ' ἡμᾶς

- 10 ἐπὶ δυσκλείᾳ, σὲ τὸν ἵππομανῆ
 λειμῶν' ἐπιβάντ', ὀλέσαι Δαναῶν
 βοτὰ καὶ λείαν,
 ἥπερ δορίληπτος ἔτ' ἦν λοιπή,
 κτείνοντ' αἶθωνι σιδήρῳ.
- 15 τοιούσδε λόγους ψιθύρους πλάσσω
 εἰς ὦτα φέρει πᾶσιν Ὀδυσσεύς,
 καὶ σφόδρα πείθει. περὶ γὰρ σοῦ νῦν
 εὖπειστα λέγει, καὶ πᾶς ὁ κλύων
 τοῦ λέξαντος χαίρει μᾶλλον
- 20 τοῖς σοῖς ἄχεσιν καθυβρίζων.
 τῶν γὰρ μεγάλων ψυχῶν ἰεῖς,
 οὐκ ἂν ἀμάρτοι· κατὰ δ' ἄν τις ἐμοῦ
 τοιαῦτα λέγων, οὐκ ἂν πείθοι.
 πρὸς γὰρ τὸν ἔχονθ' ὁ φθόνος ἔρπει.
- 25 καίτοι σμικροὶ μεγάλων χωρὶς
 σφαλερὸν πύργου ῥῦμα πέλονται
 μετὰ γὰρ μεγάλων βαιὸς ἄριστ' ἄν,
 καὶ μέγας ὀρθοῖθ' ὑπὸ μικροτέρων.
 ἀλλ' οὐ δυνατὸν τοὺς ἀνοήτους
- 30 τούτων γνώμας προδιδάσκειν.
 ὑπὸ τοιούτων ἀνδρῶν θορυβεῖ,
 χήμεις οὐδὲν σθένομεν πρὸς ταῦτ'
 ἀπαλέξασθαι σοῦ χωρίς, ἄναξ,
 ἀλλ' ὅτε γὰρ δὴ τὸ σὸν ὄμμ' ἀπέδραν,
- 35 παταγοῦσιν, ἅτε πτηνῶν ἀγέλαι
 μέγαν αἰγυπιὸν δ' ὑποδείσαντες,
 τάχ' ἂν ἐξαίφνης, εἰ σὺ φανείης,
 σιγῇ πτήξειαν ἄφωνοι.
-

IV. ΣΤΡΟΦΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΙΣ.

Σαπφικὴ στροφή.

(ὅρ. ξ. 96)

67) Ἐκ τῶν σωζομένων Σαπφοῦς.

Ποικιλόθρον', ἀθάνατ' Ἀφροδίτα,
παῖ Διὸς, δολοπλόκε, λίσσομαί σε,

20 μή μ' ἄσαισι μηδ' ἀνίαισι δάμνα,
πότνια, θυμόν.

Ἀλλὰ τυίδ' ἔλθ', αἶ πότα κατέρωτα
τὰς ἐμὰς αὐδῶς ἄλτοισα πόλλας
ἔκλυες, πατρὸς δὲ δόμον λιποῖσα,
~~χρῦσεον ἦλθες~~

25 ἄρμ' ὑποζεύξαισα· καλοὶ δέ σ' ἄγον
ὠκέες στρουθοὶ περὶ γᾶς μελαίνας
πυκνὰ διγῆντες πτέρ' ἀπ' ὠρανῶ αἰθέ-
ρος διὰ μέσσω.

30 Αἶψα δ' ἐξίκοντο· τὸ δ', ὦ μάκαιρα,
μειδιάσαις' ἀθανάτῳ προσώπῳ,
ἥρε', ὅ,ττι δ' ἦν τὸ πέπονθα, κῶ,τι δ'
ἦν τὸ κάλημι,

κῶτι ἐμῷ μάλιστα θέλω γενέσθαι
35 μαινόλα θυμῷ· τίνα δ' εὔτε πείθω-
μαι σαγηνεύσαν φιλότατά τις σω
ψαπφαδίκη.

Καὶ γὰρ αἶ φεύγει, ταχέως διώξει,
αἶ δὲ δῶδα μὴ δέκετ', ἀλλὰ δώσει,
5 αἶ δὲ μὴ φιλεῖ, ταχέως φιλήσει
κῶκ ἐθέλοισαν.

Ἐλθέ μοι καὶ νῦν, χαλεπᾶν δὲ λῦσον
 ἐκ μεριμνᾶν, ὅσσα δέ μοι τελέσσαι
 θυμὸς ἰμέρρει, τέλεσον, σὺ δ' αὐτὰ
 10 σύμμαχος ἔσσο.

Ἀλκαῖκῇ στροφῇ.

(Ὅρα §. 97.)

69) Ἐκ τῶν σωζομένων Ἀλκαίου

1

Τὸ μὲν γὰρ ἔνθεν κῦμα κυλίνδεται,
 τὸ δ' ἔνθεν. ἄμμες δ' ἂν τὸ μέσσον
 30 ναὶ φορήμεθα σὺν μελαίνα,
 χειμῶνι μοχθεῦντες μεγάλῳ κάλαν·
 παρ μὲν γὰρ ἄντλος ἱστοπέδαν ἔχει,
 λαῖφος δὲ πᾶν ζάδηλον ἦδη,
 καὶ λακίδες μεγάλαι κατ' αὐτό.

2

35 Οὐ χρὴ κακοῖσι θυμὸν ἐπιτρέπειν·
~~προκόψομε γὰρ οὐδὲν ὑσάμενοι,~~
 ὦ Βύκχι, φάρμακον δ' ἄριστον
 οἶνον ἐνειαμένους μεθύσθην.